

1473

ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΥΣΑΝ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ

20x138

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΑΤΗ

Αντιόργος
Μαυροσάνης

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

44 - ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΑΔΙΟΥ - 44

1924

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ποστ Πόστος

Ἐν Ἀθήναις, Τυπογραφεῖον «Ἑστία» — 14476

Lycurgue
κ. Μανουσάκης
αγγέλι 1926

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Μανουσάκης
Μανουσάκης

Παρασκευή 18/4/26

Αρχαία Ελληνικά 8-10

ΚΥΡΟΥ ΑΝ.

[Περίληψις τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων :

I. Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 401 ὁ Κύρος μετὰ 13,000 Ἑλλήνων μισθοφόρων καὶ πολυαριθμοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἀναχωρήσας ἐκ Σάρδεων, τῆς πρωτευούσης τῆς Λυδίας, προχωρεῖ διευθυνόμενος νοτιοανατολικῶς μέχρι Βαβυλῶνος. Παρὰ τὰ Κούναξα, μικρὰν κώμην πλησίον τῆς Βαβυλῶνος, συνάπτει μάχην πρὸς τὸν ἀδελφόν του βασιλέα Ἀρταξέρξη· ἐν τῇ κρισίμῳ ταύτῃ μάχῃ νικῶσιν οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ὁ Κύρος φονεύεται καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ τρέπεται εἰς φυγὴν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ βασιλέως, ὅστις οὕτω μένει κύριος τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

II. Ἀποθανόντος τοῦ Κύρου οἱ Ἕλληνες εὐρίσκονται ἐν ἀμηχανίᾳ, ἥτις ἀναγκάζει τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν Κλέαρχον νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὸν σατράπην Τισσαφέρην καὶ νὰ συνάψῃ μετ' αὐτοῦ συνθήκην. Κατὰ ταύτην ὁ Τισσαφέρης ὑπεσχέθη νὰ ὀδηγήσῃ ἀκινδύνως τοὺς Ἕλληνας εἰς Ἰωνίαν· ἀλλ' ὁμως οὗτος δείκνυται πρὸς αὐτοὺς προδότης· διότι, ὅτε ἔφθασαν παρὰ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, καλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων χάριν συνεννοήσεως εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνήν, τοὺς μὲν λοχαγοὺς καὶ τοὺς παρακολουθήσαντας αὐτοὺς στρατιώτας φονεύει, τοὺς δὲ στρατηγοὺς συλλαβὴν στέλλει πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα εἰς Βαβυλῶνα, ἔνθα οὗτοι καρατομοῦνται.

III. Μετὰ τὴν παρὰ τὸν Ζαπάταν δολοφονίαν οἱ Ἕλληνες περιπίπτουσιν εἰς μεγίστην ἀθymίαν καὶ ἀπελπισίαν· ἐκ ταύτης ἐξάγει αὐτοὺς ὁ Ξενοφῶν παραθαρρύνας καὶ συμβουλεύσας νὰ ἐκλέξωσι νέους στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἀντὶ τῶν δόλω φονευθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν· οἱ Ἕλληνες πεισθέντες τῇ συμβουλῇ τοῦ Ξενοφῶντος ἐκλέγουσι νέους ἄρχοντας, ἐν οἷς καὶ τὸν Ξενοφῶντα· μετὰ τοῦτο διαρκῶς ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τῶν παρακολουθούντων αὐτοὺς Περσῶν ἐξακολουθοῦσι τὴν πορείαν διὰ τῆς Ἀσσυρίας ἔχοντες ἐκ δεξιῶν τὸν Τίγρη· τοῦτον δ' ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ διαβῶσιν, ἀποφασίζουσι νὰ πορευθῶσι διὰ τῶν ὀρέων εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων] .

†ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Α'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὄρέων.

(I, 1—28)

- § 1 † Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει ἐγένετο μέχρι τῆς μάχης, καὶ ὅσα μετὰ τὴν μάχην ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἃς βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες Ἕλληνες ἐποιήσαντο, καὶ ὅσα, παραβάντος τὰς σπονδὰς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους, ἐπολεμήθη πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐπακολουθοῦντος τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος, ἐν τῇ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.
- § 2-4 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, ἔνθα ὁ μὲν Τίγρης ποταμὸς παντάπασι ἀπορος ἦν διὰ τὸ βάθος καὶ μέγεθος, πάροδος δὲ οὐκ ἦν, ἀλλὰ τὰ Καρδούχεια ὄρη ἀπότομα ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἐκρέματο, ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς διὰ τῶν ὄρέων πορευτέον εἶναι. ἤκουον γὰρ τῶν ἀλισκομένων, ὅτι, εἰ διέλθοιεν τὰ Καρδούχεια ὄρη, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, ἦν μὲν βούλωνται, διαθήσονται, ἦν δὲ μὴ βούλωνται, περιίασιν, καὶ τοῦ Εὐφράτου δὲ τὰς πηγὰς ἐλέγετο οὐ πρόσω τοῦ Τίγρητος εἶναι, καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον. τὴν δ' εἰς τοὺς Καρδούχους ἐμβολὴν ὧδε ποιοῦνται, ἅμα μὲν λαθεῖν πειρώμενοι, ἅμα δὲ φθάσαι, πρὶν τοὺς πολεμίους καταλαβεῖν τὰ ἄκρα.
- § 5-7 Ἦνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο τῆς νυκτός, ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηνικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλλεως, πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. ἔνθα δὴ Χειρίσοφος μὲν ἠγεῖτο τοῦ στρατεύματος, λαβὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλίταις εἶπετο,

οὐδένα ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις, ἄνω πορευομένων, ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο. καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθέσθαι τῶν πολεμιῶν· ἔπειτα δ' ὑφ' ἡγεῖτο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκυσι τε καὶ μυχοῖς τῶν ὀρέων. 1

✓ Ἐνθα δὴ οἱ μὲν Καρδοῦχοι, ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας, ἔχοντες § 8-9
καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. τὰ δὲ ἐπι-
τήδεια πολλὰ ἦν λαμβάνειν, ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμ-
πόλλοις κατεσκευασμένοι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἑλ-
ληνες, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον, ὑποφειδόμενοι, εἴ πως
ἐθελήσειαν οἱ Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς
χώρας, ἐπεὶ περ βασιλεῖ πολέμοι ἦσαν· τὰ μὲντοι ἐπιτήδεια,
ὅπου τις ἐπιτυγχάνοι, ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. οἱ δὲ
Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν
οὐδὲν ἐποίουν. ✓

† Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς § 10-11
κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι—διὰ γὰρ τὸ στενήν
εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο
καὶ κατάβασις—τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδοῦχων
τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινὰς καὶ λίθοις
καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν, ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκῆτου
γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. εἰ μὲντοι τότε πλείους
συνελέγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρα-
τεύματος. καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις
ἠδύσθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκασον κύκλῳ ἐπὶ
τῶν ὀρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους. ✓

† Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχα- § 12-14
γοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ
δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τὰλλα, καί,
ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ, πάντα

ἀφείναι. σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. δόξαν δὲ ταῦτα, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντες ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὐρίσκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο, οἱ δ' ἐπέιθοντο. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι. Δ

§ 15-18 — Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἰκανὰ τάπιτήδεια. καὶ ἤγετο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγυὺς προσιόντες, ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων ὥστε ἠναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες, σχολῆ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπικέοιντο. ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν, ὅτε παρεγγυῶτο, ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἤγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἔπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν, ὅτι πρᾶγμα τι εἶη· σχολῆ δ' οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι τὸ αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῇ ἐγίγνετο τοῖς ὠπισθοφύλαξιν. καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Λακωνικὸς Κλεώνυμος, τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Ἀρκὰς διαμπερὲς τὴν κεφαλὴν.

§ 19-22 — Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθὺς ὡσπερ εἶχεν ὁ Ξενοφῶν, ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον, ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι. «καὶ νῦν δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἀνδρε τέθνατον, καὶ οὔτε ἀνελεσθαι οὔτε. θάψαι ἐδυνάμεθα». ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος· «Βλέψον», ἔφη, «πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδὲ, ὡς ἄβατα πάντα ἐστὶν μία

δ' αὕτη ὁδὸς, ἣν ὄρας, ὀρθία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἀνθρώπων ὄραν ἔξεστί σοι ὄχλον τοσοῦτον, οἳ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκδοσιν. ταῦτ' ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἴ πως δυναίμην φθάσαι, πρὶν κατειληφθῆναι τὴν ὑπερβολήν. οἱ δ' ἠγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδὸν». ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· « Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἄνδρας. ἐπεὶ γὰρ ἡμῖν πράγματα παρείχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ καὶ ἡμᾶς ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείναμέν τινας αὐτῶν, καὶ ζῶντας προθυμήθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἔνεκα, ὅπως ἠγεμόσιν εἰδῶσι τὴν χώραν χρῆσαιμεθα ».

Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους, ἤλεγχον διαλαβόντες, εἴ τινα εἶδεῖεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. ὁ μὲν οὖν ἕτερος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὀρῶντος τοῦ ἐτέρου, κατεσφάγη. ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἠγγῆσθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδὸν. ἐρωτώμενος δ', εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὃ εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσσεσθαι παρελθεῖν.

Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ ταξιάρχους τῶν πελταστῶν καὶ τῶν ὀπλιτῶν λέγειν τε τὰ παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἴ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστάς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. ὑφίσταται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος, ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· « ἐγὼ γάρ », ἔφη, « οἶδα, ὅτι ἔφονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἠγούμενου ». ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήτων ταξιάρχος ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. ὑφίσταται Ἀριστέας Χίος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἄξιος τῆ στρατιᾶ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

**Β'. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων
κατεχομένης διόδου καὶ ἄλωσις αὐτῆς. — Ἀγῶνες
τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων.**

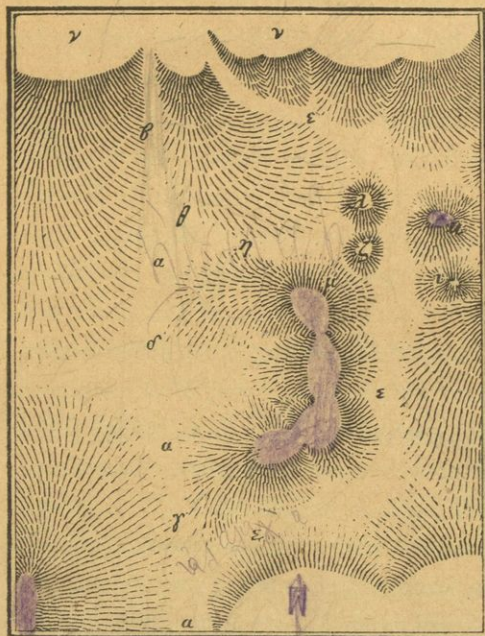
(2, 1-23)

§ 1-2 Καὶ ἦν μὲν δαίλη, οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἐμπαγόντας πορεύεσθαι. καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάθωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντες, ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. ταῦτα συνθέμενοι οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλήθος ὡς δισχιλίοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ. Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἤγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιόντες.

§ 3-4 Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ, οἱ ὀπισθοφύλακες, ἦν ἔδει διαβάντας πρὸς τὸ ὄρθιον ἐκβαίνειν, τηνικαῦτα ἐκύλινδον οἱ βάρβαροι ὀλοιτρόχους ἀμαξιαίους, οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας πταίνοντες διεσφενδογώντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶόν τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἦνιοι δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιτο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταύτῃ ἐποιοῦν, μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δαίτηνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες αὐτῶν οἱ ὀπισθοφυλακήσαντες. οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὄλης τῆς νυκτὸς κυλίνδοντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δ' ἦν τῷ ψόφῳ.

§ 5-6 Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα, κύκλῳ περιόντες, καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν

κατακαυόντες, τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες. οἱ δ' οὐ κατεῖχον, ἀλλὰ μαστὸς ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, παρ' ὃν ἦν ἡ στενὴ αὐτῆ ὁδός, ἐφ' ἣ ἑκάθηντο οἱ φύλακες. ἔφοδος μέντοι αὐτόθεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦν, οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ ἑκάθηντο.

- α ἡ φανερά ὁδός, 2, 8.
 β ἡ ὀρθία ὁδός, 1, 20, ἢ ἡ φανερά ἔκβασις, 2, 2.
 γ ὁ σταθμός, 1, 19.
 δ ἡ χαράδρα, 2, 3.
 ε ἡ στενὴ ὁδός, 2, 6 (εὐδοκιάτη τοῖς ὑποζυγίαις, 2, 9, πρβλ. 1, 24).
 ζ οἱ φύλακες, 2, 5.
 η ἡ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔφοδος, 2, 6.
 θ οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ πολέμιοι, 2, 6.
 ι ὁ πρῶτος λόφος, 2, 10.
 κ ὁ δεῦτερος λόφος, 2, 12 κ. ε.
 λ ὁ τρίτος μαστὸς πολὺ ὀρθιώτατος, 2, 1, 14, 19, 20 (τὸ ἄκρον, 1, 25: 2, 5).
 μ ὁ ἀντίπορος λόφος, 2, 18.
 ν τὸ ὀμαλόν, 2, 16.

Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέ- § 7-8
 φαίνεν, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ ὁμίχλη ἐγένετο, ὥστ' ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ἢ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἀλαλάξαντες ἔεντο ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδόν, φεύγοντες ὀλίγοι ἀπέθνησκον· εὐζωνοὶ γὰρ ἦσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος εὐθὺς ἔεντο ἄνω κατὰ τὴν φανεράν ὁδόν· ἄλλοι δὲ τῶν στρα-

τηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ἢ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες, ὡς ἐδύνατο, ἀνίμων ἀλλήλους τοῖς δόρασιν. καὶ οὗτοι πρῶτοι συνέμιξαν τοῖς προκαταλαβοῦσι τὸ χωρίον.

§ 9-12 Ἐνοφῶν δέ, ἔχων τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις, ἐπορεύετο, ἢ ἕπερ οἱ τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐδωτάτη γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξεν. πορευόμενοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεξεῦχθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορεύθησαν ἢ ἕπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἦν ἄλλη ἢ ταύτη ἐκβῆναι. ἔνθα δὴ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις, προσβάλλουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίους τοῖς λόχοις, οὐ κύκλω, ἀλλὰ καταλιπόντες ἄροδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. καὶ τέως μὲν αὐτοὺς ἀναβαίνοντας, ὅπη ἐδύνατο ἕκαστος, οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ ἔβαλλον, ἐγγὺς δ' οὐ προσίεντο, ἀλλὰ φυγῇ λείπουν τὸ χωρίον. καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθησαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἕτερον ὄρωσιν ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον· ἐπὶ τοῦτον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι.

§ 13 Ἐννοήσας δ' ὁ Ἐνοφῶν, μή, εἰ ἔρημον καταλίποι τὸν ἠλωκότα λόφον, πάλιν λαβόντες οἱ πολέμιοι ἐπιθοῖντο τοῖς ὑποζυγίοις παριοῦσιν — ἐπὶ πολὺ δ' ἦν τὰ ὑποζύγια ἅτε διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ πορευόμενα — καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγοὺς Κηφισόδωρον Κηφισοφῶντος Ἀθηναῖον καὶ Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου Ἀθηναῖον καὶ Ἀρχαγόραν Ἀργεῖον φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν δευτέρου λόφου, καὶ τῇ αὐτῇ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν.

§ 14-16 Ἔτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστὸς λοιπὸς ἦν πολὺ ὀρθιώτατος ὁ ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τῷ πυρὶ καταληφθείσης φυλακῆς τῆς νυκτὸς ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἕλληνες, λείπουν οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὥστε θαυμαστόν

πᾶσι γενέσθαι, καὶ ὑπώπτευον δαίσαντας αὐτούς, μὴ κυκλωθέντες πολιορκοῖντο, ἀπολιπεῖν. οἱ δ' ἄρα, ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορῶντες τὰ ὀπισθεν γιγνόμενα, πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐχώρουν. καὶ Ξενοφῶν μὲν σὺν τοῖς νεωτάτοις ἀνέβαινε ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταῖοι λόχοι προσμίξειαν, καὶ προελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν ἐν τῇ ὁμαλῇ θέσθαι τὰ ὄπλα.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἦλθεν Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργεῖος § 17-18
πεφευγώς, καὶ λέγει, ὡς ἀπεκόπησαν ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ ὅτι τεθνᾶσι Κηφισόδωρος καὶ Ἀμφικράτης καὶ ἄλλοι, ὅσοι μὴ ἀλάμενοι κατὰ τῆς πέτρας πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας ἀφίκοντο. ταῦτα δὲ διαπράξάμενοι· οἱ βάρβαροι ἦγον ἐπ' ἀντίπορον λόφον τῷ μαστῷ· καὶ Ξενοφῶν διελέγετο αὐτοῖς δι' ἔρμηνέως περὶ σπονδῶν καὶ τοὺς νεκροὺς ἀπήτει. οἱ δὲ ἔφασαν ἀποδώσειν ἐφ' ᾧ μὴ κάσειν τὰς οἰκίας. συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν τῷ δὲ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα παρήγει, οἱ δὲ ταῦτα διε- § 19-21
λέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου συνερρύησαν, ἔνθα ἴσταντο οἱ πολέμιοι. καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο, ἴεντο δὴ οἱ πολέμιοι πολλῷ πλήθει καὶ θορύβῳ· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ, ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαινε, ἐκύλιδον πέτρους· καὶ ἐνὸς μὲν κατέαξαν τὸ σκέλος, Ξενοφῶντα δὲ ὁ ὑπασπιστῆς ἔχων τὴν ἀσπίδα ἀπέλιπεν· Εὐρύλοχος δὲ Λουσιεὺς προσέδραμεν αὐτῷ ὀπλίτης, καὶ πρὸ ἀμφοῖν προβληγμένος ἀπεχώρει· καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τοὺς συντεταγμένους ἀπῆλθον.

Ἐκ δὲ τούτου πᾶν ὁμοῦ ἐγένετο τὸ Ἑλληνικόν, καὶ ἐσκήνη- § 22-23
σαν αὐτοῦ ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδείοις δαφίλεσιν· καὶ γὰρ εἶνος πολὺς ἦν, ὥστε ἐν λάκκοις κονιατοῖς εἶχον. Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο, ὥστε λαβόντες τοὺς

νεκροὺς ἀπέδωσαν τὸν ἡγεμόνα· καὶ πάντα ἐποίησαν τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ τῶν δυνατῶν, ὅσα περ νομίζεται ἀνδράσιν ἀγαθοῖς.

[Περίληψις τοῦ κεφαλαίου :

Μετὰ πορείαν ἑπτὰ ἡμερῶν διὰ τῆς χώρας τῶν Καρδούχων αὐλίζονται οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμὸν κώμας. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα εὐρίσκουσι δυσχερείας· πρῶτον διότι δὲν δύνανται νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν διὰ τὸ βάθος καὶ τὴν τραχύτητα αὐτοῦ, καὶ δεύτερον διότι οἱ μὲν Ἀρμένιοι καὶ ἄλλοι βάρβαροι παρατεταγμένοι πέραν τοῦ ποταμοῦ ἔμελλον νὰ κωλύσωσι τὴν διάβασιν, οἱ δὲ Καρδοῦχοι συνηθροισμένοι εἰς τὰς ὄρεινὰς κώμας ἔμελλον νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν διαβαινόντων. Κατὰ τύχην δ' ὅμως ἀνακαλύπτεται πόρος εὐδιάβατος, δι' οὗ κατορθοῦσιν οἱ Ἕλληνες νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν, ἀφ' οὗ προηγουμένως δι' ἐπιδεξίων κινήσεων αὐτῶν τοὺς μὲν ἀπέναντι βαρβάρους ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τοὺς δὲ Καρδοῦχους ὀρμήσαντας εἰς ἐπίθεσιν ἀπέκρουσαν].

Γ'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας. — Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑπάρχου τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου.

(4, 1—22)

§ 1-3 Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἅπαν καὶ λειοὺς γηλόφους οὐ μείον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ ἦσαν ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ κώμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδοῦχους. εἰς δὲ ἦν ἀφίκοντο κώμην, μεγάλη τε ἦν καὶ βασιλείον εἶχε τῷ σατράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν ἐπιτήδεια δ' ἦν δαψιλῆ. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα, μέχρι ὑπερήλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβῶν ποταμὸν. οὗτος

δ' ἦν καλὸς μὲν, μέγας δ' οὐ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν.

Ὁ δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἢ πρὸς ἐσπέραν. § 4-6
 ὕπαρχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίβαζος, ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος γενόμενος, καὶ ὁπότε παρεῖη, οὐδεὶς ἄλλος βασιλεύα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν. οὗτος προσήλασεν ἱππέας ἔχων, καὶ προπέμφσας ἐρμηνεὰ εἶπεν, ὅτι βούλοιο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσιν. τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον ἡρώτων, τί θέλοι. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι βούλοιο, ἐφ' ἣ μῆτε αὐτὸς τοὺς Ἑλλήνας ἀδικεῖν μῆτε ἐκείνους κάειν τὰς οἰκίας, λαμβάνειν τε τὰπιτήδεια, ὅσων δέοιντο. ἔδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπέισαντο ἐπὶ τούτοις.

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορευθήσαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου παρα- § 7-9
 σάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιρίβαζος παρηκολούθει ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἀπέχων ὡς δέκα σταδίου· καὶ ἀφίκοντο εἰς βασιλεία καὶ κώμας περίξ πολλὰς πολλῶν τῶν ἐπιτηδείων μεστὰς. στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν πολλή· καὶ ἔωθεν ἔδοξε διασκηνήσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κώμας· οὐ γὰρ ἐώρων πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἔδοκει εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος. ἐνταῦθα εἶχον, ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἰερεῖα, σίτον, οἶνους παλαιοὺς εὐώδεις, ἀσταφίδας, ὄσπρια παντοδαπά· ὧν δὲ ἀποσκευασάντων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν νύκτωρ πολλὰ πυρὰ φαίνοντα.

Ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι διασκηνοῦν, § 10-14
 ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γὰρ ἔδοκει διαθιράζειν. νυκτερουόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα, ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀποκρῦφαι· καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπόδισεν ἢ χιῶν· καὶ πολλὸς ὄκνος ἦν ἀνίστασθαι· κατακειμένων γὰρ ἀλεινὸν ἦν ἢ χιῶν ἐπιπεπτωκυῖα, ὅτι μὴ παραρρῦει· ἐπεὶ

δὲ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστάς σχίζειν ξύλα, τάχ' ἀναστάς τις καὶ ἄλλος, ἐκείνου ἀφελόμενος, ἔσχιζεν. ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαον καὶ ἐχρίοντο· πολὺ γὰρ ἐνταῦθα εὐρίσκετο χρίμα, ᾧ ἐχρῶντο ἀντ' ἐλαίου, σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον ἐκ τῶν πικρῶν καὶ τερμίνθινων. ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον εὐρίσκετο. μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηνητέον εἶναι εἰς στέγας. ἔνθα δὴ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ κραυγῇ καὶ ἡδονῇ ἦσαν ἐπὶ τὰς στέγας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ, ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν ὑπὸ ἀτασθαλίας, δίκην ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες. ✓.

§ 15-18

Ἐντεῦθεν ἐπεμφαν νυκτὸς Δημοκράτην Τημνίτην, ἄνδρας δόντες, ἐπὶ τὰ ὄρη, ἔνθα ἔφασαν οἱ ἀποσκευανύμενοι καθορᾶν τὰ πυρά· οὗτος γὰρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλὰ ἤδη ἀληθεῦσαι τοιαῦτα, τὰ ὄντα τε ὡς ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα ὡς οὐκ ὄντα. πορευθεὶς δὲ τὰ μὲν πυρά οὐκ ἔφη ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβῶν ἦκεν ἄγων ἔχοντα τόξον Περσικὸν καὶ φαρέτραν καὶ σάγαριν, οἶανπερ καὶ οἱ Ἀμαζόνες ἔχουσιν. ἐρωτώμενος δέ, ποδαπὸς εἴη, Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου στρατοπέδου, ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι. οἱ δὲ ἡρώτων αὐτὸν τὸ στράτευμα ὁπόσον τε εἴη καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Τιριβάζος εἴη ἔχων τήν τε ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους Χάλυθας καὶ Ταόχους· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν ἔφη ὡς ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους ἐν τοῖς στενοῖς, ἥπερ μοναχῇ εἴη πορεία, ἐνταῦθα ἐπιθησόμενον τοῖς Ἕλλησιν.

§ 19-22

Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στράτευμα συναγαγεῖν· καὶ εὐθὺς φύλακας καταλιπόντες καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῖς μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον ἐπορεύοντο, ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν ἀλόντα ἄνθρωπον. ἐπειδὴ δὲ ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη, οἱ πελτασταί, πραιόντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπεδον, οὐκ ἔμειναν τοὺς ὀπλίτας, ἀλλ' ἀνακραγόντες ἔθεον ἐπὶ τὸ

στρατόπεδον. οἱ δὲ βάρβαροι, ἀκούσαντες τὸν θόρυβον, οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφευγον· ὅμως δὲ καὶ ἀπέθανόν τινες τῶν βαρβάρων, καὶ ἵπποι ἤλωσαν εἰς εἴκοσι, καὶ ἡ σκηνὴ ἢ Τιρίδαζου ἐάλω καὶ ἐν αὐτῇ κλίνει ἀργυρόποδες καὶ ἐκπώματα καὶ οἱ ἀρτοκόποι καὶ οἱ οἰνοχόοι φάσκοντες εἶναι. ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὀπλιτῶν στρατηγοί, ἐδόκει αὐτοῖς ἀπιέναι τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, μὴ τις ἐπίθεσις γένοιτο τοῖς καταλελειμμένοις. καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι ἀπῆσαν, καὶ ἀφίκοντο αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Δ'. Κακουχία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διὰ τῆς Ἀρμενίας πορείαν αὐτῶν. — Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κώμαις τῆς Ἀρμενίας.

(5, 1—36)

Τῇ δ' ὑστεραία ἐδόκει πορευτέον εἶναι ὅπη δύναιντο τάχι- § 1-2
στα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα^α πάλιν καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. συσκευασάμενοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς, ἡγεμόνας ἔχοντες πολλοὺς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τιρίδαζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς ἐρήμους τρεῖς παρασάγγας ἑντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὄμφαλόν. ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἱ πηγαὶ πρόσω εἶναι.

Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς^β καὶ πεδίου στα- § 3-6
θμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. ὁ δὲ τρίτος ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει, παντάπασιν ἀποκῶν πάντα καὶ πηγνὺς τοὺς ἀνθρώπους. ἔνθα δὴ τῶν μάντεων τις εἶπε

σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξεν ἀνεῖναι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυρία· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. διεγέροντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ κάοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ δὲ ὄψε προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. οἱ οὖν πάλαι ἤκοντες καὶ πῦρ κάοντες οὐ προσέεισαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχοιεν βρωτόν. ἔνθα δὲ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι. ἔνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκάετο, διατηκομένης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὐ δὲ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

§ 7-8 Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίαςαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἠγγόνει, ὅτι τὸ πάθος εἶη. ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμῶσι, κἄν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιῶν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὀρήφῃ βρωτόν, διεδίδου καὶ διέπεμπε διδόντας τοὺς δυναμένους περιτρέχειν τοῖς βουλιμῶσιν. ἐπειδὴ δὲ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.

§ 9-11 Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κώμην ἀφικνεῖται, καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης πρὸς τῆ κρήνη γυναῖκας καὶ κόρας καταλαμβάνει ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος. αὗται ἠρώτων αὐτοῦς, τίνες εἶεν. ὁ δ' ἐρμηνεὺς εἶπε περαιοσί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρασάγγην. οἱ δ', ἐπεὶ ὄψε ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος, ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέ-

σαι τὴν ὁδὸν ἐνουκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός· καὶ ἐνταῦθά
τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ § 12-14
μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων ἤρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο
περὶ αὐτῶν. ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν οἱ τε διεφθαρμένοι
ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς
δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσηπότες. ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλ-
μοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος, εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν
ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τῶν δὲ ποδῶν, εἴ τις κινόιτο καὶ μηδέ-
ποτε ἤσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο· ὅσοι δὲ
ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἰμάν-
τες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγγυντο· καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ
ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάτιναι πεποιημέναι ἐκ
τῶν νεοδάρτων βοῶν.

Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν στρα- § 15-16
τιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι
αὐτόθι τὴν χιόνα, εἵκαζον τετηκέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ κρή-
νην τινά, ἣ πλησίον ἦν ἀτμίζουσα ἐν νάπη. ἐνταῦθ' ἐκτρα-
πόμενοι ἐκάθηγντο καὶ οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. ὁ δὲ Ξενοφῶν,
ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας, ὡς ἤσθετο, ἐδεῖτο αὐτῶν πάσῃ
τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ἀπολείπεσθαι, λέγων, ὅτι ἔπονται
πολλοὶ πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαινεν.
οἱ δὲ σφάττειν ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολεμίους § 17-18
φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσιν. καὶ ἦν
μὲν σκότος ἤδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῶν θορόβῳ ἀμφὶ ὧν εἶχον
διαφερόμενοι. ἔνθα δὴ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἅτε ὑγιαίνοντες,
ἐξαναστάντες ἔδραμον εἰς τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ κάμνοντες,
ἀνακραγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ
δόρατα ἔκρουσαν. οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἤκαν ἑαυτοὺς κατὰ
τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην, καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ ἐφθέγγετο.

§ 19-20 Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθενοῦσιν, ὅτι τῇ ὑστεραίᾳ ἤξουσί τινες ἐπ' αὐτούς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀναπαυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκεκαλυμμένοις, καὶ οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμία καθειστήκει· καὶ ἀνίστασαν αὐτούς. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐχ ὑποχωροῖεν. ὁ δὲ παριῶν καὶ παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέφασθαι, τί εἴη τὸ κωλύον. οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὄλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα ἠυλίσθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακὰς οἷας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

§ 21-22 Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμψας πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προΐεσθαι. ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης σκεφομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. οἱ δέ, ἄσμενοι ἰδόντες, τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδωσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, καὶ πρὶν εἴκοσι στάδια διελθλυθέναι, ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος ἠυλίζετο.

§ 23-24 Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι, διαλαχόντες ἄς ἐώρων κώμας, ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. ἔνθα δὲ Πολυκράτης Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέναι ἑαυτόν· καὶ λαβὼν τοὺς εὐζῶνους, θέων ἐπὶ τὴν κώμην, ἣν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμβάνει πάντα ἔνδον τοὺς κωμήτας καὶ τὸν κωμάρχην, καὶ πῶλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν νύμφην· ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς λαγῶς ὄχεται θηράσων καὶ οὐχ ἦλω ἐν τῇ κώμῃ.

§ 25-27 Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὡσπερ φρέατος, κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἴσοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὄρου-

καί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἴγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες, καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῶ ἔνδον ἐτρέφοντο. ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κριθίνος ἐν κρατῆρσιν. ἐνήσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς, καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μείζους οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες· τούτους ἔδει, ὅποτε τις διψῆ, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν, εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ἡδὺ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σύνδει- § 28-29
πνον ἐποιήσατο, καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσοιτο τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίασιν, ἦν ἀγαθὸν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνεται, ἔστ' ἂν ἐν ἄλλῳ ἔθνει γένωνται. ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο, καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν, λαβὼν τὸν κωμάρχην, πρὸς § 30-32
Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρίοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχομένους καὶ εὐθυμουμένους, καὶ οὐδαμόθεν ἀφίσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνια, ἐρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, ὄρνιθια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. ὅποτε δὲ τις φιλοφρονούμενός τῃ βούλοιο προπιεῖν, εἶλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει ῥοφῶντα πίνειν ὥσπερ βοῦν. καὶ τῷ κωμάρχῃ ἐδίδοσαν λαμβάνειν, ὅτι βούλοιο. ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δὲ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν αἰεὶ ἐλάμβανεν.

§ 33-34 Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κἀκείνους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις, καὶ διακονοῦντας Ἀρμένιους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὡσπερ ἔνεοις, ὅτι δύο ποιεῖν. ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσιζοντος ἐρμηνέως, τίς εἶη ἡ χώρα. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία. καὶ πάλιν ἠρώτων, τίνι οἱ ἵπποι τρέφοιντο. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεὶ δασμός· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι Χάλυθας, καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἣ εἶη.

§ 35-36 Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ὄχουτο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας, καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῷ κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθῆσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν εἶναι τοῦ Ἥλιου, δεδιὼς μὴ ἀποθάνῃ· ἐκεκάκωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πῶλων λαμβάνει, καὶ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἔδωκεν ἐκάστῳ πῶλον. ἦσαν δ' οἱ ταύτη ἵπποι μείονες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακία περιειλεῖν, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν· ἄνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστροῦς.

[Περίληψις τοῦ κεφαλαίου 6 :

Μετὰ ἑπταήμερον διαμονὴν ἐν ταῖς κόμαις τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας ἐξακολουθοῦσιν οἱ Ἕλληνες τὴν πορείαν τῆς χιονοσκεποῦς ὄρεινῆς χώρας ἔχοντες ὄδηγόν τὸν κωμάρχη καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας διευθυνόμενοι πρὸς τὰ ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ κωμάρχης κακοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Χειρισόφου δραπετεύει. Μετὰ ταῦτα ἄνευ ὄδηγοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας πλανώμενοι φθάνουσι πρὸς τὸν Φᾶσιν ποταμόν, ὃν διαβάντες πλησιάζουσι μετὰ διήμερον πορείαν εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν Χαλύθων, Ταόχων καὶ Φασιανῶν· τούτους δ' ἐκδιώξαντες οἱ Ἕλληνες καὶ ὑπερβάντες τὸ ὄρος καταβαίνουσιν εἰς κόμας μεστὰς πολλῶν ἀγαθῶν].

Ε'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς χώρας τῶν Ταόχων, τῶν Χαλύβων καὶ τῶν Σκυθινῶν. — Ἄφιξις εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης.

(7, 1—27)*

Ἐκ δὲ τούτων ἐπορεύθησαν εἰς Ταόχους σταθμοὺς πέντε § 1-2 παρασάγγας τριάκοντα· καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπέλιπεν· χωρία γὰρ ὄκουν ἰσχυρὰ οἱ Τάοχοι, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐπιτήδεια πάντα εἶχον ἀνακεκομισμένοι. ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο πρὸς χωρίον, ὃ πόλιν μὲν οὐκ εἶχεν οὐδ' οἰκίας, συνελθυθότες δ' ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά, Χειρίσοφος μὲν πρὸς τοῦτο προσέβαλλεν εὐθύς ἦκων· ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη τάξις ἀπέκαμνεν, ἄλλη προσήει καὶ αὐτῆς ἄλλη· οὐ γὰρ ἦν ἀθρώοις περιστῆναι, ἀλλὰ ποταμὸς ἦν κύκλω.

Ἐπειδὴ δὲ Ξενοφῶν ἦλθε σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι καὶ πελ- § 3-4 τασταῖς καὶ ὀπλίταις, ἐνταῦθα δὴ λέγει Χειρίσοφος· «Εἰς καλὸν ἦκατε· τὸ γὰρ χωρίον αἰρετέον· τῇ γὰρ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον». ἐνταῦθα δὴ κοινῇ ἐβουλεύοντο· καὶ τοῦ Ξενοφώντος ἐρωτῶντος, τί τὸ κωλύον εἶη εἰσελθεῖν, εἶπεν ὁ Χειρίσοφος· «Μία αὕτη πάροδος ἔστιν ἦν ὄραξ· ὅταν δέ τις ταύτῃ πειράται παριέναι, κυλίνδουσι λίθους ὑπὲρ ταύτης ἀπὸ τῆς ὑπερεχούσης πέτρας· ὅς δ' ἂν καταληφθῆ, οὕτω διατίθεται». ἅμα δ' ἔδειξε συντετριμμένους ἀνθρώπους καὶ σκέλη καὶ πλευράς.

«Ἦν δὲ τοὺς λίθους ἀναλώσωσιν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ἄλλο § 5-7 τι ἢ οὐδὲν κωλύει παριέναι; οὐ γὰρ δὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὀρωμεν, εἰ μὴ ὀλίγους τούτους ἀνθρώπους, καὶ τούτων δύο ἢ τρεῖς ὀπλισμένους. τὸ δὲ χωρίον, ὡς καὶ σὺ ὄραξ, σχεδὸν τρία ἡμίπλευθρά ἐστιν, ὃ δεῖ βαλλομένους διελθεῖν· τούτου δὲ ὅσον πλεθρον δασὺ πίτυσι διαλειπούσαις μεγάλαις, ἀνθ' ὧν

έστηκότες ἄνδρες τί ἂν πάσχοιεν ἢ ὑπὸ τῶν φερομένων λίθων ἢ ὑπὸ τῶν κυλινδομένων; τὸ λοιπὸν οὖν ἤδη γίγνεται ὡς ἡμίπλευρον, ὃ δεῖ, ὅταν λωφήσωσιν οἱ λίθοι, παραδραμεῖν». «Ἄλλὰ εὐθύς», ἔφη ὁ Χειρίσοφος, «ἐπειδὴν ἀρξώμεθα εἰς τὸ δασὺ προΐεσθαι, φέρονται οἱ λίθοι πολλοί». «Αὐτὸ ἂν», ἔφη, «τὸ δέον εἶη· θάττον γὰρ ἀναλώσουσι τοὺς λίθους. ἀλλὰ πορευώμεθα, ἔνθεν ἡμῖν μικρόν τι παραδραμεῖν ἔσται, ἣν δυνώμεθα, καὶ ἀπελθεῖν ῥάδιον, ἣν βουλώμεθα».

§ 8-9 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν καὶ Καλλιμάχος Παρράσιος λοχαγός· τούτου γὰρ ἡ ἡγεμονία ἦν τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγῶν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· οἱ δὲ ἄλλοι λοχαγοὶ ἔμενον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ. μετὰ τούτου οὖν ὑπήλθον ὑπὸ τὰ δένδρα ἄνθρωποι ὡς ἐβδομήκοντα, οὐχ ἄθροοι, ἀλλὰ καθ' ἓνα, ἕκαστος φυλαττόμενος ὡς ἐδύνατο. Ἀγασίας δὲ ὁ Στυμφάλιος καὶ Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ οὗτοι τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγοὶ ὄντες, καὶ ἄλλοι δὲ ἐφέστασαν ἔξω τῶν δένδρων· οὐ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς ἐν τοῖς δένδροις ἐστάναι πλέον ἢ τὸν ἓνα λόχον.

§ 10-12 Ἐνθα δὲ Καλλιμάχος μηχανᾶται τι· προὔτρεχεν ἀπὸ τοῦ δένδρου, ὑφ' ᾧ ἦν αὐτός, δύο ἢ τρία βήματα· ἐπεὶ δὲ οἱ λίθοι φέροντο, ἀνέμαζεν εὐπετῶς· ἐφ' ἐκάστης δὲ προδρομῆς πλέον ἢ δέκα ἄμαξαι πέτρων ἀνηλίσκοντο. ὁ δὲ Ἀγασίας ὡς ὄρᾳ τὸν Καλλιμάχον, ἃ ἐποιοεῖ, καὶ τὸ στράτευμα πᾶν θεώμενον, δείσας, μὴ οὐ πρῶτος παραδράμη εἰς τὸ χωρίον, οὔτε τὸν Ἀριστώνυμον, πλησίον ὄντα, παρακαλέσας οὔτε Εὐρύλοχον τὸν Λουσιέα, ἐταίρους ὄντας, οὔτε ἄλλον οὐδένα, χωρεῖ αὐτὸς καὶ παρέρχεται πάντας. ὁ δὲ Καλλιμάχος, ὡς ὄρᾳ αὐτὸν παριόντα, ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ τῆς ἴτους· ἐν δὲ τούτῳ παραθεῖ αὐτοὺς Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ μετὰ τούτον Εὐρύλοχος Λουσιεύς· πάντες γὰρ οὗτοι ἀντεποιοῦντο ἀρετῆς καὶ ἀνηγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους· καὶ οὕτως ἐρίζοντες αἰροῦσι

τὸ χωρίον. ὡς γὰρ ἄπαξ εἰσέδραμον, οὐδεὶς πέτρος ἄνωθεν ἤνέχθη.

Ἐνταῦθα δὴ δεινὸν ἦν θέαμα. αἱ γὰρ γυναῖκες, ρίπτουσαι § 13-14 τὰ παιδιά, εἶτα ἑαυτὰς ἐπικατερρίπτουν, καὶ οἱ ἄνδρες ὡσαύτως. ἐνταῦθα δὴ καὶ Αἰνεῖας Στυμφάλιος λοχαγός, ἰδὼν τινα θέοντα ὡς ρίψοντα ἑαυτόν, στολὴν ἔχοντα καλήν, ἐπιλαμβάνεται ὡς κωλύσων· ὁ δὲ αὐτὸν ἐπισπάται, καὶ ἀμφοτέρω φέροντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι καὶ ἀπέθανον. ἐντεῦθεν ἀνθρωποι μὲν πάνυ ὀλίγοι ἐλήφθησαν, βόες δὲ καὶ ὄνοι πολλοὶ καὶ πρόβατα.

Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Χαλύβων σταθμοὺς ἑπτὰ παρα- § 15-17 σάγγας πεντήκοντα. οὗτοι ἦσαν, ὧν διήλθον, ἀλκιμώτατοι, καὶ εἰς χεῖρας ἦσαν. εἶχον δὲ θώρακας λινοῦς μέχρι τοῦ ἦτρου, ἀντὶ δὲ τῶν πτερύγων σπάρτα πυκνὰ ἐστραμμένα. εἶχον δὲ καὶ κνημίδας καὶ κράνη καὶ παρὰ τὴν ζώνην μαχαίριον ὅσον ξυήλην Λακωνικὴν, ᾧ ἔσφαττον, ὧν κρατεῖν δύναιντο, καὶ ἀποτεμόντες ἂν τὰς κεφαλὰς, ἔχοντες ἐπορεύοντο, καὶ ἤδον καὶ ἐχόρευον, ὅποτε οἱ πολέμιοι αὐτοὺς ὄψεσθαι ἔμελλον. εἶχον δὲ καὶ δόρυ ὡς πεντεκαίδεκα πήχεων, μίαν λόγχην ἔχον. οὗτοι ἐνέμενον ἐν τοῖς πολίσμασιν· ἐπεὶ δὲ παρέλθοιεν οἱ Ἕλληγες, εἶποντο αἰεὶ μαχοῦμενοι. φέροντο δὲ ἐν τοῖς ὄχυροῖς, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐν τούτοις ἀνακεκομισμένοι ἦσαν· ὥστε μηδὲν λαμβάνειν αὐτόθεν τοὺς Ἕλληγας, ἀλλὰ διετράφησαν τοῖς κτήνεσιν, ἃ ἐκ τῶν Ταόχων ἔλαβον.

Ἐκ τούτου οἱ Ἕλληγες ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Ἄρπασον ποτα- § 18-20 μόν, εὖρος τεττάρων πλῆθρων. ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Σκυθηνῶν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι διὰ πεδίου εἰς κώμας· ἐν αἷς ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. ἐντεῦθεν διήλθον σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι πρὸς πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ οἰκουμένην, ἣ ἐκαλεῖτο Γυμνιάς. ἐκ ταύτης ὁ τῆς χώρας ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἠγε-

μόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄφονται θάλατταν· εἰ δὲ μὴ, τεθνάναι ἐπηγγεῖλατο. καὶ ἠγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκελεύετο αἶθιν καὶ φθείρειν τὴν χώραν· ὧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἔνεκεν συνέλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21-24 Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῆ πέμπτη ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ψήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἶποντο γὰρ ὀπισθεν οἱ ἐκ τῆς καομένης χώρας, καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ ἐζώγρησαν, ἐνέδραν ποιησάμενοι, καὶ γέρρα ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν. ἐπειδὴ δ' ἡ βοή πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον, καὶ οἱ αἰεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς αἰεὶ βοῶντας, καὶ πολλῶ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή, ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μείζόν τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἵππέας ἀναλαβὼν παρεβόηθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν « Θάλαττα, θάλαττα » καὶ παρεγγυόντων. ἔνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι.

§ 25-27 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς δακρύνοντες· καὶ ἐξαπίνης, ὅτου δὴ παρεγγυήσαντος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. ἐνταῦθα ἀνετίθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοείων καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἠγεμὼν αὐτὸς τε κατέτεμνε τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. μετὰ ταῦτα τὸν ἠγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι, δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν

καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἦται δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαθε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. κώμην δὲ δεῖξας αὐτοῖς, οὐ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα ἐγένετο, ὥχεται ἀπιών.

5'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς χώρας τῶν Μακρώνων.—Οἱ πρὸς τοὺς Κόλχους ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων καὶ ἄφιξις αὐτῶν εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 1—28)

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν οἱ Ἕλληγες διὰ Μακρώνων § 1-3 σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. τῇ πρώτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὃς ὠρίζε τὴν τῶν Μακρώνων καὶ τὴν τῶν Σκυθηνῶν. εἶχον δ' ὑπὲρ δεξιῶν χωρίον οἶον χαλεπώτατον καὶ ἐξ ἀριστερᾶς ἄλλον ποταμόν, εἰς ὃν ἐνέβαλλεν ὁ ὀρίζων, δι' οὗ ἔδει διαβῆναι. ἦν δὲ οὗτος δασὺς δένδρεσι παχέσι μὲν οὐ, πυκνοῖς δέ. ταῦτ', ἐπεὶ προσῆλθον οἱ Ἕλληγες, ἔκοπτον, σπεύδοντες ἐκ τοῦ χωρίου ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν. οἱ δὲ Μάκρωνες, ἔχοντες γέρρα καὶ λόγχας καὶ τριχίνους χιτῶνας, κατ' ἀντιπέραν τῆς διαβάσεως παρατεταγμένοι ἦσαν, καὶ ἀλλήλοις διεκελεύοντο, καὶ λίθους εἰς τὸν ποταμόν ἔρριπτον· ἐξικνούντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν.

Ἐνθα δὴ προσέρχεται Ξενοφῶντι τῶν πελταστῶν ἀνὴρ, § 4-7 Ἀθήνησι φάσκων δεδουλευκέναι, λέγων, ὅτι γιγνώσκοι τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων. «καὶ οἶμαι», ἔφη, «ἐμὴν ταύτην πατριδα εἶναι· καὶ εἰ μὴ τι κωλύει, ἐθέλω αὐτοῖς διαλεχθῆναι». «Ἄλλ' οὐδὲν κωλύει», ἔφη, «ἀλλὰ διαλέγου καὶ μάθε πρῶτον, τίνες εἰσίν». οἱ δ' εἶπον ἐρωτήσαντος ὅτι Μάκρωνες. «Ἐρώτα τοίνυν», ἔφη, «αὐτοὺς, τί ἀντιτετάχεται καὶ χρῆζουσιν ἡμῖν πολέμοι εἶναι». οἱ δ' ἀπεκρίναντο· «Ὅτι καὶ

ὕμεις ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν ἔρχεσθε ». λέγειν ἐκέλευον οἱ στρατηγοί, ὅτι « οὐ κακῶς γε ποιήσοντες, ἀλλὰ βασιλεῖ πολεμήσαντες ἀπερχόμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπὶ θάλατταν βουλόμεθα ἀφικέσθαι ». ἠρώτων ἐκεῖνοι, εἰ δοῖεν ἂν τούτων τὰ πιστά. οἱ δ' ἔφασαν καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἐθέλειν. ἐντεῦθεν διδόασιν οἱ Μάκρωνες βαρβαρικὴν λόγχην τοῖς Ἑλλησιν, οἱ δὲ Ἑλληνες ἐκεῖνοις Ἑλληνικὴν ταῦτα γὰρ ἔφασαν πιστὰ εἶναι· θεοὺς δ' ἐπεμαρτύραντο ἀμφοτέροι.

§ 8-9 Μετὰ δὲ τὰ πιστὰ εὐθύς οἱ Μάκρωνες τὰ δένδρα συνεξέκοπτον, τὴν τε ὁδὸν ὠδοποιοῦν ὡς διαβιβῶντες, ἐν μέσοις ἀναμειγμένοι τοῖς Ἑλλησιν, καὶ ἀγορὰν οἷαν ἐδύναντο παρεῖχον, καὶ παρήγαγον ἐν τρισὶν ἡμέραις, ἕως ἐπὶ τὰ Κόλχων ὄρια κατέστησαν τοὺς Ἑλληνας. ἐνταῦθα ἦν ὄρος μέγα· καὶ ἐπὶ τούτου οἱ Κόλχοι παρατεταγμένοι ἦσαν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἑλληνες ἀντιπαρετάξαντο φάλαγγα, ὡς οὕτως ἄξοντες πρὸς τὸ ὄρος· ἔπειτα δὲ ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖς βουλεύσασθαι συλλεγεῖσιν, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιοῦνται.

§ 10-11 Ἐλεξεν οὖν Ξενοφῶν, ὅτι δοκοῖη παύσαντας τὴν φάλαγγα λόχους ὀρθίους ποιῆσαι· « ἡ μὲν γὰρ φάλαγξ διασπασθήσεται εὐθύς· τῇ μὲν γὰρ ἄνοδον, τῇ δὲ εὐσοδον εὐρήσομεν τὸ ὄρος· καὶ εὐθύς τοῦτο ἀθυμίαν ποιήσει, ὅταν τεταγμένοι εἰς φάλαγγα ταύτην διεσπασμένην ὀρώσιν. ἔπειτα ἦν μὲν ἐπὶ πολλῶν τεταγμένοι προσάγωμεν, περιττεύσουσιν ἡμῶν οἱ πολέμοι, καὶ τοῖς περιττοῖς χρήσονται, ὅ,τι ἂν βούλωνται· ἐὰν δὲ ἐπ' ὀλίγων τεταγμένοι ἴωμεν, οὐδὲν ἂν εἶη θαυμαστόν, εἰ διακοπεῖη ἡμῶν ἡ φάλαγξ ὑπὸ ἀθρώων καὶ βελῶν καὶ ἀνθρώπων ἐμπесόντων· εἰ δὲ πῃ τοῦτο ἔσται, τῇ ὅλῃ φάλαγγι κακὸν ἔσται.

§ 12-13 » Ἀλλά μοι δοκεῖ ὀρθίους τοὺς λόχους ποιησαμένους τοσοῦτον χωρίον κατασχεῖν διαλιπόντας τοῖς λόχοις, ὅσον ἔξω τοὺς ἐσχάτους λόχους γενέσθαι τῶν πολεμίων κεράτων· καὶ οὕτως ἐσόμεθα τῆς τε τῶν πολεμίων φάλαγγος ἔξω οἱ ἐσχατοί

λόχοι, καὶ ὀρθίους ἄγοντες οἱ κράτιστοι ἡμῶν πρῶτοι προσ-
 ιασιν, ἣ τε ἂν εὐοδον ἦ, ταύτη ἕκαστος ἄξει ὁ λόχος. καὶ
 εἷς τε τὸ διαλείπον οὐ ῥάδιον ἔσται τοῖς πολεμίοις εἰσελθεῖν,
 ἔνθεν καὶ ἔνθεν λόχων ὄντων, διακόφαι τε οὐ ῥάδιον ἔσται
 λόχον ὀρθιον προσιόντα. ἐὰν τέ τις πιέζηται τῶν³ λόχων, ὁ
 πλησίον βοηθήσει. ἦν τε εἷς πη δυνηθῆ τῶν λόχων ἐπὶ τὸ
 ἄκρον ἀναβῆναι, οὐδεὶς μηκέτι μείνη τῶν πολεμίων».

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίουν ὀρθίους τοὺς λόχους. Ξενοφῶν § 14
 δέ, ἀπιῶν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ, ἔλεγε τοῖς στρα-
 τιώταις· «Ἄνδρες, οὗτοί εἰσιν, οὓς ὁρᾶτε, μόνοι ἔτι ἡμῖν
 ἐμποδῶν τὸ μὴ ἦδη εἶναι, ἔνθα πάλαι σπεύδομεν· τούτους,
 ἦν πως δυνώμεθα, καὶ ὤμοδος δεῖ καταφαγεῖν».

Ἐπεὶ δ' ἐν ταῖς χώραις ἕκαστοι ἐγένοντο καὶ τοὺς λόχους § 15-18
 ὀρθίους ἐποίησαντο, ἐγένοντο μὲν λόχοι τῶν ὀπλιτῶν ἀμφὶ
 τοὺς ὀγδοήκοντα, ὁ δὲ λόχος ἕκαστος σχεδὸν εἷς τοὺς ἑκατόν·
 τοὺς δὲ πελταστάς καὶ τοὺς τοξότας τριχῆ ἐποίησαντο, τοὺς
 μὲν τοῦ εὐωνύμου ἕξω, τοὺς δὲ τοῦ δεξιοῦ, τοὺς δὲ κατὰ μέσον,
 σχεδὸν ἑξακοσίους ἑκάστους. ἐκ τούτου παρηγγύησαν οἱ στρα-
 τηγοὶ εὐχεσθαι· εὐξάμενοι δὲ καὶ παιανίσαντες ἐπορεύοντο.
 καὶ Χειρίσοφος μὲν καὶ Ξενοφῶν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς πελτασταί,
 τῆς τῶν πολεμίων φάλαγγος ἕξω γενόμενοι ἐπορεύοντο· οἱ δὲ
 πολέμιοι, ὡς εἶδον αὐτούς, ἀντιπαράθεοντες οἱ μὲν ἐπὶ τὸ
 δεξιόν, οἱ δὲ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον διεσπάσθησαν, καὶ πολὺ τῆς
 αὐτῶν φάλαγγος ἐν τῇ μέσῳ κενὸν ἐποίησαν. οἱ δὲ κατὰ τὸ
 Ἄρκαδικὸν πελτασταί, ὧν ἦρχεν Αἰσχίνης ὁ Ἄκαρνάν, νομί-
 σαντες φεύγειν, ἀνακραγόντες ἔθεον· καὶ οὗτοί πρῶτοι ἐπὶ τὸ
 ὄρος ἀναβαίνουσιν· συνεφείπετο δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ Ἄρκαδικὸν
 ὀπλιτικόν, ὧν ἦρχε Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος. οἱ δὲ πολέμιοι, ὡς
 ἦρξαντο θεῖν, οὐκέτι ἔστησαν, ἀλλὰ φυγῆ ἄλλος ἄλλῃ ἐτράπετο.

Οἱ δὲ Ἕλληγες ἀναβάντες ἐστρατοπεδεύοντο ἐν πολλαῖς § 19-21
 κώμαις καὶ τάπιτῆδεα πολλὰ ἐχούσαις. καὶ τὰ μὲν ἄλλα οὐδέν,

ὅ,τι καὶ ἐθαύμασαν· τὰ δὲ σμήνην πολλὰ ἦν αὐτόθι, καὶ τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον τῶν στρατιωτῶν, πάντες ἄφρονές τε ἐγίνοντο καὶ ἤμουν καὶ ὀρθὸς οὐδεὶς ἐδύνατο ἵστασθαι, ἀλλ' οἱ μὲν ὀλίγον ἐδηδοκότες σφόδρα μεθύουσιν ἐφύκεσαν, οἱ δὲ πολὺ μαινομένοις, οἱ δὲ καὶ ἀποθνήσκουσιν. ἔκειντο δὲ οὕτω πολλοί, ὥσπερ τροπῆς γεγενημένης, καὶ πολλή ἦν ἀθυμία. τῇ δ' ὑστεραία ἀπέθανε μὲν οὐδεὶς, ἀμφὶ δὲ τὴν αὐτὴν πῶς ὥραν ἀνεφρόνουν· τρίτη δὲ καὶ τετάρτη ἀνίσταντο ὥσπερ ἐκ φαρμακοποσίας.

§ 22-24 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας ἐπτὰ, καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα οἰκουμένην ἐν τῇ Εὐξεινῷ Πόντῳ, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν τῇ Κόλχων χώρα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κώμαις· κάντεῦθεν ὀρμώμενοι ἐλήζοντο τὴν Κολχίδα. ἀγορὰν δὲ παρῆχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζοῦντιοι, καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἑλληνας καὶ ξένια ἔδοσαν βούς καὶ ἄλφιστα καὶ οἶνον. συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῇ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων, καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον βόες.

§ 25-26 Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν εὔξαντο, παρεσκευάζοντο· ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῆσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ εὔξαντο. ἐποίησαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἐνθαπερ ἐσκήνουν. εἶλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, ὃς ἔφυγε παῖς ὢν οἰκοθεν, παῖδα ἄκων κατακωνῶν ξυήλη πατάξας, δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδοσαν τῷ Δρακοντίῳ, καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκῶς εἴη. ὁ δὲ δείξας οὐπερ ἐστηκότες ἐτύγγανον, «Οὗτος ὁ λόφος», ἔφη, «κάλλιςτος τρέχειν, ὅπου ἂν τις βούληται». «Πῶς οὖν», ἔφασαν, «δυνήσονται παλαίειν ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὕτως;» ὁ δ' εἶπε· «Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών».

Ἦγωνίζοντο δὲ παῖδες μὲν στάδιον τῶν αἰχμαλώτων οἱ § 27-28 πλείστοι, δόλιχον δὲ Κρηῖτες πλείους ἢ ἐξήκοντα, πάλην δὲ καὶ

πυγμὴν καὶ παγκράτιον ἕτεροι· καὶ καλὴ θεὰ ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν καὶ ἄτε θεωμένων τῶν ἐταίρων, πολλὴ φιλονικία ἐγίνετο. ἔθειον δὲ καὶ ἵπποι, καὶ ἔδει αὐτούς, κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας, ἐν τῇ θαλάττῃ ὑποστρέφαντας, πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν. καὶ

Τραπεζοῦς

κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκαλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον μόλις βράδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἐνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακείμεσις ἐγίνετο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

**Α'. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν Τραπεζοῦντι
καὶ σύσκεψις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.**

(1, 1—17)

- § 1 Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅσα ἐν τῇ πορείᾳ τῇ μέχρι ἐπὶ θάλατταν τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, καὶ ὡς εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, ἀφίκοντο, καὶ ὡς ἀπέθυσαν, ἃ εὗξαντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοιντο, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.
- § 2-4 Ἐκ δὲ τούτου συνελθόντες ἐβουλεύοντο περὶ τῆς λοιπῆς πορείας· ἀνέστη δὲ πρῶτος Δέων Θούριος καὶ ἔλεξεν ὧδε· «Ἐγὼ μὲν τοῖνον», ἔφη, «ὧ ἄνδρες, ἀπειρήκηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων καὶ τὰ ὄπλα φέρων καὶ ἐν τάξει ἰὼν καὶ φυλακᾶς φυλάττων καὶ μαχόμενος, ἐπιθυμῶ δὲ ἤδη, παυσάμενος τούτων τῶν πόνων, ἐπεὶ θάλατταν ἔχομεν, πλεῖν τὸ λοιπόν, καὶ ἐκταθεὶς ὡσπερ Ὀδυσσεὺς ἀφικέσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα». ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται ἀνεθορύθησαν, ὡς εὖ λέγοι· καὶ ἄλλος ταῦτα ἔλεγε, καὶ πάντες οἱ παριόντες. ἔπειτα δὲ Χειρίσοφος ἀνέστη καὶ εἶπεν ὧδε· «Φίλος μοί ἐστιν, ὧ ἄνδρες, Ἀναξίβιος, ναυαρχῶν δὲ καὶ τυγχάνει· ἦν οὖν πέμψητέ με, οἶμαι ἂν ἐλθεῖν καὶ τριήρεις ἔχων καὶ πλοῖα τὰ ἡμᾶς ἄξοντα· ὑμεῖς δέ, εἴπερ πλεῖν βούλεσθε, περιμένετε, ἔστ' ἂν ἐγὼ ἔλθω· ἤξω δὲ ταχέως». ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατιῶται ἤσθησάν τε καὶ ἐψηφίσαντο πλεῖν αὐτὸν ὡς τάχιστα.
- § 5-7 Μετὰ τοῦτον Ξενοφῶν ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· «Χειρίσοφος μὲν δὴ ἐπὶ πλοῖα στέλλεται, ἡμεῖς δὲ ἀναμενοῦμεν. ὅσα

μοι οὖν δοκεῖ καιρὸς εἶναι ποιεῖν ἐν τῇ μονῇ, ταῦτα ἐρῶ. πρῶτον μὲν τὰ ἐπιτήδεια δεῖ πορίζεσθαι ἐκ τῆς πολεμίας· οὔτε γὰρ ἀγορὰ ἔστιν ἱκανὴ οὔτε, ὅτου ὠνησόμεθα, εὐπορία, εἰ μὴ ὀλίγοις τισίν· ἡ δὲ χώρα πολεμία· κίνδυνος οὖν πολλοὺς ἀπόλλυσθαι, ἣν ἀμελῶς τε καὶ ἀφυλάκτως πορευήσθε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια. ἀλλὰ μοι δοκεῖ σὺν προνομαῖς λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἄλλως δὲ μὴ πλανᾶσθαι, ὡς σφῆζισθε, ἡμᾶς δὲ τούτων ἐπιμελεῖσθαι». ἔδοξε ταῦτα.

«Ἐτι τοίνυν ἀκούσατε καὶ τάδε. ἐπὶ λείαν γὰρ ὑμῶν ἐκ- § 8
πορεύονται τινες. οἴμαι οὖν βέλτιστον εἶναι ἡμῖν εἰπεῖν τὸν μέλλοντα ἐξιέναι, φράζειν δὲ καὶ ὅποι, ἵνα καὶ τὸ πλῆθος εἰδῶμεν τῶν ἐξιόντων καὶ τῶν μενόντων, καὶ συμπαρασκευάζωμεν, ἐάν τι δέη, κἂν βογηθῆσαί τισι καιρὸς ᾗ, εἰδῶμεν, ὅποι δεήσει βογηθῆναι, καὶ ἐάν τις τῶν ἀπειροτέρων ἐγχειρῆ ποι, συμβουλευώμεν, πειρώμενοι εἰδέναί τὴν δύναμιν, ἐφ' οὓς ἂν ἴωσιν». ἔδοξε καὶ ταῦτα.

«Ἐννοεῖτε δὲ καὶ τόδε», ἔφη. «σχολὴ τοῖς πολεμίοις § 9-11
λήζεσθαι, καὶ δικαίως ἡμῖν ἐπιβουλευούσιν· ἔχομεν γὰρ τὰ ἐκείνων· ὑπερκάθηται δὲ ἡμῶν. φυλακὰς δὴ μοι δοκεῖ δεῖν περὶ τὸ στρατόπεδον εἶναι. ἐάν οὖν κατὰ μέρος φυλάττωμεν καὶ σκοπῶμεν, ἦττον ἂν δύναιτο ἡμᾶς θηρᾶν οἱ πολέμιοι. ἔτι τοίνυν τάδε ὁρᾶτε. εἰ μὲν ἠπιστάμεθα σαφῶς, ὅτι ἤξει πλοῖα Χειρίσοφος ἄγων ἱκανά, οὐδὲν ἂν ἔδει ὦν μέλλω λέγειν· νῦν δ' ἐπεὶ τοῦτο ἄδηλον, δοκεῖ μοι πειρᾶσθαι πλοῖα συμπαρασκευάζειν καὶ αὐτόθεν· ἦν μὲν γὰρ ἔλθῃ ἔχων, ὑπαρχόντων ἐνθάδε ἐν ἀφθονωτέροις πλευσόμεθα· ἦν δὲ μὴ ἄγῃ, τοῖς ἐνθάδε χρησόμεθα. ὁρῶ δὲ ἐγὼ πλοῖα πολλάκις παραπλέοντα· εἰ οὖν, αἰτησάμενοι παρὰ Τραπεζουντίων μακρὰ πλοῖα, κατάγοιμεν καὶ φυλάττοιμεν αὐτά, τὰ πηδάλια παραλυόμενοι, ἕως ἂν ἱκανὰ τὰ ἄξοντα γένηται, ἴσως ἂν οὐκ ἀπορήσαιμεν κομιδῆς, οἷας δεόμεθα». ἔδοξε καὶ ταῦτα.

§ 12-13 «Ἐννοήσατε δ'», ἔφη, «εἰ εἰκὸς καὶ τρέφειν ἀπὸ κοινοῦ, οὓς ἂν καταγάγωμεν, ὅσον ἂν χρόνον ἡμῶν ἔνεκεν μένωσι, καὶ ναῦλον συνθέσθαι, ὅπως ὠφελούντες καὶ ὠφελῶνται». ἔδοξε καὶ ταῦτα. «Δοκεῖ τοίνυν μοι», ἔφη, «ἦν ἄρα καὶ ταῦτα ἡμῖν μὴ ἐκπεραίνηται, ὥστε ἔχειν ἀρκοῦντα πλοῖα, τὰς ὁδοὺς, ἃς δυσπόρους ἀκούομεν εἶναι, ταῖς παρὰ θάλατταν οἰκούσαις πόλεσιν ἐντειλασθαι ὁδοποιεῖν· πείσονται γὰρ καὶ διὰ τὸ φοβεῖσθαι καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι ἡμῶν ἀπαλλαγῆναι».

§ 14-17 Ἐνταῦθα δὲ ἀνέκραγον, ὡς οὐ δέοι ὁδοιπορεῖν. ὁ δὲ ὡς ἔγνω τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν, ἐπεφύηφισε μὲν οὐδέν, τὰς δὲ πόλεις ἐκούσας ἔπεισεν ὁδοποιεῖν, λέγων, ὅτι θάττον ἀπαλλάξονται, ἣν εὐποροὶ γένωνται αἱ ὁδοί. ἔλαβον δὲ καὶ πεντηκόντορον παρὰ τῶν Τραπεζουντίων, ἣ ἐπέστησαν Δέξιππον Λάκωνα περίοικον. οὗτος, ἀμελήσας τοῦ συλλέγειν πλοῖα, ἀποδράς ᾤχετο ἔξω τοῦ Πόντου, ἔχων τὴν ναῦν. οὗτος μὲν οὖν δίκαια ἔπαθεν ὕστερον· ἐν Θράκῃ γὰρ παρὰ Σεύθῃ πολυπραγμονῶν τι ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου τοῦ Λάκωνος. ἔλαβον δὲ καὶ τριακόντορον, ἣ ἐπεστάθη Πολυκράτης Ἀθηναῖος, ὅς, ὅποσα λαμβάνοι πλοῖα, κατήγεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. καὶ τὰ μὲν ἀγώγιμα, εἴ τι ἦγον, ἐξαιρούμενοι φύλακας καθίστασαν, ὅπως σῶα εἶη, τοῖς δὲ πλοίοις ἐχρήσαντο εἰς παραγωγὴν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἦν, ἐπὶ λείαν ἐξῆσαν οἱ Ἑλληγες, καὶ οἱ μὲν ἐλάμβανον, οἱ δὲ καὶ οὐ. Κλαίειντος δ', ἐξαγαγὼν καὶ τὸν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλον λόχον πρὸς χωρίον χαλεπὸν, αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

[Περίληψις τοῦ κεφαλαίου 2 :

Ἐπειδὴ τὰ τροφίμα ἤρχισαν νὰ ἐκλίπωσιν, εἰσβάλλουσιν οἱ Ἑλληγες εἰς τὴν πλησίον ὀρεινὴν χώραν τῶν Δριλῶν· οἱ Δριλαὶ ἐμπρήσαντες πάντα τὰ ἀλόσιμα χωρία τῶν συρρέουσιν ἅπαντες μετὰ τῶν ὑπαρχόντων εἰς χωρίον τι ὄχυρόν, τὴν ἑαυτῶν μητρόπολιν· ταύτην οἱ Ἑλληγες μετὰ μακρὰν μάχην κυριεύουσι καὶ πυρπολοῦσι· τὴν δ' ὕστεραίαν ἐπανέρχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα ἔχοντες τροφάς.]

Β'. Ἀφίξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα. — Διανομή τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ τρόπος, καθ' ὃν χρησιμοποιεῖ ὁ Ξενοφῶν τὰ διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντα αὐτῷ χρήματα.

(3, 1—13)

Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἦκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε § 1-3
τὰ ἐπιτήδεια ἦν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. καὶ εἰς
μὲν τὰ πλοῖα τοὺς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ
τετταράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν,
ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. καὶ Φιλήσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς
πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσβιβάσαντες, τούτων ἐκέλευον
ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἡ δὲ ὁδὸς ὠδοποιημένη
ἦν. καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασοῦντα τριταῖοι,
πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σινωπέων ἄποικον ἐν τῇ Κολ-
χίδι χώρα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτασις σὺν
τοῖς ὅπλοις ἐγίγνετο καὶ ἀριθμός, καὶ ἐγένοντο ὀκτακισχί-
λιοι καὶ ἐξακόσιοι. οὗτοι ἐσώθησαν· οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώλοντο
ὐπὸ τε τῶν πολεμίων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσῳ.

Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων § 4-6
ἀργύριον γενόμενον. καὶ τὴν δεκάτην, ἦν τῷ Ἀπόλλωνι ἐξεῖ-
λον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ μέρος
ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρίσοφου Νέων ὁ
Ἀσιναῖος ἔλαβεν. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος ἀνά-
θημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν Ἀθη-
ναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τό τε αὐτοῦ ὄνομα καὶ τὸ
Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ. τὸ
δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτ' ἀπῆει σὺν Ἀγησιλάῳ
ἐκ τῆς Ἀσίας τὴν εἰς Βοιωτοὺς ὁδόν, καταλείπει παρὰ Μεγα-
βύζῳ τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ, ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων

ἔδδοκει ἰέναι, καὶ ἐπέστειλεν, ἣν μὲν αὐτὸς σωθῆ, αὐτῷ ἀποδοῦναι· ἣν δέ τι πάθη, ἀναθεῖναι ποιησάμενον τῇ Ἀρτέμιδι, ὅτι οἷοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῷ.

§ 7-8 Ἐπεὶ δ' ἔφευγεν ὁ Ξενοφῶν, κατοικοῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐν Σκιλλοῦντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς Ὀλυμπίαν θεωρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην αὐτῷ. Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου ἀνεῖλεν ὁ θεός. ἔτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελινοῦς. καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν Σελινοῦς ποταμὸς παραρρεῖ. καὶ ἰχθύες τε ἐν ἀμφοτέροις ἔνεισι καὶ κόγχοι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ θήραι πάντων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα θηρία.

§ 9-10 Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου, καὶ τὸ λοιπὸν δὲ ἀεὶ, δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα, θυσίαν ἐποίει τῇ θεῷ, καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἑορτῆς. παρεῖχε δὲ ἡ θεὸς τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφита, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱεράς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομένων δέ. καὶ γὰρ θήραν ἐποιεῦντο εἰς τὴν ἑορτὴν οἱ τε Ξενοφῶντος παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, οἱ δὲ βουλόμενοι καὶ ἄνδρες συνεθήρων· καὶ ἠλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σύες καὶ δορμάδες καὶ ἔλαφοι.

§ 11-13 Ἔστι δὲ ἡ χώρα, ἣ ἐκ Λακεδαιμόνος εἰς Ὀλυμπίαν πορεύονται, ὡς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἱεροῦ. ἐν δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμῶν καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανὰς σῦς καὶ αἴγας καὶ βοῦς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε καὶ τὰ τῶν εἰς τὴν ἑορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. περὶ δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη, ὅσα ἐστὶ τρωκτὰ ὠραῖα. ὁ δὲ ναός, ὡς μικρὸς μεγάλῳ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ εἴκασται, καὶ τὸ ξόανον ἔοικεν, ὡς κυπαρίττινον χρυσοῦ ὄντι, τῷ ἐν

Ἐφέσω. καὶ στήλη ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα·
 ΠΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ
 ΚΑΡΠΟΥΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΥΕΙΝ
 ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ ΝΑΟΝ
 ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙΗΙ ΤΑΥΤΑ ΤΗΙ
 ΘΕΩΙ ΜΕΛΗΣΕΙ.

Γ'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς χώρας τῶν Μοσσυνοίκων.

(4, 1—31)

Ἐκ Κερασούντος δὲ κατὰ θάλατταν μὲν ἐκομίζοντο, οἵπερ § 1-3
 καὶ πρόσθεν, οἱ δὲ ἄλλοι κατὰ γῆν ἐπορεύοντο. ἐπεὶ δὲ ἦσαν
 ἐπὶ τοῖς Μοσσυνοίκων ὄρεισι, πέμπουσιν εἰς αὐτοὺς Τιμησί-
 θεον τὸν Τραπεζούντιον, πρόξενον ὄντα τῶν Μοσσυνοίκων,
 ἐρωτῶντες, πότερον ὡς διὰ φιλίας ἢ διὰ πολεμίας πορεύσον-
 ται τῆς χώρας. οἱ δὲ εἶπον, ὅτι οὐ διήσοιεν· ἐπίστευον γὰρ
 τοῖς χωρίοις. ἐντεῦθεν λέγει ὁ Τιμησίθεος, ὅτι πολέμοι τού-
 τοις εἰσὶν οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα. καὶ ἐδόκει καλέσαι ἐκείνους, εἰ
 βούλοιντο συμμαχίαν ποιήσασθαι· καὶ πεμφθεὶς ὁ Τιμησίθεος,
 ἦκεν ἄγων τοὺς ἄρχοντας.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, συνῆλθον οἱ τε τῶν Μοσσυνοίκων ἄρ- § 4-10
 χοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἔλεξε Ξενοφῶν,
 ἡρμήνευε δὲ Τιμησίθεος· «ὦ ἄνδρες Μοσσυνοῖκοι, ἡμεῖς
 βουλόμεθα διασωθῆναι πρὸς τὴν Ἑλλάδα πεζῇ· πλοῖα γὰρ
 οὐκ ἔχομεν· κωλύουσι δὲ οὗτοι ἡμᾶς, οὓς ἀκούομεν ὑμῖν
 πολεμίους εἶναι. εἰ οὖν βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν
 συμμάχους καὶ τιμωρήσασθαι, εἴ τί ποτε ὑμᾶς οὗτοι ἠδίκη-
 κασι, καὶ τὸ λοιπὸν ὑμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. εἰ δὲ ἡμᾶς
 ἀφήσετε, σκέψασθε, πότεν αὐθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε

σύμμαχον». πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων τῶν Μοσσυνοίκων, ὅτι καὶ βούλονται ταῦτα καὶ δέχονται τὴν συμμαχίαν. «Ἄγετε δὴ», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «τί ἡμῶν δεήσεσθε χρῆσασθαι, ἂν σύμμαχοι ὑμῶν γενώμεθα, καὶ ὑμεῖς τί οἴοι τε ἔσεσθε ἡμῖν συμπράξει περὶ τῆς διόδου;». οἱ δὲ εἶπον, ὅτι «ἱκανοὶ ἐσμεν εἰς τὴν χώραν εἰσβάλλειν ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα τὴν τῶν ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν πολεμίων, καὶ δεῦρο ὑμῖν πέμψαι ναῦς τε καὶ ἄνδρας, οἵτινες ὑμῖν συμμαχοῦνταί τε καὶ τὴν ὁδὸν ἡγήσονται».

§ 11-14 Ἐπὶ τούτοις πιστὰ δόντες καὶ λαβόντες ὤχοντο. καὶ ἦκον τῇ ὑστεραίᾳ ἄγοντες τριακόσια πλοῖα μονόξυλα καὶ ἐν ἑκάστῳ τρεῖς ἄνδρας, ὧν οἱ μὲν δύο ἐκβάντες εἰς τάξιν ἔθεντο τὰ ὄπλα, ὁ δὲ εἰς ἐνέμενεν. καὶ οἱ μὲν λαβόντες τὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μένοντες ἐξετάξαντο ὧδε· ἔστησαν ἀνὰ ἑκατὸν μάλιστα οἶον χοροὶ ἀντιστοιχοῦντες ἀλλήλοις, ἔχοντες γέρρα πάντες λευκῶν βοῶν δασέα, εἰκασμένα κιττοῦ πετάλῳ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ παλτὸν ὡς ἐξάπηχυ, ἔμπροσθεν μὲν λόγχην ἔχον, ὀπισθεν δὲ αὐτοῦ τοῦ ξύλου σφαιροειδές. χιτωνίσκους δὲ ἐνεδεδύκεσαν ὑπὲρ γονάτων, πάχος ὡς λινοῦ στρωματοδέσμου, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ δὲ κράνη σκύτινα, οἷάπερ τὰ Παφλαγονικά, κρωβύλον ἔχοντα κατὰ μέσον, ἐγγύτατα τιαροειδῆ· εἶχον δὲ καὶ σαγάρεις σιδηρᾶς. ἐντεῦθεν ἐξῆρχε μὲν αὐτῶν εἰς, οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες ἐπορεύοντο ἄδοντες ἐν ρυθμῷ, καὶ διελθόντες διὰ τῶν τάξεων καὶ διὰ τῶν ὄπλων τῶν Ἑλλήνων, ἐπορεύοντο εὐθὺς πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπὶ χωρίον, ὃ ἐδόκει ἐπιμαχώτατον εἶναι.

§ 15 Ὁρκεῖτο δὲ τοῦτο πρὸ τῆς πόλεως τῆς Μητροπόλεως καλουμένης αὐτοῖς καὶ ἐχούσης τὸ ἀκρότατον τῶν Μοσσυνοίκων. καὶ περὶ τούτου ὁ πόλεμος ἦν· οἱ γὰρ αἰεὶ τοῦτ' ἔχοντες ἐδόκουν ἐγκρατεῖς εἶναι καὶ πάντων Μοσσυνοίκων, καὶ ἔφασαν τούτους οὐ δικαίως ἔχειν τοῦτο, ἀλλὰ κοινὸν ὄν καταλαβόντας πλεονεκτεῖν.

Εἶποντο δ' αὐτοῖς καὶ τῶν Ἑλλήνων τινές, οὐ ταχθέντες § 16-18
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ ἄρπαγῆς ἔνεκεν, οἱ δὲ πολέμιοι,
 προσιόντων, τέως μὲν ἠσύχαζον· ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο τοῦ
 χωρίου, ἐκδραμόντες τρέπονται αὐτούς, καὶ ἀπέκτειναν συ-
 χνοὺς τῶν βαρβάρων καὶ τῶν συναναβάντων Ἑλλήνων τινάς,
 καὶ ἐδίωκον, μέχρι οὗ εἶδον τοὺς Ἑλληνας βοηθοῦντας· εἶτα
 δὲ ἀποτραπόμενοι ὄχοντο, καὶ ἀποτεμόντες τὰς κεφαλὰς
 τῶν νεκρῶν ἐπεδείκνυσαν τοῖς Ἑλλησι καὶ τοῖς ἑαυτῶν πολε-
 μίοις, καὶ ἅμα ἐχόρευον, νόμφ τινὶ ἄδοντες. οἱ δὲ Ἑλληνες
 μάλα ἤχθοντο, ὅτι τοὺς τε πολέμιους ἐπεποιήκεσαν θρασυ-
 τέρους καὶ ὅτι οἱ ἐξεληθόντες Ἑλληνες σὺν αὐτοῖς ἐπεφεύ-
 γεσαν, μάλα ὄντες συχνοί· ὁ οὖπω πρόσθεν ἐπεποιήκεσαν
 ἐν τῇ στρατείᾳ.

Ἐενοφῶν δὲ συγκαλέσας τοὺς Ἑλληνας εἶπεν· «Ἄνδρες § 19-21
 στρατιῶται, μηδὲν ἀθυμήσητε ἔνεκα τῶν γεγενημένων· ἴστε
 γάρ, ὅτι καὶ ἀγαθὸν οὐ μείον τοῦ κακοῦ γεγένηται. πρῶ-
 τον μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι οἱ μέλλοντες ἡμῖν ἠγεῖσθαι
 τῷ ὄντι πολέμιοί εἰσιν, οἷσπερ καὶ ἡμᾶς ἀνάγκη· ἐπειτα
 δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἀμελήσαντες τῆς σὺν ἡμῖν τάξεως
 καὶ ἱκανοὶ ἠγησάμενοι εἶναι σὺν τοῖς βαρβάροις ταῦτα
 πράττειν, ἅπερ σὺν ἡμῖν, δίκην δεδώκασιν· ὥστε αὐθις ἦττον
 τῆς ἡμετέρας τάξεως ἀπολείψονται. ἀλλ' ὑμᾶς δεῖ παρα-
 σκευάζεσθαι, ὅπως καὶ τοῖς φίλοις οὔσι τῶν βαρβάρων δό-
 ξετε κρείττους αὐτῶν εἶναι, καὶ τοῖς πολεμίοις δηλώσετε,
 ὅτι οὐχ ὁμοίοις ἀνδράσι μαχοῦνται νῦν τε καὶ ὅτε τοῖς ἀτά-
 κτοις ἐμάχοντο».

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν οὕτως ἔμειναν· τῇ δὲ ὕστε- § 22-24
 ραίᾳ θύσαντες, ἐπεὶ ἐκαλλιερήσαντο, ἀριστήσαντες, ὀρθίους
 τοὺς λόχους ποιησάμενοι, καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τὸ εὐώνυ-
 μον κατὰ ταῦτα ταξάμενοι, ἐπορεύοντο τοὺς τοξότας μεταξὺ
 τῶν λόχων ἔχοντες, ὑπολειπομένου μικρὸν τοῦ στόματος

τῶν ὀπλιτῶν. ἦσαν γὰρ τῶν πολεμίων οἷ, εὐζωνοὶ κατατρέχοντες, τοῖς λίθρις ἔβαλλον. τούτους ἀνέστελλον οἱ τοξόται καὶ πελτασταί. οἱ δ' ἄλλοι βάδην ἐπορεύοντο πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ χωρίον, ἀφ' οὗ τῆ προτεραιᾶ οἱ βάρβαροι ἐτρέφθησαν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς· ἐνταῦθα γὰρ οἱ πολέμοιο ἦσαν ἀντιτεταγμένοι. τοὺς μὲν οὖν πελταστάς ἐδέξαντο οἱ βάρβαροι καὶ ἐμάχοντο, ἐπειδὴ δὲ ἐγγὺς ἦσαν οἱ ὀπλίται, ἐτρέποντο. καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ εὐθὺς εἶποντο, διώκοντες ἄνω πρὸς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ὀπλίται ἐν τάξει εἶποντο.

§ 25-26 Ἐπεὶ δὲ ἄνω ἦσαν πρὸς ταῖς τῆς Μητροπόλεως οἰκίαις, ἐνταῦθα οἱ πολέμοιο ὁμοῦ δὴ πάντες γενόμενοι ἐμάχοντο καὶ ἐξηκόντιζον τοῖς παλτοῖς, καὶ ἄλλα δόρατα ἔχοντες παχέα μακρά, ὅσα ἀνὴρ ἂν φέροι μόλις, τούτοις ἐπειρῶντο ἀμύνεσθαι ἐκ χειρός. ἐπεὶ δὲ οὐχ ὑφίεντο οἱ Ἑλληγνες, ἀλλὰ ὁμόσε ἐχώρουν, ἔφευγον οἱ βάρβαροι καὶ ἐντεῦθεν, λείποντες ἅπαντες τὸ χωρίον. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ὁ ἐν τῷ μόσσυνη τῷ ἐπ' ἄκρου ὑποδομημένῳ, ὃν τρέφουσι πάντες κοινῇ αὐτοῦ μένοντα καὶ φυλάττουσιν, οὐκ ἤθελεν ἐξελεθεῖν, οὐδὲ ὁ ἐν τῷ πρότερον αἰρεθέντι χωρίῳ, ἀλλ' αὐτοῦ σὺν τοῖς μοσσύνοις κατεκαύθησαν.

§ 27-29 Οἱ δὲ Ἑλληγνες, διαρπάζοντες τὰ χωρία, εὕρισκον θησαυροὺς ἐν ταῖς οἰκίαις ἄρτων νενημένων πατρίους, ὡς ἔφασαν οἱ Μοσσύνοιοι, τὸν δὲ νέον σίτον ἔτι σὺν τῇ καλάμῃ ἀποκείμενον ἦσαν δὲ ζειαὶ αἱ πλείσται. καὶ δελφίνων τεμάχη ἐν ἀμφορεῦσιν εὕρισκετο τεταριχευμένα καὶ στέαρ ἐν τεύχεσι τῶν δελφίνων, ἃ ἔχρωντο οἱ Μοσσύνοιοι, καθάπερ οἱ Ἑλληγνες τῷ ἐλαίῳ· κάρυα δὲ ἐπὶ τῶν ἀνώγειων ἦν πολλὰ τὰ πλατέα, οὐκ ἔχοντα διαφυγὴν οὐδεμίαν. τούτῳ καὶ πλείστῳ σίτῳ ἔχρωντο ἔφροντες καὶ ἄρτους ὀπτῶντες. οἶνος δὲ εὕρισκετο, ὃς ἄκρατος μὲν ὄξυς ἐφαίνετο εἶναι ὑπὸ τῆς αὐστηρότητος, κερασθεὶς δὲ εὐώδης τε καὶ ἡδύς.

Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες, ἀριστήσαντες ἐνταῦθα, ἐπορεύοντο εἰς § 30-31
τὸ πρόσω, παραδόντες τὸ χωρίον τοῖς συμμαχήσασι τῶν Μοσ-
σουνοίκων. ὅποσα δὲ καὶ ἄλλα παρήσαν χωρία τῶν σὺν τοῖς πο-
λεμίοις ὄντων, τὰ εὐπροσοδώτατα οἱ μὲν ἔλειπον, οἱ δὲ ἐκόντες
παρεδίδοσαν. τὰ δὲ πλεῖστα τοιάδε ἦν τῶν χωρίων. ἀπείχον αἱ
πόλεις ἀπ' ἀλλήλων στάδια ὀγδοήκοντα, αἱ δὲ πλέον, αἱ δὲ
μείον· ἀναβοώντων δὲ ἀλλήλων συνήκουον εἰς τὴν ἐτέραν ἐκ
τῆς ἐτέρας πόλεως· οὕτως ὑψηλὴ τε καὶ κοίλη ἡ χώρα ἦν.

**Δ'. Πορεία διὰ τῆς χώρας τῶν Χαλύβων καὶ Τιβα-
ρηνῶν καὶ ἄφιξις εἰς Κοτύωρα.**— Αἱ ἐν Κοτυώ-
ροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέ-
σβεων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

(5, 1—25)

Διὰ ταύτης τῆς χώρας οἱ Ἕλληνες, διὰ τε τῆς πολεμίας § 1-3
καὶ τῆς φιλίας, ἐπορεύθησαν ὀκτῶ σταθμούς, καὶ ἀφικνοῦνται
εἰς Χάλυβας. οὗτοι ὀλίγοι τε ἦσαν καὶ ὑπήκοοι τῶν Μοσσο-
νοίκων, καὶ ὁ βίος ἦν τοῖς πλείστοις αὐτῶν ἀπὸ σιδηρείας.
ἐντεῦθεν ἀφικνοῦνται εἰς Τιβαρηνούς. ἡ δὲ τῶν Τιβαρηνῶν
χώρα πολὺ ἦν πεδινωτέρα, καὶ χωρία εἶχεν ἐπὶ θαλάττῃ
ἦττον ἐρυμνά. καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔχρηζον πρὸς τὰ χωρία
προσβάλλειν καὶ τὴν στρατιὰν ὀνηθῆναι τι, καὶ τὰ ξένια, ἃ
ἦκε παρὰ Τιβαρηνῶν, οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐπιμείναι κελεύ-
σαντες, ἔστε βουλευσάιντο, ἐθύοντο. καὶ πολλὰ καταθυσάντων,
τέλος ἀπεδείξαντο οἱ μάντις πάντες γνώμην, ὅτι οὐδαμῆ
προσίειντο οἱ θεοὶ τὸν πόλεμον. ἐντεῦθεν δὴ τὰ ξένια ἐδέ-
ξαντο, καὶ ὡς διὰ φιλίας πορευόμενοι δύο ἡμέρας, ἀφίκοντο
εἰς Κοτύωρα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπέων ἀποικον, οὖσαν
δ' ἐν τῇ Τιβαρηνῶν χώρᾳ.

§ 4-6 Μέχρι ἐνταῦθα ἐπέξευσεν ἡ στρατιὰ. πλῆθος τῆς καταβάσεως τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι μάχης ἄχρι εἰς Κοτύωρα σταθμοὶ ἑκατὸν εἴκοσι δύο, παρασάγγαι ἑξακόσιοι καὶ εἴκοσι, στάδιοι μύριοι καὶ ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι, χρόνου πλῆθος ὀκτὼ μῆνες. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τετταράκοντα πέντε. ἐν δὲ ταύταις πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς ἔθυσαν, καὶ πομπὰς ἐποίησαν κατὰ ἔθνος ἕκαστοι τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀγῶνας γυμνικούς. τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐλάμβανον τὰ μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, τὰ δ' ἐκ τῶν χωρίων τῶν Κοτυωριτῶν· οὐ γὰρ παρεῖχον ἀγοράν, οὐδ' εἰς τὸ τεῖχος τοὺς ἀσθενούντας ἐδέχοντο.

§ 7-9 Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως, ἣν γὰρ ἐκείνων καὶ φόρον ἐκείνοις ἔφερον, καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤκουον δηουμένην. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἔλεγον προηγόρει δὲ Ἐκατάνυμος, δεινὸς νομιζόμενος εἶναι λέγειν· «Ἐπεμφεν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε Ἑλληνας ὄντες βαρβάρους, ἔπειτα δὲ καὶ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἠκούσαμεν, πραγμάτων σεφοσμένοι πάρεστε. ἀξιούμεν δέ, Ἑλληνας ὄντες καὶ αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μὲν τι πάσχειν, κακὸν δὲ μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπήρξαμεν κακῶς ποιούντες.

§ 10-12 »Κοτυωρίται δὲ οὗτοι εἰσὶ μὲν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν, βαρβάρους ἀφελόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι· ὥστε, ὅτι ἂν τούτους κακὸν ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς εἰς τε τὴν πόλιν βία παρεληλυθότας ἐνίους σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βία λαμβάνειν, ὧν ἂν δέσηθε, οὐ πείθοντας. ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιούμεν· εἰ δὲ ταῦτα

ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας καὶ ἄλλον, ὄντινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιεῖσθαι».

Πρὸς ταῦτα ἀναστὰς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν εἶπεν § 13-15
 «Ἡμεῖς δέ, ὡς ἄνδρες Σινωπεῖς, ἤκομεν ἀγαπῶντες, ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὄπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνατὸν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθομεν, ἐν Τραπεζοῦντι μὲν, παρεῖχον γὰρ ἡμῖν ἀγοράν, ὠνούμενοι εἶχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις αὐτοῖς φίλος ἦν τῶν βαρβάρων, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐτῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγοῖντο, κακῶς ἐποιοῦμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα. ἐρωτᾶτε δὲ αὐτούς, ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἠγεμόνας διὰ φιλίαν ἢ πόλις συνέπεμψεν.

» Ὅποι δ' ἂν ἐλθόντες ἀγοράν μὴ ἔχωμεν, ἂν τε εἰς βάρ- § 16-19
 βαρον γῆν ἂν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει, ἀλλὰ ἀνάγκη λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγοράν οὐ παρεῖχον. Μάκρωνας δέ, καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγοράν, οἷαν ἐδύναντο, παρεῖχον, φίλους τε ἐνομιζόμεν εἶναι καὶ βία οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας δέ, οὓς ὑμετέρους φατὲ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἰσὼ ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγοράν ἔπεμπον· ἠτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἀρμοστὴν τούτων αἴτιον εἶναι.

» Ὁ δὲ λέγεις βία παρελθόντας σκηνοῦν, ἡμεῖς ἠξιούμεν § 20-21
 τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς στέγας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέφυγον τὰς πύλας, ἢ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτη εἰσελθόντες, ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν

ταῖς στέγαις οἱ κάμνοντες τὰ αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ ἀρμοστῇ ὦσιν οἱ κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ἢ κομίσασθαι, ὅταν βουλώμεθα. οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ὁρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἂν μὲν τις εὖ ποιῇ, ἀντευποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

§ 22-23 » Ἄ δὲ ἠπειλήσας, ὡς, ἦν ὑμῖν δοκῆ, Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, ἡμεῖς δέ, ἦν μὲν ἀνάγκη ἦ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίοις ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἂν δὲ δοκῆ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγόνα — ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων —, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γίγνεσθαι».

§ 24-25 Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ Ἑκατωνύμφῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλλος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἦκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδείξοντες, ὅτι φίλοι εἰσίν. «καὶ ξενίοις, ἦν μὲν ἔλθητε πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελεύσομεν διδόναι, ἃ δύνανται· ὁρῶμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε». ἐκ τούτου ξενία τε ἐπεμπον οἱ Κοτυωρίται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλά τε καὶ φιλικὰ διελέγοντο τά τε ἄλλα, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυνθάνοντο, ὧν ἐκάτεροι ἐδέοντο.

[Περὶληψις τῶν κεφαλαίων 6, 7 καὶ 8:

Τὴν ἐπιούσαν οἱ Ἕλληνες συγκληθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εἰς ἐκκλησίαν συσκέπτονται μετὰ τῶν Σινωπέων πρέσβειν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας· ἀποφασίσαντες δὲ τὴν διὰ θαλάσσης πορείαν πέμποσι πρέσβεις εἰς Σινώπην, ἵνα ἐπιστατήσωσιν εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀναγκαίων πλοίων. Ἐν

τούτω τῷ μεταξὺ ὁ Ξενοφῶν προτίθεται νὰ ιδρύσῃ Ἑλληνικὴν πόλιν ἐν Πόντῳ· ἀλλ', ἐπειδὴ εὐρίσκει μεγάλην ἀντίστασιν, ἀφίσταται τούτου τοῦ σκοποῦ. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται μὲν τὰ πλοῖα παρὰ τῶν Ἡρακλεωτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ χρήματα, ἅτινα οὗτοι εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς στρατηγούς Τιμασίωνα καὶ Θώρακα, τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν ματαιώσιν τῶν σχεδίων τοῦ Ξενοφῶντος· τοῦτο ἐμβάλλει εἰς ἀμηχανίαν τὸν Τιμασίωνα καὶ Θώρακα, διότι δὲν δύνανται—ὡς μὴ λαβόντες τὰ χρήματα— νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς στρατιώτας τὸν μισθόν, ὃν εἶχον ὑποσχεθῆ εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν ἀναχώρησιν. Συνεννοηθέντες λοιπὸν μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἔρχονται εἰς τὸν Ξενοφῶντα καὶ προτείνουσιν αὐτῷ ν' ἀποπλεύσωσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Φασιαῶν καὶ νὰ καταλάβωσιν αὐτήν. Ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀρνεῖται νὰ προτείνῃ τοιοῦτόν τι εἰς τὸν στρατόν· ἀπεφασίσθη δὲ νὰ συγκαλέσωσι τοὺς στρατιώτας εἰς ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἕκαστος τῶν στρατηγῶν νὰ προσπαθῆ νὰ πείσῃ πρῶτον τοὺς ἰδικούς του λοχαγούς.

Οἱ στρατιῶται πληροφορορηθέντες τὰ πραττόμενα ὀργίζονται, ἰδίως κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος, ὃν τινες διαβάλλουσιν ὡς διανοούμενον δι' ἀπάτης νὰ φέρῃ τοὺς στρατιώτας πάλιν εἰς Φᾶσιν. Ὁ Ξενοφῶν συγκαλέσας ὡς τάχιστα τὸν στρατὸν εἰς ἐκκλησίαν πρῶτον ἀποδεικνύει ὅτι τὸ περὶ αὐτοῦ λεγόμενον εἶναι συκοφαντία, ἔπειτα δὲ ὑποδείξας τὴν ἀναρχίαν καὶ ἀπειθειαν τοῦ στρατοῦ προτείνει νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς θεραπείαν τούτων. Ὁ λόγος τοῦ Ξενοφῶντος ἐπιδοκιμάζεται παρὰ πάντων καὶ ἀποφασίζεται νὰ τιμωρηθῶσι μὲν οἱ αἰτιοὶ τῶν κακῶν, νὰ καταδικασθῆ δὲ εἰς θάνατον, ὅστις τοῦ λοιποῦ φανῆ ἔνοχος, νὰ δικασθῶσι δὲ ὑπὸ τῶν λοχαγῶν καὶ ὅσοι ἠδίκησαν, ἀφ' ὅτου ᾗπέθανεν ὁ Κῦρος, καὶ τέλος νὰ γείνη καθαρμὸς τοῦ στρατεύματος.

Ἐπειδὴ ἀπεφασίσθη νὰ δώσωσι λόγον καὶ οἱ στρατηγοὶ διὰ τὰς παρελθούσας αὐτῶν πράξεις, τινὲς αὐτῶν καταδικάζονται κατηγορηθεῖς δὲ καὶ ὁ Ξενοφῶν, διότι ἐκακοποίησέ τινας, ἀπολογεῖται καὶ δεικνύει ὅτι, ὅπου ἠναγκάσθη νὰ κακοποιήσῃ τινὰ ἢ νὰ μεταχειρισθῆ βίαν, τὸ ἔπραξε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ στρατοῦ καὶ διατήρησιν τῆς πειθαρχίας· πρὸς τούτοις παραπονεῖται κατὰ τῶν στρατιωτῶν, διότι οὗτοι δὲν ἐνθυμοῦνται τὰς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον τὰ κακά, ὅσα ἔπαθον. Μετὰ τὸν λόγον τοῦ Ξενοφῶντος πάντες ἐπιδοκιμάζουσι τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ].

BIBΛION EKTON

Α'. Ἡ μετὰ τῶν Παφλαγόνων συνθήκη τῶν Ἑλλήνων καὶ πλοῦς αὐτῶν εἰς Ἀρμῆνην. — Ἐπάνοδος τοῦ Χειρισόφου ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐκλογὴ αὐτοῦ ὡς ἀπολύτου ἄρχοντος.

(1, 1—33)

§ 1-3 Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἔζων, οἱ δὲ καὶ ληζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. ἐκλώπευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκεδαννυμένους, καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπειρῶντο κακουργεῖν· καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγχανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἑλληνας πρέσβεις, ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἕτοιμος εἶη τοὺς Ἑλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ βουλευσοῖντο, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

§ 4-6 Θύσαντες δὲ βοῦς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα, εὐωχίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποισιν ἐδείπνουν, καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγχανον ἐν τῇ χώρᾳ. ἐπεὶ δὲ αἱ σπονδαί τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνισαν, ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θραῖκες, καὶ πρὸς αὐτὸν ὤρχήσαντο σὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἤλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως, καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς πᾶσιν ἐδόκει πεπληγέναι τὸν ἄνδρα· ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πωσ· καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. καὶ ὁ μὲν, σκυλεύσας τὰ ὄπλα τοῦ ἐτέρου, ἐξήει ἄδων τὸν Σιτάλκαν· ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν

τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθώς.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἳ ὤρχοῦντο § 7-8
τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὄπλοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς
ὀρχήσεως ἦν· ὁ μὲν, παραθέμενος τὰ ὄπλα, σπείρει καὶ ζευ-
γηλατεῖ, πυκνὰ δὲ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, ληστής δὲ
προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὴν προΐδηται, ἀπαντᾷ ἀρπάσας τὰ
ὄπλα, καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποίουν
ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ ληστής, δήσας τὸν
ἄνδρα, καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης
τὸν ληστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βούς ζεύξας ὀπίσω τῷ χεῖρε
δεδεμένον ἐλαύνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσοὺς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρῃ τῇ χειρὶ ἔχων § 9-11
πέλτην, καὶ τότε μὲν, ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος
ὤρχεϊτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἓνα ἐχρήτη ταῖς πέλταις, τοτὲ δ'
ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα, ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν
φαίνεσθαι. τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὤρχεϊτο κρούων τὰς πέλτας
καὶ ὠκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ῥυθμῷ
ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. ἐπὶ δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι
τινὲς τῶν Ἀρκάδων ἀναστάντες, ἐξοπλισάμενοι ὡς ἐδύνατο
κάλλιστα, ἤσαν τε ἐν ῥυθμῷ, πρὸς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν αὐλού-
μενοι, καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὤρχήσαντο, ὥσπερ ἐν ταῖς πρὸς
τοὺς θεοὺς προσόδοις.

Ὅρωντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς § 12-13
ὀρχήσεις ἐν ὄπλοις εἶναι. ἐπὶ τούτοις ὄρων ὁ Μυσοὺς ἐκπε-
πληγμένους αὐτούς, πείσας τῶν Ἀρκάδων τινὰ πεπαμένον
ὀρχηστρίδα, εἰσάγει σκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ
ἀσπίδα δοὺς κούφην αὐτῇ. ἡ δὲ ὤρχήσατο πυρρίχην ἐλα-
φρῶς. ἐνταῦθα κρότος ἦν πολὺς, καὶ οἱ Παφλαγόνες ἤροντο,
εἰ καὶ γυναῖκες συνεμάχοντο αὐτοῖς. οἳ δ' ἔλεγον, ὅτι αὐταὶ
καὶ αἱ τρεφάμεναι εἰεν βασιλέα ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τῇ μὲν
νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

§ 14-16 Τῇ δὲ ὑστεραία προσῆγον αὐτοὺς εἰς τὸ στρατεύμα· καὶ ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μήτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μήτε ἀδικεῖσθαι. μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ὄχοντο· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν. τῇ δ' ἄλλη ἀφικνοῦνται εἰς Σινώπην καὶ ὠρμίσαντο εἰς Ἀρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δὲ ἀποικοὶ εἰσιν. οὗτοι δὲ ξένια πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχιλίουσ, οἴνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. καὶ Χειρίσοφος ἐνταῦθα ἦλθε, τριήρη ἔχων. καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἤκειν· ὁ δ' ἦγε μὲν οὐδέν, ἀπήγγελλε δέ, ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσσεσθαι.

§ 17-18 Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας πέντε. ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς γίγνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσήει αὐτούς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκωνται. ἠγγήσαντο οὖν, εἰ ἓνα ἔλοιτο ἄρχοντα, μᾶλλον ἂν, ἢ πολυαρχίας οὔσης, δύνασθαι τὸν ἓνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ, εἴ τι δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καὶ, εἴ τι αὐτῷ δέοι φθάνειν, ἤττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαίνεσθαι ἂν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί.

§ 19-21 Ὡς δὲ ταῦτα διανοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατιὰ οὕτω γινώσκει, καὶ εὖνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἐπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μεῖζω οὕτως ἑαυτῷ γίγνεσθαι πρὸς τοὺς φίλους καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦνομα μεῖζον ἀφίξεσθαι

αὐτοῦ, τυχὸν δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἂν αἷτιος τῆ στρατιᾶ γενέσθαι. τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπῆρεν αὐτὸν ἐπιθυμεῖν αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. ὁπότε δ' αὖ ἐνθυμοῖτο, ὅτι ἄδηλον μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅπῃ τὸ μέλλον ἔξει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἶη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποβαλεῖν, ἠπορεῖτο.

Ἄπορουμένῳ δὲ αὐτῷ διακρίναι ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς § 22-24
θεοῖς ἀνακοινῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα, ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ, ὅσπερ αὐτῷ μαντευτὸς ἦν ἐκ Δελφῶν· καὶ τὸ ὄναρ δὴ ἀπὸ τούτου τοῦ θεοῦ ἐνόμιζεν ἐωρακέναι, ὃ εἶδεν, ὅτε ἤρχετο ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι τῆς στρατιᾶς καθίστασθαι. καὶ ὅτε ἐξ Ἐφέσου ὤρματο Κύρῳ συσταθησόμενος, ἀετὸν ἀνεμιμνήσκειτο ἑαυτῷ δεξιὸν φθειγγόμενον, καθήμενον μέντοι, ὃνπερ ὁ μάντις ὁ προπέμπων αὐτὸν ἔλεγεν, ὅτι μέγας μὲν οἰωνὸς εἶη καὶ οὐκ ἰδιωτικὸς, καὶ ἐνδοξος, ἐπίπονος μέντοι· τὰ γὰρ ὄρνεα μάλιστα ἐπιτίθεσθαι τῷ ἀετῷ καθημένῳ· οὐ μέντοι χρηματιστικὸν εἶναι τὸν οἰωνόν· τὸν γὰρ ἀετὸν πετόμενον μᾶλλον λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. οὕτω δὴ θυομένῳ αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μήτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μήτε, εἰ αἰροῖντο, ἀποδέχεσθαι. τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

Ἡ δὲ στρατιὰ συνῆλθε, καὶ πάντες ἔλεγον ἕνα αἰρεῖσθαι· § 25-28
καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προυβάλλοντο αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἰρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεξε τάδε· «Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, ἤδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος, εἴπερ ἀνθρωπὸς εἶμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὐχομαι δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἷτιόν τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ μέντοι ἐμὲ προκριθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἦττον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε παρ' αὐτῶν· ἐμοί τε αὖ οὐ πάνυ τι νομίζω ἀσφαλὲς εἶναι τοῦτο. ὀρῶ γάρ, ὅτι καὶ τῆ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίη-

σαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὠμολόγησαν, εὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρησαν τὴν πόλιν. εἰ οὖν ταῦτα ὀρών ἐγὼ δοκοίην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, ἐκεῖνο ἐννοῶ, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σωφρονησθεῖην.

§ 29 » Ὁ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἦττον ἂν στάσις εἶη ἐνὸς ἄρχοντος ἢ πολλῶν, εὖ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις, ἐν πολέμῳ ὢν, στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἐχυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἔλγηθε, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εὐροῖτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον».

§ 30-31 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολὺ πλείονες ἐξανίσταντο λέγοντες, ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἶη, εἰ οὕτως ἔχοι· «ἢ ὀργιοῦνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται; ἐπεὶ, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει», ἔφη, «οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν». ἐνταῦθα δὴ ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύθησαν. καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ', ὦ ἄνδρες», ἔφη, «ὡς πάνυ εἰδῆτε, ὁμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἢ μὴν ἐγὼ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἠσθανόμην, ἐθυόμην, εἰ βέλτιον εἶη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καὶ μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαι με δεῖ».

§ 32-33 Οὕτω δὴ Χειρίσοφον αἰρῶνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ἠρέθη, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασιάζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε· Ξενοφῶντα μέντοι», ἔφη, «ὠνήσατε οὐχ ἐλόμενοι· ὡς καὶ νῦν Δέξιππος ἤδη διέβαλλεν αὐτὸν πρὸς Ἀναξίβιον, ὅτι ἐδύνατο, καὶ μάλα ἐμοῦ αὐτὸν σιγάζοντος. ὁ δ' ἔφη νομίζειν αὐτὸν Τιμασίῳνι μᾶλλον συνάρχειν ἂν

ἐθελῆσαι, Δαρδανεῖ ὄντι, τοῦ Κλεάρχου στρατεύματος, ἢ ἑμαυτῶ, Λάκωνι ὄντι. ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἴλεσθε», ἔφη, «καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅτι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. καὶ ὑμεῖς οὕτω παρασκευάζεσθε ὡς αὔριον, ἐὰν πλοῦς ᾖ, ἀναξόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκεῖσε πειρᾶσθαι κατασχεῖν· τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὴν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα».

**Β'. "Αφίξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἡράκλειαν
καὶ διαίρεσις τοῦ στρατεύματος αὐτῶν.**

(2, 1—19)

Ἐντεῦθεν τῇ ὑστεραίᾳ ἀναγόμενοι πνεύματι ἔπλεον καλῶ § 1-3
ἡμέρας δύο παρὰ γῆν. καὶ παραπλεύσαντες ἀφίκοντο εἰς
Ἡράκλειαν, πόλιν Ἑλληνίδα, Μεγαρέων ἄποικον, οὖσαν δ' ἐν
τῇ Μαριανδυνῶν χώρα. καὶ ὠρμίσαντο παρὰ τῇ Ἀχερουσιάδι
Χερρονήσῳ, ἔνθα λέγεται ὁ Ἡρακλῆς ἐπὶ τὸν Κέρβερον κύνα
καταβῆναι, ἣ νῦν τὰ σημεῖα δεικνύσιν τῆς καταβάσεως τὸ βάθος
πλέον ἢ ἐπὶ δύο στάδια. ἐνταῦθα τοῖς Ἑλλησιν οἱ Ἡρακλεῶ-
ται ξένια πέμπουσιν ἀλφίτων μεδίμνους τρισχιλίους καὶ οἴνου
κεράμια δισχίλια καὶ βοῦς εἴκοσι καὶ οἶς ἑκατόν. ἐνταῦθα διὰ
τοῦ πεδίου ρεῖ ποταμὸς Λύκος ὄνομα, εὖρος ὡς δύο πλέθρων.

Οἱ δὲ στρατιῶται συλλεγέντες ἐβουλεύοντο τὴν λοιπὴν § 4-5
πορείαν, πότερον κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν χρῆ πορευθῆ-
ναι ἐκ τοῦ Πόντου. ἀναστὰς δὲ Λύκων Ἀχαιὸς εἶπε· «Θαυ-
μάζω μὲν, ὧ ἄνδρες, τῶν στρατηγῶν, ὅτι οὐ πειρῶνται ἡμῖν
ἐκπορίζειν σιτηρέσιον· τὰ μὲν γὰρ ξένια οὐ μὴ γένηται τῇ
στρατιᾷ τριῶν ἡμερῶν σιτία· ὁπόθεν δ' ἐπισιτισάμενοι πορευ-
σόμεθα, οὐκ ἔστιν», ἔφη. «ἐμοὶ οὖν δοκεῖ αἰτεῖν τοὺς Ἡρα-
κλεῶτας μὴ ἔλαττον ἢ τρισχιλίους κυζικηνοὺς» — ἄλλος δ'
εἶπε μὴ ἔλαττον ἢ μυρίους — «καὶ ἐλομένους πρέσβεις αὐτίκα

μάλα, ἡμῶν καθημένων, πέμπειν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ εἰδέναι, ὅτι ἂν ἀπαγγέλλωσι, καὶ πρὸς ταῦτα βουλευέσθαι».

§ 6-8 Ἐντεῦθεν προυβάλλοντο πρέσβεις πρῶτον μὲν Χειρίσοφον, ὅτι ἄρχων ἤρητο· ἔστι δ' οἱ καὶ Ξενοφῶντα. οἱ δὲ ἰσχυρῶς ἀπεμάχοντο· ἀμφοῖν γὰρ ταῦτά ἐδόκει, μὴ ἀναγκάζειν πόλιν Ἑλληνίδα καὶ φιλίαν, ὅτι μὴ αὐτοὶ ἐθέλοντες διδοῖεν. ἐπεὶ δ' οὔτοι ἐδόκουν ἀπρόθυμοι εἶναι, πέμπουσι Λύκωνα Ἀχαιὸν καὶ Καλλίμαχον Παρράσιον καὶ Ἀγασίαν Στυμφάλιον. οὔτοι ἐλθόντες ἔλεγον τὰ δεδογμένα· τὸν δὲ Λύκωνα ἔφασαν καὶ ἐπαπειλεῖν, εἰ μὴ ποιήσοιεν ταῦτα. ἀκούσαντες δ' οἱ Ἡρακλεῶται βουλευέσθαι ἔφασαν· καὶ εὐθὺς τὰ τε χρήματα ἐκ τῶν ἀγρῶν συνήγον καὶ τὴν ἀγορὰν εἴσω ἀνεσκεύασαν, καὶ αἱ πύλαι ἐκέκλειντο καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν ὄπλα ἐφαίνετο.

§ 9-12 Ἐκ τούτου οἱ ταραξάντες ταῦτα τοὺς στρατηγοὺς ἠτιῶντο διαφθεῖρειν τὴν πρᾶξιν· καὶ συνίσταντο οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί· προειστήκει δὲ μάλιστα αὐτῶν Καλλίμαχός τε ὁ Παρράσιος καὶ Λύκων ὁ Ἀχαιός. οἱ δὲ λόγοι ἦσαν αὐτοῖς, ὡς αἰσχρὸν εἶη ἄρχειν Ἀθηναίων Πελοποννησίων καὶ Λακεδαιμόνιον, μηδεμίαν δύναμιν παρεχομένους εἰς τὴν στρατιάν, καὶ τοὺς μὲν πόνους σφᾶς ἔχειν, τὰ δὲ κέρδη ἄλλους, καὶ ταῦτα τὴν σωτηρίαν σφῶν κατειργασμένων· εἶναι γὰρ τοὺς κατειργασμένους Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιούς, τὸ δ' ἄλλο στράτευμα οὐδὲν εἶναι—καὶ ἦν δὲ τῇ ἀληθείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ στρατεύματος Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί—· εἰ οὖν σωφρονοῖεν, αὐτοὶ συστάντες καὶ στρατηγοὺς ἐλόμενοι ἑαυτῶν, καθ' ἑαυτοὺς ἂν τὴν πορείαν ποιοῖντο καὶ πειρῶντο ἀγαθόν τι λαμβάνειν. ταῦτ' ἔδοξε· καὶ ἀπολιπόντες Χειρίσοφον, εἴτινες ἦσαν παρ' αὐτῷ Ἀρκάδες ἢ Ἀχαιοί, καὶ Ξενοφῶντα, συνέστησαν καὶ στρατηγοὺς αἰρουνται ἑαυτῶν δέκα· τούτους δὲ ἐψηφίσαντο ἐκ τῆς νικώσης, ὅτι δοκοίη, τοῦτο ποιεῖν. ἡ μὲν οὖν τοῦ παντὸς ἀρχὴ Χειρισόφῳ ἐνταῦθα κατελύθη ἡμέρᾳ ἕκτη ἢ ἐβδόμῃ, ἀφ' ἧς ἠρέθη.

Ξενοφῶν μέντοι ἐβούλετο κοινῇ μετ' αὐτοῦ τὴν πορείαν § 13-14
ποιεῖσθαι, νομίζων οὕτως ἀσφαλεστέραν εἶναι ἢ ἰδίᾳ ἕκα-
στον στέλλεσθαι· ἀλλὰ Νέων ἐπειθεν αὐτὸν καθ' αὐτὸν
πορεύεσθαι, ἀκούσας τοῦ Χειρισόφου, ὅτι Κλέανδρος, ὁ ἐν
Βυζαντίῳ ἀρμοστής, φαίη τριήρεις ἔχων ἤξειν εἰς Κάλπης
λιμένα· ὅπως οὖν μηδεὶς μετάσχοι, ἀλλ' αὐτοὶ καὶ οἱ αὐτῶν
στρατιῶται ἐκπλεύσειαν ἐπὶ τῶν τριήρων, διὰ ταῦτα συνε-
βούλευεν. καὶ Χειρισόφος, ἅμα μὲν ἀθυμῶν τοῖς γεγενημέ-
νοις, ἅμα δὲ μισῶν ἐκ τούτου τὸ στράτευμα, ἐπιτρέπει αὐτῷ
ποιεῖν, ὅ,τι βούλεται.

Ξενοφῶν δὲ ἔτι μὲν ἐπεχείρησεν, ἀπαλλαγεῖς τῆς στρα- § 15-16
τιᾶς, ἐκπλεῦσαι· θυομένῳ δὲ αὐτῷ τῷ ἡγεμόνι Ἡρακλεῖ καὶ
κοινομένῳ, πότερα λῶν καὶ ἄμεινον εἶη στρατεῦσθαι ἔχοντι
τοὺς παραμείναντας τῶν στρατιωτῶν ἢ ἀπαλλάττεσθαι, ἐσή-
μησεν ὁ θεὸς τοῖς ἱεροῖς συστρατεῦσθαι. οὕτω γίγνεται τὸ
στράτευμα τρίχα, Ἀρκάδες μὲν καὶ Ἀχαιοὶ πλείους ἢ
τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ὀπλιταὶ πάντες, Χειρισόφῳ
δ' ὀπλιταὶ μὲν εἰς τετρακοσίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ δὲ
εἰς ἑπτακοσίους, οἱ Κλεάρχου Θρᾶκες, Ξενοφῶντι δὲ ὀπλιταὶ
μὲν εἰς ἑπτακοσίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ δὲ εἰς τριακοσίους·
ἵππικόν δὲ μόνος οὗτος εἶχεν, ἄμφι τετταράκοντα ἵππέας.

Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες, διαπραξάμενοι πλοῖα παρὰ τῶν Ἡρα- § 17-19
κλεωτῶν, πρῶτοι πλέουσιν, ὅπως ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες τοῖς
Βιθυνοῖς λάβοιεν ὅτι πλείστα· καὶ ἀποβαίνουσιν εἰς Κάλπης
λιμένα. Χειρισόφος δ' εὐθὺς ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Ἡρακλεω-
τῶν ἀρξάμενος πεζῇ ἐπορεύετο διὰ τῆς χώρας· ἐπεὶ δὲ εἰς
τὴν Θράκην ἐνέβαλε, παρὰ τὴν θάλατταν ἦει· καὶ γὰρ ἠσθέ-
νει. Ξενοφῶν δέ, πλοῖα λαβὼν, ἀποβαίνει ἐπὶ τὰ ὄρια τῆς Θρά-
κης καὶ τῆς Ἡρακλεωτίδος καὶ διὰ μεσογείας ἐπορεύετο.

[Περὶληψις τῶν κεφαλαίων 3, 4, 5 καὶ 6:

Μετὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ στρατοῦ οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἐπιτεθέντες κατὰ τῶν Θρακικῶν κωμῶν πρὸς ἄρπαγὴν καταδιώκονται ὑπὸ τῶν ἔγχωριῶν καὶ καταφυγόντες εἰς λόφον τινὰ πολιορκοῦνται· ταῦτα μαθὼν ὁ Ξενοφῶν παρορμᾷ τοὺς στρατιώτας του νὰ ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνεύοντων· καταλαβὼν δὲ λόφον τινὰ ἄλλον καὶ ἀνάψας ἐνταῦθα πυρὰ πολλὰ ἐμβάλλει τὸν φόβον εἰς τοὺς πολιορκοῦντας Θρακᾶς, οἵτινες ἀφ' ἑσπέρας διαλύονται. Τὴν ἐπομένῃ οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπροσδοκῆτως ἀπαλλαγέντες τῆς πολιορκίας τρέπονται πρὸς τὴν Κάλπην, ἔνθα συναντῶσι τοὺς περὶ Χειρίσοφον Ἕλληνας· μετ' ὀλίγον δὲ καταφθάνουσι ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα καὶ χαίρουσι πάντες διὰ τὴν συνάντησιν καὶ συνένωσιν.

Συνενωθέντες οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουσι παρὰ τὸν λιμένα τῆς Κάλπης καὶ τὴν ὑστεραίαν ἐξέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας διὰ τροφᾶς καὶ πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν· ἀφ' οὗ δ' ἔθαψαν αὐτούς, συνελθόντες τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀποφασίζουσι θάνατον κατὰ παντός, ὅστις ἤθελε προτείνει διαίρεσιν τοῦ στρατοῦ, ἔτι δὲ νὰ κυβερνήσιν οἱ πρότερον στρατηγοί. Μέλλοντες δὲ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς κωλύονται, ἐπανελημμένως ὑπὸ τῶν ἱερῶν, ἅτινα δὲν δεικνύουσι καλὰ σημεῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἀλλ' ὁ Νέων, ὁ διαδεχθεὶς τὸν ἀποθανόντα Χειρίσοφον, βλέπων τοὺς στρατιώτας εἰς κακὴν κατάστασιν δι' ἔλλειψιν τροφῶν, ἐξάγει τοὺς βουλομένους ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια· ἀλλ' ἵππεις τοῦ Φαρναβάζου ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν φονεύουσι περὶ τοὺς 500, τοὺς δὲ λοιποὺς καταδιώξαντες ἀναγκάζουσι νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ ὄρος. Ὁ Ξενοφῶν μαθὼν ταῦτα ἔρχεται πρὸς βοήθειαν τῶν ἐπιλοιπῶν στρατιωτῶν, οὓς ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἄγει εἰς τὸ στρατόπεδον.

Τὴν ἐπιούσαν ἀναχωρήσαντες εἰς ὄχυράν θεοῖν ὄχυροῦνται ἐν αὐτῇ διὰ τάφρου καὶ χαρακώματος· ἐπειδὴ δὲ ἤδη αἱ θυσίαι ἀποβαίνουσι εὐνοϊκά, καταλιπόντες ἐν τῷ ὄχυρωμένῳ στρατοπέδῳ τὸν Νέωνα μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, ἐξέρχονται οἱ λοιποὶ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα καὶ διελθόντες ἐν τάξει τὰ πεδία τῶν συμπλοκῶν θάπτουσι τοὺς πρότερον πεσόντας. Ὅτε δὲ εἶδον ἀπέναντι αὐτῶν τοὺς πολεμίους, τάττονται πρὸς μάχην, καὶ γενομένης συμπλοκῆς νικῶσιν αὐτούς. Μετὰ ταῦτα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον, στήσαντες πρότερον τρόπαιον ἐν τῷ τόπῳ τῆς συμπλοκῆς.

Μετὰ τὴν νίκην αὐτὴν οἱ Ἕλληνες ἐξερχόμενοι ἀκινδύνως ἤδη πορίζονται τὰ τρόφιμα. Τέλος ἔρχεται ὁ ἄρμοστής τοῦ Βυζαντίου Κλεάνδρος μετὰ δύο μόνον τριήρων συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Λάκωνος Δεξιππου· ἐξ αἰτίας αὐτοῦ γεννᾶται διαφορὰ μετὰξὺ τοῦ Κλεάνδρου καὶ τοῦ στρατεύματος, καθ' ἣν ὁ Κλεάνδρος δεικνύει δυσμενῆ διάθεσιν· ἀλλ' ἐξίλεωθεις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὑπόσχεται νὰ ὀδηγήσῃ αὐτούς εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἐπειδὴ δ' ὁμοῦς αἱ θυσίαι δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς αὐτὸν τοῦτο, ἀπέρχεται ὑποσχεθεὶς νὰ δεχθῆ αὐτούς καλῶς, ὅταν φθάσωσιν εἰς τὸ Βυζάντιον. Οἱ δ' Ἕλληνες περὶ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι φθάνουσι εἰς Χρυσόπολιν].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α'. Διάβασις τῶν Ἑλλήνων εἰς Βυζάντιον καὶ ἑξα-
πάτησις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀναξιβίου. — Ἐξέγερο-
σις τῶν στρατιωτῶν καὶ καθισχύχασις αὐτῶν
ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

(1, 1—32)

Ἔοσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου ἐπραξαν οἱ § 1
Ἕλληνες μέχρι τῆς μάχης, καὶ ὅσα, ἐπεὶ Κύρος ἐτελεύτη-
σεν, ἐν τῇ πορείᾳ, μέχρι εἰς τὸν Πόντον ἀφίκοντο, καὶ ὅσα
ἐκ τοῦ Πόντου περὶ ἑξίοντες καὶ ἐκπλέοντες ἐποιοῦν, μέχρι
ἔξω τοῦ στόματος ἐγένοντο ἐν Χρυσοπόλει τῆς Ἀσίας, ἐν τῷ
πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ § 2-4
ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρὸς Ἀναξίβιον τὸν
ναύαρχον—ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὄν— ἐδεῖτο διαβιβάσαι
τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ ὑπισχνεῖτο πάντα ποιήσῃν
αὐτῷ, ὅσα δέοι. καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς στρατη-
γοὺς καὶ λοχαγοὺς εἰς Βυζάντιον, καὶ ὑπισχνεῖτο, εἰ διαβαίεν,
μισθοφορὰν ἕσσεσθαι τοῖς στρατιώταις. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ἔφα-
σαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν, Ξενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι
ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ βούλοιτο ἀποπλεῖν.
ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδιαβάντα ἔπειτα οὕτως
ἀπαλλάττεσθαι. ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσῃν.

Σεύθης δὲ ὁ Θραξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενο- § 5-6
φῶντα συμπροθυμείσθαι, ὅπως διαβῆ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη
αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι ὅτι οὐ μεταμελήσει. ὁ δ' εἶπεν
«Ἀλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαθήσεται· τούτου ἕνεκα μηδὲν
τελείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδενί· ἐπειδὴν δὲ διαβῆ, ἐγὼ

μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαιρίους ὄντας προσφερέσθω, ὡς ἂν αὐτῷ δοκῆ».

§ 7-10 Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρατιῶται. καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυξε δὲ λαβόντας τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι, ὡς ἀποπέμφων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσων. ἐνταῦθα οἱ στρατιῶται ἤχθοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τὴν πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. καὶ ὁ Ξενοφῶν, Κλεάνδρῳ τῷ ἀρμοστῇ ξένος γεγεννημένος, προσελθὼν ἠσπάζετο αὐτὸν ὡς ἀποπλευσόμενος ἤδη. ὁ δὲ αὐτῷ λέγει· «Μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ», ἔφη, «αἰτίαν ἔξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινὲς ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρπει τὸ στράτευμα». ὁ δ' εἶπεν· «Ἄλλ' αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, οἱ δὲ στρατιῶται· αὐτοί, ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι, διὰ τοῦτο ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἐξοδον». «Ἄλλ' ὅμως», ἔφη, «ἐγὼ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς συμπορευσόμενον, ἐπειδὴν δ' ἔξω γένηται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι». «Ταῦτα τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα». οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

§ 11-14 Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξιέναι τὴν ταχίστην συσκευασαμένους, καὶ προσανεῖπεν, ὅς ἂν μὴ παρῆ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. ἐντεῦθεν ἐξῆσαν οἷ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἔξω ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἰστήκει παρὰ τὰς πύλας ὡς, ὁπότε ἔξω γένοιτο πάντες, συγκλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς λοχαγούς ἔλεξε· «Τὰ μὲν ἐπιτήδεια», ἔφη, «λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν· εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια· λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει». ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν

ταῦτα ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα πολέμιος εἴη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ Ἰεροῦ ὄρους δέοι πορεύεσθαι· ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θράκης.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες § 15-17 τὰ ὄπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὸ τεῖχος εἰσιόντες. ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον προσθέοντας τοὺς ὀπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ ἔλεγον, ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολεμίους· κατασχίσειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰ μὴ ἐκόντες ἀνοίξουσιν. ἄλλοι δὲ ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χηλῆν τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἱ ἐτύγγαχον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὀρώσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα, διακόπτοντες ταῖς ἀξίνας τὰ κλειθρα, ἀναπετανύουσι τὰς πύλας, οἱ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γινόμενα, δείσας, μὴ ἐφ' ἀρπα- § 18-20 γὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεισπίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. οἱ δὲ Βυζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βίᾳ εἰσπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἱ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε, ὅσοι δὲ ἔνδον ἐτύγγαχον ὄντες, ἔξω, οἱ δὲ καθεῖλκον τὰς τριήρεις, ὡς ἐν ταῖς τριήρεσι σφύζοντο, πάντες δὲ ᾔοντο ἀπολωλέναι, ὡς ἐαλωκυίας τῆς πόλεως. ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἄκραν ἀποφεύγει. ὁ δὲ Ἀναξίβιος, καταδραμὼν ἐπὶ θάλατταν, ἐν ἀλιευτικῷ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ εὐθὺς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνος φρουρούς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκρόπολει σχεῖν τοὺς ἀνδρας.

Οἱ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ξενοφῶντα, προσπίπτουσι πολ- § 21-24 λοὶ αὐτῷ καὶ λέγουσι· «Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ξενοφῶν, ἀνδρὶ γενέσθαι. ἔχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα, ἔχεις

ἄνδρας τοσούτους. νῦν ἄν, εἰ βούλοιο, σύ τε ἡμᾶς δὴσῃσαι καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσῃσαιμεν». ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ἄλλ' εὖ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὄπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα». καὶ αὐτός τε παρηγγύα ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν τίθεσθαι τὰ ὄπλα. οἱ δέ, αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταττόμενοι, οἷ τε ὀπλιῖται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὀκτῶ ἐγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρασ ἐκάτερον παρεδεδραμήκεσαν. τὸ δὲ χωρίον οἶον κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἐστὶ, τὸ Θράκιον καλούμενον, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὄπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφῶν τὴν στρατιὰν καὶ λέγει τάδε· «Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἐξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. ἦν δὲ τῷ θυμῷ χαριζώμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἐξαπάτης τιμωρησώμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμεῖσθε, ἅ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26-27 » Πολέμοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. οἶος δ' ὁ πόλεμος ἄν γένοιτο, εἰκάζειν δὴ πάρεστιν, ἑωρακότας καὶ ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους, ἔχοντες τριήρεις, τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ πόλει καὶ προσόδου οὐσης κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τε τῶν ἐνδήμων καὶ τῆς ὑπερορίας οὐ μείον χιλίων ταλάντων· ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν, καὶ ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 » Νῦν δὲ δὴ τί ἄν οἴομεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίοις μὲν καὶ τῶν ἀρχαίων συμμάχων ὑπαρχόντων, Ἀθηναίων δὲ καί, οἱ

ἐκείνοις τότε ἦσαν σύμμαχοι, πάντων προσγεγενημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάντων πολεμίων ἡμῖν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα; τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἴεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι;

»Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχρῶς ἀπολώμεθα, πολέ- § 29-31
μοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν φίλοις τε καὶ οἰκείοις. ἐν γὰρ ταῖς πόλεσιν εἰσι πάντες ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευσόμεναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ εἰς ἣν πρώτην πόλιν ἤλθομεν, ταύτην ἐξαλαπάξομεν. ἐγὼ μὲν τοῖνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιδεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυρίας ἐμέ γε κατὰ τῆς γῆς ὀργυῖας γενέσθαι. καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλευῶ, Ἕλληνας ὄντας, ταῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθομένους, πειρᾶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. ἐὰν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γούν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμψαντας Ἀναξιβίῳ εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες παρεληλύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἦν μὲν δυνώμεθα παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι εὐρίσκεσθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ δηλώσοντες, ὅτι οὐκ ἐξαπατώμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα».

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ πέμπουσιν Ἰερώνυμόν τε Ἡλεῖον ἐροῦντα § 32
ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλήσιον Ἀχαιοῖν. οἱ μὲν ταῦτα ᾄχοντο ἐροῦντες.

[Περὶληψις τῶν λοιπῶν § § (33-40) τοῦ κεφαλαίου 1 καὶ τῶν § § 1-16 τοῦ κεφαλαίου 2:

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀποχωρεῖ τοῦ στρατεύματος, ἐμφανίζεται δ' ἐν αὐτῷ Θεβαῖός τις τυχοδιώκτης Κοιρατάδας, ὅστις ὑπόσχεται νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸ Δέλτα τῆς Θράκης παρέχων αὐτοῖς ἄφθονα τὰ τρόφιμα· οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ ὁ Ἀναξιβίσιος οὐδὲν ὠρισμένον ἀπῆντησε, δέχον-

ται τὸν Κοιρατάδαν ὡς στρατηγὸν καὶ ἐξέρχονται τοῦ Βυζαντίου· ἀλλ' ὁ Κοιρατάδας μὴ δυνάμενος νὰ παρέχῃ τροφάς δι' ὄλον τὸ στράτευμα καταλείπει τὴν στρατηγίαν καὶ ἀναχωρεῖ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κοιρατάδα ὁ στρατὸς ἀρχίζει νὰ διαλύηται· ἐκ τῶν στρατηγῶν ἄλλος μὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Θράκης Σεύθην, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θερρακικὴν Χερρόνησον καὶ ἄλλος νὰ διαβῇ· πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν· ἡ πειθαρχία τοῦ στρατοῦ χαλαροῦται, πολλοὶ δ' Ἕλληνες διασκορπίζονται εἰς τὰς περὶ τὴν κειμένης πόλεις. Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναύαρχος Πῶλος ὡς διάδοχος τοῦ Ἀναξίβιου· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευταίου πωλεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπολειφθέντας ἐν Βυζαντίῳ στρατιώτας, ἐν τῷ ὅ Ἀναξίβιος μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος πλέει εἰς Πάριον, ὁπόθεν ὑπομνήσκει εἰς τὸν Φαρνάβαζον τὰ συμπεφωνημένα· ἀλλ' ὁ Φαρν. μαθὼν ὅτι ἦλθεν ἄλλος ἀρμοστής, ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἐνανάρχετο πλέον, περὶ τούτου μὲν οὐδὲν φροντίζει, διαπραγματεύεται δὲ πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον περὶ τῶν Κυρειαίων. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀναξίβιος παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἀφ' οὗ ὀδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν πλείστους εἰς Πέρινθον νὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φαρναβάζου. Ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα· οἱ δὲ στρατιῶται εὐχριστῶς δέχονται αὐτὸν καὶ ἀκολουθοῦσι σχεδὸν πάντες εἰς Πέρινθον· ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος χαριζόμενος εἰς τὸν Φαρναβάζου κωλύει αὐτοὺς νὰ διαπεραιωθῶσιν ἐκ Περίνθου εἰς Ἀσίαν. Ἐν τῷ αὐτῷ ἀμχανίᾳ εὐρεθεὶς ὁ Ξενοφῶν θυσιάζει, ἵνα μάθῃ ἂν οἱ θεοὶ ἐπιτρέπωσιν εἰς αὐτὸν νὰ ὀδηγήσῃ τὸ στράτευμα εἰς τὸν Σεύθην, παρ' οὗ εἶχε παρακληθῆ, πρὶν ἐπιχειρήσῃ νὰ διαβῇ εἰς τὴν Ἀσίαν, νὰ προσαγάγῃ εἰς αὐτὸν τὸν στρατόν·

Β'. Διαπραγματεύσεις τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τοῦ Σεύθου.

(2, 17-38)

§ 17-18 Ὁ οὖν Ξενοφῶν, ἐπεὶ ἐδόκει τὰ ἱερὰ καλὰ εἶναι αὐτῷ καὶ τῷ στρατεύματι ἀσφαλῶς πρὸς Σεύθην ἵέναι, παραλαβὼν Πολυκράτην τὸν Ἀθηναῖον λοχαγὸν καὶ παρὰ τῶν στρατηγῶν ἐκάστου ἄνδρα—πλὴν παρὰ Νέωνος—ᾧ ἕκαστος ἐπίστευεν, ᾗχετο τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὸ Σεύθου στράτευμα ἐξήκοντα στάδια. ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἦσαν αὐτοῦ, ἐπιτυχῶς πυροῖς ἐρήμοις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ᾗχετο μετακεχωρημέναι ποι τὸν Σεύθην· ἐπεὶ δὲ

θορύβου τε ἤσθητο καὶ σημαινόντων ἀλλήλοις τῶν περὶ Σεύθην, κατέμαθεν, ὅτι τούτου ἕνεκα τὰ πυρὰ κεκαυμένα εἶη τῷ Σεύθῃ πρὸ τῶν νυκτοφυλάκων, ὅπως οἱ μὲν φύλακες μὴ δρῶντο ἐν τῷ σκότει ὄντες, μήτε ὀπόσοι μήτε ὄπου εἶεν, οἱ δὲ προσιόντες μὴ λανθάνοιεν, ἀλλὰ διὰ τὸ φῶς καταφανεῖς εἶεν.

Ἐπεὶ δὲ ἤσθητο, προπέμπει τὸν ἑρμηνέα, ὃν ἐτύγχανεν § 19-22 ἔχων, καὶ εἰπεῖν κελεύει Σεύθῃ, ὅτι Ξενοφῶν πάρεστι, βουλόμενος συγγενέσθαι αὐτῷ. οἱ δὲ ἤρροντο, εἰ ὁ Ἀθηναῖος ὁ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος. ἐπειδὴ δὲ ἔφη οὗτος εἶναι, ἀναπηδήσαντες ἐδίωκον· καὶ ὀλίγον ὕστερον παρήσαν πελτασταὶ ὅσον διακόσιοι, καὶ παραλαβόντες Ξενοφῶντα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἦγον πρὸς Σεύθην. ὁ δ' ἦν ἐν τύρσει μάλα φυλαττόμενος, καὶ ἵπποι περὶ αὐτὴν κύκλῳ ἐγκεχαλινωμένοι· διὰ γὰρ τὸν φόβον τὰς μὲν ἡμέρας ἐχίλου τοὺς ἵππους, τὰς δὲ νύκτας ἐγκεχαλινωμένοις ἐφυλάττετο. ἐλέγετο γὰρ καὶ πρόσθεν Τήρης ὁ τούτου πρόγονος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ, πολὺ ἔχων στρατεύμα, ὑπὸ τούτων τῶν ἀνδρῶν πολλοὺς ἀπολέσαι καὶ τὰ σκευοφόρα ἀφαιρεθῆναι· ἦσαν δ' οὗτοι Θυνοί, πάντων λεγόμενοι εἶναι μάλιστα νυκτὸς πολεμικώτατοι.

Ἐπεὶ δ' ἐγγυὲς ἦσαν, ἐκέλευσεν εἰσελθεῖν Ξενοφῶντα ἔχοντα § 23-25 δύο, οὓς βούλοιοτο. ἐπειδὴ δ' ἔνδον ἦσαν, ἠσπάζοντο μὲν πρῶτον ἀλλήλους καὶ κατὰ τὸν Θράκιον νόμον κέρατα οἴνου προὔπινον· παρήν δὲ καὶ Μηδοσάδης τῷ Σεύθῃ, ὅσπερ ἐπρέσβευεν αὐτῷ πάντοσε. ἔπειτα δὲ Ξενοφῶν ἤρχετο λέγειν· «Ἐπεμφας πρὸς ἐμέ, ὦ Σεύθῃ, εἰς Καλχηδόνα πρῶτον Μηδοσάδην τουτονί, δεόμενός μου συμπροθυμηθῆναι διαβῆναι τὸ στρατεύμα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ ὑπισχνούμενός μοι, εἰ ταῦτα πράξαιμι, εὖ ποιήσεις, ὡς ἔφη Μηδοσάδης οὗτος». ταῦτα εἰπὼν ἐπήρετο τὸν Μηδοσάδην, εἰ ἀληθῆ ταῦτα εἶη. ὁ δ' ἔφη· «Αὐθις ἦλθε Μηδοσάδης οὗτος, ἐπεὶ ἐγὼ διέβην πάλιν ἐπὶ τὸ στρατεύμα ἐκ Παρίου, ὑπισχνούμενος, εἰ ἀγάγοιμι τὸ στρατεύμα

πρὸς σέ, τᾶλλά τέ σε φίλω μοι χρήσεσθαι καὶ ἀδελφῶ καὶ τὰ παρὰ θαλάττη μοι χωρία, ὧν σὺ κρατεῖς, ἔσεσθαι παρὰ σοῦ».

§ 26-30 Ἐπὶ τούτοις πάλιν ἤρετο τὸν Μηδοσάδην, εἰ ἔλεγε ταῦτα. ὁ δὲ συνέφη καὶ ταῦτα. «Ἴθι νυν», ἔφη, «ἀφήγησαι τούτῳ, τί σοι ἀπεκρινάμην ἐν Καλχηδόνι πρῶτον». «Ἀπεκρίνω, ὅτι τὸ στράτευμα διαβήσοιτο εἰς Βυζάντιον, καὶ οὐδὲν τούτου ἔνεκα δέοι τελεῖν οὔτε σοὶ οὔτε ἄλλῳ· αὐτὸς δὲ ἐπεὶ διαβαίης, ἀπιέναι ἔφησθα· καὶ ἐγένετο οὕτως, ὥσπερ σὺ ἔλεγες». «Τί γὰρ ἔλεγον», ἔφη, «ὅτε κατὰ Σηλυβρίαν ἀφίκου;» «Οὐκ ἔφησθα οἶόν τε εἶναι, ἀλλ' εἰς Πέρινον ἐλθόντας διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν». «Νῦν τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «πάρειμι καὶ ἐγὼ καὶ οὗτος Φρυνίσκος, εἰς τῶν στρατηγῶν, καὶ Πολυκράτης οὗτος, εἰς τῶν λοχαγῶν, καὶ ἕξω εἰσὶν ἀπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ πιστότατος ἐκάστῳ πλὴν Νέωνος τοῦ Λακωνικοῦ. εἰ οὖν βούλει πιστοτέραν εἶναι τὴν πρᾶξιν, καὶ ἐκείνους κάλεσαι. τὰ δὲ ὄπλα σὺ ἐλθὼν εἰπέ, ὡ Πολύκρατες, ὅτι ἐγὼ κελεύω καταλιπεῖν, καὶ αὐτὸς ἐκεῖ καταλιπὼν τὴν μάχαιραν εἴσιθι».

§ 31 34 Ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης εἶπεν, ὅτι οὐδενὶ ἂν ἀπιστήσειεν Ἀθηναίων· καὶ γὰρ ὅτι συγγενεῖς εἶεν εἰδέναι καὶ φίλους εὖνους ἔφη νομίζειν. μετὰ ταῦτα δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον, οὓς ἔδει, πρῶτον Ξενοφῶν ἐπήρετο Σεύθην, ὅ,τι δέοιτο χρῆσθαι τῇ στρατιᾷ. ὁ δὲ εἶπεν ὧδε· «Μαισάδης ἦν πατήρ μοι, ἐκείνου δὲ ἦν ἀρχὴ Μελανδίται καὶ Θυνοὶ καὶ Τρανίφκι. ἐκ ταύτης οὖν τῆς χώρας, ἐπεὶ τὰ Ὀδρουσῶν πράγματα ἐνόσησεν, ἐκπεσὼν ὁ πατήρ, αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει νόσῳ, ἐγὼ δ' ἐξετράφημ ὀρφανὸς παρὰ Μηδόκῳ, τῷ νῦν βασιλεῖ. ἐπεὶ δὲ νεανίσκος ἐγενόμην, οὐκ ἐδυνάμην ζῆν εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν ἀποβλέπων· καὶ ἐκαθεζόμεν ἐνδίφριος αὐτῷ ἰκέτης δοῦναί μοι ὁπόσους δυνατὸς εἶη ἄνδρας, ὅπως καὶ τοὺς ἐκβαλόντας ἡμᾶς, εἴ τι δυναίμην, κακὸν ποιοίην καὶ ζῆν μὴ εἰς τὴν ἐκείνου τράπεζαν ἀποβλέπων ὥσπερ κύων. ἐκ τούτου μοι δίδωσι τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς

ἵππους, οὓς ὑμεῖς ὄψεσθε, ἐπειδὴν ἡμέρα γένηται. καὶ νῦν ἐγὼ ζῶ τούτους ἔχων, ληζόμενος τὴν ἑμαυτοῦ πατρίαν χώραν. εἰ δέ μοι ὑμεῖς παραγένοισθε, οἶμαι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ῥαδίως ἀπολαβεῖν τὴν ἀρχήν. ταῦτ' ἐστίν, ἃ ἐγὼ ὑμῶν δέομαι».

«Τί ἂν οὖν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «σὺ δύναιο, εἰ ἔλθοιμεν, τῇ § 35-38
τε στρατιᾷ διδόναι καὶ τοῖς λοχαγοῖς καὶ τοῖς στρατηγοῖς; λέξον, ἵνα οὗτοι ἀπαγγέλλωσιν». ὁ δ' ὑπέσχετο τῷ μὲν στρατιώτῃ κυζικηνόν, τῷ δὲ λοχαγῷ διμοιρίαν, τῷ δὲ στρατηγῷ τετραμοιρίαν, καὶ γῆν, ὁπόσῃν ἂν βούλωνται, καὶ ζεύγη καὶ χωρίον ἐπὶ θαλάττῃ τετειχισμένον. «Ἐὰν δέ», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ταῦτα πειρώμενοι μὴ διαπράξωμεν, ἀλλὰ τις φόβος ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἦ, δέξει εἰς τὴν σεαυτοῦ, ἐάν τις ἀπιέναι βούληται παρὰ σέ;» ὁ δ' εἶπε· «Καὶ ἀδελφούς γε ποιήσομαι καὶ ἐνδιφρίους καὶ κοινωνοὺς ἀπάντων, ὧν ἂν δυνώμεθα κτᾶσθαι. σοὶ δέ, ὦ Ξενοφῶν, καὶ θυγατέρα δώσω καί, εἴ τις σοὶ ἔστι θυγάτηρ, ὠνήσομαι Θρακίῳ νόμῳ; καὶ Βισάνθην οἴκησιν δώσω, ὅπερ ἐμοὶ κάλλιστον χωρίον ἐστὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ».

Γ'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην.

(3, 1-14)

Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπή- § 1-2
λαυνον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγ-
γειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν
Ἀρίσταρχος πάλιν ἐκάλει τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς·
τοῖς δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν εἶσαι, τὸ δὲ
στράτευμα συγκαλέσαι. καὶ συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέω-
νος· οὗτοι δὲ ἀπειχόν ὡς δέκα στάδια.

§ 3-6 Ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· «Ἄνδρες, διαπλεῖν μὲν, ἔνθα βουλόμεθα, Ἀρίσταρχος τριήρεις ἔχων κωλύει· ὥστε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ αὐτὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βίᾳ διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους πορεύεσθαι· ἦν δέ, κρατήσαντες τούτου, ἐκείσε ἔλθωμεν, οὔτε πωλήσειν ἔτι ὑμᾶς φησὶν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατήσεσθαι ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιόψεσθαι ἔτι, ὥσπερ νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. οὗτος μὲν ταῦτα λέγει· Σεύθης δὲ φησὶν, ἂν πρὸς ἐκείνους ἴητε, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς. νῦν οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βουλευσέσθε ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ ἀργυρίου ἐῶσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας, ὅθεν οἱ ἦττους ἐῶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἀκούοντας, ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται, αἰρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῇ κράτιστον εἶναι· καὶ ὅτῳ», ἔφη, «ταῦτα δοκεῖ, ἀράτῳ τὴν χεῖρα». ἀνέτειναν ἅπαντες. «Ἀπιόντες τοίνυν», ἔφη, «συσκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὴν παραγγέλλῃ τις, ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ».

§ 7-9 Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἡγήετο, οἱ δ' εἶποντο. Νέων δὲ καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἄγγελοι ἐπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον. ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίους προελήλυθεσαν, ἅπαντ' Ἀσείθης. καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν αὐτόν, προσελάσαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκούοντων, εἴποι αὐτῷ, ἃ ἐδόκει συμφέρειν. ἐπεὶ δὲ προσήλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· «Ἡμεῖς πορεύομεθα, ὅπου μέλλει ἔξειν τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν τοῦ Λακωνικοῦ αἰρησόμεθα, ἃ ἂν κράτιστα δοκῇ εἶναι. ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήσῃ, ὅπου πλείστα ἔστιν ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιούμεν ξενίζεσθαι». καὶ ὁ Σεύθης ἔφη· «Ἄλλὰ οἶδα κώμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν, ὅσον διελθόντες ἂν ἡδέως ἀριστῶτε». «Ἦγοῦ τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν.

Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δειλῆς, συνήλθον οἱ στρατιῶ- § 10-12
ται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· «Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν
στρατεύεσθαι σὺν ἐμοί, καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρα-
τιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα·
ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. σιτία δὲ καὶ ποτά, ὡσπερ καὶ
νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔχετε· ὅποσα δ' ἂν ἀλίσκηται,
ἀξιώσω αὐτοὺς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατιθέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν
πορίζω. καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ
ἐσόμεθα διώκειν καὶ μαστεύειν· ἂν δέ τις ἀνθιστήται, σὺν ὑμῖν
πειρασόμεθα χειροῦσθαι». ἐπήρητο ὁ Ξενοφῶν· «Πόσον δὲ ἀπὸ
θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαι σοι τὸ στράτευμα;» ὁ δ' ἀπε-
κρίνατο· «Οὐδαμῆ πλεῖον ἑπτὰ ἡμερῶν, μεῖον δὲ πολλαχῆ».

Μετὰ ταῦτα ἐδίδοδοτο λέγειν τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον § 13-14
πολλοὶ κατὰ ταῦτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγοι Σεύθης· χειμῶν
γὰρ εἶη καὶ οὔτε οἴκαδε ἀποπλεῖν τῷ τούτῳ βουλομένῳ δυνα-
τὸν εἶη, διαγενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἶόν τε, εἰ δέοι ὠνου-
μένους ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμῇ διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφα-
λέστερον μετὰ Σεύθου ἢ μόνους. ὄντων δ' ἀγαθῶν τοσοῦτων,
εἰ μισθὸν προσλήθοιντο, εὐρημα ἐδόκει εἶναι. ἐπὶ τούτοις
εἶπεν ὁ Ξενοφῶν· «Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μὴ, ἐπι-
ψηφίῳ ταῦτα». ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ
ἔδοξε ταῦτα. εὐθὺς δὲ Σεύθῃ εἶπε, ὅτι συστρατεύσοιντο αὐτῷ.

[Περὶληψὶς τῶν §§ (15-48) τοῦ 3 κεφαλαίου καὶ τοῦ κεφαλ. 4:

Μετὰ τοῦτο ὁ Σεύθης καλεῖ τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλή-
νων εἰς δεῖπνον, καθ' ὃ συμβαίνοσι πολλὰ καὶ παράδοξα κατὰ τὰ ἔθιμα
τῶν Θρακῶν· μετὰ τὸ δεῖπνον οἱ μὲν λοχαγοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ στρατόπε-
δον, ὁ δὲ Σεύθης μετὰ τῶν στρατηγῶν ἐπιπεσόντες ἀνεπίστως κατὰ τῶν
κωμῶν τῶν πολεμίων καταλαμβάνουσιν αὐτὰς καὶ λεηλατοῦσι.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν κωμῶν οἱ Θυνοὶ καταφεύγουσιν εἰς τὸ ὄρος· ἐν
μῇ δὲ νυκτὶ ἐπιτεθέντες κατὰ τῆς κόμης, ἔνθα κατεσκήνουν οἱ Ἕλληνες,
ἐμβάλλουσι πῦρ εἰς αὐτήν· ἀλλ' ἡ ἐπίθεσις αὕτη ἀποτρέπεται διὰ τῆς βοη-
θείας τοῦ Σεύθου· οἱ δὲ Θυνοὶ ὑποτάσσονται εἰς αὐτόν].

**Α' Δυσαρξέσκαιαι τοῦ Ξενοφώντος πρὸς τὸν
Ἡρακλείδην καὶ Σεύθην.**

(5, 1—16)

- § 1-5 Ὑπερβάλλουσι δὲ πρὸς τοὺς ὑπὲρ Βυζαντίου Θράκας εἰς τὸ Δέλτα καλούμενον· αὕτη δ' ἦν οὐκέτι ἀρχὴ Μαισάδου, ἀλλὰ Τήρους τοῦ Ὀδρύτου. καὶ ὁ Ἡρακλείδης ἐνταῦθα, ἔχων τὴν τιμὴν τῆς λείας, πρῆν. καὶ Σεύθης, ἐξαγαγὼν ζεύγη ἡμιονικὰ τρία, οὐ γὰρ ἦν πλείω, τὰ δ' ἄλλα βοεικὰ, καλέσας Ξενοφῶντα ἐκέλευε λαβεῖν, τὰ δ' ἄλλα διανεῖμαι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς. Ξενοφῶν δὲ εἶπεν· «Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ἀρκεῖ καὶ αὐτῆς λαβεῖν· τούτοις δὲ τοῖς στρατηγοῖς δωροῦ, οἳ σὺν ἐμοὶ ἠκολούθησαν, καὶ λοχαγοῖς». καὶ τῶν ζευγῶν λαμβάνει ἐν μὲν Τιμασίῳ ὁ Δαρδανεύς, ἐν δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος, ἐν δὲ Φρυνίσκος ὁ Ἀχαιὸς· τὰ δὲ βοεικὰ ζεύγη τοῖς λοχαγοῖς κατεμερίσθη. τὸν δὲ μισθὸν ἀποδίδωσιν, ἐξεληλυθότος ἤδη τοῦ μηνός, εἰκοσι μόνον ἡμερῶν· ὁ γὰρ Ἡρακλείδης ἔλεγεν, ὅτι οὐ πλείον ἐμπολήσαι. ὁ οὖν Ξενοφῶν ἀχθεσθεὶς εἶπεν ἐπομόσας· «Δοκεῖς μοι, ὦ Ἡρακλείδη, οὐχ, ὡς δεῖ, κῆδεσθαι Σεύθου· εἰ γὰρ ἐκῆδου, ἦκες ἂν φέρων πλήρη τὸν μισθὸν καὶ προσδανεισάμενος, εἰ μὴ ἄλλως ἐδύνω, καὶ ἀποδόμενος τὰ σαυτοῦ ἱμάτια».
- § 6-8 Ἐντεῦθεν ὁ Ἡρακλείδης ἠχθέσθη τε καὶ ἔδεισε, μὴ ἐκ τῆς Σεύθου φιλίας ἐκβληθεῖη, καί, ὅτι ἐδύνατο, ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας Ξενοφῶντα διέβαλλε πρὸς Σεύθην. οἱ μὲν δὴ στρατιῶται Ξενοφῶντι ἐνεκάλουν, ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν· Σεύθης δὲ ἠχθετο αὐτῷ, ὅτι ἐντόνως τοῖς στρατιώταις ἀπήγει τὸν μισθόν. καὶ τέως μὲν αἰεὶ ἐμέμνητο, ὡς, ἐπειδὴν ἐπὶ θάλατταν ἀπέλθῃ, παραδώσει αὐτῷ Βισάνθην καὶ Γάνος καὶ Νέον τεῖχος· ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου οὐδενὸς ἔτι τούτων

ἐμέμνητο. ὁ γὰρ Ἡρακλείδης καὶ τοῦτο διεβεβλήκει, ὡς οὐκ ἀσφαλῆς εἶη τείχη παραδιδόναι ἀνδρὶ δύναμιν ἔχοντι.

Ἐκ τούτου ὁ μὲν Ξενοφῶν ἐβουλευέτο, τί χρῆ ποιεῖν περὶ § 9-11
τοῦ ἔτι ἄνω στρατεύεσθαι· ὁ δ' Ἡρακλείδης, εἰσαγαγὼν τοὺς ἄλλους στρατηγούς πρὸς Σεύθην, λέγειν τε ἐκέλευεν αὐτούς, ὅτι οὐδὲν ἂν ἦττον σφεῖς ἀγάγοιεν τὴν στρατιὰν ἢ Ξενοφῶν, τὸν τε μισθὸν ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔκπλεων παρέσεσθαι δυοῖν μηνοῖν, καὶ συστρατεύεσθαι ἐκέλευεν. καὶ ὁ Τιμασίων εἶπεν· «Ἐγὼ μὲν τοίνυν οὐδ', ἂν πέντε μηνῶν μισθὸς μέλλῃ εἶναι, στρατευσαίμην ἂν ἄνευ Ξενοφῶντος». καὶ ὁ Φρυνίσκος καὶ ὁ Κλεάνωρ συνωμολόγουν τῷ Τιμασίωνι. ἐντεῦθεν ὁ Σεύθης ἐλοιδορεῖ τὸν Ἡρακλείδην, ὅτι οὐ παρεχάλει καὶ Ξενοφῶντα. ἐκ δὲ τούτου παρακαλοῦσιν αὐτὸν μόνον. ὁ δέ, γνοὺς τοῦ Ἡρακλείδου τὴν πανουργίαν, ὅτι βούλοιο αὐτὸν διαβάλλειν πρὸς τοὺς ἄλλους στρατηγούς, παρέρχεται λαβῶν τούς τε στρατηγούς πάντας καὶ τοὺς λοχαγούς.

Καὶ ἐπεὶ πάντες ἐπέισθησαν, συνεστρατεύοντο καὶ ἀφι- § 12-16
κνοῦνται ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν Πόντον διὰ τῶν Μελινοφάγων καλουμένων Θρακῶν εἰς τὸν Σαλμυδησσόν. ἔνθα τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεουσῶν νεῶν πολλαὶ ὀκέλλουσι καὶ ἐκπίπτουσι· τέναγος γάρ ἐστιν ἐπὶ πάμπολυ τῆς θαλάττης. καὶ οἱ Θρακῆς οἱ κατὰ ταῦτα οἰκοῦντες, στήλας ὀρισάμενοι, τὰ καθ' αὐτούς ἐκπίπτοντα ἕκαστοι λήζονται· τέως δὲ ἔλεγον, πρὶν ὀρίσασθαι, ἀρπάζοντας πολλοὺς ὑπ' ἀλλήλων ἀποθνήσκειν. ἐνταῦθα εὐρίσκοντο πολλαὶ μὲν κλῖναι, πολλὰ δὲ κιβώτια, πολλαὶ δὲ βίβλοι γεγραμμέναι, καὶ τᾶλλα πολλά, ὅσα ἐν ξυλίνοις τεύχεσι ναύκληροι ἄγουσιν. ἐντεῦθεν, ταῦτα καταστρεφάμενοι, ἀπῆσαν πάλιν. ἔνθα δὲ Σεύθης εἶχε στρατεύμα ἤδη πλεόν τοῦ Ἑλληνικοῦ· ἔκ τε γὰρ Ὀδρουσῶν πολὺ ἔτι πλείους κατεβέβηκεσαν, καὶ οἱ αἰεὶ πειθόμενοι συνεστρατεύοντο. κατηυλίσθησαν δ' ἐν τῷ πεδίῳ ὑπὲρ Σηλυβρίας, ὅσον τριάκοντα στα-

δίους ἀπέχοντες τῆς θαλάττης. καὶ μισθὸς μὲν οὐδεὶς πω ἐφαίνετο· πρὸς δὲ τὸν Ξενοφῶντα οἷ τε στρατιῶται παγχαλέπως εἶχον ὃ τε Σεύθης οὐκέτι οἰκείως διέκειτο, ἀλλ', ὅποτε συγγενέσθαι αὐτῷ βουλόμενος ἔλθοι, πολλαὶ ἤδη ἀσχολαὶ ἐφαίνοντο.

[Περίληψις τῶν κεφαλαίων 6, 7 καὶ 8 :

Ταῦτα συνέβαινον ἐν τῷ παρὰ τὴν Σηλυβρίαν στρατοπέδῳ, ὅτε οἱ Λακεδ. ἀποφασίζουσι τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Τισσαφέρνηους καὶ πέμπουσι τὸν Θίβρωνα εἰς Ἐφεσον· οὗτος δὲ ἐπιθυμῶν νὰ μισθώσῃ τοὺς Ἕλληνας ὑπὲρ τῶν Λακεδ. ἀποστέλλει πρεσβευτὰς εἰς Θράκην· ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης μαθόντες τοῦτο καὶ θεωρήσαντες κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν Ἑλλήνων προσάγουσι τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ συνηθροισμένον στράτευμα· ἐνταῦθα τῶν Ἀρκάδων τινὲς κατηγοροῦσι τὸν Ξενοφῶντα ὡς αἴτιον τοῦ νὰ μὴ εἶναι τὸ στράτευμα μετὰ τῶν Λακεδ., ἀλλὰ νὰ ὑπηρετῇ τὸν Σεύθην. Ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν αὐτὴν διὰ πειστικωτάτου λόγου· ἐν τέλει δὲ ἀποφασίζει μετὰ τοῦ στρατοῦ νὰ καταλίπῃ τὸν Σεύθην καὶ νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὸν Θίβρωνα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες δι' ἄλλειψιν τροφίμων ἀναγκάζονται νὰ ληλατῶσι τὰς κώμας, αἵτινες εἶχον δοθῆ ὑπὸ τοῦ Σεύθου εἰς τὸν Μηδοσάδην διὰ τὰς πρεσβευτικὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας· ὅτε δὲ ὁ Μηδοσάδης ἔλθῶν πρὸς τὸν Ξενοφ. ἀπήτει ἐν ὀνόματι τοῦ Σεύθου νὰ μὴ ληλατῶσι τὰς κώμας καὶ ν' ἀπέλθωσι, ὁ Ξενοφῶν ὑπομνήσκει εἰς αὐτὸν τὰς παρασχεθείσας εἰς τὸν Σεύθην ὑπηρεσίας τῶν Ἑλλήνων καὶ παραπέμπει αὐτὸν εἰς τοὺς Λακεδ., τοὺς νῦν ἄρχοντας τοῦ στρατεύματος. Οἱ Λακεδ. ἀπαιτοῦσι τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν τοῦ στρατεύματος ἀπειλήσαντες ὅτι αὐτοὶ θὰ βοηθήσωσι τοὺς ἀδικουμένους. Τότε ὁ Μηδοσάδης προτείνει ν' ἀναθέσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Σεύθην καὶ πέμπεται ὁ Ξενοφῶν, ὅστις κατορθοῖ νὰ πείσῃ τὸν Σεύθην ν' ἀποδώσῃ τὸν ὀφειλόμενον μισθόν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀπὸ τῆς Θράκης διαβιβάζει τὸ στράτευμα εἰς τὴν Λάμπρακον, ἐκεῖθεν δὲ προχωρεῖ μέχρι Περγάμου· ἐνταῦθα μαθὼν ὅτι ἐν τῇ πεδιάδι εὐρίσκετο Πέρσης τις Ἀσιδάτης πλουσιώτατος ἐπιπίπτει διὰ νυκτὸς κατ' αὐτοῦ καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν ἀποτυγχάνει, τὴν δ' ὕστερα εὐρίσκει καὶ συλλαμβάνει αὐτὸν μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ λαμβάνει πολλὰ χρήματα. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ἔλθόντος καὶ τοῦ Θίβρωνος εἰς Πέργαμον παραδίδει εἰς αὐτὸν τὸ στράτευμα].

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Συνοπτική Ιστορία τοῦ Περσικοῦ κράτους.

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος ἰδρύθη περὶ τὸ 559 π. Χ. ὑπὸ Κῦρον τοῦ πρεσβυτέρου, ὅστις ὑποτάξας τὴν Βαβυλωνίαν, Λυδίαν καὶ Μικρὰν Ἀσίαν κατέστησε τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἀσίᾳ. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Καμβύσης (529-522) ἐκυρίευσε τὴν Αἴγυπτον εἰς μεγίστην δ' ἀκμὴν ἔφθασε τὸ κράτος ἐπὶ Δαρείου τοῦ Α' — τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑσιάσπου — (521-485), ὅστις τὴν ἐπεκταθεῖσαν ἐπικράτειαν (ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπὸ τῆς Νοτίου Αἰγύπτου μέχρι τοῦ Κανκάσου καὶ τοῦ Ἰαξάρτου) ἐξόχως διωργάνωσεν· αἱ κατὰ τῆς Ἑλλάδος δ' ὅμως ἐκστρατεῖαι τοῦ ἐνανάγησαν οἰκτροῶς παρὰ τὸν Ἄθων (492) καὶ ἐν Μαραθῶνι (490).

Ἐπὶ Ξέρξου τοῦ Α' (485-465) ἤρξατο ἡ ἰσχὺς τοῦ κράτους νὰ καταλίπη, ἰδίᾳ διὰ τὰς ἤττας, ἃς τοῦτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπέστη (ἐν Σαλαμῖνι τῷ 480, ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ τῷ 479, ἐν Εὐρομέδοντι τῷ 467). Τὸν Ξέρξην διεδέχθη Ἀρταξέρξης Α' ὁ Μακρόχειρ (465-424) καὶ τοῦτον μετὰ μακρὰς περὶ τοῦ θρόνου ἔριδας Δαρείος Β', ὁ Νόθος (424-404). Οὗτος ἔσχεν ἐκ τῆς συζύγου του Παρυσάτιδος δύο υἱούς, Ἀρταξέρξην Β' τὸν Μνήμονα (βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 404-359) καὶ Κῦρον τὸν νεώτερον.

Ὁ Κῦρος παρὰ τοῦ πατρὸς του εἶχε διορισθῆ σαιράτης τῆς Λυδίας, Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπεστήριξε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἰδίᾳ τὸν Λύσανδρον, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐπεδίωξε τῇ βοήθειᾳ Ἑλλήνων μισθοφόρων νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην καὶ νὰ καταστῇ αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Περσίας. Ταύτην τὴν ἐκστρατείαν, ἣν ὁ Κῦρος ἀνέλαβε τῷ 401, πραγματεύεται ἡ Κῦρον Ἀνάβασις τοῦ Ξενοφῶντος.

2. Βίος Ξενοφῶντος.

Ὁ Ξενοφῶν, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις πιθανῶς τῷ 430 π. Χ., ἦτο υἱὸς τοῦ Γρύλλον καὶ τῆς Διοδώρας καὶ κατήγετο ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐγένετο πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους πλεῖστον ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ.

Τῷ 401 π. Χ. καταλιπὼν τὰς Ἀθήνας ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν νεώτερον Κῦρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύῃ κατὰ

τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἀπλοῦς ἐθελοντής. Μετὰ τὴν περὶ τὰ Κούναξα δ' ὄμως μάχην καὶ τὴν προδοσίαν τοῦ σατραπῶν Τισσαφέρωνος ἐκλεχθεὶς στρατηγὸς κατώρθωσε διὰ μεγίστων κόπων καὶ κινδύνων νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρῶν Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάρθους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Θράκην. Ἐνταῦθα ἐβοήθησε τὸν Σεύθην, τὸν βασιλέα τῆς Θράκης, καὶ παρεσκευάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἄλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες ἔπεισαν αὐτὸν νὰ προστεθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατὸν (399), ὅστις τότε ὑπὸ τὸν Θίβρωναν ἐν Ἀσίᾳ ἐπολέμει πρὸς τοὺς Πέρσας.

Διὰ τοῦτο καὶ διότι ἐπολέμησε μετὰ τοῦ Κύρου, ὅστις ἦτο ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐξωρίσθη ὁ Ξενοφῶν ἀπὸ τῆς πατρίδος του.

Ἀφ' οὗ δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον, τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης, καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνεῖᾳ (394) κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἵτινες παρέστησαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Οἱ Σπαρτιᾶται ἀναγνωρίσαντες τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ξενοφῶντος ἔδωκαν αὐτῷ (393) ὡς δῶρον προσοδοφόρον κτήμα ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἠλίδος, παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν. Ἐνταῦθα ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ 23 ἔτη μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φιλησίας καὶ τῶν τέκνων Γρύλλου καὶ Διοδώρου ἀσχολούμενος εἰς τὴν θήραν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἄλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, καθ' ἣν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠττήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐκδιωχθεὶς ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (370) κατέφυγεν εἰς Κόρινθον. Ἐκεῖ οὗτος καὶ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἐξορίας του διέμεινε καὶ ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν περὶ τὸ 355 π. Χ.

3. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πλεῖστα συγγράμματα· τούτων ἐν εἶναι ἡ **Κύρου Ἀνάβασις** διηρημένη εἰς 7 βιβλία.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὠνομάσθη μὲν ἐκ τοῦ πρώτου μικροτέρου μέρους (βιβλ. I, κεφ. 1-6), ἐν ᾧ περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Κύρου ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ κυρίαν ὑπόθεσιν ἔχει τὴν μετὰ τὴν μάχην παρὰ τὰ Κούναξα κάθοδον τῶν μυρῶν εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον.

Ἡ Ἀνάβασις συνεγράφη ἐν Σκιλλοῦντι πιθανῶς τῷ 375 π. Χ.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

§ 1.

Δῆ = λοιπόν. — *ἀνάβασις* = πορεία ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας. — *ἐν ταῖς σπονδαῖς* = ἐν καιρῷ τῶν συνθηκῶν. — *βασιλεύς*, ἄνευ ἄρθρου = ὁ μέγας βασιλεύς, δηλ. ὁ τῶν Περσῶν. — *ὄσα ἐπολεμήθη πρὸς τοὺς Ἑλλ.* = ὄσαι πολεμικαὶ πράξεις ἐγένοντο ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. — *παραβάντος τὰς σπ. β. καὶ Τισσ.* = ἀφ' οὗ ὁ βασιλεύς καὶ ὁ Τισσ. παρέβη τὰς συνθήκας = μετὰ τὴν παράβασιν τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Τισσ. — *ἐπακολούθουτος* (δηλ. *τοῖς Ἑλλησι*) *τοῦ Περσ. στρα.* = ἐν ᾧ ἠκολούθει τοὺς Ἑλληνας τὸ Περσικὸν στράτευμα. — *λόγος* = διήγησις.

Ἐν τῇ ἀναβάσει, δηλ. τῶν μυρίων, ἦτοι τῶν μετὰ τοῦ Κύρου ἐκστρατευσάντων Ἑλλήνων. — *μέχρι τῆς μάχης*, δηλ. τῆς παρὰ τὰ Κούναξα. — *σπονδαί*, κυρίως αἱ δι' ἐπισήμου *σπονδῆς* συνολογηθεῖσαι συνθήκαι, ἢ οὕτω κλεισθεῖσα εἰρήνη· *σπονδῆ* δὲ ἡ προσφορὰ ποτοῦ, δηλ. ὁ οἶνος, ὃν κατὰ τὰς ἐστιάσεις καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῶν συνθηκῶν ἔχουνον ἐκ ποτηρίου πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. — *βασιλεύς*, ποῖος βασιλεύς τῶν Περσῶν ἔννοεῖται; — *οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβ.* Ἑλλ., τίνες ἔννοοῦνται; — *τοῦ Περσ. στρα.*, ἔννοεῖται ὁ ὑπὸ τὸν σατράπην Τισσ. πολυάριθμος στρατός. — *ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ*, δηλ. ἐν τοῖς προηγουμένοις βιβλίοις (I-III).

§ 2—4.

Ἀφίκοντο, ὑποκμ: οἱ Ἑλληνες. — *ἐνθα = ἐκεῖσε*, *ἐνθα = ἐκεῖ*, ὅπου = εἰς ὃ μέρος. — *παντάπασι* = καθ' ὅλοκληρίαν. — *ἄπορος* = ἀδιάβατος. — *μέγεθος* = πλάτος. — *πάροδος* = ὁδὸς παρὰ τὸν ποτα-

μόν ἢ παραλλήλως τῷ ποταμῷ φέρουσα.—**ἀπότομος**= κρημνώδης.—**ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ**= ἀκριβῶς ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ.—**δοκεῖ τοῖς στρατηγοῖς πορευτέον εἶναι**= φαίνεται καλὸν εἰς τοὺς στρατηγοὺς ὅτι πρέπει νὰ πορευθῶσι.—**δὴ**=(τότε) πλέον.—**ἀκούω τινός**= ἀκούω παρά τινος.—**οἱ ἀλίσκομενοι**= οἱ αἰχμάλωτοι.—**εἰ διέλθοιεν**= ἂν διέλθωσιν.—**περίασι**, μέλλ. τοῦ ρ.—**περιέρχομαι**.—**περιέρχομαι (τὰς πηγὰς)**= περικάμπω (τὰς πηγὰς).—**οὐ πρόσω τοῦ Τ.**=**οὐ πρόσω τῶν πηγῶν τοῦ Τίγρ.**· τὸ δὲ **πρόσω**= μακρὰν.—**ἔστιν οὕτως ἔχον**= οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα (ἔτι δηλ. αἱ πηγαὶ τοῦ Εὐφράτου δὲν ἀπέχουσι πολὺ τῶν πηγῶν τοῦ Τίγρ.).—**τὴν ἐμβολὴν ποιοῦμαι εἰς τοὺς Καρδούχους**= εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων.—**ὧδε**= κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.—**ἅμα μὲν . . . ἅμα δέ**= ἄφ' ἑνὸς μὲν . . . ἄφ' ἑτέρου δέ.—**λαθεῖν . . . φθάσαι**, ἐκ τοῦ **πειρώμενοι**· ὡς ἀντικμ. τῶν ἀπαρμφ. νοητέον τό: **τοὺς πολεμίους**.—**λανθάνω τοὺς πολεμίους**= διαφεύγω τὴν προσοχὴν τῶν πολεμίων, δὲν ἐννοοῦμαι ὑπὸ τῶν πολεμίων.—**φθάνω τοὺς πολεμίους**= προλαμβάνω τοὺς πολεμίους.—**πειρῶμαι** (μετ' ἀπρμφ.)= προσπαθῶ (νὰ . . .).—**πρὶν** (μετ' ἀπρμφ.)= προτοῦ (μεθ' ὑποτακτ.).—**τὸ ἄκρον**= ἡ κορυφὴ (ὄρους).

Ἐδόκει . . . τοῖς στρατηγοῖς, δηλ. τῶν Ἑλλήνων ἀρχιστράτηγος ἐν τῷ στρατῷ δὲν ὑπῆρχεν αἱ ἀποφάσεις ἐλαμβάνοντο ἐν πολεμικῇ συμβουλίᾳ κατὰ πλειονοψηφίαν.—**διὰ τῶν ὀρέων**, τῶν Καρδουχείων.—**τῶν ἀλίσκομένων**, νοοῦνται οἱ αἰχμάλωτοι, οὓς οἱ Ἕλληνες εἶχον συλλάβει καθ' ὁδόν.—**οὐ πρόσω τοῦ Τίγρητος εἶναι**, κατὰ τοὺς περιελθόντας τὰ μέρη ταῦτα αἱ πηγαὶ τοῦ Τίγρητος δὲν ἀπέχουσι τῶν τοῦ Εὐφράτου πλέον τῶν 1.500 βημάτων.—**ἔστιν οὕτως ἔχον**, ὡς ἐδείχθη κατόπιν.—**τοὺς πολεμίους**, ποῖοι ἐννοοῦνται;—**τὰ ἄκρα**, τίνων ὀρέων;

§ 5 — 7.

Ἦνίκα= ὅτε.—**ἦν ἀμφὶ τὴν τελ. φυλακὴν**= ἦτο περίπου ἢ τελευταία φυλακὴ= ἦτο περίπου ἢ ὥρα, καθ' ἣν γίνεται ἡ τελευταία ἀλλαγὴ τῆς φρουρᾶς τῆς νυκτός.—**λείπομαι**= ὑπολείπομαι.—**ὅσον (= τοσοῦτον, ὅσον) σκοταίους διελθεῖν τὸ π.**= τόσον μόνον (δηλ. διάστημα χρόνου) ὅσον ἐχρειάζετο νὰ διέλθωσι τὴν

πεδιάδα ἐν σκότει (= σκοτεινά).— *τηνικαῦτα* = τότε.— *ἀναστάντες*... *πορευόμενοι*, ἢ α' χρονική, ἢ β' τροπική.— *ἀπὸ παραγωγέσεως* = κατὰ (προφορικῶς) δοθεῖσαν διαταγὴν.— *ἄμα τῆ ἡμέρα* = περὶ τὰ ἐξημερώματα.— *ἔνθα δὴ* = τότε λοιπόν.— *ἡγοῦμαι τοῦ στρατεύματος* = προηγοῦμαι τοῦ στρατεύματος, ἀποτελῶ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ στρ.— *τὸ ἀμφ' αὐτὸν* = οἱ στρατιῶταί του.— *οἱ ὀπισθοφύλακες ὀπλῖται* = οἱ ὀπισθοφυλακούντες ὀπλῖται = οἱ ὀπλῖται, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ὀπισθοφυλακὴν.— *κίνδυνός ἐστι, μὴ* (μετ' εὐκτ.) = εἶναι κίνδυνος μήπως (μεθ' ὑποτακτ.).— *ἐπίσποιτο*, ἄρ. β' εὐκτκ. τοῦ ῥ. *ἐφέπομαι* = ἀκολουθῶ.— *ἄνω πορευομένων* (δηλ. *αὐτῶν*) = ἐν ᾧ αὐτοὶ (τίνες;) ἐπορεύοντο ἄνω.— *πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων* = προτοῦ τινὲς ἐκ τῶν πολεμίων ἐννοήσωσι (τοῦτο).— *ὑφηγοῦμαι* = βραδέως πορεύομαι.— *ἐφείπετο*, παρακτ. τοῦ ῥ. *ἐφέπομαι*.— *ἀεὶ τὸ ὑπερβάλλον* (= *τὸ ἀεὶ ὑπερβ.*) *τοῦ στρ.* = τὸ μέρος τοῦ στρατοῦ, τὸ ὅποσον ἐκάστοτε διέβαινε (τὸ ὄρος).— *εἰς τὰς κόμας*, ἀποδοτέος ὁ προσδιορισμὸς εἰς τὸ *ἐφείπετο*· νοητέος ἔδὲ καὶ εἰς τὸ *ὑφηγεῖτο*.— *τὸ ἄγκος, οὐς* = ἡ κοιλάς.— *ὁ μυχὸς* = ἡ χαράδρα.

Ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φ., οἱ Ἕλληνες διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακὰς· ἢ τρίτη φυλακή, ἣτις καὶ τελευταία ἐκαλεῖτο, κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἑλλ. εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων (περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου) ἤρχιζε περὶ τὴν 2^{αν} ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον.— *τὸ πεδίον*, δηλ. τὸ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων.— *ἀπὸ παραγγέσεως*, αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαὶ ἐδίδοντο κοινῶς πρὸς πάντας διὰ τοῦ *κῆρυκος* ἢ *σάλπιγγος* ἢ *κέρατος*· ἐνταῦθα ἡ διαταγὴ δίδεται κατ' ἴδιαν ἀπὸ ἀνδρὸς εἰς ἄνδρα (ἀνωτέρου εἰς κατώτερον).— *πρὸς τὸ ὄρος*, δηλ.; — *Χειρίσοφος ἡγεῖτο*... *Ξενοφῶν*... *εἶπετο*, ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τοῦ στρατοῦ, ἣτις ἐγένετο μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων στρατηγῶν ἀντὶ τῶν δόλφ φονευθέντων ὑπὸ τοῦ Τισσ., εἶχεν ἀποφασισθῆ νὰ πορεύονται ἡγουμένου μὲν τοῦ Χειρισόφου, ὀπισθοφυλακούντος δὲ τοῦ Ξενοφῶντος, ἐν δὲ τῇ μέσῳ βαδίζοντος τοῦ *ὄχλου*, δηλ. τῶν μὴ μαχίμων (πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 37).— *γυμνήτας*, τίνες ἐκαλοῦντο *γυμνήτες* καὶ εἰς τί ἐχρησιμοποιοῦντο οὗτοι;— *πάντας*, ἐπομένως καὶ τοὺς *γυμνήτας* τῶν λοιπῶν στρατιωτικῶν τάξεων· διατὶ δὲ ὁ Χειρίσοφος ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ

τοὺς γυμνήτας πάντας; — ὀπλίταις, τίνες ἐκαλοῦντο ὀπλίται καὶ εἰς ποίας μάχας ἐχρησιμοποιοῦντο οὗτοι; — οὐδείς κίνδυνος . . . μή τις . . . ἐκ τοῦ ὀπισθεν, διότι ὁ ὑπὸ τὸν Τισσ. Περσικὸς στρατὸς εἶχεν ἤδη παύσει νὰ καταδιώκῃ τοὺς Ἕλληνας. — πρὶν . . . αἰσθῆσθαι, ὅτι δηλ. ὁ Χειρίσοφος ἀνέβη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. — ὑφηγεῖτο, ὁ Χειρίσοφος πρὸς τίνα σκοπὸν ἐπορεύετο βραδέως;

§ 8—9.

Ἐκλιπόντες, μετχ. χρονκ. — τὰς οἰκίας = τὰς ἑαυτῶν οἰκίας. — ἔχοντες καὶ γυναῖκας καὶ π. = μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν. — ἔστι λαμβάνειν (τοὺς Ἕλληνας) τὰ ἐπιτήδεια πολλὰ = εἶναι δυνατόν νὰ λαμβάνωσιν οἱ Ἕλληνες τὰ τρόφιμα ἐν ἀφθονίᾳ. — χαλκῶματα = χαλκᾶ σκεύη. — πάμπολυς, - πόλλη, - πολυ = παρὰ πολὺς. — κατεσκευασμένος = κεκοσμημένος, ἐφωδιασμένος. — φέρω τι = λαμβάνω τι μετ' ἐμοῦ, ἀρπάζω. — οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους . . . = καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲν . . . — ὑποφειδόμενοι, μετχ. αἰτιλγκ. — ὑποφείδομαι = φέρομαι ὀλίγον φειδωλῶς. — εἰ πως ἐθελήσειαν = (ἴνα ἴδωσιν) ἂν ἴσως θελήσωσι. — διέναι, τοῦ β. διίημί (τινα) = ἀφίνω τινὰ νὰ διέλθῃ. — ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας = διὰ τῆς χώρας ὡς (διὰ) φιλίας = διὰ τῆς χώρας τῶν φιλικῶς. — ὅπου (= εἰ που) τις ἐπιτυγχάνοι (αὐτοῖς, δηλ. τοῖς ἐπιτηδεύοις) = ὁσάκις τις κάπου εὕρισκεν αὐτά. — ἀνάγκη ἦν, δηλ. λαμβάνειν. — οὔτε καλούντων (δηλ. τῶν Ἑλλήνων) ὑπήκουον (αὐτοῖς) = οὔτε ἐν ᾧ οἱ Ἕλλ. προσεκάλουν ὑπήκουον εἰς αὐτοὺς = οὔτε ὑπήκουον εἰς τὴν πρόσκλησιν τῶν Ἑλλήνων.

Ἐφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη, πρὸς τίνα σκοπὸν; — ἐπειπερ βασιλεῖ π. . . , οἱ Καρδοῦχοι προστατευόμενοι ὑπὸ τῶν ὀρέων αὐτῶν ἰσχυρῶς ἀνθίσταντο κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν καὶ ἔζων σχεδὸν ὅλως ἀνεξάρτητοι. — ἀνάγκη ἦν (λαμβάνειν), διατί;

§ 10—11.

Καταβαίνω σκοταῖος = καταβαίνω ἐν καιρῷ σκότους. — ἤδη, συναπτέον τῷ σκοταῖοι. — διά . . . τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν = ἐπειδὴ ἡ ὁδὸς ἦτο στενή. — ἡ ἀνάβασίς τινι γίγνεται = ἡ ἀνάβασίς τινος διαρκεῖ. — τότε δὴ = τότε (πλέον). — τῶν Καρδοῦχων,

γενκ. διαιρητκ. τοῦ *τινές*. — *τόξευμα* = βέλος. — *κατατιτρώσκω* = βαρέως πληγώνω. — *ὀλίγοι ὄντες* = ἂν καὶ ἦσαν (μόνον) ὀλίγοι. — *ἐξ ἀπροσδοκῆτου* = ἀπροσδοκῆτως. — *ἐπιπίπτω τινί* = εισβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός. — *γάρ*, αἰτιολογεῖ τὸ *ὀλίγοι ὄντες*. — τὸ *Ἑλληνικόν* = οἱ Ἕλληνες. — *εἰ συνελήγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν* = ἂν συνηθροίζοντο (πρὸς ἀντίστασιν), θὰ ἐκινδύνευσεν. — *αὐλίζομαι τὴν νύκτα ἐν ταῖς κ.* = διανυκτερεύω ἐν ταῖς κώμαις. — *συνεώρων ἀλλήλους* = ἔβλεπον ἀλλήλους ὄλοι ὄλους ὁμοῦ (πόσοι καὶ ποῦ ἕκαστοι ἦσαν).

Κατέβαινον ... σκοταῖοι, ἡ ἀνάβασις εἰς τὸ ὄρος πότε εἶχεν ἀρχίσει; πρβλ. § 5. — *εἰς τὰς κώμας*, τὰς κειμένας ποῦ; πρβλ. § 7. — *τοῖς τελευταίοις*, δηλ. τῶν Ἑλλήνων. — *τοῦ στρατεύματος*, δηλ. τοῦ Ἑλληνικοῦ. — *οὕτως*, πῶς; — *πυρὰ πολλὰ ἔκαον ...*, συνηθέστατος ἦτο — καὶ εἶναι ἀκόμη καὶ τώρα — ὁ τοιοῦτος τρόπος συνεννοήσεως μεταξὺ ὄρεινῶν λαῶν ἐν καιρῷ κινδύνου. — *συνεώρων ἀλλήλους*, οἱ Καρδοῦχοι παρασκευαζόμενοι εἰς ἀντίστασιν κατέλαβον τὰς κύκλις τῶν κωμῶν ὄρεινὰς διαβάσεις καὶ διὰ τῶν *πολλῶν πυρῶν* ἀνήγγελλον εἰς ἄλλους καὶ πόσοι ἕκαστοι ἦσαν καὶ ποίας θέσεις κατεῖχον.

§ 12-14.

Συνελθούσι τοῖς στρατ. ... *ἔδοξε* = συνελθόντες οἱ στρατηγοί ... ἀπεφάσισαν. — *ὑποζύγια* = φορτηγὰ ζῳα. — *δυνατός* = εὐρωστός. — *ἔχοντας ... καταλιπόντας*, αἱ μετχ. κατ' αἰτιατκ., ἂν καὶ προηγεῖται δοτκ. «*τοῖς στρατηγοῖς*». — *πορεύεσθαι ... καὶ ... ἀφεῖναι*, τὰ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ *ἔδοξε*. — *καὶ, ὅσα ...* = *καὶ ἀφεῖναι πάντα τὰ ἀνδράποδα, ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἐν τῇ στρατιᾷ*. — *ἀνδράποδα* = δοῦλοι. — *νεωστὶ* = πρὸ ὀλίγου. — *σχολαῖος* = βραδύς· *σχολαῖαν ποιῶ τὴν πορείαν* = ἐπιβραδύνω τὴν πορείαν. — *πολλὰ ὄντα* = ἐπειδὴ ἦσαν πολλά. — *τὰ ὑποζ. καὶ τὰ αἰχμάλωτα*, ὑποκμ. τοῦ *ἐποίουν* καὶ τοῦ *ὄντα*. — *τὰ αἰχμάλωτα* = οἱ αἰχμάλωτοι. — *οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες* = οἱ ἔχοντες τὴν ἐπιστάσιν τούτων (τίνων). — *ἀπόμαχος εἰμι* = ἀπέχω τῆς μάχης = δὲν δύναμαι νὰ μάχωμαι. — *διπλάσια ἐπιτήδεια* = τρόφιμα διπλασίας ποσότητος = ἄλλα τόσα τρόφιμα. — *δεῖ* (μετ' ἀπαρμφ.) = παρίστα-

ται ἀνάγκη (νά...), — **πορίζομαι τι** = προμηθεύομαι τι. — **φέρομαι τι** = φέρω τι μετ' ἐμοῦ. — **πολλῶν τῶν ἀνθρ. ὄντων** = διότι ἦσαν πολλοὶ οἱ ἀνθρωποὶ = ἔνεκα τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν ἀνθρώπων. — **δόξαν ταῦτα** = ἐπειδὴ ἔδοξε ταῦτα = ἀφ' οὗ ταῦτα ἐνεκρίθησαν. — **κηρύττω** = διὰ κήρυκος καθιστῶ γνωστόν, διατάττω. — **ἀριστῶ** = γευματίζω. — **ὑποστήσαντες** (δηλ. ἀνδρας) . . . **ἀφηροῦντο** = τοποθετήσαντες κρυφίως ἀνδρας . . . διέταττον (αὐτοὺς) ν' ἀφαιρῶσιν. — **τὸ στενὸν** = στενή διόδος. — **εἰ . . . εὕρισκοιεν . . . μὴ ἀφειμένον** = ὁσάκις εὕρισκον ὅτι δὲν εἶχεν ἀφεθῆ. — **τι . . . τῶν εἰρημένων** (δηλ. ἀφείναι), κατ' ἔννοιαν = τι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν ἔπρεπε ν' ἀφεθῶσι. — **τὰ μὲν τι . . . τὰ δὲ** = ἄλλοτε μὲν κάπως . . . ἄλλοτε δέ.

Συνελθοῦσι τοῖς στρ. . . . ἔδοξε, πρβλ. ἀνωτέρω ἐν § 2 «**ἐδόκει τοῖς στρατηγοῖς . . .**» ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβουλίαις καλοῦνται ἢ τοῦλάχιστον ὡς ἐπικρατέστεροι μνημονεύονται μόνον στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί· ἐξαιρετικῶς μόνον καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ προκειμένου περὶ ἐθελουσίου ἀγῶνος (πρβλ. κατωτέρω ἐν § 26 «**συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ ταξιάρχους . . .**»). — **λοχαγοῖς**, ὁ λοχαγὸς ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ. διώκει δὲ **λόχον**· οὗτος ἦτο στρατιωτικὸν σῶμα, συγκεῖμενον ἐξ 100 συνήθως ἀνδρῶν (**ὀπλιτῶν**)· διηρεῖτο δὲ εἰς 4 **ἐνωμοτίας**, ὧν ἐκάστη περιελάμβανεν 25 ἀνδρας ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἐνὸς **ἐνωμοτάρχου**. — **τῶν ὑποζυγίων**, ὡς **ὑποζύγια** ἐχρησιμοποιοῦντο ἵπποι, βόες καὶ ὄνοι· ταῦτα ἔσυρον τὰς φορηγούς ἀμάξας ἢ ἔφερον ἐπὶ τῆς βράχεις των τὰ σκεύη τοῦ στρατοῦ· ἐτάσσοντο δὲ συνήθως — καθὼς καὶ ὁ **ὄχλος**, τὸ πλήθος δηλ. τῶν μὴ μαχίμων τὸ παρακολουθοῦν τὸν στρατὸν — ἐν τῇ μέσῳ, μεταξὺ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς καὶ ὀπισθοφυλακῆς. — **τᾶλλα**, δηλ. ποῖα; — **ἀπόμαχοι ἦσαν**, ὡς ἀσχολούμενοι περὶ τὰ ὑποζύγια καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. — **ἐκήρουξαν . . .**, πῶς ἐδίδοντο αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαί; βλ. ἐν σελ. 75. — **οὕτω ποιεῖν**, δηλ.; — **ἀριστήσαντες**, φυσικαὶ ὥραι φαγητοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίαις ἦσαν ἢ πρῶτα, ἢ μεσημβρία καὶ ὁ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου χρόνος· τὸ πρῶτον φαγητόν, τὸ πρόγευμα, ἐκαλεῖτο **ἀκράτισμα** (ὡς συνιστάμενον ἐκ τεμαχίου ἄρτου βεβαπτισμένου εἰς ἄκρατον οἶνον), τὸ μεσημβρινὸν ἐκαλεῖτο **ἀριστον** καὶ τὸ ἑσπερινὸν **δεῖπνον**. — **τι . . . τῶν εἰρημένων**,

ἐν § 12· δηλ.; — οἱ δ(έ), δηλ. στρατιῶται. — ἀναπανόμενοι, ἐκ τίνος;

§ 15-18.

Εἰς τὴν ὑστεραίαν (δηλ. *ἡμέραν*) = *τῆ ὑστεραία* = τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν. — *χειμῶν πολὺς* = μεγάλη κακοκαιρία. — *ἀναγκαῖον δ' ἦν* = καὶ ὅμως ἦτο ἀνάγκη. — *ἠγοῦμαι* = προηγοῦμαι. — *ὠπισθοφυλάκει* = εἴπειτο σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι (§ 6). — *ἰσχυρῶς* = λυσσῶδῶς. — *στινῶν ὄντων τῶν χωρίων* = ἐπειδὴ οἱ τόποι ἦσαν στενοί. — *ἐπιδιώκω* = καταδιώκω. — *ἀναχάζοντες* = ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς θέσεις των. — *σχολῆ* = βραδέως. — *θαμινὰ* = *συνεχῶς* = συχνά. — *παρήγγειλε*, δηλ. *τῷ Χειρισόφῳ*. — *παραγγέλλω τινί* = διατάττω τινά. — *ὑπομένω* = σταματῶ, περιμένω. — *δτε...* *ἐπικέοιντο* (τοῦ ῥ. *ἐπίκειμαι*) = ὁσάκις (= κάθε φορά πού) ἐπετίθεντο. — *ἐνταῦθα* = τότε. — *ἄλλοτε μὲν... ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπ.*, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν = *εἰ καὶ ἄλλοτε ὑπέμενε, τότε οὐχ ὑπέμενε*. — *δτε παρεγγυῶτο* (τοῦ ῥ. *παρεγγυῶμαι*) = ὁσάκις τῷ ἐδίδετο διαταγή. — *τότε* = ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει. — *ἄγω*, ἀμετῶ. = προχωρῶ. — *παρεγγυῶ* (μετ' ἀπρμφ.) = διατάττω (νά...). — *πρᾶγμα τι* = δυσχέρειά τις, πρόσκομμά τι. — *σχολῆ οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι* (δηλ. *τῷ Ξενοφῶντι*) = δὲν ὑπῆρχε καιρὸς εἰς τὸν Ξενοφῶντα (= δὲν εἶχεν ὁ Ξενοφῶν καιρὸν) ἀφ' οὗ προχωρήσῃ (= νὰ προχωρήσῃ καὶ) νὰ ἴδῃ. — *σπουδῆ* = ἐσπευσμένη πορεία. — *ἡ πορεία... τοῖς ὀπισθ.* = ἡ πορεία τῶν ὀπισθοφυλάκων. — *ὁμοίός τινι γίγνομαι* = ὁμοιάζω πρὸς τι. — *ἀγαθός* = ἀνδρεῖος. — *σπολάς* = δερμάτινος θώραξ. — *διαμπερὲς* = πέρα πέρα. — *τὴν κεφαλὴν* (= εἰς τὴν κεφαλὴν), δηλ. *τοξευθεῖς*.

Εἰς τὴν ὑστεραίαν, δηλ. τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ Καρδούχεια ὄρη (πρβλ. § 5, § 12). — *οἱ πολέμοι*, δηλ. οἱ Καρδοῦχοι. — *τῶν χωρίων*, δι' ὧν διήρχοντο οἱ Ἕλληνες. — *ἐπιδιώκοντες*, τίνας; — *παρήγγελλεν... παρεγγυῶτο... παρηγγύα*, βλ. ἐν σελ. 75 «ἀπὸ παραγγέλλσεως». — *σχολῆ δ' οὐκ ἦν...*, ὁ Ξεν. δὲν εἶχε καιρὸν νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ ἐξετάσῃ τὸ αἷτιον τῆς ἐσπευσμένης πορείας, διότι οὗτος ἦτο ἀναγκαῖος ἐν τῇ ὀπισθοφυλακῇ. — *διὰ τῆς ἀσπίδος*, δύο εἴδη ἀσπίδων ὑπῆρχον 1) ἡ μεγάλη ὤσειδῆς ἀσπίς, ἣτις ἐκάλυπτεν

δλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνδρός, καὶ 2) ἢ μικροτέρα κυκλικὴ ἀσπίς, ἣτις ἐκάλυπτε τὸν ὀπλίτην ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῆς σιαγόνας (βλ. εἰκ. ἐν σελ. V). Ἀμφότεραι συνέκειντο ἐκ ξυλίνης ἢ πλεκτῆς βάσεως καὶ ἐκ δέρματος βοῆς ἐπικεκαλυμμένου διὰ μεταλλίων πλακῶν μετὰ ἐξοχῆς (*δμφαλοῦ*) ἐν τῇ μέσῳ. — *τῆς σπολάδος*, ὁ *θώραξ* — ἀμυντικὸν ὄπλον, μέρος τῆς περιβολῆς τοῦ *ὀπλίτου*, καλύπτει τὸ ἄνω τῆς κοιλίας μέρος τοῦ κορμοῦ — ἦτο χαλκοῦς· συχνὰ ἀντ' αὐτοῦ ἐχρησιμοποιεῖτο δερμάτινος, *σπολάς* καλούμενος (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II).

§ 19 — 22.

Σταθμὸς = κατάλυμα (πρὸς ἀνάπαυσιν στρατιωτῶν). — *ὥσπερ εἶχε* = καθὼς ἦτο καὶ εὐρίσκετο = ἄνευ τινὸς βραδύτητος· ἐνισχύει τὴν σημασίαν τοῦ *εὐθύς*. — *αἰτιῶμαί τινα* = κατηγορῶ τίνα. — *ἠναγκάζοντο*, ὑποκμ.: ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — *φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι* = συγχρόνως νὰ φεύγῃσι καὶ νὰ μάχωνται. — «*καὶ νῦν δύο . . .*» = «καὶ ἰδοὺ τώρα τὰ ἀποτελέσματα· δύο . . .» — *καλὸς καὶ ἀγαθὸς* = εὐπατρίδης, εὐγενής. — *καὶ οὔτε . . .* = οὐδὲ οὔτε . . . — *οὔτε ἀνελέσθαι* (τοῦ ῥ. *ἀναιροῦμαι*) *οὔτε θάψαι* = οὔτε νὰ σηκώσωμεν καὶ πάρωμεν (ἵνα θάψωμεν, εὐθύς ὡς λάθωμεν καιρὸν) οὔτε νὰ θάψωμεν (ἐν ἣ ἔθεσι οὗτοι ἔπεσον). — *βλέπω πρὸς τι* = στρέφω τὸ βλέμμα μου πρὸς τι. — *ὡς ἄβατα . . . ἐστὶ* = πόσον ἀδιάβατα εἶναι. — *μία αὕτη ὁδός, ἣν ὄρθας, ὄρθία* = αὕτη εἶναι ἢ μοναδικὴ ὁδός, τὴν ὁποίαν σὺ βλέπεις, καὶ αὕτη ἀπότομος. — *ἐπὶ ταύτῃ* = ἐπὶ ταύτης (τῆς ὁδοῦ). — *ἀνθρ. . . τοσοῦτον* = ἔξεστί σοι ὄρθαν *τοσοῦτον ὄχλον ἀνθρώπων*· ὄχλος δὲ = πλῆθος. — *οἱ κατελιηφότες φ.* = οἱ ὁποῖοι ἔχουσι καταλάβει καὶ φυλάττουσι . . . — *ἐκβασίς* = δίοδος, πέρασμα. — *ταῦτ' . . . ἔσπευδον* = διὰ ταῦτα ἔσπευδον. — *εἰ πως δυναίμην* = (διότι ἤθελον νὰ ἴδω) ἂν ἴσως ἡδυνάμην. — *φθάνω* = φθάνω πρότερον (πρωτίτερα). — *πρὶν κατελιηφθαι τὴν ὑπερβολὴν* (= *τὴν ἐκβασιν*) = πρὶν καταληφθῆ (ὑπὸ τῶν πολεμίων) αὐτὸ τὸ πέρασμα. — *ἡγεμῶν* = ὁδηγός. — *πράγματα παρέιχον*, ὑποκμ.: *οἱ Καρδοῦχοι*. — *πράγματα παρέχω τινὶ* = παρέχω ἐνοχλήσεις εἰς τίνα = ἐνοχλῶ τίνα. — *ἐνεδρεῦω* = στήνω ἐνέδραν (καρτέρι). — *ὄπερ* = καὶ τοῦτο (δηλ. *τὸ ἐνεδρεῦσαι*). — *καὶ ἡμᾶς . . .* = *ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ ἀναπνεῦσαι*. — *ποιῶ τίνα ἀναπνεῦσαι* =

δίδω καιρὸν εἰς τινα ν' ἀναπαυθῆ. — *προθνυμοῦμαι* (μετ' ἀπρμφ.) = προσπαθῶ (νά...), — *λαβεῖν*, δηλ. *τινὰς αὐτῶν*. — *αὐτοῦ τούτου ἕνεκα* = ἕνεκα ἀκριβῶς τούτου· διασαφεῖται διὰ τοῦ *ὅπως ἦν*... *χρησαίμεθα (αὐτοῖς)*. — *ὅπως* (μετ' εὐκτ.) = ἵνα (μεθ' ὑποκτ.). — *χρῶμαί τινι ἡγεμόνι* = χρησιμοποιοῦ τινα ὡς ὀδηγόν.

Ἐλθὼν..., ὁ Ξενοφ. θέλων νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐσπευσμένης πορείας τοῦ Χειρισόφου κατέλιπε πρὸς στιγμὴν τὴν ὀπισθοφυλακὴν καὶ προχωρήσας ἦλθε πρὸς τὸν ἐν τῇ ἐμπροσθοφυλακῇ εὐρισκόμενον Χειρίσοφον. — *φεύγοντες ἅμα μάχ.*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. ἀνωτέρω ἐν § 18. — *δύο καλῶ*..., τίνες; — *οὔτε ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι*, ἱερώτατον καθήκον ἐθεώρουν οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐν τῇ πολέμῳ πίπτοντας νὰ θάπτωσι, διότι ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀτάφων δὲν κατήρχοντο εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἐδασανίζοντο περιπλανώμεναι· δι' αὐτὸ καὶ τὸ πρῶτον ἔργον τῶν πολεμιστῶν μετὰ τὴν μάχην ἦτο νὰ τύχωσι σπονδῶν πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν. — *ὑπερβολήν*, τὸ πέρασμα τοῦ ὄρους καλεῖται *ὑπερβολή*, διότι δι' αὐτοῦ ὑπερβαίνων τις τὸ ὄρος καταβαίνει εἰς τὴν ἐτέραν κλιτύν· τὸ αὐτὸ πέρασμα ἐνταῦθα καλεῖται καὶ *ἐκβασίς*, διότι δι' αὐτοῦ ἐκβαίνουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν κοιλάδων καὶ φαράγγων, ἐν αἷς εὐρίσκονται πρὸς τῆς *ὑπερβολῆς*. — *οἱ δ' ἡγεμόνες*... *ὅπως ἡγεμόσιν*..., οἱ ὀδηγοὶ στρατεύματος ἐν ἐστρατεία παρέχουσι σπουδαίας ὑπηρεσίας καὶ νῦν, πολλῶ δὲ μᾶλλον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς δὲν ὑπῆρχον οἱ λεγόμενοι « *πολεμικοὶ χάρται* ». — *δύο ἄνδρας*, δηλ. πολεμίους.

§ 23-25.

Ἀγαγόντες, τίνες; — *ἄγω τινα* = φέρω τινα (ἐνώπιόν μου). — *ἐλέγχω (τινά)* = ἀνακρίνω, ἐξετάζω (τινά). — *διαλαμβάνω* = χωρὶς (χωριστὰ) λαμβάνω = ἀποχωρίζω (τὸν ἕνα ἀπὸ τοῦ ἄλλου). — *ὁ ἕτερος* = ὁ εἷς (ἐξ αὐτῶν τῶν δύο ἀνθρώπων). — *οὐκ ἔφη* (δηλ. *εἰδέναι*) = *ἔφη οὐκ εἰδέναι*. — *προσαγομένων*, μετχ. ἐνδοκτ. — *προσάγω μάλα πολλοὺς φόβους* = χρησιμοποιοῦ παρὰ πολλὰ μέσα πρὸς ἐκφόβισιν. — *ὀρῶντος τοῦ ἐτέρου* = πρὸς τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἄλλου. — *κατεσφάγη*, παθκ. ἀόρ. 6' τοῦ *κατασφάττω* = σφάζω, φονεύω. — *ὁ λοιπὸς* = ὁ ὑπολειφθεὶς, ὁ ἀπομείνας. — *ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη εἰδέναι, ὅτι* = ὅτι οὗτος μὲν (δηλ. ὁ σφαγεὶς)

εἶπεν οὐτι δὲν ἐγνώριζε, διότι. — *τυγχάνει τινὶ θυγάτηρ (οὔσα)* = κατὰ τύχην ἔχει τις θυγατέρα. — *παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη* = ὑπανδρευμένη. — *αὐτός . . . ἠγήσασθαι . . . ὁδόν* = αὐτός . . . ἠγήσασθαι ὁδόν, ἦν πορεύεσθαι καὶ ὑποξυγίοις δυνατὸν (ἔστι) = οὐτι αὐτός θὰ ὁδηγήσῃ δι' ὁδοῦ, ἦν (ὄχι μόνον ἄνθρωπος, ἀλλὰ) καὶ ζῷα δύνανται νὰ πορεύωνται. — *δυσπάριτον χωρίον* = τόπος, ὃν δυσκόλως δύναται τις νὰ περάσῃ = τόπος δυσδιάβατος. — *ἄκρον* = ὕψωμα, κορυφή. — *ὃ εἰ μὴ τις προκ.* = καὶ τοῦτο (δηλ. τὸ ἄκρον) εἰ μὴ τις (δηλ. τῶν Ἑλλήνων) προκαταλήψοιτο = καὶ τοῦτο ἐὰν δὲν προκαταλάβωσιν οἱ Ἕλληνες. — *ἔσεσθαι*, ἐκ τοῦ ἔφη. — *παρέρχομαι* = διέρχομαι.

Τοὺς ἀνθρώπους, δηλ. τοὺς δύο ἄνδρας, οὓς ἐνεδρεύσαντες εἶχον συλλάβει οἱ περὶ τὸν Ξενοφ. (§ 22). — *ἢ τὴν φανεράν*, ὁδὸς φανερὰ ἐννοεῖται ἢ μοναδική καὶ ἀπότομος ὁδός, ἦν οἱ Ἕλληνες εἶχον πρὸ αὐτῶν (πρὸβλ. ἀνωτέρω «μία δ' αὕτη ὁδός, ἦν ὄρεᾶς, ὄρεθία . . .»). — *πολλῶν φόβων προσαγομένων*, πρὸς τίνα σκοπὸν ἐνταῦθα μετεχειρίσθησαν πολλὰ φόβητρα; — *ὠφέλιμον*, δηλ. διὰ τὸν στρατὸν — *ὄρωντος τοῦ ἐτέρου*, τοῦτο ἔπραξαν, ὅπως ὁ ὄρων ἐκφοβηθῆ καὶ ἀναγκασθῆ νὰ δείξῃ αὐτοῖς ἄλλην τινὰ ὁδὸν πλὴν τῆς φανεραῆς. — *ἐκεῖ*, ποῦ;

§ 26—28.

Ἐνταῦθα = τότε. — *ἐδόκει*, δηλ. αὐτοῖς (τοῖς στρατηγοῖς). — *τοὺς λ. καὶ ταξ. τῶν πελτ. καὶ ὀπλ.* = τοὺς λοχαγοὺς τῶν ὀπλιτῶν καὶ τοὺς ταξιάρχους τῶν πελταστῶν. — *λέγω τὰ παρόντα* = διηγοῦμαι τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. — *ὅστις . . . ἐθέλοι ἂν* = ὅστις θὰ ἤθελε. — *ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνομαι* = δεικνύομαι γενναῖος ἀνὴρ. — *καὶ ὑποστάς . . .*, διασαφεῖ τὸ προηγούμενον «ἀγαθὸς . . . γενέσθαι» ἐπομένως ὁ *καὶ* = δηλαδὴ. — *ὑποστάς*, δηλ. τὸν κίνδυνον. — *ὑφίσταμαι* = ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι — *ἐθελοντής*, κτηρμ. τοῦ *ὑποστάς* = ὡς ἐθελοντής, ἐκουσίως. — *ἀντιστασιάξω τινὶ* = ἀντιφιλοτιμοῦμαι, ἀνθαμιλλῶμαι πρὸς τινα. — *ἐμοῦ ἠγουμένου* = ἐὰν ἐγὼ προηγῶμαι. — *ἐκ τούτου* = μετὰ ταῦτα. — *ἔρωτῶσι*, τίνες; — *πολλαχοῦ* = ἐν πολλοῖς τόποις = πολλακίς. — *πολλοῦ ἀξίος τῆ στρατιᾶ γίγνομαι* = πολλὰς ὑπηρεσίας παρέχω εἰς

τὸ στράτευμα.—*εἰς τὰ τοιαῦτα* = ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα = ἕνεκα τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα δεξιότητος.

Τοὺς λοχαγούς καὶ ταξιάρχους . . . , περὶ τοῦ *λοχαγοῦ* ἐν τῷ μισθοφορικῷ στρατῷ τῶν μυρίων βλ. ἐν σελ. 78· ὁ δὲ *ταξίαρχος*, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ ὄν, διψᾷ *τάξιν*, ἤτοι στρατιωτικὸν σῶμα ἀποτελούμενον ἐξ 100 περίπου ἀνδρῶν γυμνήτων (*πελτασιῶν*, τοξοτῶν, σφενδονητῶν)· περὶ τῆς προσκλήσεως τῶν ταξιάρχων ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβουλίαις βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 78. — *τῶν πελτασιῶν*, τίνες στρατιῶται ἐκαλοῦντο *πελτασταί*; — *τὰ παρόνια*, ποῖα ἦτο ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων; — *πορεύεσθαι*, πρὸς κάταληψιν δηλ. τοῦ *δυσπαρίτου χωρίου*, ὅπερ ἀνωτέρω (ἐν § 25) ἀνέφερον ὁ αἰχμάλωτος. — *αὐτοῖς*, τίσι; — *καὶ οὗτος*, ὡς καὶ τίνες ἄλλοι; — *συμπορεύεσθαι*, μετὰ τίνων; — *εἰς τὰ τοιαῦτα*, δηλ. εἰς ποῖα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—2.

Ἦν μὲν δεΐλη, οἱ δ' ἐκέλευον . . . = ἦν δεΐλη, ὅτε οὗτοι ἐκέλευον.—*δεΐλη* = δειλινόν, ἐσπέρα.—*ἐμφαγόντας*, ἀόρ. β' τοῦ β. *ἐνεσθίω* = τρώγω ἐσπευσμένως.—*δήσαντες*, ἀόρ. τοῦ δῶ (-έω) = δένω.—*συντίθενται* = συμφωνοῦσι, συνεννοοῦνται.—*χωρίον* = τόπος.—*φυλάττειν*, τὸ ἀπαρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ κατωτέρω: *σημαίνειν, λέναι*—ἐκ τοῦ *συντίθενται*.—*σημαίνω τῇ σάλπιγγι* = δίδω σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος.—*καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας λέναι* = καὶ πρὸς τούτους μὲν (δηλ. τὸν Ἀριστάνυμον, Ἀγασίαν καὶ Ἀριστέαν μετὰ τῶν ἐθελοντῶν) συνεννοοῦνται (ἀκόμη), ὅταν εἶναι (πλέον) ἐπάνω, νὰ βαδίζωσι.—*ἡ φανερά ἐκβασίς* = ἡ ἐπὶ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ δίοδος = ἡ φανερά ὁδός.—*αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν* = αὐτοὶ δὲ — ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Χειρίσοφος — ὅτι συγχρόνως θὰ σπεύσωσι πρὸς βοήθειαν τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *συντίθενται*, ὅπερ ἐνταῦθα=(οὐχὶ συνεννοοῦνται, ἀλλὰ) ὑπόσχονται.—*ἐκβαίνω* = βαδίζω πρὸς τὰ ἄνω, ἀναβαίνω.—*πλήθος ὡς δισχίλιοι* = ὄντες

περίπου δύο χιλιάδες κατά τὸ πλῆθος. — ὕδωρ πολὺ ἔστι = πίπτει βραχθαία βροχή. — ὄπως (μετ' εὐκτι.) = ἴνα (μεθ' ὑποκτι.). — προσέχω τὸν νοῦν τινι = ἔχω τὴν προσοχὴν μου ἐστραμμένην εἰς τι. — καὶ (ὄπως) ... λάθοιεν, δηλ. τοὺς πολεμίους. — λανθάνω τοὺς πολεμίους = διαφεύγω τὴν προσοχὴν τῶν πολεμιῶν. — ὡς μάλιστα = ὅσον ἠδύναντο περισσότερον. — οἱ περιμόντες = οἱ κύκλω πορευόμενοι (δισχίλιοι ἔθειλοντα).

Δεῖλη, ἐκαλεῖτο ὁ ἀπὸ τῆς 2^α μέχρι τῆς 6^η μ. μ. ὥρας χρόνος διηρεῖτο εἰς «*δεῖλην πρωΐαν*» (2-4) καὶ εἰς *δεῖλην ὀψίαν* (4-6). Ἐνταῦθα νοεῖται ἡ *δεῖλη ὀψία*. — οἱ δ(έ), δηλ. οἱ στρατηγοὶ Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν. — αὐτούς, τοὺς ἐν § 27 καὶ § 28 τοῦ προηγουμένου κεφ. μνημονευθέντας. — τὸν ἡγεμόνα, τὸν μνημονευθέντα ἐν § 24 τοῦ προηγουμένου κεφ. — δῆσαντες, πρὸς τίνα σκοπόν; — συνιθύνται, τίνες μετὰ τίνων; — τὸ ἄκρον, τὸ ἐν κεφ. 1, § 25 μνημονευθέν. — τὸ χωρίον, δηλ. τὸ ἄκρον. — τῇ σάλπιγγι σημαίνειν, ἡ σάλπιγξ ἦτο μουσικὸν ὄργανον, συνιστάμενον ἐξ εὐθέος σωλήνος βαθμηδὸν εὐρυνομένου καὶ ἀπολήγοντος εἰς χοανοειδὲς στόμα (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II)· διὰ τῆς σάλπιγγος ἐδίδοντο τὰ σημεῖα· διὰ ταύτης μόνον; ἐνταῦθα θὰ ἐδίδοτο διὰ τῆς σάλπιγγος σημεῖον τίνος πράξεως; — ἄνω, δηλ. εἰς τὸ ἄκρον. — ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φ. ἔκβ., ἔννοεῖ τὸ πλῆθος τῶν Καρδούχων, οἵτινες καταλαβόντες ἐφύλαττον τὴν ἐπὶ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ ἔκβασιν τοῦ ὄρους· πρβλ. κεφ. 1, § 20, § 23. βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — ταύτη τῇ ὁδῷ, δηλ. τῇ φανεραῇ, ἐφ' ἧς ἡ ἔκβασις. — οἱ πολέμιοι, τίνες ἐννοοῦνται;

§ 3-4.

Ἐπὶ χαράδρα = πλησίον χαράδρας. — ἦν ἔδει διαβάντας (δηλ. αὐτούς) πρὸς ... ἐκβαίνειν = τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε αὐτοὶ νὰ διαβῶσιν, ἵνα ἀναβαίνωσιν εἰς ... — τὸ ὄρθιον = ὁ ἀνωφερὴς τόπος, ὁ ἀνήφορος. — κυλίνδω = κυλίω. — ὀλοίτροχος = στρογγύλος λίθος. — ἀμαξιαῖος = ἀρκούντως μέγας (ὥστε νὰ πληρώσῃ ὀλόκληρον ἄμαξαν). — φερόμενοι = ὅτε ἐφέροντο πρὸς τὰ κάτω = ὅτε κατρεκυλοῦντο = κατὰ τὴν κατρακύλησίν των. — πρὸς τὰς πέτρας, συναπτέον τῷ πταίοντες. — ἡ πέτρα = ὁ βράχος· ἐν τῷ

ὁ πέτρος = ὁ λίθος. — πταίω = προσκρούω. — διασφενδονῶ = διασκορπίζω ἐκτινάσσων μικρὰν ὡς διὰ σφενδόνης· παθητ., ὡς ἐνταῦθα = ἐκτινάσσομαι εἰς τεμάχια. — καὶ παντάπασιν = ὥστε καθ' ὅλοκληρίαν. — πελάσαι, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. τὸ: τινὰ· παραλείπεται ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον· οὕτω καὶ κατωτέρω «τεκμαίρεσθαι». — πελάζω τινι = πλησιάζω εἰς τι. — οἶόν τ' ἔστι (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι δυνατὸν (νά...), — εἰ μὴ δύναιντο... ἐπειρῶντο, νοητέον. καὶ εἰς ἀμφοτέρω τὰ β. τὸ πελάσαι = δόκιμος δὲν ἠδύναντο νὰ πλησιάσωσι... προσεπάθουν (νὰ πλησιάσωσι). — ταύτη... ἄλλη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος... εἰς ἄλλο μέρος. — ἀφανὴς εἰμι ἀπιῶν = δὲν φαίνομαι ἀπερχόμενος = ἀποσύρομαι (ἀποχωρῶ) ἀπαρτήρητος. — ἀπέρχομαι ἐπὶ τὸ δεῖπνον = μεταβαίνω διὰ νὰ δειπνήσω. — ἐτύγχανον... ἀνάριστοι ὄντες = ἦσαν ἀνάριστοι. — ἀνάριστός εἰμι = εἰμι ἀπρογευματίστος, δὲν ἔχω προγευματίσει. — αὐτῶν, γενκ. διαιρητκ. — ὀπισθοφυλακῶ = ἀποτελεῶ τὴν ὀπισθοφυλακίην. — οὐδὲν παύομαι κυλίνδων = οὐδόλως παύω νὰ κυλίω. — τεκμαίρομαι (τί) τινι = συμπεραίνω τι ἐκ τίνος. — ἔστι (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι δυνατὸν (νά...), — ψόφος = κρότος.

Ἐπὶ χαράδρα, βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχῆδ. ἐν σελ. 11. — ἐκύλινδον, πρὸς τίνα σκοπὸν; — πρὸς τὰς πέτρας, τοῦ ὄρους. — οὐδὲ πελάσαι... ἡ ἔννοια: ὅχι μόνον νὰ διαβῇ τις τὴν χαράδραν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν εἴσοδον αὐτῆς ἠδύνατο. — τῇ εἰσόδῳ, δηλ. τῆς χαράδρας. — ἀφανεῖς εἶναι, ὡς ἐκ τοῦ σκότους. — δεῖπνον, βλ. ἐν σελ. 78. — ἐτύγχανον ἀνάριστοι ὄντες, οἱ ὑπὸ τὸν Ξενοφ. ὀπισθοφύλακες δὲν εἶχον προγευματίσει ἕνεκα τῶν ἀδιαλείπτων μαχῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς Καρδούχους (πρβλ. κεφ. 1, § 16). — αὐτῶν, διὰ τοῦ αὐτῶν ἐννοοῦνται πάντες οἱ στρατιῶται τοῦ ἑλλην. στρατοῦ. — οἱ πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο... , προφανῶς ἐκ φόβου. — τεκμαίρεσθαι, τοῦτο (δηλ. ;). — τῷ ψόφῳ, τῷ προερχομένῳ πῶθεν;

§ 5-6.

Καταλαμβάνω = συναντῶ. — ἀμφὶ πῦρ κάθημαι = κάθημαι πέριξ πυρός. — οἱ μὲν... οἱ δὲ = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ. — κατακάνοντες... καταδιώξαντες, μετχ. χρονκ. — κατακάνω = κατακτείνω = φονεύω. — ὡς.. κατέχοντες = νομίζοντες ὅτι κατέχουσι. —

οἱ δ' οὐ κατεῖχον = πράγματι ὅμως οὗτοι δὲν κατεῖχον (τὸ ἄκρον). — μαστός = λόφος. — εἰμι ὑπὲρ τινος = εἶμαι (ὑψοῦμαι) ὑπεράνω τινός. — παρά τι ἢ ὁδός ἐστι = ἡ ὁδὸς διέρχεται πλησίον τινός. — κάθημαι ἐπὶ τῇ ὁδῷ = στρατοπεδεύω, κατασκηνώ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. — ἔφοδος ἐστὶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους = ὑπάρχει ὁδὸς βατῆ φέρουσα κατὰ τῶν πολεμίων. — αὐτόθεν = ἀπ' αὐτοῦ.

Οἱ ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα, δηλ. οἱ δισχιλίοι ἐθελονται (§2). — κύκλω περιμόντες, διὰ τῆς στενῆς καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ, τῆς βατῆς καὶ εἰς ὑποζύγια (πρβλ. κεφ. 1, § 25): βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — τοὺς φύλακας, δηλ. τῶν Καρδούχων: βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — ἀμφὶ πῦρ καθήμενους, ὡς ἐκ τοῦ ψύχους οἱ φύλακες εἶχον ἀνάψει φωτιά καὶ ἐθερμαίνοντο. — αὐτοί, τίνες; — τὸ ἄκρον, περὶ οὗ ὁ ὁδηγὸς εἶπεν ἀνωτέρω ἐν κεφ. 1, § 25. — μαστός, βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — αὐτόθεν, δηλ. ἀπὸ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐκάθητο οἱ φύλακες. — οἱ ἐπὶ τῇ φανερά... , βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.

§ 7—8.

Ἡμέρα ὑποφαίνει = ἀρχίζει νὰ φαίνηται ἡμέρα = γλυκοχαράζει. — πορεύομαι συντεταγμένος = πορεύομαι ἐν παρατάξει μάχης. — καὶ γὰρ ὁμίχλη ἐγ., ὡστ'... , ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: ὁμίχλης δὲ γενομένης (μετχ. αἰτλγκ.), ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. — λανθάνω ἐγγὺς προσιῶν = λεληθότως (= χωρὶς νὰ ἐννοῶμαι) πλησιάζω. — εἶδον, ὑποκμ.: οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Καρδούχοι ἐν ᾧ ὑποκμ. τοῦ κατωτέρω ῥ. ἴεντο μόνον οἱ Ἕλληνες. — ἦ τε... καὶ = ἦ... καὶ. — ἡ σάλπιγξ φθέγγεται = ἡ σάλπιγξ ἤχηε. — ἔμαι ἀλαλάζων ἐπὶ τινα = ὀρμῶ μετ' ἀλαλαγμῶν κατὰ τινος. — ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους = ἐπὶ τοὺς πολεμίους. — οὐ δέχομαι (τὴν προσβολὴν) = δὲν ἀντιτάσσομαι. — ἀλλὰ λιπόντες... , ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγουσι μόνον ὀλλγοὶ τούτων ἀπέθνησκον. — εὗζωνοὶ γὰρ ἦσαν, αἰτιολογεῖ τό: ὀλλγοὶ ἀπέθνησκον. — εὗζωνος = ὁ ἐλαφρῶς ὀπλισμένος (καὶ ὡς τοιοῦτος δυνάμενος νὰ τρέχῃ εὐκολώτερον). — ἀκούσαντες = εὐθὺς ὡς ἤκουσαν. — ἔμαι ἄνω = σπεύδω (τρέχω) πρὸς τὰ ἄνω. — κατὰ τὴν... = κατὰ μῆκος τῆς... = ἀνά τὴν... — ἀτριβῆς ὁδός = ἀπάτητος ὁδός. — ἦ = ὅπου. — ἀνιμῶ (ἀνά-ιμάς),

κυρίως = διὰ δερματίνων ἱμάντων ἀντλῶ ὕδωρ· εἶτα ἐν γένει (ὡς ἐνταῦθα) = ἀνέλκω, ἀνασύρω. — *συμμίγνυμι τινι* = συνενοῦμαι μετὰ τινος.

Ἐνταῦθα, ποῦ; — *ἐπορεύοντο συντειαγμένοι*, ὁσάκις ὁ ἐχθρὸς ἦτο πλησίον καὶ προητοιμάζοντο οἱ Ἕλλ. εἰς μάχην, ἐρησιμοποιεῖτο μόνον ἡ πορεία ἐν παρατάξει μάχης ἢ ἡ κατὰ μέτωπον πορεία, ἐν ἣ ὁι λόχοι συμπετυκνωμένοι παρ' ἀλλήλους ἐβάδιζον. — *σιγῆ*, πρὸς τίνα σκοπόν; — *ἐπὶ τοὺς πολεμίους*, δηλ. τοὺς ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ καθημένους Καρδούχους, τοὺς κωλύοντας τὴν ἔκβασιν· βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — *ἡ σάλπιγξ ἐφθ...*, ὁσάκις οἱ Ἕλλ. ἦσαν πλησίον τοῦ ἐχθροῦ, ἐδίδεται διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως· μετὰ τοῦτο δὲ ὤρμων κατ' αὐτοῦ φωνάζοντες *ἀλαλᾶ ἢ ἐλελεῦ*. — *τὴν ὁδόν*, ποία ὁδὸς ἐννοεῖται; — *οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον*, οὗτοι ποῦ εὕρισκοντο; πρβλ. § 2 κ. ἐξ. — *τῆς σάλπιγγος*, δηλ. τῆς τῶν δισχιλίων. — *εὐθύς ἴεντο...*, κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐν § 1. — *ἀτριβεῖς ὁδοὺς*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: *φανερὰν ὁδόν*. — *ἀναβάντες*, ποῦ; — *καὶ οὗτοι*, τίνες; — *τοῖς προκαταλαβοῦσι*, δηλ. τοῖς περὶ Ἀριστώλυμον, Ἀγασίαν καὶ Ἀριστέαν δισχιλίους, μεθ' ὧν οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν ἀνενοχλήτως μέχρι τῆς πεδιάδος (τοῦ ὀμαλοῦ [§ 16]). — *τὸ χωρίον*, δηλ. τὴν ἔκβασιν.

§ 9 — 12.

Οἱ ἡμίσεις τῶν ὀπισθοφυλάκων = τὸ ἡμισυ τῶν ὀπισθοφυλάκων. — *ἧπερ=ταύτη τῇ ὁδῷ, ἧπερ* (ἐπορεύθησαν). — *εὐodos (ὁδὸς)* = ὁδὸς εὐκολος πρὸς διάβασιν. — *τοὺς δὲ ἡμίσεις (τῶν ὀπισθοφυλάκων)* = τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ τῶν ὀπισθ. — *ἐντυγχάνω τινι* = συναντῶ τι. — *ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένω* = ὅστις (λόφος) ἐδέσποζε τῆς ὁδοῦ καὶ εἶχε καταληφθῆ. — *οὗς ἢ ἀποκ. ἀν. ἦν ἢ διεξ. ἀπὸ τῶν ἄλ. Ἕλλ.* = καὶ τούτους ἦτο ἀνάγκη ἢ νὰ ἐκδιώξωσιν ἢ αὐτοὶ νὰ μένωσι κεχωρισμένοι — ὡς ἦσαν — ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἕλλήνων = καὶ τούτους ὄφειλον κατ' ἀνάγκην νὰ ἐκδιώξωσιν, ἐὰν δὲν ἤθελον νὰ μένωσι κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἕλλήνων. — *ἂν ἐπορεύθησαν* = ἠδύναντο νὰ πορευθῶσιν. — *τὰ δὲ ὑπὸς*. κτλ. = *οὐκ ἦν δὲ ἄλλη ἢ ταύτη τὰ ὑπὸς. ἐκβῆναι.* — *ἦν* =

οἶόν τ' ἦν· οἶόν τ' ἐστὶ = εἶναι δυνατόν. — ἐκβαίνω = διέρχομαι. — ἔνθα δὴ = ; — παρακαλεύονται ἀλλήλοις = ἐνθαρρύνουσιν ἀλλήλους (διὰ φωνῶν). — προσβάλλω πρὸς τὸν λόφον ὀρθίους τοῖς λόχοις = ἐφορμῶ κατὰ τοῦ λόφου μὲ ὀρθίους τοὺς λόχους. — κύκλω = γύρωφ, ὀλόγυρα. — ἄφοδον καταλείπω τινὶ = ἀφίνω μέρος ἀνοικτὸν εἰς τίνα (διὰ τὴν φύγην). — τέως μὲν = ἐπὶ τίνα μὲν χρόνον. — ὅπη ἐδ. ἕκαστος, δηλ. ἀναβαίνειν. — ὅπη = ἀπὸ οἰονδήποτε μέρος. — ἔβαλλον, δηλ. λίθοις. — βάλλω (λίθοις) τινὰ = λιθοβολῶ τίνα. — ἐγγὺς προσίεμαι = ἀφίνω (τινὰ) τὴν πλησιάζω. — δέχομαι τὴν προσβολὴν (τινος) = ἀντιτάσσομαι (κατὰ τινος). — φυγῆ = φεύγοντες (§ 7). — τοῦτόν τε παρ... καὶ ἕτερον ὀρῶσιν = ὅτε τοῦτον τὸν λόφον παρεληλύθησαν, ἕτερον ὀρῶσι. — παρέρχομαι = διέρχομαι.

Ξενοφῶν, οὗτος τὸ πρῶτον εἶχεν ἐπιχειρήσει μετὰ τῶν ὀπισθοφυλάκων τὴν ἀνέλιθον διὰ τίνος ὁδοῦ; πρβλ. § 2. — **ἐπορεύετο**, ἀφ' οὗ καὶ αὐτὸς ἤκουσε τῆς σάλπιγγος (κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐν § 1). — **ἦπερ...**, δηλ. διὰ τῆς στενῆς καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ· πρβλ. § 5. — **ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων...**, ὁ Ξεν. ἐτάξε τὰ ὑποζύγια ἐν τῇ μέσῃ τῶν ὀπισθοφυλάκων πρὸς τίνα σκοπόν; ποῦ συνήθως ταῦτα ἐτάσσοντο; βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 78. — **λόφω...**, ὁ λόφος οὗτος — ὁ πρῶτος —, ὅστις ἔκειτο πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ καὶ ἀπέναντι τῆς ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν ἐξ ἐφόδου κυριευθείσης θέσεως **τῶν φυλάκων** (§ 5· βλ. τὸ ἐν τῇ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11), βεβαίως κατελήφθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων τῶν εἰς φυγὴν τραπέντων ἐκ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ, οἵτινες θὰ ἐνόμισαν ὅτι δι' ἐκείνης τῆς στενῆς ὁδοῦ ἤρχοντο καὶ ἄλλοι Ἕλληνες μετὰ τοὺς ἐθελοντάς. — **ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήν.**, δηλ. ἀπὸ τῶν ἐθελοντῶν καὶ τῶν ἀμφὶ Χειρίσφορον. — **καὶ αὐτοί**, τίνες; — **ἦπερ οἱ ἄλλοι**, δηλ. οἱ ἀμφὶ Χειρίσφορον, διὰ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ. — **ὀρθίους τοῖς λόχοις**, τὸ στράτευμα κατὰ τὴν πορείαν ἐτάσσετο ὡς ἐξῆς: ὄχι μόνον αἱ ἐνωμοτίαι ἐβάδιζον ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ καὶ ὁ εἰς λόχος ὀπισθεν τοῦ ἄλλου (**πορεία κατὰ κέρας**)· βλ. τὸ ἐν τῇ σελ. ταύτῃ σχ. δσάκις δὲ ἦτο

1 λόχος

1 ἐνωμ.
2 ἐνωμ.
3 ἐνωμ.
4 ἐνωμ.

2 λόχος

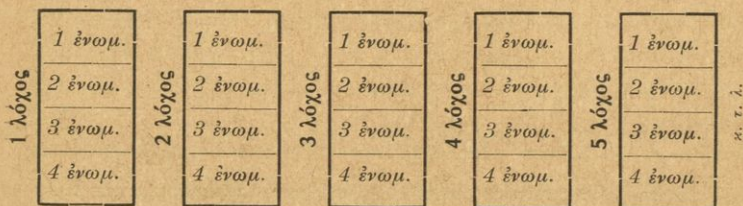
1 ἐνωμ.
2 ἐνωμ.
3 ἐνωμ.
4 ἐνωμ.

κ. τ. λ.

Πορεία κατὰ κέρας.

ἀνάγκη τὸ στράτευμα νὰ διέλθῃ ποταμὸν ἢ στενὸν τι μέρος ἢ —ὅπως ἐνταῦθα— νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ πολεμίων κατεχόντων ὕψωμά τι, τότε ἐσχηματίζοντο οἱ καλούμενοι **ὄρθιοι λόχοι**: κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦτον αἱ ἐνωμοταί ἴσταντο ἢ μία ὀπισθεν τῆς ἄλλης, οἱ δὲ λόχοι ἐτοποθετοῦντο παρ' ἀλλήλους ἀφίνοντες μεταξὺ αὐτῶν μικρὰ κενά· βλ. τὸ κάτωθι σχ. Διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀρθίων λόχων αἱ μὲν φυσικαὶ τοῦ ἐδάφους ἀνωμαλῖαι πᾶσαι ὑπερενικῶντο, ὁ δὲ ἐχθρὸς δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ μεταξὺ τῶν λόχων κενὰ μῆτε νὰ διασπάσῃ λόχον τινά, διότι εἰς κινδυνεύοντα λόχων εὐκόλως ἠδύνατο νὰ παρέχῃσι βοήθειαν οἱ παραπλεύρως ἰστά-

Σχηματισμὸς ὀρθίων λόχων.

μενοι.—**τέως μὲν**, ἐφ' ὅσον δηλ. οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἀκόμη μακράν.
— **αὐτούς, τίνας;** — **τὸ χωρίον**, δηλ. τὸν πρῶτον λόφον. — **εξερον . . . λόφον**, τὸν δεύτερον· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχῆδ. ἐν σελ. 11.
— **ἐμπροσθεν**, τίνων; — **κατεχόμενον**, ὑπὸ τίνων; — **ἐπὶ τοῦτον**, δηλ. τὸν λόφον.

§ 13.

Ἐννοήσας, μετχ. αἰτλγχ.—**ἐννοῶ μῆ . . .** = φοβοῦμαι μήπως. . .
— **ἐρημος** = ἀφύλακτος, ἀφρούρητος. — **ὁ ἠλωκῶς** (τοῦ β. ἀλλοσκομαι) **λόφος** = ὁ λόφος, ὅστις εἶχε κυριευθῆ (ὑπ' αὐτῶν). — **μῆ . . . πάλιν λαβόντες (αὐτὸν — τὸν ἠλωκῶτα λόφον —) οἱ π. ἐπιθοῖντο τοῖς ὑπ. παριοῦσι** = μήπως δευτέραν φοράν καταλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι καὶ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν ὑποζυγίων καθ' ὃν χρόνον ταῦτα διήρχοντο (=κατὰ τὴν διάβασίν των). — **ἐπὶ πολὺ ἔστι τὰ ὑποζύγια** = ἐκτείνονται ἐπὶ πολὺ διάστημα (τῆς ὁδοῦ) τὰ ὑποζύγια = καταλαμβάνουσι μέγα μέρος τῆς ὁδοῦ τὰ ὑποζύγια. — **ἄτε πορευόμενα** = διότι ἐπορεύοντο. — **διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ** = διὰ

τῆς ὁδοῦ, ἢ ἦν στενή. — ἄτε διὰ σι. τῆς ὁδοῦ π., κατ' ἔννοιαν = διότι ἢ ὁδός, δι' ἧς ἐπορεύοντο, ἦτο στενή. — **λοχαγούς**, πρόσθετες πρὸ τούτου τὸ κατάλληλον ἀριθμητικόν. — **Κηφισοφῶντος**, δηλ. **υἷόν**· ἢ αὐτὴ αἰτιατικ. νοητέα καὶ εἰς τὸ **Ἀμφιδήμου**. — **φυγὰς** = ἐξόριστος. — **αἰροῦσι**, ὑποκμ: **οἱ ἀμφὶ Ξενοφῶντα**.

Τὸν ἠλωκότα λόφον, δηλ. τὸν πρῶτον, περὶ οὗ βλ. ἐν § 12. — **Κηφισόδωρον Κηφισοφῶντος**... **Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου**, ὅρα τὴν ὁμοιότητα τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν πρὸς τὰ τῶν πατέρων· ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ τῶν ἀρχαίων συχνάκις ἐδίδοντο ὀνόματα ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης παραγόμενα ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς λέξεως συνθεθειμένα· παρ' ἡμῖν ποία συνήθεια ἐπικρατεῖ ὡς πρὸς τὰ διδόμενα τοῖς παισὶν ὀνόματα; — **ἐπὶ τὸν δεῦτερον λόφον**, ὅστις ἀνωτέρω ἐν § 12 ἐδηλώθη διὰ τοῦ **ἔτερον**· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11. — **τῷ αὐτῷ τρόπῳ**, τῷ μνημονευθέντι ἐν § 9-12 (δηλ. πῶς;).

§ 14—16.

Μαστός = ; (§ 6). — **λοιπός ἐστί τι** = ὑπολείπεται εἰς τινα. — **ὄρθιος** = ἀπότομος. — **ὁ ὑπὲρ τῆς**... = **ὁ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς τῆς καταληφθείσης** = οὗτος δηλ., ὅστις ἔκειτο ὑπεράνω τῆς φυλακῆς (= τοῦ τόπου, ἐνθα ἦσαν οἱ φύλακες) τῆς καταληφθείσης. — **ἐπὶ τῷ πυρί**, ὁ προσδιορισμὸς οὗτος — καθὼς καὶ οἱ ἐπόμενοι: **τῆς νυκτός**, ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν — ἀποδοτέος τῷ: **καταληφθείσης**. — **ἐπὶ τῷ πυρὶ** = πλησίον τοῦ πυρός. — **τῆς νυκτός** = κατὰ τὴν νύκτα. — **ἀμαχητὶ** = ἀνευ μάχης. — **θαυμασιὸν γίγνεται πᾶσι** = πάντες θαυμάζουσι = πάντες ἐκπλήττονται. — **δεῖσ. αὐτοὺς μὴ**... **ἀπολιπεῖν** = αὐτοὺς (δηλ. τοὺς βαρβάρους) ἀπολιπεῖν (τὸν μαστὸν) **δεῖσαντας, μὴ**... = ὅτι αὐτοὶ (δηλ. οἱ βάρβαροι) κατέλιπον τὸν λόφον, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, μήπως... — **οἱ δ' ἄρα** = οὗτοι δὲ (δηλ. οἱ Καρδοῦχοι), καθὼς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων. — **καθορῶντες, μετχ. αἰτλγκ.** — **τὸ ἄκρον** = ὁ μαστός. — **ὑπάγω** = βραδέως προχωρῶ, ἐπιβραδύνω τὸ βῆμά μου. — **ὄπως (μετ' εὐκτ.)** = ἵνα (μεθ' ὑποτακτ.). — **προσιγγνυμί (τινί)** = ἐνοῦμαι (μετὰ τινος). — **καὶ προελθόντας κατὰ τὴν ὁδόν**... = **καὶ προελθεῖν κατὰ τὴν ὁδὸν καὶ**... = καὶ τότε (δηλ. μετὰ τὴν ἔνωσιν) γὰ προχωρήσωσιν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ... — **τὸ ὄμαλόν** = ἡ πεδιάς. — **τίθεμαι τὰ ὄπλα** = ἵσταμαι.

Αὐτοῖς . . . λοιπὸς ἦν, δηλ. πρὸς ἄλλωσιν.—**μαστός**, πρβλ. § 6· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.—**ὁ ὑπὲρ τῆς . . .**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 5.—**τῆς νυκτός**, ποίας νυκτός;—**μὴ . . . πολιορκοῖντο**, ὑπὸ τίνων;—**τὰ ὀπισθεν γιννόμενα**, δηλ. τὰ ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου.—**ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφ.**, τοὺς κατέχοντας τὸν πρῶτον λόφον, τοὺς περὶ τοὺς τρεῖς λοχαγούς.—**σὺν τοῖς νεωτάτοις**, εἰς ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας ἐλαμβάνοντο ἴδια οἱ νεώτεροι τῶν στρατιωτῶν, ἐν ᾧ τοῖς πρεσβυτέροις παρείχοντο εὐχαρίστως διευκολύνσεις.—**ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἄκρον**, πρὸς κατάληψιν αὐτοῦ.—**τοὺς δὲ ἄλλους**, τίνας;—**οἱ τελευταῖοι λόχοι**, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. καταλειφθέντες ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου (§ 13).—**κατὰ τὴν ὁδόν**, ἦν νῦν οὗτοι ἐβάδιζον (δηλ.);—**ἐν τῷ ὄμαλῳ**, εἰς ὃ ἔφερον καὶ αἱ δύο ὁδοί, ἢ τε **φανερὰ** (§ 8) καὶ ἡ **στενή**· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.—**θέσθαι τὰ ὄπλα**, ὅσας οἱ ἐν πορεία στρατιῶται ἦτο ἀνάγκη νὰ σταθῶσι· που παρατεταγμένοι καὶ ἀνακείμενοι περαιτέρως διαταγὰς, ἐδίδετο τὸ παράγγελμα: **«τίθεσθε τὰ ὄπλα»**· κατὰ τοῦτο τὸ μὲν δόρυ ἐπήγνυτο εἰς τὴν γῆν διὰ τοῦ **σανρωτῆρος**—τῆς ἐν τῷ κάτω ἄκρω αἰχμῆς τοῦ δόρατος—, ἢ δὲ ἄσπις ἐτίθετο ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν γονάτων.

§ 17 — 18.

Ἦλθε πεφευγῶς = ἦλθε δρομαῖος (τρεχᾶτος).—**ἀπεκόπησαν**, ὑποκμ: **οἱ Ἕλληνες**.—**ἀποκόπτομαι** = ἐκδιώκομαι.—**ἀλάμενοι**, ἄορ· ἀ' τοῦ ῥ. ἄλλομαι· ἢ μετχ. τροπικ.—**ἄλλομαι κατὰ τῆς πέτρας** = πηδῶ κάτω ἀπὸ τοῦ βράχου.—**ἐπ' ἀντ. . . μαστῳ** = **ἐπὶ λόφον ἀντίπορον τῳ μαστῳ**.—**ἀντίπορός τινι** = ἀπέναντί τινος κείμενος.—**διαλέγομαι τινι** = διαλέγομαι μετὰ τινος.—**ἔφασαν** = **ὑπέσχοντο**.—**ἐφ' ᾧ** (μετ' ἀπαρμφ.) = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ . . .—**κάειν**, ὑποκμ: **τοὺς Ἕλληνας**.—**συνομολογῶ τι** = παραδέχομαι τι.

Ἐν τούτῳ τῳ χρόνῳ, δηλ. πότε;—**Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργ.**, περὶ τούτου βλ. ἀνωτέρω ἐν § 13.—**ἀπεκόπησαν**, ὑπὸ τίνων;—**ἀπὸ τοῦ λόφου**, δηλ. τοῦ πρώτου, ἔνθα εἶχον καταλειφθῆ ὡς φύλακες οἱ λοχαγοὶ Κηφισόδωρος, Ἀμφικράτης καὶ Ἀρχαγόρας (πρβλ. § 13).—**τῆς πέτρας**, **πέτραν** ὀνομάζει ἐνταῦθα τὸν πρῶτον λόφον.

—*οσοι μὴ ἀλάμ.* κτλ., ἡ ἔννοια: ὅσοι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πηδήσωσιν ἀπὸ τοῦ βράχου καὶ νὰ ἔλθωσι πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας.— *πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας*, τοὺς ἡμίσεις τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων (§ 9). — *ἐπ' ἀντίπορον λόφον*, ὁ λόφος οὗτος ὁ ἀντίπορος δὲν εἶναι οὐδεὶς ἐκ τῶν προειρηγμένων ἐν § 12, ἀλλὰ τέταρτος τις λόφος· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 11.— *τῷ μαστῷ*, δηλ. τῷ τρίτῳ λόφῳ, τῷ μνημονευθέντι ἐν § 14.— *Ξενοφῶν*, ὅστις μετὰ τῶν νεωτάτων ὀπισθοφυλάκων εὐρίσκετο ποῦ;— *περὶ σπονδῶν*, βλ. ἐν σελ. 73.— *τοὺς νεκροὺς ἀπῆτει*, πρὸς τίνα σκοπόν; βλ. ἐν σελ. 81.— *ἀποδώσειν*, τίνας;— *τὰς οἰκίας*, τίνων;

§ 19—21.

Παρήει, πρακτ. τοῦ ῥ. *παρέρχομαι*.— *διαλέγομαί τι* = διαλέγομαι περὶ τίνος.— *οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου* = οἱ Καρδοῦχοι τούτων τῶν μερῶν.— *συνερρῶσαν* (πθτκ. ἀόρ. β' τοῦ *συρρῶ*) = συνέρρυσαν.— *ἤρξαντο*, ὑποκμ: *οἱ ἀμφὶ Ξενοφῶντα*.— *τὰ ὄπλα κεῖται* (πθτκ. τοῦ *τίθεσθαι τὰ ὄπλα* [§ 16]) = τὰ ὄπλα κεῖνται (δηλ. ἐκεῖ, ἔνθα οἱ στρατιῶται ἔχουσι σταθῆ ἐν παρατάξει ἀναμένοντες διαταγὰς): εἶτα = οἱ στρατιῶται ἔχουσι σταθῆ ἐν παρατάξει ἀναμένοντες διαταγὰς.— *ἔμαι* = ὄρμῳ.— *δῆ* = τότε.— *πολλῷ*, ἀποδοτέον καὶ εἰς τό: *θορῶβω*.— *γίγνομαι ἐπὶ τινος* = φθάνω εἰς τι.— *πέτρος* = μέγας λίθος.— *κατέαξαν*, ἀόρ. τοῦ ῥ. *κατάγνυμι* = θραύω, τσακίζω.— *ἔχων*, μετχ. ἐπιθτκ.— *ἀπέλιπε*, ὁ ἀόρ. ἐνταῦθα μὲ σημασίαν ὑπερσυντλκ.— *ἀπολείπω τινὰ* = ἐγκαταλείπω τινά.— *Εὐρύλοχος... ὀπλίτης* = ὁ ὀπλίτης Εὐρύλοχος.— *προστρέχω τινί* = τρέχω πρὸς τινά.— *ἄμφω* (γνκ. καὶ δτκ. *ἀμφοῖν*) = ἀμφοτέρω, καὶ οἱ δύο ὁμοῦ.— *προβέβλημαι πρὸ τίνος* = ἵσταμαι οὕτως, ὥστε νὰ προασπίζω τινά.— *καὶ οἱ ἄλλοι* = πρὸς τούτοις καὶ ἄλλοι.— *οἱ συντεταγμένοι* = ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον σταθῆ παρατεταγμένοι (πρὸς μάχην).

Τὸ ἄλλο στράτευμα, δηλ. οἱ ὀπισθοφύλακες— πλὴν τῶν περὶ τὸν Ξεν. νεωτάτων— καὶ τὰ ὑποζύγια (§ 16).— *παρήει*, πρὸς τὸ ἀνώτατον τῆς στενῆς ὁδοῦ καὶ τὸ ὀμαλόν.— *οἱ δέ*, δηλ. ὁ Ξεν. καὶ οἱ κατέχοντες τὸν ἀντίπορον λόφον πολέμιοι.— *ταῦτα*, τίνα; (§ 18).— *συνερρῶσαν*, εἰς τὸν ἀντίπορον λόφον.— *οἱ πολέμιοι*, οἱ ὀλιγώτεροι, οἱ πρῶτοι καταλαβόντες τὸν ἀντίπορον λόφον.— *πρὸς*

τοὺς ἄλλους, οὗς δηλ. ὁ Ξεν. εἶχε διατάξει νὰ προχωρήσωσι καὶ νὰ σταθῶσιν ἐν τῇ ὀμαλῇ (§ 16).— *ἐνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο*, δηλ. ἐν τῇ ὀμαλῇ (§ 16)· περὶ τῆς φράσεως «*τίθεσθαι τὰ ὄπλα*» βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 91 «*θέσθαι τὰ ὄπλα*».— *ἔνιτο*, πρὸς τὸν ἐγκαταλειφθέντα μαστόν.— *οἱ πολέμιοι*, πάντες οἱ Καρδοῦχοι, οἱ τε συρρεῦσαντες ἐκ τούτου τοῦ τόπου καὶ οἱ ὀλιγώτεροι, οἱ πρῶτοι καταλαβόντες τὸν ἀντίπορον.— *ἑνός*, δηλ. τῶν περὶ τὸν Ξεν. ὀπισθοφυλάκων.— *ὁ ὑπασπιστής*, πᾶς ἀξιοματικὸς καὶ πᾶς σχεδὸν ὀπλίτης εἶχε παρ' ἑαυτῷ ὑπηρέτην, *ὑπασπιστὴν* καλούμενον οὗτος κατὰ τὴν πορείαν ἐκόμιζε τὰ ὄπλα (τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ) τοῦ κυρίου του καὶ προέβαλλεν αὐτὰ πρὸς προάσπισιν αὐτοῦ· μέγας ἀριθμὸς *ὑπασπιστῶν* ὑπῆρχεν ἐν τῇ στρατεύματι.— *ἀπέλιπε*, ὁ ὑπασπιστής τοῦ Ξεν. κατὰ τὴν κάθοδον ἐκ τοῦ μαστοῦ ἴσως ἄκων προεχώρησε πολὺ καὶ ἀφήκεν ὀπίσω τὸν βραδέως ἀποχωροῦντα Ξεν.— *πρὸ ἀμφοῖν προβεβλ.*, ὁ Εὐρύλοχος ἀπεχώρει ἱστάμενος οὕτως, ὥστε νὰ προασπίζη ἀμφοτέρους, δηλ. καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν Ξεν.— *καὶ οἱ ἄλλοι*, δηλ. οἱ νεώτατοι τῶν ὀπισθοφυλάκων.— *πρὸς τοὺς συντεταγμένους*, δηλ. πρὸς ἐκείνους τῶν ὀπισθοφυλάκων, οἵτινες τῇ διαταγῇ τοῦ Ξεν. προχωρήσαντες εἰς τὴν ὁδὸν εἶχον σταθῆ ἐν τῇ ὀμαλῇ παρατεταγμένοι καὶ ἀναμένοντες περαιτέρως διαταγὰς (§ 16).

§ 22—23.

Ἐκ τούτου = ; (κεφ. 1, § 28).— *πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν* = πάντες οἱ Ἕλληνες.— *δομοῦ γίγνομαι* = συννεοῦμαι.— *ἐσκήνησαν*, κατὰ πληθ. τὸ β., διότι τὸ ὑποκμ. *πᾶν τὸ Ἑλληνικὸν* περιληπτικόν.— *σκηνώ (-έω)* = καταλύω.— *αὐτοῦ*, ἐπίρρ. τοπκ.: ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: *ἐν πολλαῖς καὶ ...*— *(ἐν) ἐπιτηδεῖοις δαψιλέει* = ἐν ἀφθόνοις ἐπιτηδεῖοις = ἔχοντες ἀφθονα τροφίμα.— *καὶ γὰρ ...* = διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀκόμη καὶ...— *πολύς... ὥστε* = οὕτω πολὺς... ὥστε.— *λάκκοι κονιατοὶ* = λάκκοι κεχρισμένοι δι' ἀσβέστου = ἀσβεστωμένοι λάκκοι.— *εἶχον*, ὑποκμ.: οἱ κάτοικοι.— *διεπράξαντο, ὥστε λ. τοὺς ν. ἀπ. τὸν ἦγ.* = *διεπράξαντο, ὥστε ἀποδόντες τὸν ἡγεμόνα ἔλαβον τοὺς νεκροὺς*, κατ' ἔννοιαν = κατῶρθωσαν, ὥστε νὰ λάβωσι τοὺς νεκροὺς καὶ ἀντ' αὐτῶν ν' ἀποδώσωσι τὸν ὀδηγόν.— *πάντα ποιῶ τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ τῶν δυνατῶν* = ἀπονέμω πάσας τὰς δυνατὰς τιμὰς εἰς τοὺς

φρονευθέντας.—*ὅσα νομίζεται* (δηλ. *γίνεσθαι*) = ὅσαι τιμαὶ εἶναι συνήθεια ν' ἀπονέμονται.—*ἀγαθός* = γενναῖος.

Πάν τὸ Ἑλληνικόν, δηλ. οἱ περὶ τὸν Χειρίσοφον καὶ οἱ δισχίλιοι ἐθελονταὶ καὶ πάντες οἱ ὀπισθοφύλακες.—*ἐν λάκκοις κονιατοῖς*, πρὸς διαφύλαξιν τοῦ οἴνου κατεσκευάζοντο ὑπὸ τὴν γῆν ἀσβεστομένα ὀρύγματα εὐρύχωρα, στρογγύλα καὶ τετράγωνα.—*εἶχον*, τίνα;—*διεπράξαντο*, διὰ νέων διαπραγματεύσεων αἱ ἐν § 18-19 ἀναφερόμεναι διαπραγματεύσεις εἶχον καταλήξει εἰς ἀποτέλεσμα τι;—*λαβόντες*, παρὰ τίνων;—*τοὺς νεκρούς*, πρὸλ. § 17.—*τὸν ἡγεμόνα*, περὶ οὗ λόγος ἐγένετο ἐν κεφ. 1, § 24, κεφ. 2, § 1, § 5 καὶ § 9.—*ὅσα περ νομίζεται...*, ποῖαι τιμαὶ ἀπενέμοντο εἰς τοὺς νεκροὺς ἀνδρῶν γενναίων;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

§ 1 - 3.

Συνταξάμενοι = συνταχθέντες.—*ἀμφὶ μέσον ἡμέρας*, συναπτόεν τῷ *συνταξάμενοι*.—*μέσον ἡμέρας* = μεσημβρία.—*πεδίον ... καὶ ... γηλ.*, ἀντικμ. τοῦ *ἐπορευθήσαν*.—*ἅπαν*, ἐπιρρηματικ.—*καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν*.—*λεῖοι γήλοφοι* = ὄμαλοι (οὐχὶ πετρώδεις) λόφοι.—*μείων, ον*, συγκριτικ. τοῦ *μικρός ἢ ὀλίγος*· τὸ οὐδ. *μείων* ὡς ἐπίρρ. = ὀλιγώτερον.—*διὰ τοὺς πολέμους* = ἕνεκα τῶν πολέμων.—*εἰς δὲ ἦν... κώμην... ἦν* = ἡ δὲ κώμη, *εἰς ἣν ἀφίκοντο, ἦν μεγάλη*.—*βασιλείον* = ἀνάκτορον.—*τῷ σατράπῃ* = διὰ τὸν σατράπην.—*ἐπῆσαν*, παρτικ. τοῦ ῥ. *ἔπειμι*.—*ἔπειμι ἐπὶ τινι* = ὑπάρχω ἐπάνω εἰς τι.—*τύρσις, εως, ἡ* = πύργος.—*δαψιλῆς* = ; (πρὸλ. 2, § 22).—*μέχρι* = ἕως ὅτου.—*ὑπερέρχομαί τι* = ὑπερβαίνω τι.—*καλός* = ὠραῖος.

Διέβησαν, δηλ. τὸν Κεντρίτην ποταμόν· ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 3 κεφ.—*ἀμφὶ μέσον ἡμέρας*, οἱ ἀρχαῖοι διήρουν τὴν ἡμέραν εἰς 4 μέρη: 1) εἰς «*πρωῦ*» (ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἑνάτης), 2) εἰς «*ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν*» (ἀπὸ τῆς 9-12), 3) εἰς «*μεσημβρίαν*» ἢ «*μέσον ἡμέρας*» (ἀπὸ τῆς 12-2 μ. μ.) καὶ 4) εἰς «*δείλην*» (ἀπὸ τῆς 2-6 μ. μ.).—

συνταξάμενοι, εἰς τὴν προσήκουσαν εἰς πορείαν τάξιν, διότι αὐτὴ εἶχε λυθῆ κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ· ἢ προσήκουσα δὲ εἰς πορείαν τάξις ἦτο ἢ **κατὰ κέρας πορεία**, περὶ ἧς βλ. ἐν σελ. 88. — **παρασάγγης**, εἶναι μέτρον περσικὸν μήκους ἴσον πρὸς 5½ περίπου χιλιόμετρα=στρατιωτικὴ πορεία μιᾶς ὥρας.— **τοῦ ποταμοῦ**, τίνος ποταμοῦ; — **τῷ σατραπίῃ**, δηλ. τῷ Ὀρόντῃ· τὸ τέλος τῆς § 1 δηλοῖ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὗτος κατόκει τόσῳ πλησίον τῶν ὀρίων τῆς σατραπείας του.— **τύρσεις ἐπῆσαν**, πρὸς ὑπεράσπισιν ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν προσβολῶν τῶν Καρδούχων καὶ νῦν — κατὰ τοὺς περιγηγῆτας — αἱ οἰκίαι τῶν προυχόντων Ἀρμενίων ἔχουσιν ἐπὶ τῆς στέγης ἐπάλξεις χρησίμους πρὸς ὑπεράσπισιν ἀπὸ τῶν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ μικρὸν τετράγωνον πύργον.— **ἐπιτήδεια ἦν . . .**, ποῦ; — **σταθμός**, ἢ λέξις εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀποστάσεως σημαίνουσα πορείαν μιᾶς ἡμέρας.— **καλός**, διὰ τὰς περὶ τὸν ποταμὸν πολλὰς κώμας.

§ 4—6.

Ἀρμενία . . . ἢ πρὸς ἑσπέραν=δυτικὴ Ἀρμενία.— **ὑπαρχος** = ὑποδιοικητής. — **ὁ . . . γενόμενος καὶ . . . ἀνέβαλλεν**=ὁς ἐγένετο καὶ ἀνέβαλλεν ἢ=ὁ γενόμενος καὶ ἀναβάλλων.— **ὁπότε παρείη**=ὁσάκις (ὁ Τριθάζος) παρευρίσκητο.— **ἀναβάλλω τινὰ ἐπὶ τὸν ἵππον**=ὑποβοηθῶ τινὰ ν' ἀναβῆ εἰς τὸν ἵππον.— **προσήλασεν**, ἄορ. τοῦ ῥ. **προσελαύνω** = πλησιάζω ἔφιππος.— **εἶπεν** = διέταξε νὰ εἴπῃ.— **προσέρχομαι εἰς ἐπήκοον** = ἔρχομαι εἰς ἀπόστασιν τοιαύτην, ὥστε ν' ἀκούωμαι.— **σπεισασθαι**, ἄορ. ἀπρμφ. τοῦ ῥ. **σπένδομαι** = συνθηκολογῶ, κάμνω συνθήκην.— **ἐφ' ᾧ** (συνηθέστερον **ἐφ' ᾧ τε**) μετ' ἀπαρμφ.=; (πρβλ. 2, § 17-18). — **ἀδικῶ τινὰ** = βλάπτω τινά.— **ὄσων δέοντο**=**ὄσων δέονται**. — **δέομαί τινος** = χρειάζομαι τι.— **ἐπὶ τούτοις** = με αὐτοὺς τοὺς ὄρους, με αὐτὴν τὴν συμφωνίαν.

Ὑπαρχος, σατραπίης τῆς Ἀρμενίας ἦτο ὁ Ὀρόντας· ὑποδιοικητής αὐτῆς, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὀρόντα, ἦτο ὁ Τριθάζος.— **καὶ βασιλεῖ**, δηλ. τῷ Ἀρταξέρξῃ.— **ὁπότε παρείη**, δηλ. εἰς τὴν περσικὴν αὐλήν.— **ἀνέβαλλε**, ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τοὺς σημερινοὺς ἀναβολεῖς τοὺς κρεμαμένους ἀπὸ τοῦ ἐφιππίου, ἀνέβαινον ἐπὶ τοὺς ἵππους ἢ ἀπὸ λίθων ὀλίγον ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους ὑψουμένων ἢ ὑποδασταζόμενοι καὶ βοηθούμενοι ὑπ' ἀνθρώπων

καλουμένων **ἀναβολέων** τὸ ὑποβοηθεῖν δέ τινα ν' ἀναβῆ εἰς ἵππον — τὸ νὰ χρησιμεύῃ δηλ. ὡς **ἀναβολεὺς** — ἐθεωρεῖτο παρὰ Πέρσαις μεγάλη τιμὴ. Τοιοῦτος ἀναβολεὺς ἦτο ὁ Τιρίβαζος· εἶχε δὲ λάβει τὸ τιμητικὸν τοῦτο ἀξίωμα, καθὼς λέγεται, ὡς ἀμοιβήν, διότι οὗτος κατὰ τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην τὸν τραυματισθέντα βασιλέα Ἀρταξέρξην ἀνεβίβασεν εἰς ἵππον καὶ ἔσωσεν ἐκ τῆς μάχης. — **προσῆλασεν**, πρὸς τίνας; — **τοῖς ἄρχουσιν**, δηλ. τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἑλλήνων. — **ἀκοῦσαι**, τίνος; — **εἶπε**, δηλ. διὰ τοῦ διερμηνέως. — **σπείσασθαι**, αἱ συνθήκαι συνωμολογοῦντο δι' ἐπισήμου **σπονδῆς**, περὶ ἧς βλ. ἐν σελ. 73.

§ 7—9.

Δύναμις = στρατός. — **ἀπέχων ὡς δ. σταδίους** = ἐν ἀποστάσει δέκα περίπου σταδίων. — **βασιλείων** = ; — **κῶμαι πολλῶν τῶν ἐπιτηδείων μεστὰι** = κῶμαι ἔχουσαι ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ τὰ πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα. — **στρατοπεδευομένων αὐτῶν** = ἐν ᾗ αὐτοὶ ἐστρατοπέδευον. — **γίγνεται χιῶν** = πίπτει χιῶν. — **τῆς νυκτὸς** = ἐν καιρῷ τῆς νυκτὸς = κατὰ τὴν νύκτα. — **ἔωθεν** = ἀπὸ πρῶτας, πρῶτ'-πρῶτ'. — **διασκηῆσαι** (τοῦ β. **διασκηῆω** [-έω])... **κατὰ τὰς κώμας** = διανεμόμενοι ἀνὰ τὰς κώμας νὰ κατασκηνώσωσιν. — **τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρ...**, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. — **τάξις** = τάγμα, σῶμα στρατοῦ. — **οὐ γὰρ οὐδένα** = διότι οὐδένα. — **ἀσφ. ἐδόκει εἶναι**, δηλ. τό: **διασκηῆσαι κατὰ κώμας τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγούς**. — **ὄσα ἐστὶν ἀγαθὰ** = πάντα ὄσα ἐστὶν ἀγαθὰ· κατ' ἔννοιαν = ὄσα δύνασαι νὰ φαντασθῆς καλά. — **ἰερεῖα, σίτον** κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἀγαθὰ. — **ἰερεῖα** = ζῶα πρὸς σφαγήν. — **ἀσταφίς** = σταφίς. — **παντοδαπὸς** = παντὸς εἶδους. — **τῶν ἀποσκεδ. τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατ.** = τινὲς τῶν ἀποσκευασμένων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. — **ἀποσκευασμένοι** = διασκορπίζομαι, ἀπομακρύνομαι. — **νύκτωρ** = τῆς νυκτὸς = ; — **πυρὰ φαίνοντα** = πυρὰ φέγγοντα, λάμποντα.

Ἐντεῦθεν, πόθεν; — **δέκα σταδίους**, δηλ. $\frac{1}{2}$ ὥραν διότι 1 στάδιον = 3 λεπτὰ τῆς ὥρας. — **βασιλεία**, ἀνήκοντα τῷ Τιρίβάζω. — **πέριξ**, δηλ. **τῶν βασιλείων**. — **στρατοπεδευομένων**, δηλ. πρὸ τῶν κωμῶν τὸ στρατόπεδον συνήθως ἰδρύετο ἐν ὑπαίθρῳ θέσει ὅπως δὴποτε ἡσφαλισμένη φυσικῶς. — **χιῶν πολλή**, ἡ πτώσις τῆς

χιόνος δὲν πρέπει νὰ φανῆ παράδοξος· διότι α') ἦτο Νοέμβριος μῆν περὶ τὸ τέλος καὶ β') ἡ πεδιάς, εἰς ἣν εἶχον εἰσέλθει οἱ Ἕλλη- νες, εἶχεν ὕψος 4.000 ποδῶν. — τὰς τάξεις, λέγοντες οἱ παλαιοὶ τάξιν ἐνόουν πᾶν αὐτοτελὲς καὶ πρὸς μάχην παρεσκευασμένον τμήμα στρατοῦ, ὅπερ ἀριθμητικῶς δὲν ἦτο καθωρισμένον. — ἀσφαλές, τὴν παρακολούθησιν τοῦ Τιριβ. δὲν ἐφοβήθησαν οἱ Ἕλληνες, νομίσαντες ὅτι καὶ οὗτος ἐζήτει καταφύγιον εἰς τὰς κώμας. — ἐνταῦθα, ποῦ; — ἰερεῖα, τὰ πρὸς σφαγὴν ζῶα ὠνομά- ζοντο οὕτω, διότι ἐξ ἐκάστου τῶν σφαζομένων ζώων ἐθυσιάζετο τι τοῖς θεοῖς. — πολλὰ πυρὰ φ., ἐκ τούτου καθίστατο φανερόν ὅτι οἱ Ἀρμένιοι δὲν διέμενον — ὡς ὑπέθεσαν οἱ Ἕλληνες — ἐσκορπι- σμένοι ἀνά τὰς κώμας, ἀλλ' ὅτι πλῆθος στρατοῦ συνεκεντροῦτο περὶ τὸν Τιριβ.

§ 10—14.

Ἐδόκει = ἐφαίνετο. — **δὴ** = λοιπόν. — **διασκηνοῦν**, ἀμετάδ. = νὰ διαμένωσιν ἐσκορπισμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀνά τὰς κώμας. — **συναγαγεῖν**, ἐκ τοῦ **ἐδόκει**, ὅπερ ἐνταῦθα (οὐχὶ = ἐφαίνετο, ἀλλὰ) = ἐφαίνετο καλόν. — **ἐντεῦθεν**, χρονκ. = μετὰ ταῦτα. — **διαιθριά- ζειν** = **αἰθρίαν γίνεσθαι** = ὅτι ἤρχιζε νὰ ξαστερώη. — **νυκτε- ρεούτων αὐτῶν** = ἐν ᾧ διενυκτέρευον αὐτοί. — **ἄπλετος** = ἀφθο- νος. — **ἀποκρύπτω** = σκεπάζω. — **κατακειμένους** = οἱ ὁποῖοι (πάν- τες) κατέκειντο (= ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς). — **συμποδίξω τὰ ὑποσύγια** = συσφιγγω τοὺς πόδας τῶν ζώων = κάμνω νὰ πιασθοῦν οἱ πόδες τῶν ζώων (ὥστε νὰ μὴ δύνανται ταῦτα νὰ κινήθωσι). — **πολὺς ὄκνος ἦν** = **πολὺ ὄκνου** = πολὺ ἐδίσταζον, ἀπέφευγον. — **κατακειμένον**, δηλ. **αὐτῶν** = ἐφ' ὅσον αὐτοὶ ἦσαν ἐξηπλωμέ- νοι κατὰ γῆς. — **ἀλειιδὸν ἦν** = ἦτο κάτι τι θερμαντικὸν (μέσον) = παρῆχε κάποιαν θερμότητα. — **ἐπιπεπιωνκῦα** = ἦτις εἶχε πέσει ἐπάνω (των). — **διφ μὴ** (= **εἴ τι μὴ**) **παραρρυσίη** (τοῦ ῥ. **παραρ- ρέω**) = ἐὰν εἷς τινα δὲν ἤθελε καταρρυσεῖ (καταπέσει) ἐκ τῶν πλαγίων. — **τολμῶ** = λαμβάνω τὸ θάρρος. — **ἀναστάς** = **ἀναστήναι καὶ . . .** — **τάχ(α)** = ταχέως, εὐθύς. — **τις καὶ ἄλλος** = καὶ ἄλλος τις. — **ἐκείνου ἀφελόμενος**, δηλ. **τὴν ἀξίνην**. — **ἀφαιροῦμαι τινός τι** = λαμβάνω ἐκ τῶν χειρῶν τινός τι. — **κᾶω** = ἀνάπτω. — **χοῖομαι** = ἀλείφομαι. — **χρῆμα** = χρῆσμα, ἄλειμμα. — **σύειος** = χοίρινος,

κατεσκευασμένους ἐκ λίπους χοίρων. — *σησάμινος* = κατεσκευασμένος ἐκ σησάμου. — *ἀμυγδάλιμος* = κατεσκευασμένος ἐξ ἀμυγδάλου. — *ἐκ τῶν πικρῶν*, δηλ. *ἀμυγδάλων*. — *τερμίνθινος* = κατεσκευασμένος ἐκ τερμίνθου. — *ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων* = ἐκ τούτων ἀκριβῶς τῶν ὑλῶν (κατεσκευασμένον). — *μύρον* = ἔλαιον εὐώδες. — *διασκηνητέον εἶναι* = ὅτι πρέπει νὰ κατασκηνώσῃ (διανεμόμενοι). — *στέγη* = οἰκία, οἶκημα. — *ἦσαν... ἀπῆσαν*, ὁ ἐνεστῶς; — *ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν* = κατὰ τὴν προτέραν ἀναχώρησίν των. — *ἐνέπρησαν*, ἀόρ. τοῦ β. *ἐμπίμπρημι* = καίω ἐνταῦθα ὁ ἀόρ. ἔχει σημασίαν ὑπερστυλ. — *ὑπὸ... = ἐξ...* — *ἀτασθαλία* = ἀπερισκεψία. — *δίκην δίδωμι* = τιμωροῦμαι τὸ ἐνεργητ. τούτου: *δίκην λαμβάνω παρὰ τινος* = τιμωρῶ τινα. — *σκηνοῦντες*, μετχ. αἰτλγκ. — *σκηνοῶ* = εἶμαι ἐστρατοπεδευμένος, κατασκηνοῶ.

Οὐκ ἀσφαλές, διατί; ποία ἀγγελία εἶχε διαβιδασθῆ εἰς τοὺς στρατηγούς; — *καὶ γάρ...*, ὅτ' αἰτία, δι' ἣν οἱ στρατηγοὶ ἔκριναν καλὸν νὰ συναθροίσωσι τὸ στράτευμα ποία ἦτο ἢ α'; — *ἐνταῦθα*, ποῦ; — *χιῶν ἄπλετος*, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἐν σελ. 96-97 «*χιῶν πολλή*». — *συνεπόδισεν*, ἐκ τοῦ ψύχους. — *γυμνός*, δηλ. ἄνευ *ἱματίου* (= ἐπανωφορίου), φορῶν μόνον *χιτῶνα* (= ὑποκάμισον), οὐχὶ δὲ ὀλόγυμος. — *ἐχρίοντο*, ἵνα τὰ ὑπὸ τοῦ ψύχους πεπηγότα μέλη καταστήσωσιν εὐκίνητα. — *ἐνταῦθα*, δηλ. ἐν ταῖς κώμας. — *ἐχρῶντο*, οἱ κάτοικοι τῶν κωμῶν. — *σύειον*, τοῦτο θεραπεύει τὰ καύματα, ὠφελεῖ τὰ κατεψυγμένα ὑπὸ τῆς χιόνος μέλη καὶ ἀνακουφίζει αὐτὰ ἀπὸ τοῦ καμάτου καὶ τῶν πόνων τῶν πορειῶν. — *σησάμινον*, τὸ καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι ἐν χρῆσει ὄν καλούμενον σησάμιον. — *τερμίνθινον*, ἢ *τέρμινθος* εἶναι ῥητινώδες δένδρον, ἐξ οὗ συνάγεται ἡ τρεμεντίνα ἢ «*τσικουδιά*». — *ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων*, δηλ. ἐκ σησάμου, ἀμυγδάλου καὶ τερμίνθου. — *εἰς στέγας*, δηλ. τῶν κωμῶν. — *σὺν πολλῇ... ἦσαν*, διατί; διαμένοντες ἐν ὑπαίθρῳ ὑφίσταντο πολλὰς ἐνοχλήσεις ἐκ τίνος; (§ 10). — *τὸ πρότερον*, ὅτε δηλ. οἱ στρατηγοὶ ἔκριναν καλὸν νὰ συναθροίσωσι τὸ ἀνὰ τὰς κώμας ἐσκορπισμένον στράτευμα (§ 10). — *τὰς οἰκίας*, εἰς ἃς εἶχον διαμεῖναι κατὰ τὴν κατασκήνωσίν των εἰς αὐτάς. — *κακῶς*, ὡς διαμένοντες ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ὑφιστάμενοι τὰς ἐκ τῆς χιόνος ἐνοχλήσεις.

§ 15—18.

Ἐντεῦθεν, χρονικ. = μετὰ ταῦτα. — *ἄνδρας δόντες* = μετ' ἀνδρῶν, μετὰ στρατιωτῶν (τινων). — *ἐπὶ τὰ ὄρη*, ὁ προσδιορισμὸς συναπτόεος τῷ *ἔπεμψαν*. — *ἔφασαν καθορᾶν* = εἶχον εἶπει ὅτι ἔβλεπον. — *ἀληθεύω πολλὰ τοιαῦτα* = ἐν πολλαῖς ὁμοίαις περιστάσεσι λέγω τὴν ἀλήθειαν. — *τὰ ὄντα τε ὡς ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα ὡς οὐκ ὄντα*, ἐπεξήγησις τοῦ ἀληθεύσαι = δηλ. καὶ τὰ ἀληθῆ ὡς ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ ὡς ψευδῆ. — *πορευθεῖς* = μετὰ τὴν πορείαν του = ἄφ' οὗ πῆγε καὶ ἐγύρισεν. — *οὐκ ἔφη ἰδεῖν* = *ἔφη οὐκ ἰδεῖν*. — *ἄνδρα συλλαβῶν ἤκεν ἄγων* = ἐπανῆλθε φέρων ἄνδρα, ὃν συνέλαβε. — *ποδαπὸς* = ἐκ ποίας πατρίδος. — *τὸ στρ. ὀπόσον εἶη* = ὀπόσον τὸ *στράτ.* εἶη = πόσον κατὰ τὸ πλήθος ἦτο τὸ στράτευμα. — *καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον* (δηλ. εἶη) = καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν ἦτο συνηθροισμένον. — *δύναμις* = ; (§ 7). — *παρεσκ. αὐτὸν ἔφη* = εἶπεν ὅτι αὐτὸς (ὁ Τιρίδ.) ἔχει προετοιμασθῆ. — *ὡς... ἐνιαῦθα ἐπιθησόμενον τοῖς Ἑλλ.* = ἵνα... ἵνα ἀκριβῶς ἐδῶ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. — *ἐπὶ τῇ... = ἐν τῇ...* — *ὑπερβολή* = διάδοσις. — *ἐν τοῖς στενοῖς* = εἰς τὰ στενά. — *ἤπερ μοναχῇ εἶη πορεία* = ὅπου μόνον εἶναι δυνατὴ πορεία τις = δι' ὧν (στενῶν) μόνον δύναται τις νὰ πορευθῆ.

Ἐπεμψαν, πρὸς τίνα σκοπὸν; — *ἐπὶ τὰ ὄρη*, τίνος χώρας; — *ἔφασαν οἱ ἀποσκεδ...*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 9. — *οὔτος*, τίς; — *τόξον Περσικόν*, τὰ περσικὰ τόξα ἦσαν μεγάλα, ὡς καὶ τὰ τῶν Κρητῶν, οἵτινες ἐφημίζοντο ὡς ἄριστοι τοξόται· τὸ τόξον — ὄπλιν, δι' οὗ ἐξεπέμποντο τὰ βέλη — ἀπηρτίζετο ἐκ δύο κεράτων, ἅτινα ἐν τῷ μέσῳ ἦσαν ἠνωμένα διὰ πήχεως· εἰς τὰ ἄκρα τῶν κεράτων ἦτο στερεωμένη ἡ *νευρά*, ἡ *χορδὴ* δηλ. ἡ κατεσκευασμένη ἐκ βοείου νεύρου ἢ δέρματος. — *φαρέτραν*, αὕτη ἦτο ξυλίνη, μεταλλίνη ἢ δερματίνη θήκη τῶν βελῶν· κατὰ τὸ ἐν ἄκρον ἦτο κεκλεισμένη, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἔφερε πῦμα, ἐξηρτάτο δὲ ἀπὸ τῶν ὤμων δι' ἱμάντος (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II). — *σάγαρις*, οὔτος ἦτο δίστομος πέλεκυς ἐν χρήσει παρὰ ταῖς Σκυθικαῖς φυλαῖς, ταῖς Ἀμαζόσι κλπ. (βλ. εἰκ. ἐν σελ. V). — *αἱ Ἀμαζόνες*, ἃς ἐγνώριζεν ὁ Ξενοφῶν ἐκ μνημείων τέχνης συχῶν ἐν Ἀθήναις.

§ 19 — 22.

Ἄκ. τοῖς στρα. ταῦτα ἔδοξε = οἱ στρατηγοί, ἀφ' οὗ ἤκουσαν ταῦτα, ἀπεφάσισαν. — **εὐθύς**, συναπτεόν τῷ ἐπορεύοντο. — **στρατηγόν**, κατηγορμ. = ὡς στρατηγόν· οὕτω καὶ τὸ ἡγεμόνα = ὡς ὀδηγόν. — **ἐπὶ τοῖς μένουσι** = ἐπὶ κεφαλῆς ἐκείνων, οἵτινες ἔμενον. — **ὁ ἀλοῦς** = ὁ συλληφθεὶς. — **ὑπερβάλλω τὰ ὄρη** = ὑπερβαίνω τὰ ὄρη. — **μένω τινά** = περιμένω τινά. — **ἀνακραγόντες**, ἀόρ. β' τοῦ β. **ἀνακράζω** = κραυγάζω δυνατά. — **ὑπομένω** = ἀνθίσταμαι. — **ἤλωσαν (= ἐάλωσαν)**, ἀόρ. τοῦ β. **ἀλίσκομαι** = συλλαμβάνομαι ἢ κυριεύομαι. — **εἰς εἴκοσι**, ἢ **εἰς** = περίπου. — **κλῖναι ἀργυρόποδες** = κλῖναι μὲ ἀργυροῦς πόδας. — **ἐκπωμα** = ποτήριον. — **οἱ ἀρτοκ. καὶ . . . εἶναι** = οἱ φάσκοντες εἶναι ἀρτοκόποι καὶ οἰνοχοοί. — **ἀρτοκόπος** (ἀρτο-κόπος = πόπος [ἐκ τοῦ πέσσω = ζυμώνω]) = ἀρτοποιός. — **τὴν ταχίστην** (δηλ. ὁδόν) = τάχιστα. — **μῆ** (μετ' εὐκτ.) = μήπως (μεθ' ὑποκτ.). — **ἐπίθεσις γίνεταί τινι** = γίνεταί ἐπίθεσις κατὰ τινος. — **οἱ καταλειμμένοι** = ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον καταλειφθῆ. — **ἀνακαλοῦμαι τῇ σάλπιγγι** = διατάττω νὰ δοθῆ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον πρὸς ὑποχώρησιν.

Ταῦτα, τίνα; — **συναγαγεῖν**, διότι τοῦτο κατὰ τὴν § 14 ἦτο κατανεμημένον ποῦ; — **φύλακας κατ.**, ἐν τῷ στρατοπέδῳ. — **τὸν ἀλόντα ἀνθρ.**, τὸν Πέρσην δηλ., ὃν εἶχε συλλάβει ὁ Δημοκράτης (§ 16). — **ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη**, τίνες; — **οἱ πελτασταί**, τίνες στρατιῶται ἐκαλοῦντο **πελτασταί** καὶ εἰς τίνας μάχας ἐχρησιμοποιοῦντο οὗτοι; — **τὸ στρατόπεδον**, τῶν πολεμίων. — **τοὺς ὀπλίτας**, οἵτινες ἤρχοντο ὀπισθεν τῶν πελταστῶν. — **ἡ σκηνὴ ἢ Τιριβ.**, οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ σατράπαι τῆς Ἀσίας καὶ κατὰ τὰς ἐκστρατείας συμπαρελάμβανον πάντα τὰ πρὸς τὴν συνήθη αὐτῶν τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν σκεύη καὶ ἐπιτήδεια· οὕτω ἢ μεγάλη αὐτῶν σκηνὴ ἦτο κεκοσμημένη διὰ πολυτελῶν παραπετασμάτων καὶ ταπήτων· ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον μεγαλοπρεπεῖς κλῖναι, ἐπίχρσοι δίφροι, φιάλαι, χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ποτήρια κ. ἄλ.· μεταξύ δὲ τῶν πολυαριθμῶν θεραπόντων, οἵτινες παρηκολούθουν αὐτούς, εὐρίσκοντο μουσικοί, στεφανοπλέκται, μάγειροι, ἀρτοποιοί, οἰνοχοοί, μυροποιοί καὶ ἄλ. — **οἰνοχοοί**, οὗτοι ἦντλον διὰ μικροῦ τινος ἀγγείου — **τῆς οἰνοχόης** — τὸν μεμιγμένον οἶνον

ἐκ τοῦ κρατήρος καὶ ἐνέχεον εἰς τὰ ποτήρια. — ἐπύθοντο, δηλ. παρὰ τῶν πελταστῶν. — ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, δηλ. τὸ ἐαυτῶν, ἔνθα — κατὰ τὰ ἀνωτέρω — εἶχον καταλειφθῆ οἱ φύλακες ὑπὸ τὸν Σοφαίνετον. — ἐπίθεσις γένοιτο, παρὰ τίνων; — ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι, ὡσάκις παρίστατο ἀνάγκη ὁ στρατὸς νὰ παύσῃ τὴν περαιτέρω καταδίωξιν τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ, ὁ στρατηγὸς διέταττε νὰ δοθῆ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεως — τὸ ἀνακλητικόν — περὶ τῆς σάλπιγγος βλ. ἐν σελ. 84.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—2.

Ἐδόκει (τοῖς στρατηγοῖς) πορευτέον εἶναι = ἐφαίνετο καλὸν (εἰς τοὺς στρατηγούς) ὅτι πρέπει νὰ πορεύωνται. — ὀπη δύναιντο = ὅσον ἡδύναντο. — συσκευάζομαι = μαζεύω τὰ πράγματά μου, τὰς ἀποσκευάς μου. — ὑπερβάλλω τὸ ἄκρον = ὑπερβαίνω τὴν κορυφήν. — ἐφ' ᾧ (ἄκρω) = ἔνθα, ὅπου. — μέλλω = διανοοῦμαι, σκοπεύω. — σταθμοὶ ἔρημοι = σταθμοὶ δι' ἐρήμης (= ἀκατοικήτου) χώρας. — πρὸς τὸν ὄμφαλόν = σχεδὸν μέχρις ὄμφαλοῦ. — ἐλέγοντο οὐδὲ αἱ πηγαί... = ἐλέγετο ὅτι καὶ αἱ πηγαὶ δὲν... — πρόσω = μακράν.

Τὸ στρατεύμα, δηλ. τοῦ Τιριβ. τὸ διασκορπισθὲν ὑπὸ τῶν πελταστῶν (πρβλ. κεφ. 4, § 21). — τὰ στενά, τὰ μνημονευθέντα ἐν τῇ προηγουμένῳ κεφ. (§ 18). — συσκευασάμενοι, ὡσάκις τὸ στρατεύμα ἔπρεπε νὰ ἐτοιμασθῆ πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, μετὰ τὴν συνήθη πρὸς τοὺς θεοὺς θυσίαν ἐπὶ τῇ πρώτῳ σαλπίσματι αἱ σκηναὶ κατεστρέφοντο καὶ πᾶσαι αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ στρατοῦ συνήγοντο. — ἡγεμόνας πολλούς, τοὺς ἀνωτέρω (κεφ. 4, § 21) αἰχμαλωτισθέντας ἀρτοκόπους καὶ οἰνοχόους· περὶ δὲ τῆς χρησιμότητος τῶν ὁδηγῶν στρατεύματος ἐν ἐκστρατείᾳ βλ. ἐν σελ. 81. — ἐν ᾧ ἔμελλεν..., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 4, § 18. — κατεστρατοπεδεύσαντο, ἐκεῖ που· περὶ δὲ τῆς θέσεως, ἐν ἣ ἰδρύετο τὸ στρατόπεδον, βλ. ἐν σελ. 96. — σταθμούς... παρασάγγας, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 95. — Εὐφράτην, τὸν ἀνατολικὸν βραχίονα τοῦ Εὐφράτου, τὸν νῦν λεγόμενον Μουράδ. —

αἱ πηγαί, τίνος; — **οὐ... πρόσω**, σχετικῶς πρὸς τὸν ὄλον ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ, διότι — κατὰ τοὺς νεωτέρους περιηγητὰς — αἱ πηγαὶ ἀπεΐχον ἀπὸ τῆς διαβάσεως 140 χιλιόμετρα (δηλ. πόσας ὥρας);.

§ 3-6.

Διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου = διὰ μέσου πεδιάδος κεκαλυμμένης ὑπὸ πολλῆς χιόνος. — **ὁ τρίτος**, δηλ. σταθμός. — **ἐγένετο χαλεπὸς καὶ ἔπνει**, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν = **ἐγένετο χαλεπός, ὅτι** (= διότι) **ἔπνει**. — **χαλεπός** = δυσάρεστος, πλήρης κακουχιῶν. — **ἐναντίος** = κατὰ πρόσωπον. — **παντάπασιν** = καθ' ὄλοκληρίαν. — **ἀποκάω** = κατακαίω. — **πήγνυμι τινα** = ξεπαγιάζω τινά. — **σφαγιάζομαι τινα** = προσφέρω θυσίαν εἰς τινα. — **σφαγιάζεται**, ὑποκμ.: ὁ μάντις. — **πᾶσι περιφανῶς ἔδοξε** = ὅλοι εἶδον ὀλοφάνερα. — **ἀνεῖναι**, ἄορ. β' τοῦ **ἀνίημι** (ἀμτβ.) = μετριάζομαι. — **τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος** = ἡ σφοδρότης τοῦ ἀνέμου. — **τὸ ἀνδράποδον** = ὁ αἰχμάλωτος. — **διαγίγνομαι τὴν νύκτα** = διέρχομαι τὴν νύκτα. — **ἐν τῷ σταθμῷ**, ἐνταῦθα ὁ σταθμός = τὸ κατάλυμα, τὸ μέρος, εἰς ὃ εἶχον στρατοπεδεύσει. — **οἱ ὁπὲ προσιόντες** = οἱ ἄργα προσερχόμενοι. — **οἱ... ἤκοντες καὶ κάοντες** = οὔτοι, οἱ ἤκον καὶ ἔκασον· οἱ παρτκ. ἐνταῦθα μὲ σημασίαν ὑπερσυντελκ. — **πάλαι** = πρότερον. — **προσίεσαν**, παρτκ. τοῦ ῥ. **προσίημι**. — **οὐ προσίημι πρὸς τὸ πῦρ τινα** = δὲν ἀφίνω τινά νά πλησιάσῃ εἰς τὸ πῦρ. — **οἱ ὀπίζοντες** = οἱ βραδύτερον προσερχόμενοι. — **εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς** = ἐὰν δὲν ἔδιδον εἰς αὐτούς. — **ὁ πυρὸς** = σίτος, κόκκος σίτου. — **ἄλλο εἶτι** (= εἶτι [= ὄ,τι] ἄλλο) **ἔχοιεν** = ὅ,τιδῆποτε ἄλλο εἶχον. — **βρωτὸν** = φαγώσιμον. — **ἐνθα δὴ** = ; (1, § 5-7). — **μετεδίδοσαν ἄλ. ὧν** (= **τούτων, α**) **εἶχον ἕκαστοι** = μετέδιδον εἰς ἀλλήλους ἐξ ὧν εἶχον ἕκαστοι = ὅ,τι εἶχεν ἕκαστος ἔδιδεν εἰς τὸν ἄλλον. — **ἐνθα δέ** = ὅπου δέ. — **διατηκομένης τῆς χιόνος** = ἐπειδὴ ἡ χιὼν ἔλυωνεν = συνεπιεία τῆς τήξεως τῆς χιόνος. — **βόθρος** = λάκκος. — **ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον** = μέχρι τοῦ ἐδάφους. — **οὐ δὴ** = καὶ ἐνταῦθα λοιπόν. — **πάρεστι** (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι δυνατόν νά...

Ἄνεμος βορρᾶς..., ἦτο ἡ πρώτη ἑβδομάς τοῦ Δεκεμβρίου. — **τῶν μάντεών τις**, τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλ. συνώδευον μάντιες, οἵτινες προέλεγον τὰ μέλλοντα ἐκ τῆς πτήσεως τῶν πτηνῶν, ἀπὸ

τῶν ὀνείρων, ἐκ τῶν σπλάγγων τῶν θυσιαζομένων ζώων οὗτοι ἐθυσίαζον τοῖς θεοῖς καὶ διὰ τῶν θυσιῶν ἐφρόντιζον περὶ τοῦ ἐξαγνισμού τοῦ στρατοῦ. — **σφαγιάσασθαι**, ἐνταῦθα πρὸς τίνα σκοπὸν; πρὸλ. εὐθὺς κατωτέρω τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θυσίας. — **τῷ ἀνέμῳ**, οἱ ἄνεμοι — μάλιστα δὲ ὁ βορρᾶς — ἐτιμῶντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς θεοί. — **ὄργυιά**, αὕτη ἦτο μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρ. καὶ 85 ἑκατοστ. — **πῦρ κἀόντες**, πρὸς τίνα σκοπὸν; — **ξύλα οὐκ εἶχον**, διότι, ὅσον **πολλὰ** καὶ ἂν ἦσαν ἐν τῷ σταθμῷ, δὲν ἐπῆρκουν εἰς ὄλον τὸ στράτευμα. — **διατηκομένης τῆς χ.**, ὡς ἐκ τῆς θερμότητος, ἦν παρεῖχεν ἢ ἀνημμένη φωτιά. — **οὔ**, δηλ. εἰς τοὺς βόθρους.

§ 7 — 8.

Βουλιμιῶ = πάσχω ἐκ βουλιμίας **βουλιμία** δὲ (**βου-λιμὸς**) = ἡ ὑπερβολικὴ πείνα καὶ ἡ ἐξάντλησις τῶν δυνάμεων ἐξ αἰτίας ἢ ὀλιγοσιτίας. — **ὀπισθοφυλακῶν . . καταλαμβάνων**, μετχ. ἐπιθετικ. — **καταλαμβάνω τινά** = εὐρίσκω, συναντῶ τινα. — **ὄ,τι τὸ πάθος εἶη** = τί ἦτο τὸ πάθημα· κατ' ἔννοιαν = ἐκ τίνος ἔπασχον. — **ἐπειδὴ**, χρην. — **τῶν ἐμπεῖρων** (δηλ. **τοῦ πάθους**) = ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐγνώριζον τὸ πάθημα (= ἐκ τίνος οἱ πίπτοντες τῶν ἀνθρ. ἔπασχον). — **σαφῶς** = προφανῶς. — **περιέρχομαι περὶ τι** = περιέρχομαι, τριγυρίζω τι. — **εἴ πού τι ὀρώη** = ὁσάκις ἔδλεπέ τι κάπου. — **βρωτόν** = ; (§ 6). — **διαδίδωμι** = διαμοιράζω. — **διέπεμπε . . τοῖς βουλιμιῶσι** = **διέπεμπε τοὺς δυναμένους περιτρέχειν διδόντας** (= **δώσοντας**) **τοῖς βουλιμιῶσιν** = ἀπέστειλεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τοὺς δυναμένους νὰ τρέχωσιν, ἵνα δίδωσιν εἰς τοὺς ἐκ βουλιμίας πάσχοντας. — **ἐπειδὴ τι ἐμφάγοιεν** (τοῦ ῥ. **ἐντρώγω**) = ὁσάκις ἔτρωγόν τι.

Ἐβουλιμάσαν, καὶ νῦν οἱ ὁδοιποροῦντες διὰ χιόνος ὑφίστανται τοιαύτας ἐξαντλήσεις ἐξ αἰτίας ἢ ὀλιγοσιτίας (τὸ ὀλιγοκάρδιασμα)· ἀναλαμβάνουσι δὲ τὰς δυνάμεις τῶν εὐθὺς ὡς φάγωσι καὶ πίωσι τι. — **ὀπισθοφυλακῶν**, περὶ τῆς τάξεως, ἦν ὁ Ξεν. εἶχε κατὰ τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ, βλ. ἐν σελ. 75. — **ἠγνόει**, πῶς συνέβαινε ν' ἀγνοῇ ὁ Ξεν. τὸ πάθημα τοῦτο; οἱ κάτοικοι τίνων μερῶν, τῶν ὀρεινῶν ἢ πεδινῶν, γνωρίζουσι τοῦτο; — **βουλιμιῶσι**, τίνες; — **διεδίδου**, δηλ. τὸ φαγώσιμον εἰς τοὺς βουλιμιῶντας, τοὺς πλησίον αὐτοῦ εὐρίσκομένους.

§ 9—11.

Πορευομένων, δηλ. *αὐτῶν*. — *ἀμφὶ κνέφας* = *περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκότους* (τῆς νυκτός) = *ὄτε ἐσκοτείνιαζε*. — *ὕδροφ. ἐκ... ἐρύματος* = *καταλαμβάνει πρὸς τῆ κρήνη ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος ὕδροφορούσας γυναῖκας καὶ κόρας ἐκ τῆς κόμης*. — *ἔρυμα* = *τεῖχος*. — *εἶη... ἄλλ' ἀπέχει*, ὑποκμ.: *ὁ σατράπης*. — *ὄσον* = *περίπου*. — *ἐπει*, *αἰτλγκ.* — *κωμάρχης* = *ὁ προεστὴς τῆς κόμης*. — *εἰς τὸ ἔρυμα*, ἐνταῦθα = *εἰς τὴν κόμην*. — *ὄσοι ἐδυν. τοῦ στρατ.* = *ὄσοι τοῦ στρατ. ἐδυνήθησαν* (δηλ. *διατελέσαι τὴν ὁδόν*): *ὁ ἀόρ. ἐδυνήθησαν* μὲ σημασίαν ὑπερσντλκ. — *διατελῶ τὴν ὁδόν* = *ἀποτελειῶν, διανύω τὴν ὁδόν*. — *νυκτερεύω* = *διανυκτερεύω*.

Χειρῖσος, ὅστις ἤγγετο τῆς ἔμπροσθοφυλακῆς· βλ. ἐν σελ. 75. — *πρὸς κόμην*, τινὰ τῆς Ἀρμενίας. — *πρὸς τῆ κρήνη τοῦ ἐρύματος*, ἀμφοτέρω — ὡς δηλοῖ τὸ ἄρθρον — ἀνήκον τῆ κόμῃ. — *οὐκ ἐνταῦθα*, δηλ. *ποῦ*; — *οἱ δ(ὲ)*, οἱ περὶ τὸν Χειρῖσ. — *τὴν ὁδόν*, τὴν μέχρι τῆς κόμης. — *ἐννυκτέρευσαν*, δηλ. ἐν ὑπαίθρῳ. — *ἀπόλωντο*, ἔνεκα τίνος αἰτίας;

§ 12—14.

Τὰ μὴ δυνάμενα, δηλ. *πορεύεσθαι*. — *λείπομαι* = *ὑπολείπομαι*, μένω ὀπίσω. — *οἱ διεφθαρμένοι τοὺς ὀφθαλμοὺς* (αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι) *κατ' ἔννοιαν* = *ὄσοι εἶχον ἀπολέσει τὴν ὄρασιν*. — *ὑπὸ τῆς χ... ὑπὸ τοῦ ψ.*, ἢ *ὑπὸ* = *ἔνεκα*. — *οἱ τοὺς δακτύλους* (αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι) *τῶν π. ἀποσσηπότες* = *ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν εἶχον σαπίσει (εἶχον πέσει)*. — *τοῖς ὀφθαλμοῖς* = *διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς*. — *ἐπικούρημα τῆς χ.* = *βοήθημα, μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς χιόνος*. — *ἔχων ἐπορεύετο* = *κατὰ τὴν πορείαν ἐκράτει*. — *τῶν δὲ ποδῶν (= τοῖς δὲ ποσὶ)* = *διὰ δὲ τοὺς πόδας* (δηλ. *βοήθημα ἦτο*). — *εἰς τὴν νύκτα* = *διὰ τὴν νύκτα*. — *ὑπολύομαι* (δηλ. *τὰ ὑποδήματα*) = *λύω, ἐκβάλλω τὰ ὑποδήματά μου τὸ ἀντίθετον ὑποδοῦμαι* = *φορῶ τὰ ὑποδήματά μου*. — *κοιμῶμαι ὑποδεδεμένος* = *κοιμῶμαι φορῶν τὰ ὑποδήματά μου (= μὲ τὰ παπούτσια)*. — *εἰσδύομαι εἰς...* = *εἰσχωρῶ, χώνομαι μέσα εἰς...* — *περιπήγνυμαι* = *δλοτρόγυρα παγώνω (= κοκκαλιάζω)*. — *καὶ γὰρ* = *γάρ*. — *ἦσαν... πεποιημένοι* = *εἶχον*

κατασκευασθῆ.—ἐπιλείπει τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα = καταστρέφονται (= λυώνουσι) τὰ παλαιὰ ὑποδήματα.—καρβάτιναι= τσαρούχια.—βούς νεόδαρτος=δέρμα βόδς προσφάτως ἐκδαρέντος.

Τῶν πολεμίων . . . τινές, ἐννοεῖται οὐχὶ συντεταγμένος ἐχθρικός στρατός, ἀλλὰ ληστρική συμμορία.—περὶ αὐτῶν, τίνων;—οἱ διεφθαρμένοι τοὺς ὀφθ., οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν πορευομένων διὰ τῆς χιόνος εὐκόλως προσβάλλονται ὑπὸ φλογώσεως.—οἱ . . . τοὺς δακτι. τῶν ποδῶν ἀποσ., πρβλ. τὰ χρυσοπαγήματα τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μπιζανίου.—μέλαν τι ἔχων . . ., σήμερον συνηθίζουσιν ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι νὰ φορῶσι διόπτρας κυανᾶς ἢ φαϊᾶς.—εἰσεδύοντο εἰς . . ., διότι οἱ πόδες τῶν ἦσαν πρησμένοι ἕνεκα τοῦ ψύχους καὶ τῆς χιόνος.—καρβάτιναι, αὐταὶ ἦσαν ἡ εὐτελεστάτη ὑπόδησις τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, ἰδίως δὲ τῶν χωρικῶν, ὀνομασθεῖσαι οὕτως ἀπὸ τῶν Καρῶν (ἴσως τῶν δούλων) τῶν φορούντων τὸ πρῶτον τοιαύτην ὑπόδησιν ἀπετελοῦντο ἐκ τεμαχίου ἀκατεργάστου ἢ νεοδάрту δέρματος βόδς, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς πέλμα καὶ δι' ἱμάντων περιδένετο περὶ τὸν πόδα (βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV). Καὶ νῦν οἱ χωρικοὶ παρ' ἡμῖν φοροῦσι παρόμοια ὑποδήματα καλούμενα τσαρούχια.

§ 15—16.

Ἀνάγκαι = ταλαιπωρίαί, κακουχίαι.—χωρίον = μέρος γῆς, τόπος.—διὰ τὸ ἐκλ. . . τὴν χιόνα = διότι ἡ χιών εἶχε λείψει.—εἰκάσω (μετ' ἀπρμφ.) = συμπεραίνω (ἔτι. . .).—τειηκένας, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιτικ: τὴν χιόνα.—τήκομαι (μετ' ἀμετθ. ἐνεργτκ. πρκμ. τέτηκα) = λιώνω (ἀμετθ.), διαλύομαι.—καὶ ἐτετήκει, ὁ καὶ = καὶ πράγματι.—κρήνη = πηγὴ.—ἦν ἀτμίζουσα = ἤτμιζεν.—ἀτμίζω = ἀναδίδω ἀτμούς.—νάπη = κοιλὰς δασώδης.—ἐνταῦθα, τοπκ. ἐπίρρ.—ἐκτρέπομαι (τῆς ὁδοῦ) = ἐξέρχομαι ἀπὸ τὴν ὁδόν, λοξοδρομῶ.—οὐ φημι = ἄρνούμαι.—ἔχων τοὺς ὀπισθοφυλάκας = ὀπισθοφυλακῶν (§ 7).—ὡς ἦσθετο (τοῦτο) = εὐθὺς ὡς ἀντελήφθη τοῦτο.—πάση τέχνῃ καὶ μηχανῇ = διὰ παντὸς τρόπου καὶ μέσου.—ἀπολείπομαι = μένω ὀπίσω.—τελευτῶν = τελευταῖον.—χαλεπαίνω = ὀργίζομαι, θυμώνω.—σφάττειν ἐκέλευον, δηλ. αὐτὸν ἑαυτοῦς = προέτρεπον αὐτὸν νὰ σφάζῃ αὐτοῦς.—οὐ . . . ἀν δύνασθαι πορευθῆναι, ἐκ τοῦ νοου-

μένου ῥ. ἔλεγον=ἔλεγον ὅτι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ πορευθῶσι (κατ' ἔαν δηλ. ἤθελον τοῦτο).

Ἐνταῦθα, ποῦ;—**ἐκτραπόμενοι**, καθ' ὅσον ἢ πηγὴ δὲν ἦτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ μακρὰν αὐτῆς.—**ἔπονται... πολέμιοι...** , περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 12.—**ἐχαλέπαινε**, διατί;

§ 17—18.

Ἐνταῦθα, χρονκ. = τότε. — **κράτιστον** = ὠφελιμώτατον. — **φοβῆσαι**, τοῦ ῥ. **φοβῶ**=ἐκφοβίζω.—**μὴ ἐπίλοιεν τοῖς...** = ἵνα μὴ ἐπιπίπτωσι κατὰ τῶν...—**οἱ κάμνοντες**=οἱ ἀσθενεῖς.—**οἱ δὲ** = οὗτοι δέ.—**διαφέρονται ἀμφὶ (=περὶ) ὧν ἔχουσι**=φιλονικοῦσι δι' ὅσα ἔχουσι λάθει.—**ἄτε ὑγιαίνοντες**=ἐπειδὴ ἦσαν ὑγιεῖς.—**ἐξανίσταμαι**=σηκώνομαι.—**τρέχω εἰς τινα**=ἐφορμῶ, ἐπιπίπτω κατὰ τινος.—**ἀνακραγόντες**, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. **ἀνακράζω**=ἐκβάλλω κραυγὴν, κράζω.—**δείσαντες**, τοῦ ῥ. **δέδοικα ἢ δέδια**=φοβοῦμαι.—**ἦκαν (=εἶσαν [τοῦ ῥ. ἴημι]) ἑαυτοὺς**=ἐρρίφθησαν.—**κατὰ τῆς χιόνος**=ἀπὸ τὴν χιόνα κάτω.—**φθέγγομαι**=ὀμιλῶ, κάμνω λόγον.

Ἔδοξε, τίσι;—**εἶ τις...**, δηλ. ὁ Ξεν. καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὀπισθοφύλακες.—**τοῖς κάμνουσι**, περὶ ὧν βλ. ἐν § 12.—**οἱ δέ**, δηλ. οἱ πολέμιοι.—**ἀμφὶ ὧν εἶχον διαφ.**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. ἐν § 12 «τὰ μὴ... τῶν ὑποζ. ἤρπαζον καὶ...».—**οἱ ὀπισθοφύλακες**, οἵτινες μετὰ τοῦ Ξενοφ. εἶχον ἔλθει εἰς τὴν νάπην, ὅπου ἦσαν οἱ **κάμνοντες** (§ 15-16).—**ἐξαναστάντες**, διότι ἐκάθηντο πρὸς ἀνάπαυσιν μετὰ τῶν **καμνόντων**, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ξεν. διελέγετο πρὸς αὐτοὺς (§ 16).—**τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δ. ἔκρουσαν**, πρὸς τίνα σκοπόν; περὶ τῆς **ἀσπίδος** βλ. ἐν σελ. 79' τὸ δὲ **δόρυ** τί ὄπλον ἦτο καὶ ἐκ πόσων μερῶν ἀπετελεῖτο;—**εἰς τὴν νάπην**, τὴν αὐτὴν μὲν πρὸς τὴν ἀνωτέρω (§ 15), ἀλλ' ὄχι εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ὅπου ἦσαν οἱ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἀπώτερον αὐτῶν καὶ εἰς μέρος κατωφερέστερον.—**ἐφθέγγατο**, δηλ. περὶ τῶν πολεμίων κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὗτοι φοβηθέντες ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια.

§ 19—20.

Εἰπόντες, μετχ. χρονκ.—**ἐπ' αὐτοὺς**=εἰς αὐτοὺς (ἵνα δηλ. παραλάβωσιν αὐτούς).—**πορευόμενοι πρὶν...**, ἄς ἀποδοθῇ, ὡσεὶ

ἦτο: ἐπορεύοντο· καὶ πρὶν... — ἐντυγχ... ἀναπαυομένοις... ἐγκεκαλ. = συναντῶσι τοὺς στρατιώτας ν' ἀναπαύονται ἐν τῇ μέσῃ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ τῆς χιόνος σκεπασμένοι. — καὶ οὐδὲ φυλακῆ οὐδ. καθειστήκει = χωρὶς οὐδεμία φρουρὰ νὰ ἔχη τοποθετηθῆ. — ἀνίστασαν, ἀποπειρητ. πρατκ. = προσεπάθουν νὰ ἀνεγείρῳσιν. — ὅτι (μετ' εὐκτ.) = ὅτι (μεθ' ὀριστκ.). — ὑποχωρῶ = προχωρῶ. — παριῶν καὶ παραπ. τῶν πελτ. τοὺς ἰσχυρ. = παριῶν παρὰ τοὺς ἰσχυροτάτους τῶν πελιαστῶν καὶ παραπέμπων αὐτούς. — παρέρχομαι παρὰ τινα = πλησιάζω πρὸς τινα. — παραπέμπω τινὰ = ἀποστέλλω τινὰ. — σκέψασθαι, ἀόρ. τοῦ β. σκοποῦμαι = ἐξετάζω, παρατηρῶ. — ἐνταῦθα = τότε. — αὐλίζομαι = καταλύω, στρατοπεδεύω. — ἄδειπνος = ὁ ἄνευ τοῦ ἑσπερινοῦ φαγητοῦ, ὁ μὴ δειπνήσας.

Τέταρα στάδια, πόσα λεπτά τῆς ὥρας; βλ. ἐν σελ. 96. — τοῖς στρατιώταις, καὶ οὗτοι ἀνήκον εἰς τοὺς ὀπισθοφύλακας. — καὶ οὐδὲ φυλακῆ... , ἐν ᾗ αὕτη ἦτο ἀπαραίτητος, ἀφ' οὗ εὐρίσκοντο ἐν ἐχθρικῇ χώρᾳ καὶ μάλιστα πλησίον ἐχθρῶν (§ 12, § 17). — παραπέμπων, ποῦ; — τὸ κωλύον, δηλ. τοὺς ἔμπροσθεν νὰ προχωρῶσι. — ὄλον τὸ στρ., ἐκτός — ἐννοεῖται — τῆς ὑπὸ τὸν Χειρῖσοφον ἔμπροσθοφυλακῆς, ἣτις ἐστρατοπέδευεν ἐν τινι κώμῃ (πρβλ. § 11 καὶ § 22). — οὕτως, δηλ. ἐν τῇ ὁδῷ ἐπὶ τῆς χιόνος. — οἷας ἐδύναντο, καὶ οὐχὶ τὰς κανονικάς, ἐπειδὴ πολλοὶ στρατιῶται ἦσαν ἄχρηστοι πρὸς φρούρησιν διατί;

§ 21—22.

Πρὸς ἡμέραν ἦν = ἐπλησίαζε νὰ ἐξημερώσῃ. — τοὺς νεωτάτους, ἀντικμ. τοῦ πέμψας καὶ ἐκέλευεν. — ἀναστήσαντας = ἐπὶ ἀναστήσωσιν· ὡς ἀντικμ. τούτου, καθὼς καὶ τοῦ ἀναγκάζειν, νοητέον τό: τοὺς ἀσθενοῦντας. — ἐν τούτῳ = ἐν τούτῳ τῇ μεταξῦ. — πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης = πέμπει ἐκ τῆς κώμης τινὰς τῶν ἐν τῇ κώμῃ (= τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν εὐρισκομένων ἐν τῇ κώμῃ). — σκευομένους = ἵνα παρατηρήσωσιν. — πῶς ἔχοιεν = εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται. — οἱ δὲ = ἐκεῖνοι δέ. — ἄσμενοι ἰδόντες = ἄσμενοι εἶδον καὶ... — ἄσμενος ὄρῳ = μετὰ χαρᾶς βλέπω. — κομίζειν = ἵνα κομίζωσιν.

Πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας, περὶ ὧν βλ. ἐν § 12. — τοὺς νεωτάτους, δηλ. τῶν ὀπισθοφυλάκων· περὶ δὲ τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς ἀνε-

λάβανον οἱ νεώτεροι τῶν στρατιωτῶν, βλ. ἐν σελ. 91.—ἐν τούτῳ, ἐν ὄσῳ δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. πεμφθέντες ἠνάγκαζον τοὺς ἀσθενεῖς νὰ προχωρῶσιν.—οἱ τελευταῖοι, τίνες ἐνοοῦνται;—οἱ δέ, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. ἀποσταλέντες.—ἄσμενοι ἰδόντες, δηλ. τοὺς ὑπὸ τοῦ Χειρ. πεμφθέντας· ποία ἡ αἰτία τῆς χαρᾶς;—τούτοις, διότι οὗτοι—οἱ ὑπὸ τοῦ Χειρ. πεμφθέντες—κατὰ τὴν νύκτα ἠδυνήθησαν ἀνετώτερον νὰ ἀναπαυθῶσι καὶ ὡς ἐκ τούτου νῦν ἠδύναντο τὴν ἀνατεθεῖσαν τοῖς νεωτάτοις ὑπηρεσίαν εὐκολώτερον νὰ ἐκτελέσωσιν.—αὐτοί, τίνες;—ἐπὶ τὸ στρατόπ., τὸ πρὸς τῇ κώμῃ, ἐνθα Χειρ. ἠύλιζετο (πρβλ. § 11).

§ 23—24.

Συγγίγνονται ἀλλήλοις=συνεννοῦνται.—ἔδοξε...σκηνοῦν=ἔδοξε (τοῖς στρατηγοῖς) ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν κατὰ τὰς κώμας.—τὰς τάξεις, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. σκηνοῦν.—τάξις = τάγμα.—σκηνώ (-όω) = κατασκηνώ, καταλύω.—διαλαχόντες, ἀόρ. β' τοῦ ῥ. διαλαγχάνω = διαμοιράζω διὰ κλήρου.—ἄς ἐώρων κώμας=τὰς κώμας, ἄς ἐώρων.—ἐκέλευσεν, ἀντκμ: Ξενοφῶντα' ἐπομένως ἐνταῦθα τὸ ῥ. κελεύω = παρακαλῶ.—ἀφιέναι αὐτὸν = ν' ἀφίγη αὐτὸν (δηλ. νὰ προχωρή).—οἱ εὖζωνοι = οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι.—θέων...καταλαμβάνει = θεῖ...καὶ καταλαμβάνει.—θέω=τρέχω.—εἰλήχει, ὑπερσυντκ. τοῦ ῥ. λαγχάνω = λαμβάνω διὰ κλήρου.—κωμήτης = κάτοικος τῆς κώμης.—κωμάρχης = ; (§ 10).—πῶλους εἰς...= ἑπτακαίδεκα πῶλους τρεφομένους εἰς δασμὸν βασιλεῖ.—πῶλοι τρεφόμενοι εἰς δασμὸν βασιλεῖ = ἵπποι ἀδάμαστοι (=πουλάρια), οἳτινες ἐτρέφοντο ὡς φόρος διὰ τὸν βασιλέα.—ἐνάτην ἡμέραν νύμφην = ἐννέα ἡμερῶν νύμφην.—ὁ ἀνήρ = ὁ σύζυγος.—λαγῶς ὄχετο θηράσων = ὄχετο θηράσων λαγῶς.—οἴχομαι = ἀπελήλυθα.—θηράσων, μετχ. τελκ.—θηρῶ = κυνηγῶ.—λαγῶς, αἰτιατκ. πληθυντκ. τοῦ ὀνόματος τῆς β' ἀττικῆς κλίσεως λαγῶς, ὠ=λαγός, οὔ.—ἦλω=ἔάλω (τίνος ῥ.;).

Συνεγένοντο ἄλλήλοις, οἱ περὶ Ξενοφ. καὶ οἱ περὶ Χειρ.—τὰς τάξεις, περὶ τῆς τάξεως βλ. ἐν σελ. 97.—αὐτοῦ, δηλ. πρὸς τῇ κώμῃ, ἐνθα ἠύλιζετο.—οἱ δὲ ἄλλοι, δηλ. στρατηγοὶ—ἐπορεύοντο, δηλ. πρὸς αὐτὰς (—τὰς κώμας).—τοὺς ἑαυτῶν, στρατιώτας.—

πώλους εἰς δασμόν, πᾶσα ἡ Ἀρμενία ὑπεχρεοῦτο νὰ πέμπῃ φόρον εἰς τὸν βασιλέα κατ' ἔτος 20.000 ἵππους καὶ εἰς ἄλλην χρῆσιν καὶ ὡς ἱερεῖα εἰς τὸν Ἕλιον (πρβλ. § 35). — **ἐπιτακαίδενα**, τόσοι θὰ ἦσαν οἱ εἰς τὴν κώμην ἐκείνην ἀναλογοῦντες πῶλοι ἐκ τοῦ ὄλου φόρου τῆς Ἀρμενίας· ἐμνημόνευσε δ' ὁ Ξεν. τὸν φόρον τοῦτον ὡς παράδοξον· ἐπίσης ὡς παράδοξα μνημονεύει εὐθύς κατωτέρῳ καὶ τὰ περὶ νεονύμφων. — **οὐχ ἦλω**, μετὰ τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους.

§ 25—27.

Κατάγειος = ὑπόγειος. — **τὸ στόμα** (αἰτιατικ. τῆς ἀναφορᾶς) ὡσπερ φρ., κατ' ἔνοιαν = καὶ εἶχον τὴν εἴσοδον ὁμοίαν πρὸς στόμιον φρέατος. — **εὐρύς** = εὐρύχωρος. — **τοῖς ὑποζυγίοις** = διὰ τὰ ζῦα. — **ὄρυκται**, δηλ. ἦσαν. — **ὄρυκτός** = ἐσκαμμένος, διὰ σκαφῆς κατεσκευασμένος. — **οἷς** (γενκ. οἶδος) = πρέβρατον. — **τὰ ἔκγονα** = τὰ νεογνά, τὰ μικρά. — **χιλὸς** = χλωρὸν χόρτον. — **πυρὸς** = ; (§ 6). — **οἶνος κριθίνος** = ζῦθος. — **κριθαὶ ἰσοχειλεῖς** = κριθαὶ ἐπιπλέουσαι (φθάνουσαι) μέχρι τῶν χειλέων. — **κάλαμοι . . . γόνατα οὐκ ἔχοντες** = κάλαμοι χωρὶς κόμβους. — **ἔργειμαι** = εὐρίσκομαι. — **τούτους ἔδει λαβόντα μύζειν** = ἔδει τούτους λαβεῖν καὶ μύζειν (δηλ. τὸν οἶνον). — **μύζω** = βυζᾶνω, ἀναρροφῶ. — **ὁπότε τις διωφῶ** = ὁσάκις τις ἐδίψα. — **ἄκρατος**, κυρίως = ὁ μὴ μετὰ ὕδατος κεκραμένος οἶνος· εἶτα (ὅπως ἐνταῦθα) = ὁ δυνατὸς οἶνος. — **εἴ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι** = ἐὰν δὲν ἔχυνέ τις ὕδωρ. — **συμμαθόντι** = δι' ἐκείνον, ὅστις εἶχε συνηθίσει (αὐτό). — **τὸ πῶμα** = τὸ ποτόν.

Κατάγειοι, οἱ Ἀρμένιοι κατεσκεύαζον οὕτω τὰς οἰκίας των, ἵνα προφυλάσσωνται κατὰ τὸν χειμῶνα ἀπὸ τοῦ μεγάλου ψύχους· καὶ νῦν — κατὰ τοὺς περιηγητὰς — αἱ κατοικίαι τῶν Ἀρμενίων εἶναι οὕτως ὑπὸ τὴν γῆν κατεσκευασμέναι, ὥστε μόλις ἢ στέγη ἐξέχει τοῦ ἐδάφους· αἱ ἐν τῇ δυτικῇ δ' ὁμῶς Ἀρμενίᾳ οἰκίαι ἦσαν ὅλως διαφόρως κατεσκευασμέναι· βλ. ἐν σελ. 95. — **τὸ στόμα ὡσπερ φρέατος**, ἐπομένως στενόν. — **αἱ εἵσοδοὶ τοῖς ὑποζ.**, αὐταὶ θὰ ὠρύσσοντο εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τοῦ στόματος· αἱ δὲ κατωφερέστεραι καὶ πλησιέστεραι γινόμεναι κατέληγον εἰς τὸ ἔδαφος τῆς οἰκίας. — **χιλῶ**, ὁ **χιλὸς** ἦτο χλωρὸν χόρτον, πόα κεκομμένη διὰ τὰ ζῦα, διδομένη εἰς αὐτὰ ἐν τῇ φάτνῃ (οὐχὶ χόρ-

τον ἢ πόα ἐν τοῖς ἀγροῖς), μάλιστα δι' ἵππους καὶ ὑποζύγια. — **ἐνδον ἐτρέφοντο**, προφανῶς κατὰ τὸν χειμῶνα μόνον. — **οἶνος κριθίνος**, τοῦτον τὸν οἶνον μετεχειρίζοντο καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἔθνη, οἱ Αἰγύπτιοι, Θράκες, Ἰθῆρες, Γαλάται καὶ Γερμανοί· νῦν ἐν Ἀρμενίᾳ—κατὰ τοὺς περιηγητὰς — ὁ τοιοῦτος οἶνος εἶναι ἄγνωστος. — **ἐν κρατήρσι**, ὁ κρατὴρ κυρίως ἦτο μέγα ἀγγεῖον μετ' εὐρέος στομίου, πήλινον ἢ μετάλλινον, διὰ γλυφῶν ἐνίοτε ἢ γραφικῶν παραστάσεων ἐξωθεν κεκοσμημένον, ἐν ᾧ ἐκινῆτο ὁ οἶνος μεθ' ὕδατος· ἐνίοτε εἶχε καὶ λαβὰς (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II). — **ἐνήσαν**, δηλ. ἐν τοῖς κρατήρσι. — **κάλαμοι . . . γόν. οὐκ ἔχοντες**, ὁ ζυθος, καθὼς φαίνεται, ἦτο ἀδιδήθητος καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ αἱ ἐπιπλέουσαι ἐν τοῖς ἀγγεῖοις κριθαὶ εἰσέρχωνται εἰς τὸ στόμα, ἀνάγκη ἦτο νὰ βροφῶσιν αὐτὸν διὰ καλάμων, οἵτινες ἔπρεπε νὰ μὴ ἔχωσι κόμβους, ἵνα μὴ κωλύηται ἡ ἀνοδος τοῦ ὑγροῦ. — **τούτους**, δηλ. τοὺς καλάμους. — **εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχ.**, πρὸς τίνα σκοπόν; — **τὸ πῶμα**, δηλ. ὁ κριθίνος οἶνος.

§ 28—29.

Τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης=τὸν κωμάρχην (§ 24). — **σύνδειπνον ποιοῦμαι τινα** = κάμνω τινὰ σύνδειπνόν μου = προσκαλῶ τινὰ εἰς δεῖπνον (ἵνα συμφάγη μετ' ἐμοῦ). — **θαρρῶ**=ἔχω θάρρος, δὲν φοβοῦμαι. — **λέγω ὅτι . . .** = διαβεβαίω ὅτι . . . — **ὅτι οὔτε . . . στερησίοιο (= στερηθῆσίοιο) . . . τε** = ὅτι καὶ δὲν θὰ στερηθῆ καὶ . . . — **τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες** (τοῦ β. **ἀντεμπλήμη**) **τῶν ἐπιτ. ἀπίασι** = ἀφ' οὗ εἰς ἀνταμοιβὴν γεμίσωσι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν πρὸς τροφήν ἀναγκαίων, θ' ἀπέλθωσι κατ' ἔννοιαν = πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των εἰς ἀνταμοιβὴν θὰ γεμίσωσι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐκ . . . — **ἐξηγησάμενος**, κτηγρμ. μετχ. ἐκ τοῦ **φαίνεται**=**ὅτι ἐξηγήσατο**. — **ἐξηγοῦμαι ἀγαθόν τι τῷ στρατ.** = παρέχω ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν εἰς τὸν στρατὸν ὡς ὁδηγὸς αὐτοῦ. — **ἔστ' ἂν . . . γένωνται** = ἕως ὅτου φθάσωσιν. — **φιλοφρονοῦμαι**=παρέχω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου διαθέσεων. — **οἶνον . . . ἐνθα ἦν κατορ.** = ἐνθα οἶνος ἦν κατορωρυγμένος (τοῦ β. **κατορύττομαι**) = ποῦ ἦτο καταχωμένος οἶνος. — **ἔφρασε**, ἄορ. τοῦ β. **φράζω**, ὕπερ ἐνταῦθα (οὐχι=λέγω, ἀλλὰ)=δεικνύω, φανερώνω. — **διασκηνήσαντες** = διανεμηθέντες ἀνά τὰς

κώμας. — ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις = ἔχοντες ἐν ἀφθονίᾳ πάντα. — ἐν φυλακῇ ἔχω = φυλάττω. — ἐν ὀφθαλμοῖς = οὕτως ὥστε νὰ βλέπωσιν (αὐτοὺς) = πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

Τῆς κώμης ταύτης, δηλ. ποίας; — ἀντεμπλήσαντες, εἰς ἀνταμοιβὴν δηλ. τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ θὰ παρεῖχεν ὁ κωμάρχης εἰς τὸ στράτευμα. — τῶν ἐπιτηδείων, τὰ ὅποια, ἐννοεῖται, θὰ ἐλάμβανον ἐκ τῶν ἄλλων κωμητῶν. — ταῦτα, ποῖα; — οἶνον, ἴσως ἀμπέλινον καὶ ὄχι κριθίνον. — ἐνθα ἦν κατορ., δηλ. ἐν λάκκοις κονιατοῖς (περὶ ὧν βλ. ἐν κεφ. 2, § 22). — ἐν φυλ. ἔχοντες, πρὸς τίνα σκοπόν;

§ 30—32.

Ὅπου παρῖοι κώμην = ὅπου διήρχετο πλησίον κώμης = ἀπ' ὅποιαν κώμην ἐπέραν. — τρέπομαι πρὸς τίνα = ἐπισκέπτομαι τίνα. — κατελάμβανε, αὐτοὺς (τοὺς ἐν ταῖς κώμαις). — καταλαμβάνω τινὰ = εὐρίσκω τινὰ. — εὐωχοῦμαι = τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — εὐθυμοῦμαι = εὐθυμῶ, εἶμαι εὐθυμος. — ἀφίεσαν = εἶων ἀπελθεῖν. — ἄριστον (ὄχι ὑπερθτικ. τοῦ ἀγαθός, ἀλλ' οὐσιαστικ.) = εὐεῦμα. — οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ = οὐδαμοῦ δὲ οὐ = πανταχοῦ δέ. — οἱ μὲν... οἱ δὲ = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ. — πύρινος (ἄρτος) = (ἄρτος) σιταρένιος. — ὁπότε τις... τῷ (= τινι) βούλοιο προπιεῖν = ὁσάκις ἤθελέ τις νὰ προπιῇ εἰς ὑγείαν τινός. — ἐνθεν (= ἐξ οὗ) ἐπ. ἔδει ῥ. πίνειν = ἐξ οὗ (δηλ. κρατῆρος) ἔπρεπεν, ἀφ' οὗ σκύψη (δηλ. ὁ ἐλκόμενος), νὰ πίνη ῥοφῶν. — ὡσπερ βοῦν = ὡσπερ βοῦς (ῥοφῶν πίνει). — δίδωμι (μετ' ἀπρμφ.) = ἐπιτρέπω (νὰ...). — ὅ,τι βούλοιο = ὅ,τι ἤθελεν. — ὅπου... ἴδοι = ὅπου ἔβλεπεν. — τῶν συγγενῶν = τῶν ἑαυτοῦ συγγενῶν. — πρὸς ἑαυτὸν = μεθ' ἑαυτοῦ.

Κατελάμβανε...; οἱ Ἕλλ. μετὰ τὰς δεινάς ταλαιπωρίας τῶν προηγηθεισῶν ἡμερῶν παρεδόθησαν εἰς εὐωχίαν καὶ εὐθυμίαν. — ἀφίεσαν, δηλ. τὸν Ξεν. καὶ τὸν κωμάρχην. — αὐτοῖς, τίσι; — ἄριστον, περὶ τούτου βλ. ἐν σελ. 78. — εἶλκεν, δηλ. αὐτόν, ὑπὲρ οὗ ἤθελε νὰ προπιῇ. — ἐπὶ τὸν κρατῆρα, περὶ τοῦ κρατῆρος βλ. ἐν σελ. 110. — πρὸς ἑαυτὸν ἐλάμβανεν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι, ἐὰν αὐτὸς καὶ οἱ συγγενεῖς του ἦσαν μετὰ τοῦ Ξεν., ὀλιγώτερον θὰ ἐκινδύνευον (πρβλ. § 28).

§ 33—34.

Σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους, ἡ μὲν α' μετχ. κατηγορητικ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ **κατελάμβανον**, ἡ δὲ β' προσδιορίζει τροπικῶς τὴν α' μετχ.—**σκηνοῦντας**=**εὐωχουμένους**.—**ξηρὸς χιλὸς**=ξηρὸν χορτάρι, σανός.—**τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις**=μὲ στεφάνους (κατεσκευασμένους) ἀπὸ.....—**διακονοῦντας**, κατγρμ. μετχ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ **κατελάμβανον**.—**διακονῶ**=ὑπηρετῶ.—**σὺν ταῖς...=σὺν ταῖς ἐαυτῶν...—τοῖς παισίν...ὥσπερ ἐνεοῖς**=εἰς τοὺς (διακονοῦντας) παῖδας, ὡς ἐὰν οὗτοι ἦσαν ἄφωνοι (βωβοί).—**δείκνυμί τι**=διὰ σημείων δίδω εἰς τινα νὰ ἐννοήσῃ.—**ὅ,τι δέοι**=τί ἔπρεπε.—**φιλοφρονοῦμαι τινα**=φιλοφρόνως χαίρειζω τινά· ἐν § 29 καὶ § 32 ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν;—**κοινῇ δὴ**=ἀπὸ κοινοῦ (=καὶ οἱ δύο μαζι) πλέον.—**ἀνερωτῶ τινα**=ἔρωτῶ, ἐξετάζω τινά.—**περσιζῶ**=ὀμιλῶ τὴν περσικὴν γλῶσσαν.—**δι' Ἀρμενία**, δηλ. εἴη (=εἶναι).—**τί... τρέφονται**=χάριν τίνος τρέφονται.—**ὅτι βασ...**, δηλ. **τρέφονται**.—**δασμός**, κτγρμ.=ὡς φόρος.—**ἔφη εἶναι Χάλυβας (=τὴν τῶν Χαλύβων)**=εἶπεν ὅτι εἶναι ἡ τῶν Χαλύβων (χώρα).—**ἔφραζεν**=; (πρβλ. § 29).—**τὴν ὁδόν... ἢ εἴη = ἢ ἡ ὁδὸς εἴη**=ποῦ εἶναι ἡ ὁδός.

³**Ἠλθον**, τίνες;—**κἀκείνους**, δηλ. τοὺς περὶ Χειρίσοφον.—**ἐστεφανωμένους**, συνήθεια ἐπεκράτει κατὰ τὰ συμπόσια οἱ δαιτυμόνες νὰ στεφανώνωνται μὲ στεφάνους κατεσκευασμένους ἐκ μυρσίνης, βόδων, ἴων καὶ τῶν τοιούτων· ἐναυθὰ ὅμως διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀνθέων οἱ στέφανοι ἦσαν κατεσκευασμένοι ἐκ ξηροῦ χόρτου.—**τοῦ ξηροῦ χιλοῦ**, τοῦ ὑπάρχοντος δηλ. εἰς τὰς οἰκίας διὰ τὰ ζῶα (§ 25).—**ἐδείκνυσαν**, τίνες;—**ὥσπερ ἐνεοῖς**, οἱ παῖδες ἦσαν οἰονεὶ ἄφωνοι, διότι ἠγνόουν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.—**ἡ χώρα**, εἰς ἣν εὕρισκοντο.—**ὅτι βασ. δασμός**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 24.—**τὴν ὁδόν**, τὴν ἄγουσαν δηλ. εἰς τὴν χώραν τῶν Χαλύβων.

§ 35—36.

Αὐτόν, συναπτέον τῷ **ἄγων**, ὅπερ προσδιορίζει τροπικῶς τὸ **ὄχετο**=ἀπῆλθε φέρων αὐτόν.—**οἰκέται**=οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ συγγενεῖς.—**παλαιότερος**=γεροντότερος, κάπως γεροντικός.—**δίδωμι**

τινά τινί (μετ' ἀπρμφ.) = δίδω τινά εἰς τίνα (ἕνα...). — **ἀναθρέψαντι** = ἀφ' οὗ τὸν θρέψῃ καὶ τὸν καταστήσῃ εἰς τὴν προτέραν ῥώμην. — **καταθύω** = θύω. — **δι**, αἰτλγχ. — **ἱερός τοῦ Ἥλιου** = ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἥλιον. — **δέδοικα ἢ δέδια (μή...)** = φοβοῦμαι (μήπως...). — **ἐκεκάκωτο**, ὑπερσντλκ. τοῦ ῥ. **κακοῦμαι** = ταλαιπωροῦμαι. — **τῶν πώλων**, δηλ. ἕνα. — **οἱ ταύτη ἵπποι** = οἱ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ ἵπποι. — **μείονες** (δηλ. τὸ σῶμα) = βραχυσωμότεροι, κοντότεροι. — **θυμοειδής** = δυσπειθής, ζωηρός. — **ἐνταῦθα δὴ** = τότε λοιπόν. — **σακίον** = μικρὸς σάκος. — **περιειλῶ** = περιτυλίσσω. — **διαν... ἄγωσιν** = ὁσάκις πορεύωνται. — **καταδύομαι** = βυθίζομαι, χώνομαι.

Αὐτόν, τίνα; — **ἑαυτοῦ**, δηλ. (οὐχὶ τοῦ Ξεν., ἀλλὰ) τοῦ κωμάρχου. — **εἰλήφει**, ἐκ τῶν ἀλόντων εἴκοσι, ὅτε καὶ ἡ Τιριδιάζου σκηνὴν ἐάλω (κεφ. 4, § 21). — **αὐτόν**, οὐχὶ τὸν ἵππον, ὃν **εἰλήφει** ὁ Ξεν., ἀλλὰ πάντα ἵππον. — **ἱερόν τοῦ Ἥλιου**, τὸν Ἥλιον οἱ Πέρσαι ἐλάτρευον ὡς θεὸν (Μίθραν) καὶ εἰς αὐτὸν ἔθυσον ἵππους. — **τῶν πώλων**, τῶν διὰ βασιλικὸν φόρον προωρισμένων. — **τῶν λοχαγῶν**, δηλ. μόνον τῆς ὀπισθοφυλακῆς· διότι ἄλλως — ἐὰν δηλ. ὁ Ξεν. ἔδιδεν ἐκάστῳ τῶν λοχαγῶν ὄλου τοῦ στρατεύματος — δὲν θὰ ἤρχον οἱ 17 πῶλοι, οὓς ὁ Ξεν. **κατέλαβεν εἰς δασμόν βασιλεῖ τρεφομένους** (§ 24). — **οἱ ταύτη**, δηλ. οἱ ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ. — **θυμοειδέστεροι**, καὶ νῦν οἱ μικροὶ τὸ σῶμα ἵπποι τῆς Ἀρμενίας φημίζονται διὰ τὴν ταχύτητα καὶ τὸ θυμοειδές. — **σακία**, ταῦτα περιτυλισσόμενα περὶ τοὺς πόδας τῶν ζώων καθίστων τὸ πέλμα πλατύτερον καὶ ἐκώλυον τὴν μέχρι τῆς κοιλίας κατάδυσιν κατὰ τὴν διὰ χιόνος πορείαν. — **κατεδύνοντο**, τίνες;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

§ 1—2.

Εἰς Ταόχους = εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων. — **τὰ ἐπιτήδεια ἐπιλείπει** = τὰ τρόφιμα τελειώνουσι (σώνονται). — **χωρία ἰσχυρά** = τόποι ὄχυροί, μέρη ὄχυρά. — **εἶχον ἀνακεκομισμένοι** = ἀνακεκομισμένοι ἦσαν. — **ἀνακομίζομαι τι** = κομίζω, μεταφέρω τι. — **συνεληλυθότες ἦσαν** = συνεληλύθεσαν. — **συνέρχονται** = συνα-

θροίζονται. — *αὐτόσε* = εἰς αὐτὸ τὸ μέρος, ἐκεῖ. — *προσβάλλω πρὸς τι* = προσβάλλω τι. — *εὐθύς ἤκων* = εὐθύς ὡς ἔφθασεν = εὐθύς μετὰ τὴν ἄφιξίν του. — *ἐπειδὴ... ἀπέκαμνε* (= *ἀποκάμνοι*) = ὁσάκις ἐκουράζετο. — *τάξις* = τάγμα, σῶμα στρατοῦ. — *οὐ... ἦν* (= *ἐξῆν* [δηλ. *αὐτοῖς*]) *ἀθροίσις περιστῆναι* = δὲν ἦτο δυνατόν αὐτοὶ συμπεπυκνωμένοι νὰ περικυκλώσωσιν. — *ἀλλὰ* = ἐπειδὴ.

Ἐκ τούτων, δηλ. τῶν κωμῶν, περὶ ὧν λόγος ἐγένετο ἐν τῷ τέλει τοῦ προηγουμένου κεφ. ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 6 κεφ. — *ἐπορεύθησαν*, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 400. — *σταθμούς... παρασάγγας*, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 97. — *ἀνακεκομισμένοι*, ἢ ἀνά δηλοῖ ὅτι τὰ *χωρία*, ἐν οἷς ἔχουν οἱ Τάχοι, ἔκειντο ἐφ' ὑψηλοῦ. — *πρὸς χωρίον*, κατὰ τινὰς πιθανῶς εἶναι τὸ νῦν καλούμενον Ὀλιτι. — *Χειρίσοφος*, ὅστις ἤγειτο τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς βλ. ἐν σελ. 75. — *πρὸς τοῦτο*, ποῖον; — *ἡ τάξις*, βλ. ἐν σελ. 97. — *περιστῆναι*, δηλ. τὸν τόπον, ὃν προσέβαλλον. — *κύκλω*, δὲν πρέπει νὰ ληφθῆ ἐν τῇ ἀκριβεῖ τῆς λέξεως σημασίᾳ, διότι τὸ μέρος, ἐξ οὗ ἐγένετο ἡ προσβολή, ἦτο ἐλεύθερον ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ· ἐπομένως ὁ ποταμὸς περιέρρει τὸ *χωρίον* ἀπὸ τριῶν μόνον μερῶν.

§ 3-4.

Καὶ πελτι. καὶ ὀπλίταις, παράθεσις τοῦ *σὺν τοῖς ὀπισθοφ.* = μετὰ τῶν ὀπισθοφυλάκων, ὅτινες ἀπετελοῦντο ἐκ πελταστῶν καὶ ὀπλιτῶν = μετὰ τῶν πελταστῶν καὶ ὀπλιτῶν τῆς ὀπισθοφυλακῆς. — *εἰς καλὸν* (δηλ. *καιρὸν*) = εἰς κατάλληλον περίστασιν. — *τὸ χωρίον αἰρετέον* (ἔστι) = πρέπει νὰ κυριευθῆ ὁ τόπος. — *κοινῇ* ἀπὸ κοινοῦ, καὶ οἱ δύο μαζί. — *ἐρωτῶντος*, μετχ. αἰτλγκ. — *τί τὸ κωλύον εἶη* = *τί κωλύει* = τί ἐμποδίζει. — *μία αἴτη... ἔστι* = αὕτη εἶναι ἡ μόνη... — *πάροδος* = στενὴ εἴσοδος, μονοπάτι. — *ταύτη* = διὰ ταύτης (δηλ. τῆς παρόδου). — *παριέναι*, τοῦ ῥ. *παρέρχομαι* = διαβαίνω, περνῶ. — *ὑπὲρ ταύτης*, ἢ *ὑπὲρ* = ὑπεράνω. — *ἡ πέτρα* = ὁ βράχος· ἐν ᾧ ὁ *πέτρος* = ; — *ὃς δ' ἂν καταληφθῆ* (ὑπὸ τῶν λίθων), *κατ' ἔννοιαν* = ὄντινα δ' εὕρωσιν οἱ λίθοι. — *οὕτω διατίθεται* = εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν καταντᾶ, ἰδοὺ τί παθαίνει· διασαφεῖται διὰ τῆς ἐπομέ-

νης προτάσεως. — ἄμα = συγχρόνως. — *καὶ σκέλη καὶ πλευράς*, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *συντετριμμένους*. — *ἄνθρωποι συντετριμμένοι καὶ σκ. καὶ πλευράς* = ἄνθρωποι ἔχοντες συντετριμμένα καὶ σκέλη καὶ πλευράς.

Σὺν τοῖς ὀπισθοφ., περὶ τῆς τάξεως, ἣν εἶχεν ὁ Ξεν. κατὰ τὴν πορείαν τοῦ στρατοῦ, βλ. ἐν σελ. 75. — *ἐβουλευόντο*, τίνες; — *εἰσελθεῖν*, ποῦ; — *κυλίνδουσι*, τίνες; — *ὑπὲρ ταύτης*, δηλ. τῆς παρόδου. — *ἀπὸ τῆς . . . πέτρας*, ὅπου ἴσταντο οἱ πολέμοι. — *ἔδειξε*, τίνοι;

§ 5—7.

Ἀναλίσκω καὶ ἀναλῶ (-όω) τι = ἐξοδεύω, ἐξαντλῶ τι. — *ἄλλο τι* (δηλ. *ἔστι*) *ἢ οὐδὲν κωλύει παριέναι*; = ἄρα γε ὑπάρχει ἄλλο τι κωλῦον ἡμᾶς νὰ διαβαίνωμεν; — *δῆ* = βεβαίως. — *ἐκ τοῦ ἐναντίου* = ἀντικρὺ (ἡμῶν). — *ὀλίγους τούτους ἀνθρ.* = *ὀλίγους ἀνθρώπους, τούτους (οὓς ὀρώμεν)* = ὀλίγους ἐκεῖ ἀνθρώπους. — *δύο ἢ τρεῖς* = μόνον δύο ἢ τρεῖς. — *τὸ χωρίον*, ἐνταῦθα = τὸ διάστημα. — *τρία ἡμίπλεθρα* = ἐν καὶ ἡμισυ πλῆθρον. — *βάλλομαι* = κτυποῦμαι. — *ὅσον πλῆθρον* = περίπου ἐν πλῆθρον. — *δασὺ (ἔστι) πίτυσί διαλ. μεγάλαις* = εἶναι κατάφυτον ἐκ πευκῶν μεγάλων, αἱ ὁποῖαι ἀφίνουσι μεταξὺ κενὰ διαστήματα. — *ἀνθ' ὧν* = ὀπισθεν τῶν ὁποίων (δηλ. πευκῶν). — *φερόμενοι* = ῥιπτόμενοι. — *κυλινδόμενοι ἢ κυλινδούμενοι* = κυλιόμενοι. — *τὸ λοιπὸν . . . ἤδη* = ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀκόμη ὑπολείπεται. — *γίγνεται ὡς* = ἀνέρχεται περίπου εἰς . . . — *παραδραμεῖν*, ὑποκμ. τοῦ *δεῖ*. — *παρατρέχω* = διατρέχω. — *λωφῶ* = παύω. — *οἱ λίθοι* = ἡ λιθοβολία. — *ἀλλά*, πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρότασις: ὀρθῶς λέγεις. — *εἰς τὸ δασὺ* = εἰς τὸ κατάφυτον (ἐκ πευκῶν) μέρος. — *πολλοί*, κτηρμ. = ἐν ἀφθονίᾳ. — *αὐτὸ ἄν . . . τὸ δέον εἶη* = αὐτὸ ἴσα ἴσα θὰ ἔπρεπε νὰ γείνη (= θὰ ἠυχόμεθα νὰ γείνη). — *ἀλλὰ πορευόμεθα* = ἐμπρὸς λοιπὸν ἄς πορευόμεθα. — *ἐνθεν* = ἐκεῖσε, *ἐνθεν* = εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος (δηλ. τοῦ δασέος), ὀπόθεν. — *ἡμῖν μικρόν τι . . . ἔσται* = θὰ ἔχωμεν μικρόν τι διάστημα . . . — *ἦν δυνάμεθα*, δηλ. *παραδραμεῖν*. — *ἀπελθεῖν* = νὰ ἐπιστρέψωμεν ὀπίσω, νὰ ὀπισθοχωρήσωμεν. — *ῥάδιον*, δηλ. ἔσται. — *ἦν βουλώμεθα*, δηλ. *ἀπελθεῖν*.

Ἡμίπλεθρα, τὸ πλέθρον ἦτο μέτρον μήκους 100 ποδῶν ἢ 31 μέτρων· τὰ τρία ἡμίπλεθρα πόσα μέτρα ἦσαν; — **βαλλομένων**, δηλ. ὑπὸ τῶν λίθων. — **τούτου**, δηλ. τοῦ χωρίου. — **ἀνθῶν**, ἢ ἀντὶ λέγεται ἐν σχέσει πρὸς τοὺς Ἑλληνας, οἵτινες εἶχον τὰς πίτυς ἔμπροσθεν ἑαυτῶν. — **φερομένων—κυλινδομένων**, οἱ χειροπληθεῖς λίθοι βρίσκονται, οἱ δὲ μεγαλύτεροι κυλίνονται. — **αὐτό...**, δηλ. τὸ νὰ βρίσκονται πλεῖστοι ὄσοι λίθοι ἐναντίον μας. — **ἔφη**, ὁ Ξεν. — **μικρόν τι**, τὸ λοιπὸν ἡμίπλεθρον.

§ 8—9.

Ἐντεῦθεν, τοπικὸν ἢ χρονικόν; — **ἡ ἡγεμονία τινός ἐστι** = ἔχει τις τὴν ἀρχηγίαν. — **τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγῶν** = μεταξὺ τῶν λοχαγῶν τῆς ὀπισθοφυλακῆς. — **ἐν τῷ ἀσφαλεῖ** = ἐν τῇ ἀσφαλεῖ θέσει των. — **ὑπέρχομαι** = ὑπεισέρχομαι. — **ἀθροίσι;** (§ 2). — **καθ' ἓνα** = ἕνας-ἕνας χωριστά. — **καὶ οὔτοι** = ὡσαύτως. — **λοχαγοὶ ὄντες** = λοχαγοί. — **καὶ ἄλλοι δὲ** = καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις. — **ἐφέστασαν**, ὑπερσντλκ. τοῦ β. **ἐφίσταμαι** = ἵσταμαι. — **ἐν τοῖς δένδροις** = μεταξὺ τῶν δένδρων. — **ἐστάναι πλέον ἢ τὸν ...** = νὰ ἴστανται περισσότεροι τοῦ...

Ἡ ἡγεμονία, οὐχὶ ὁ αὐτὸς λοχαγὸς μετὰ τοῦ λόχου του προεπορεύετο πάντοτε, ἀλλὰ κατὰ σειράν πάντες· ἐκάστου δὲ ἡ ἡγεμονία κατὰ τὴν πορείαν διήρκει μίαν μόνον ἡμέραν. — **ἐν τῷ ἀσφαλεῖ**, δηλ. ἐν θέσει, εἰς ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ φθάσωσιν οἱ ριπτόμενοι λίθοι. — **μετὰ τούτου**, δηλ. τοῦ Καλλιμάχου — **καὶ οὔτοι**, ὡς καὶ τίς ἄλλος; — **οὐ γάρ ... ἐστάναι**, διατί; — **ἢ τὸν ἓνα λόχον**, δηλ. τοῦ Καλλιμάχου περὶ τοῦ λόχου, καθὼς καὶ περὶ τοῦ λοχαγοῦ, βλ. ἐν σελ. 78· ἐνταῦθα ὁ λόχος τοῦ Καλλ. ἐκ πόσων περίπου ἀνδρῶν ἀπετελεῖτο;

§ 10—12.

Μηχανῶμαί τι = ἐφευρίσκω, ἐπινοῶ τέχνασμαί τι. — **προτρέχω** = τρέχω ἔμπρός. — **δύο ἢ τρία β.** = δύο ἕως τρία βήματα — **ἐπεὶ ... φέροντο** = ὁσάκις ἐρρίπτοντο — **ἀναχάζω εὐπειῶς** = ὑποχωρῶ εὐκινήτως, ταχέως. — **ἐφ' ἐκάστης προδρομῆς** = εἰς ἕκαστον τρέξιμον πρὸς τὰ ἔμπρός. — **ἄμαξα πέτρων** = ἄμαξια,

φορτίον ἀμάξης ἐκ πέτρων.—τὸν **Καλλ.**, ἃ ἐποίει = ἃ ὁ **Καλλιμαχος** ἐποίει.—τὸ σι. πᾶν θεώμενον, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ **ὄρα** = ὅτι ὄλον τὸ στράτευμα παρετήρει.—**μὴ οὐ** (μεθ' ὑποτακτ.) = μήπως δὲν (μεθ' ὑποτακτ.).—**παραιτρέχω εἰς...** = φθάνω εἰς...—**οὔτε...** **παρακαλέσας** = χωρὶς νὰ προσκαλέσῃ οὔτε...—**ἑταῖρος** = φίλος, σύντροφος.—**χωρεῖ αὐτὸς** = προχωρεῖ μόνος.—**παρέρχομαι τινα** = ξεπερνῶ τινα.—**παριόντα** = ὅτι ἔμπροσθέν του ἐπορεύετο.—**ἐπιλαμβάνομαι τινος τῆς ἴνυος** = πιάνω τινα ἀπὸ τὴν ἴτυν.—**ἡ ἴνυς** = ἡ περιφέρεια τῆς ἀσπίδος.—**παραθέω τινα** = **παρέρχομαι τινα**.—**ἀντιποιοῦμαι ἀρετῆς** = ἐπιδιώκω τὴν δόξαν τῆς ἀνδρείας, φιλοτιμοῦμαι νὰ φαίνομαι ἀνδρεῖος.—**ἐρίζω** = ἀμιλλῶμαι.—**ἠνέχθη** (παθ. ἀόρ. τοῦ **ῥ.** **φέρομαι**) = ἐρρίφθη.

Ἀνέχαζεν, δηλ. ὀπισθεν τοῦ δένδρου· πρὸς τίνα δὲ σκοπόν;—**θεώμενον**, ἃ δηλ. ἐποίει **Καλλ.**—**εἰς τὸ χωρίον**, τὸ ὄχυρόν δηλ. μέρος, ὃ κατεῖχον οἱ πολέμιοι (§ 2).—**πλησίον**, τίνος;—**ἑταίρους ὄντας**, τὸν Ἄριστ. καὶ Εὐρύλ.—**οὐδεὶς ἠνέχθη**, διότι οἱ λίθοι εἶχον πλέον ἐξαντληθῆ (πῶς);.

§ 13—14.

Ῥίπτουσαι = ἀφ' οὐ (πρῶτα) ἔρριπτον.—**τὰ παιδιά** = τὰ ἑαυτῶν παιδιά.—**ἐπικαταρριπῶ** = ῥίπτω κάτω κατόπιν.—**ιδῶν τινα θέοντα...** **στολήν ἔχοντα καλήν** = ὅτε εἶδε τινα μὲ ὠραίαν στολήν ὅτι ἔτρεχε.—**ὡς ῥίψοντα ἑαυτὸν** = ἵνα ῥίψῃ (κάτω) ἑαυτόν.—**ἐπιλαμβάνεται** (δηλ. αὐτοῦ) **ὡς κωλύσων** (δηλ. αὐτόν) = πιάνει αὐτόν μὲ σκοπόν νὰ τὸν ἐμποδίσῃ.—**ἐπισπῶμαι τινα** = συμπαρασύρω τινα.—**ῶχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι** = **κατὰ τῶν πετρῶν ἠνέχθησαν** = κατεκρημνίσθησαν κάτω ἀπὸ τοὺς βράχους.—**ἐντεῦθεν** = **ἐνταῦθα**.—**καὶ πρόβατα**, δηλ. πολλά.

Ἐνταῦθα, ὅτε δηλ. οἱ Ἕλληνες εἰσέδραμον εἰς τὸ ἄλωθὲν **χωρίον**.—**ῥίπτουσαι**, δηλ. κάτω εἰς τοὺς κρημνοὺς.—**αὐτόν**, τίνα;

§ 15—17.

Διὰ Χαλύβων = διὰ τῆς χώρας τῶν Χαλύβων.—**ῶν** (= **τούτων**, οὗς) **διῆλθον ἄλλ.** = γενναϊότατοι ἐκ τούτων, διὰ τῆς

χώρας τῶν ὁποίων διήλθον. — *εἰς χεῖρας ἔρχομαι* = ἔρχομαι εἰς συμπλοκὴν. — *ἦτρον* = τὸ ὑπογάστριον, τὸ ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν μέρος. — *σπάρτον* = σχοινίον. — *πυκνὰ ἐστραμμένα* = σφικτὰ πλεγμένα. — *ὅσον ξυήλην = τοσοῦτον* (= τόσον μέγα) *ὅσον ἐστὶ ξυήλη*. — *ὧν κρατεῖν δύναιντο* = πάντας, ὅσων ἠδύναντο νὰ γίνωσι κύριοι. — *ἀποτεμόντες* (= ὁπότε ἀποιέμοιεν) *ἂν ἐπορεύοντο* = ὁσάκις ἀπέκοπτον συνήθιζον νὰ πορεύωνται. — *τὰς κεφαλὰς*, ἀντκμ. τοῦ ἀποτεμόντες καὶ τοῦ ἔχοντες. — *ὡς* = περίπου. — *μίαν* = μόνον μίαν. — *πόλισμα* = πόλις. — *ἐπεὶ παρέλθοιεν* = ὁσάκις διήρχοντο. — *μαχοῦμενοι* (μέλλ. τοῦ ῥ. *μάχομαι*) = ἵνα πολεμήσωσι (κατ' αὐτῶν). — *τὰ ὄχυρά* = ὄχυραὶ θέσεις. — *ἀνακεκομισμένοι ἦσαν* =; (§ 1). — *ὥστε μηδὲν λαμβάνειν...* = ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ λαμβάνωσι τίποτε... — *αὐτόθεν* = ἐκ ταύτης τῆς χώρας. — *ἀλλὰ...* = ὅτινες διὰ τοῦτο... — *διατρέφομαι τινι* = τρέφομαι διὰ τινος. — *ἐκ τῶν Ταόχων* = ἐκ τῆς χώρας τῶν Ταόχων. — **ἔλαβον** = εἰλήφεσαν.

Ἐπορεύθησαν, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν αἰχμαλωτισθέντων Ταόχων. — *οὔτοι*, τίνες; — *ὧν διήλθον*, διὰ τῶν χωρῶν τίνων ἄλλων εἶχον διέλθει μέχρι τοῦδε οἱ Ἕλληνες; — *εἰς χεῖρας ἦσαν (τοῖς Ἕλλ.)*, τοῦτο εἶχον πράξει πρότερον ἄλλοι ἐχθροί; — *ἀντὶ τῶν πτερύγων*, τὸ κατώτερον μέρος τοῦ θώρακος, τὸ καλύπτον τὸ ὑπογάστριον, ἀπέληγεν εἰς πλατείας λωρίδας ἐκ δέρματος, πολλάκις ὑπὸ μεταλλίνων ἐλασμάτων κεκαλυμμένας αὗται ἐλέγοντο *πτέρυγες* (βλ. εἰκ. ἐν σελ. II). — *κνημῖδας*, αὗται ἐκ χαλκῶν πλακῶν συγκείμεναι ἐκάλυπτον τὰς κνήμας ἀπὸ τῶν γονάτων μέχρι τῶν σφυρῶν, ἐσωτερικῶς δὲ ἦσαν ἐπεστρωμέναι πιθανῶς διὰ μαλακωτέρου τινὸς πιλήματος. — *κράνη*, ταῦτα ἦσαν περικεφαλαῖαι, χρήσιμοι εἰς τοὺς πολεμιστὰς πρὸς ἄμυναν. — *ξυήλην*, ἡ *ξυήλη* ἦτο μάχαιρα δρεπανοειδῆς ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Λακεδ. — *μίαν λόγχην*, τὸ δόρυ τῶν Χαλύβων εἶχε μίαν μόνον *λόγχην* (= αἰχμὴν) πρὸς τὰ ἄνω τὸ ἐλληνικὸν δόρυ εἶχε μίαν μόνον; — *αὐτόθεν*, πόθεν; — **ἂ ἐκ τῶν T. ἔλαβον**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 14.

§ 18—20.

Εὔρος... = τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος ἦτο... — *διὰ Σκυθ.* = διὰ τῆς χώρας τῶν Σκυθηνῶν. — *διὰ πεδίου εἰς...* = καὶ ἀφ' οὗ

διήλθον διὰ πεδιάδος ἔφθασαν εἰς... — ἐπισιτίζομαι = προμηθεύομαι τρόφιμα. — πρὸς πόλιν... = καὶ ἔφθασαν εἰς πόλιν... — ὄπωψ (μετ' εὐκτκ.) = ἴνα (μεθ' ὑποτακτ.). — διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χ. = διὰ τῆς χώρας τῆς ἐχθρικῆς εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ὑπηκόους του. — πέντε ἡμερῶν = ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. — χωρίον = θέσις, μέρος. — εἰ δὲ μή, δηλ. ἄξει εἰς χωρίον ὄθεν κτλ. — ἰεθνάει ἐπηγγείλατο = ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρεται νὰ θανατωθῆ. — καὶ ἦγ. ἐπειδὴ ἐνέβ. = καὶ ὅτε ὀδηγῶν (αὐτοὺς) εἰσέβαλλεν. — παρεκελεύετο, δηλ. τοῖς Ἑλλησι. — παρακελεύομαι τινι = προτρέπω τινά. — αἶθω = καίω. — ᾧ = ἐκ τούτου δέ. — δι... συνέλθοι (= σὺν τοῖς Ἑλλησιν ἔλθοι) = ὅτι ἦλθε μετὰ τῶν Ἑλλήνων — οὐ τῆς τῶν Ἑλλ. εὐνοίας, ἐκ τοῦ ἔνεκεν — καὶ ὄχι ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τοὺς Ἑλλ.

Πλέθρον, βλ. ἐν σελ. 115. — ἐπεσιτίσαντο, τὸ ἐπισιτίσασθαι ἦτο ἀναγκαῖον κατὰ τὴν § 17. — ἐκ ταύτης, δηλ. τῆς Γυμναδος. — τῆς χώρας, δηλ. τῶν Σκυθηνῶν. — ἑαυτῶν, ἀντὶ ἑαυτοῦ, διότι μετὰ τοῦ ἄρχοντος συνηπονοῦνται καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ (δηλ. οἱ Σκυθηνοί). — ἐκεῖνος, δηλ. ὁ ἡγεμῶν. — τούτου ἔνεκεν, δηλ. τίνος;

§ 21—24.

Καὶ ἀφικνοῦνται, ὁ καὶ = καὶ πράγματι. — ὄνομά τι ἐσσι = ὀνομάζεται τις. — γίγνομαι ἐπὶ τινος = φθάνω ἐπάνω εἰς τι. — ᾤθησαν, ἄβρ. τοῦ β. οἶομαι = ; — αὐτῶν, ἐκ τοῦ τινός. — ζωγρῶ (-έω) = συλλαμβάνω ζῶντα, αἰχμαλωτίζω. — ἐνέδραν ποιοῦμαι = ἐνεδρεύω. — δασύς = πυκνότριξ, πυκνόμαλλος. — βοῦς = δέρμα βοός. — ὠμοβόειος = ὁ κατεσκευασμένος ἀπὸ ἀκατέργαστον δέρμα. — γέρρα δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια = γέρρα κατεσκευασμένα ἀπὸ πυκνότριχα ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — πλειῶν τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον (δηλ. ἐγίγνετο) = ἐγίνετο (βαθμηδόν) μεγαλυτέρα καὶ πλησιεστέρα. — οἱ ἀεὶ ἐπιόντες... ἐπὶ τοὺς ἀεὶ βοῶντας = οἱ ἐκάστοτε κατόπιν ἐρχόμενοι (στρατιῶται)... πρὸς τοὺς ἀκαταπαύστως κραυγάζοντας — πολλῶ μείζων = ἰσοσύμφ μείζων. — ὅσῳ δὴ = ὅσον βέβαια. — ἐδόκει δὴ... τῷ Ξεν. = τότε πλέον ὁ Ξεν. ἐνόμισεν. — μείζον τι εἶναι = ὅτι εἶναι κατὰ τι σπουδαιότερον. — ἀναλαμβάνω τινά = παραλαμβάνω τινά

μαζί μου.—*παραβοηθῶ* = τρέχω εἰς βοήθειαν.—*τάχα δὴ* = εὐθύς πλέον.—*ἀκούουσι βοώντων τῶν στρατιωτῶν... καὶ παρεγγυώντων* (δηλ. *τοῖς ἐπιούσι*) = ἀκούουσι τοὺς στρατιώτας νὰ φωνάζωσι... καὶ νὰ προτρέπωσι τοὺς κατόπιν ἐρχομένους (νὰ σπεύσωσι δηλ. ἵνα ἴδωσι τὴν θάλασσαν).—*ἐνθα δὴ* = τότε πλέον.—*τὰ ὑποζύγια ἐλαύνεται* = τὰ ὑποζύγια κτυποῦνται διὰ νὰ τρέχωσι.

Ἀφικνοῦνται, κατὰ τὰ τέλη Ἰανουαρίου τοῦ 400.—*ἐπὶ τὸ ὄρος*, δηλ. τὴν θέσιν, τὴν ἐν § 20 δηλωθεῖσαν διὰ τῆς λέξεως *χωρίον*.—*κραυγὴ πολὺ ἐγ.*, ἕνεκα τίνος;—*ἀκούσας*, τίνος;—*ἄλλους*, δηλ. ἢ οἱ ὀπισθεν ἀκολουθοῦντες αὐτούς.—*ἐκ τῆς καομένης χ.*, δηλ. τῶν Σκυθητῶν (§ 20).—*γέρρα*, ταῦτα ἦσαν τετράγωνοι ἀσπίδες πλεκταὶ ἐκ κλάδων οἰσύας (ἰτέας) ἢ λύγων καὶ κεκαλυμμένοι διὰ δερμάτων βοείων ἀκατεργάστων τοιαύτας ἀσπίδος ἔφερον οἱ Πέρσαι, Βαβυλώνιοι, Χαλδαῖοι κ. ἄ.—*ἐγγύτερον*, δηλ. πρὸς τὸ ὀπισθεν ἐρχόμενον λοιπὸν στράτευμα.—*μειζόν τι*, δηλ. ἢ ἐχθρική τις προσβολή.—*ἀκούουσι*, τίνες;—*ἔθεον*, ποῦ;

§ 25—27.

Τὸ ἄκρον = ; (βλ. σελ. 74).—*ἐνταῦθα δὴ* = *ἐνθα δὴ* = ;—*περιβάλλω τινά* = ἐναγκαλιζομαί τινά.—*ἐξαπίνης* = ἐξαίφνης.—*οἷου δὴ παρεγγυήσαντος* (δηλ. *τινός*) = *παρεγγυήσαντός τινος*, ὅστις δὴ ἦν = κατὰ προτροπὴν τίνος, ὃν ἀγνοῶ τίς ἦτο.—*κολωνός* = ὕψωμα, λόφος.—*ἀνατίθῃμι* = ἐπιθέτω.—*δέρματα ὠμοβόεια* = ἀκατέργαστα δέρματα ἐκ βοῶν.—*βακτηρία* = βράβδος.—*αἰχμάλωτα γέρρα* = λαφυραγωγηθέντα γέρρα.—*κατατέμνω τι* = κόπτω τι εἰς τεμάχια.—*διακελεύομαι τινι* = *παρακελεύομαι τινι* (§ 20).—*ἀποπέμπω τινά* = ἀπολύω, ἀφίνω τινά ν' ἀπέλθῃ.—*δῶρα*, κατγρμ. = ὡς δῶρα.—*ἀπὸ κοινοῦ* = ἀπὸ τῶν κοινῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς ὄλους.—*σκευή* = ἐνδυμασία.—*μάλιστα* = πρὸ πάντων.—*δακτύλιος* = δακτυλίδιον.—*οὗ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύονται εἰς Μ.* = ὅπου ἠδύναντο νὰ καταλύσωσι, καὶ τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἠδύναντο νὰ πορευθῶσι διὰ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν χώραν τῶν Μακρῶνων.—*ῥῆτο ἀπιῶν* = ἀνεχώρησεν.

Ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοῦ ὄρους Θήχου.—*ποιούσι κολωνόν*, ἀντι

τροπαίου εἰς ἔνδειξιν τῆς νίκης, ἦν κατήγαγον καθ' ὄλων τῶν μέχρι τοῦδε ἐχθρῶν.— *δερμάτων πλήθος*, τοιαῦτα δέρματα θὰ εἶχον πολλὰ ἐκ τῶν βοῶν τῶν πρὸς διατροφὴν αὐτῶν σφαγέντων κατὰ τοὺς προηγηθέντας σταθμούς· ταῦτα δ' ἐφύλαττον ὡς παντοειδῶς χρήσιμα.— *τὰ αἰχμάλωτα γέρεα*, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἐν § 22.— *κατέτεμνε*, ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ ἄχρηστα.— *διεκελεύετο*, τί; — *ἀπὸ κοινοῦ*, μέρος τῶν λαφύρων ἐθεωρεῖτο ὡς κοινὸν κτῆμα ὄλου τοῦ στρατοῦ — *φιάλην*, αὕτη ἦτο εὐρὺ καὶ ἀβαθὲς ποτήριον ἢ λεκάνιον πρὸς πόσιν ἢ πρὸς ἔκχυσιν σπονδῶν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII).— *σκευὴν Περσικὴν*, αὕτη ἦτο ἱμάτιόν τι, δηλ. ἐπάνω τοῦ χιτῶνος φερόμενον (ἐπανωφόριον), εὐρὺ καὶ μακρὸν μὲ πλατείας χειρίδας, πορφυροβαφές· τὸ ἱμάτιον τοῦτο, ὅπερ ἐκαλεῖτο καὶ *κάνδυς*, ἦτο ἀρχικῶς μηδικόν· μετέπειτα δὲ παρέλαβον αὐτὸ παρὰ τῶν Μήδων καὶ οἱ Πέρσαι. — *δαρεικούς*, ὁ *δαρεικὸς* ἦτο νόμισμα χρυσοῦν ἔχον ἀξίαν 20 ἀργυρῶν ἄττικῶν δραχμῶν· τὸ νόμισμα τοῦτο, κοπὴν ὑπὸ Δαρείου τοῦ Ἰστάσπους καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου οὕτως ὀνομασθέν, εἶχεν ἔνθεν μὲν τὸν τύπον τοῦ βασιλέως τρέχοντος, φέροντος δ' ἐπὶ κεφαλῆς τιάραν, περὶ τοὺς ὤμους φαρέτραν, δόρυ ἐν τῇ δεξιᾷ καὶ τόξον ἐν τῇ ἐκτεταμένῃ ἀριστερᾷ· ἐτέρωθεν δὲ οὐδένα εἶχε τύπον παραστατικόν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV).— *τοὺς δακτυλίους*, οὓς ἔφερον οἱ στρατιῶται· συνήθιζον οἱ ἐλεύθεροι τῶν Ἑλλ. νὰ φέρωσι δακτύλιον, ἐπὶ τῆς σφενδόνης τοῦ ὁποίου ἐνεχαράσσετο θεὸς τις ἢ ἀνὴρ ἢ καὶ ἄλλα τινὰ σημεῖα· τοὺς δακτυλίους οἱ Ἑλλ. μετεχειρίζοντο ὡς σφραγιδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

§ 1—3.

Διὰ Μακρώνων = διὰ τῆς χώρας τῶν Μακρώνων. — *δριζώ* = χωρίζω. — *τὴν τῶν Μ. καὶ τὴν τῶν...* = τὴν χώραν τῶν Μ. ἀπὸ τὴν τῶν... — *ὑπὲρ δεξιῶν* = ἄνωθεν πρὸς τὰ δεξιὰ. — *χωρῖον* = ; — *οἶον (= ὡς) χαλεπώτατον* = τὰ μάλιστα δύσβατον. — *ἐξ ἀριστερᾶς (χειρὸς)* = πρὸς τὰ ἀριστερά. — *ἐμβάλλω εἰς ποταμὸν* = χύνομαι εἰς ποταμόν. — *οὔτος* = αἱ ὄχθαι

τούτου. — **δασύς δένδροσι** (= δένδροις) π. μὲν οὐ, πυκνοῖς δὲ = κατάφυτος ἐκ δένδρων ὄχι μεγάλων, ἀλλὰ πυκνῶν. — **προσερχομαι** = πλησιάζω. — **χιτώνες τριχίνοι** = χιτώνες κατασκευασμένοι ἐκ τριχῶν. — **κατ' ἀντιπέραν τῆς δ.** = ἀντικρὺ τοῦ μέρους, δι' οὗ ἔμελλον νὰ διαβῶσι. — **διακελεύομαι τινι** = ; (κεφ. 7, § 26). — **λίθους εἰς τὸν ποταμὸν ἔρριπτον** = ἔρριπτον λίθους, ἀλλὰ . . . εἰς τὸν ποταμὸν. — **ἐξικνοῦντο**, δηλ. τῶν Ἑλλ. — **ἐξικνοῦμαι τινος** = φθάνω τινά. — **οὐδὲ βλάπτω οὐδὲν** = καὶ δὲν ἐπιφέρω καμμίαν βλάβην.

Ἐντεῦθεν, πόθεν; — **ἐπὶ τὸν ποταμὸν**, δηλ. τὸν Ἄρπασον (κεφ. 7, § 18). — **ἄλλον ποταμὸν**, ἄγνωστον τινά. — **ὁ ὀρίζων**, δηλ. ποῖος; — **δι' οὗ**, ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄλλον ποταμὸν καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ὀρίζοντα. — **οὔτος**, δηλ. ὁ ἄλλος ποταμός. — **προσηλθόν**, ποῦ; — **ἐκοπιον**, ἵνα ἀνοίξωσι δρόμον. — **γέρορα**, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 120. — **τριχίλους χιτώνας**, πρβλ. τὰς νῦν παρὰ ταῖς χωρικοῖς συνήθεις κ α π α ς. — **διεκελεύοντο**, δηλ. πρὸς ἐπίθεσιν. — **ἐξικνοῦντο**, τίνες;

§ 4-7.

Τῶν πελταστίων ἀνήρ = στρατιώτης τις πελταστής. — **Ἄθ. φάσκων δεδουλευκέναι**, λέγων = ὅστις, καθὼς ἔλεγεν, εἶχε χρηματίσει δούλος ἐν Ἀθήναις καὶ ὅστις ἐθεβαίου. — **γιννώσκω τὴν φωνήν** = ἐννοῶ τὴν γλῶσσαν. — **«καὶ οἶμαι» ἔφη** = «(καὶ τόσον καλὰ μάλιστα), ὥστε», προσέθηκε, «νομίζω. — **ἐμὴν ταύτην πατριδα εἶναι** = ὅτι αὕτη ἡ χώρα εἶναι πατρίς μου — **ἔφη**, ὑποχμ.: ὁ Ξενοφῶν. — **ἀλλ' οὐδὲν . . . οὐδὲν . . . ἐρωτήσαντος** (δηλ. αὐτοῦ) = ἀφ' οὗ αὐτὸς ἠρώτησε. — **τί ἀντιτετάχεται** (= ἀντιτεταγμένοι εἰσὶ) = διατί ἔχουσιν ἀντιπαραταχθῆ. — **καὶ χρῆζονσι** = καὶ τί (= διατί) χρῆζονσι. — **χρῆζω** = θέλω — **ὅτι καὶ . . .** = χρῆζομεν πολέμοι εἶναι ὑμῖν, ὅτι (= διότι) καὶ κτλ. — **ὅτι οὐ κακῶς γε ποιήσοντες** (δηλ. ἐρχόμεθα ἐπὶ τὴν ὑμετέραν χώραν) = ὅτι ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἰδικήν σας χώραν οὐχὶ ὅπως κακοποιήσωμεν ὑμᾶς. — **εἰ δοῖεν ἄν** = ἄν ἡμποροῦν νὰ δώσουν. — **(τὰ) πιστὰ** = πράγματα, δι' ὧν πείθεται τις καὶ πιστεύει, ἔχει ἐμπιστοσύνην ἐπομ. = ἐγγυήσεις. — **δίδωμι (τὰ) πιστὰ τινος** = δίδω ἐγγυήσεις περὶ τινος, διὰ τι. — **ἐντεῦθεν**, τοπικὸν ἢ χρονικόν; — **ταῦτα . . . πιστὰ**

εἶναι = ὅτι τοῦτο (ἢ ἀνταλλαγὴ δηλ. λόγχης) εἶναι ἐγγύησίς τις. — *ἔφασαν*, ὑποκμ.: *οἱ Μάκρωνες*. — *ἐπιμαρτύρομαι τοὺς θεοὺς* = ἐπικαλοῦμαι τοὺς θεοὺς ὡς μάρτυρας.

Τῶν ἀνθρώπων, τούτων (δηλ.): — *οἱ δ' εἶπον...*, δηλ. οἱ πολέμιοι οἱ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης παρατεταγμένοι. — *λέγειν ἐκέλευον*, τίνα; — *εἰ δοῖεν ἄν*, τίνες; — *τούτων*, δηλ. τοῦ ὅτι οἱ Ἕλλ. δὲν ἔρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Μακρ. ἐπὶ κακῷ σκοπῷ, ἀλλ' ὅτι ἀπέρχονται εἰς τὴν Ἑλλ. καὶ ὅτι ποθοῦσι νὰ φθάσωσιν εἰς θάλασσαν. — *καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν*, δηλ. τὰ πιστά. — *ταῦτα ... πιστὰ εἶναι*, παρὰ τοῖς Μάκρωνσιν ἢ ἀνταλλαγὴ λόγχης ἔθεωρεῖτο ὡς ἐγγύησίς τις· παρ' ἄλλοις τὰ πιστὰ ἦσαν *δεξιάι, ὄρκοι, ὄμηροι* κ.τ.τ. — *θεοὺς ἐλεμαρτ.*, οἱ Μάκρ. καὶ οἱ Ἕλλ. ἐπεκαλέσθησαν τοὺς θεοὺς ὡς μάρτυρας τίνος πράξεως;

§ 8—9.

Μετὰ τὰ πιστά, κατ' ἔννοιαν = μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης. — *συνεξέκοπτον* = ἐξέκοπτον σὺν τοῖς Ἕλλησι. — *τὴν ὁδὸν ὁδοποιῶ* = ἐπιπεδῶ τὴν ὁδόν, τὴν δύσβατον ὁδὸν κάμνω βατήν. — *ὡς διαβιβῶντες...* *παρήγαγον*, εἰς ταῦτα νοητέον ὡς ἀντικμ.: *τοὺς Ἕλληνας*. — *ὡς διαβιβῶντες* (μέλλ. τοῦ ῥ. *διαβιβάζω*) = ἵνα διαβιβάσωσι, ἵνα διευκολύνωσι τὴν διάβασιν. — *ἐν μέσοις...* *τοῖς Ἕλλησι* = ἐν τῇ μέσῳ τῶν Ἑλλήνων. — *παρέχω ἀγορὰν (τινί)* = παρέχω, προμηθεύω εἰς τινὰ τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — *παράγω* = παρακολουθῶν ὁδηγῶ, — *ἐν τρισὶν ἡμέραις* = ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν. — *ἕως* = ἕως ὅτου. — *καθίστημί τινα ἐπὶ τι* = φέρω τινὰ εἰς τι. — *ἐπὶ τὰ Κ. ὄρια* = εἰς τὰ ὄρια τῆς χώρας τῶν Κόλχων. — *φάλαγγα* = εἰς φάλαγγα. — *ὡς οὕτως ἀξοντες* = ἵνα οὕτως προχωρήσωσι. — *βουλεύσασθαι συλλεγεῖσι* = *συλλεγῆναι καὶ βουλεύσασθαι*. — *ὅπως... ἀγωνιοῦνται* = πῶς ν' ἀγωνισθῶσιν. — *ὡς κάλλιστα* = ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερα.

Οἶαν ἠδύνατο, ἐπομένως τὰ παρεχόμενα τρόφιμα ἦσαν ἀφθονα· καὶ ἀρκούντως καλά; — *παρεῖχοι*, τίσι; — *ἐνταῦθα*, δηλ. ἐπὶ τοῖς ὄριοις τῆς χώρας τῶν Κόλχων. — *ἀντιπαρετάξαντο φ.*, ὡσάντις ὁ ἐχθρὸς ἦτο πλησίον καὶ ἐγένετο προετοιμασία πρὸς μάχην, ἐχρησιμοποιεῖτο ἢ κατὰ μέτωπον πορεία, ἐν ἣ οἱ λόχοι

ἢ αἱ ἐνωμοταί συμπεπυκνωμένοι παρ' ἀλλήλους ἐβάδιζον. — οὕτως, δηλ. παρατεταγμένοι εἰς φάλαγγα. — *ἔδοξε τοῖς στρατ.*, βλ. ἐν σελ. 74.

§ 10—11.

“Οὐ δοκοίη (δηλ. αὐτῷ) = ὅτι φαίνεται καλὸν εἰς αὐτόν. — *παύσαντας* (δηλ. αὐτοὺς [τοὺς στρατηγούς]) *τὴν φ.* = ἀφ' οὗ αὐτοὶ διαλύσῃσι τὴν εἰς φάλαγγα παράταξιν (τοῦ στρατοῦ). — *τῇ μὲν... τῇ δὲ* = ἀλλοῦ μὲν... ἀλλοῦ δέ. — *ἀνοδος, ον* = ἀδιάβατος. — *εὐοδος, ον* = εὐδιάβατος. — *τοῦτο*, διασφαεῖται διὰ τῆς ἐπομένης προτάσεως: *ὅταν... ὀρῶσιν.* — *ἀθυμίαν ποιῶ (τινι)* = προξενῶ (εἰς τινά) ἀθυμίαν (ὀλιγοψυχίαν) = κάμνω τινά (νὰ) μικροψυχήσῃ (νὰ δειλιάσῃ). — *ἔπειτα* = ἐκτὸς δὲ τούτου. — *ἦν... προσάγωμεν* = ἐὰν ἐπερχώμεθα. — *τεταγμένοι ἐπὶ πολλῶν* = παρατεταγμένοι οὕτως ὥστε ἡ φάλαγξ νὰ ἔχῃ πολὺ βάθος. — *περιτιτεύω τινός* = ὑπερφάλαγγῳ τινά. — *τοῖς περιτιτοῖς χρ. ὅ,τι ἂν β.* = τοὺς πλεονάζοντας (κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῆς παρατάξεως) στρατιώτας των θὰ μεταχειρισθῶσιν εἰς ὅ,τι ἂν θέλωσι (= θὰ χρησιμοποιήσῃσι καθ' ἡμῶν, καθ' οἷονδήποτε τρόπον θελήσωσι). — *τεταγμένοι ἐπ' ὀλίγων* = παρατεταγμένοι οὕτως ὥστε ἡ φάλαγξ νὰ ἔχῃ ὀλίγον βάθος. — *οὐδὲν ἂν εἶη θ.* = οὐδὲν θαυμαστὸν ἔσται. — *εἰ διακοπέη* = ἐὰν διασπασθῇ. — *ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ βελῶν καὶ ἀνθρώπων ἐμπесόντων* = ὑπὸ βελῶν καὶ ἀνθρώπων ἀνθρώπων ἐμπесόντων = ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ βελῶν, τὰ ὅποια πάντα ὁμοῦ σωρηδὸν ἤθελον ἐπιπέσει (καθ' ἡμῶν). — *πῆ* = κάπου, εἷς τι μέρος. — *κακὸν* = ὀλέθριον.

Λόχους ὀρθίους, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 88. — *ἡ μὲν...*, διὰ τούτου δηλοῦται ἡ α' αἰτία, δι' ἣν ὁ Ξεν. φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ σχηματίσῃσι λόχους ὀρθίους· ἡ β' δηλοῦται κατωτέρω διὰ τοῦ: «*ἔπειτα ἦν μὲν...*». — *ὅταν τεταγμ... ὀρῶσιν*, δηλ. οἱ στρατιῶται. — *διεσπασμένην...*, ὅταν μὲν ἡ φάλαγξ βαδίξῃ συμπεπυκνωμένη, θαρροῦσιν οἱ στρατιῶται· ὅταν δ' αὕτη κατὰ τὴν πορείαν διασπασθῇ, οἱ στρατιῶται ἀθυμοῦσι, διότι φοβοῦνται μὴ ὁ ἐχθρὸς εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ κενά, τὰ γενόμενα κατὰ τὴν διάσπασιν τῆς φάλαγγος. — *ἐπὶ πολλῶν... ἐπ' ὀλίγων*, ἡ φάλαγξ κατὰ τὰς περιστάσεις εἶχεν ἄλλοτε μὲν μικρότερον τὸ μέτωπον καὶ

μεγαλύτερον τὸ βάθος, ἄλλοτε δὲ τοῦναντίον. — *τοῦτο*, δηλ. ἡ διάσπασις τῆς φάλαγγος. — *τῇ ὄλῃ φ. καθὼν ἔσται*, διατί;

§ 12—13.

Ἄλλὰ = τοῦναντίον. — *ποιησαμένους (ἡμᾶς) . . .* = ποιήσασθαι (ἡμᾶς) καὶ . . . — *τοσοῦτον χωρίον κατασχεῖν τοῖς λόχοις* = τοσοῦτον χώρον νὰ καταλάβωμεν διὰ τῶν λόχων. — *διαλιπόντας* = ἀφ' οὗ ἀφήσωμεν κενὰ διαστήματα ἐν τῷ μεταξύ. — *ὄσον ἔξω κτλ.* = ὄσον (= ὥστε) τοὺς ἐσχάτους λόχους γενέσθαι ἔξω τῶν κεράτων τῶν πολεμίων = ὥστε οἱ τελευταῖοι λόχοι νὰ εὐρεθῶσιν ἔξω τῶν περύγων τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ. — *ἐσόμεθα . . . οἱ ἐσχ. λόχοι* = θὰ εἴμεθα ἡμεῖς, δηλ. οἱ τελευταῖοι λόχοι = ἡμεῖς μὲ τὸς τελευταίους λόχους. — *οἱ κρᾶτιστοι* = οἱ ἀνδρειότατοι. — *προσίασι* = θὰ πλησιάσωσι (τὸν ἐχθρόν). — *ἢ τε . . . ταύτη* = καὶ ὅπου . . . ἐκεῖ. — *ἄξει*, ἀμτῶτ. = θὰ ἔλθῃ. — *τὸ διαλείπον* = τὸ κενὸν μεταξύ τῶν λόχων διάστημα. — *ἐνθεν καὶ ἐνθεν λόχων ὄντων* = διότι καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν (θὰ) εἶναι λόχοι. — *διακόπτω* = διασπῶ. — *προσιόντα* = προχωροῦντα, βαδίζοντα (κατὰ τοῦ ἐχθροῦ). — *εἷς* = εἷς καὶ μόνον. — *οὐδεὶς μηκέτι μείνη* = οὐκ ἔστι φόβος ἔτι μή τις μείνη = δὲν εἶναι πλέον φόβος μήπως μείνη τις = ἐξ ἅπαντος οὐδεὶς θὰ μείνη πλέον.

Τοὺς ἐσχάτους λόχους, ὡς πρὸς τὰς πτέρυγας. — *ἡμῶν*, ἰδίᾳ τῶν λοχαγῶν. — *ὁ πλησίον*, δηλ. λόχος. — *ἐπὶ τὸ ἄκρον*, τίνος;

§ 14.

Ἀπιῶν = ἐν ᾧ μετέβαινε. — *οὔτοι εἰσι . . . μόνοι ἔτι ἡμῖν ἐμποδῶν* = οὔτοι (ἐκεῖ) . . . μόνοι ἀκόμη μᾶς ἐμποδίζουσιν. — *τὸ μὴ ἤδη εἶναι*, αἰτιατικ. τῆς ἀναφορᾶς τοῦ: *ἐμποδῶν εἰσι* τὸ δὲ *μὴ* κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν πλεονάζει = ἀπὸ τοῦ νὰ εἴμεθα (ἀπὸ τοῦ νὰ φθάσωμεν) πλέον. — *ἐνθα = ἐκεῖσε, ἐνθα = ἐκεῖ* . . ὅπου. — *πάλαι* = πρὸ πολλοῦ. — *καὶ ὠμούς . . .* = καὶ ὠμούς ἀκόμη . . .

Ἔδοξε, δηλ. τοῖς στρατηγοῖς. — *ἐπὶ τὸ εὐών. ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ*, ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι εἶχον συνέλθει πρὸς σύσκεψιν (§ 9) πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ περὶ τὸν Χειρίσσοφον, ὅστις ἠγεῖτο μὲν,

ὄσακις ἐπορεύετο ἢ φάλαγξ ἐπὶ κέρως, εἶχε δὲ τὸ δεξιόν, ὄσακις τὸ στράτευμα ἦτο τεταγμένον εἰς φάλαγγα· ὁ δὲ Ξενοφ. ὠπισθοφυλάκει ἢ εἶχε τὸ εὐώνυμον. — τοῖς στρατιώταις, οὐχὶ τοῖς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς στρατιώταις. — οὗτοι . . . μόνοι, τίνες ἐνοοῦνται; — ἔνθα . . . σπεύδομεν, δηλ. εἰς τὴν θάλασσαν, ὁπόθεν ἔμελλον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των.

§ 15—18.

Ἐν ταῖς χώραις γίνονται = ἔρχονται εἰς τὰς θέσεις των. — σχεδὸν εἰς τοὺς ἑκατὸν (δηλ. ἐγένετο), κατ' ἔννοιαν = περιεῖχε σχεδὸν ἑκατὸν ἄνδρας. — τριχῆ ἐποίησαντο = ἔταξαν εἰς τρία μέρη. — τοὺς μὲν τοῦ εὐων. ἔξω, τοὺς δὲ τοῦ δεξ. (δηλ. ἔξω), τοὺς δὲ κ. μέσον, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τοὺς: τοὺς πελι. καὶ τοὺς τοξότας = ἄλλους μὲν ἔξω τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος, ἄλλους δὲ ἔξω τοῦ δεξιοῦ, ἄλλους δὲ ἐν τῇ κέντρῳ. — ἔξ. ἐκάστους, κατ' ἔννοιαν = ἀνὰ ἑξακοσίους ἐν ἐκάστῳ μέρει. — παρεγγυῶ = διατάττω. — παιανίζω = ψάλλω τὸν παιᾶνα· παιᾶν δὲ = ᾠσμα πολεμικόν. — ἔξω γενόμενοι = ἔξω. — ἀντιπιραθεόντες = ἀντικρὺ τῶν Ἑλλ. παραλλήλως πρὸς τὸ μέτωπον αὐτῶν τρέχοντες. — πολὺν = μέγα μέρος. — κενὸν ποιῶ = ἀφίνω κενόν. — οἱ κατὰ τὸ Ἀρκαδικὸν (δηλ. ὀπλιτικόν) πελι., κατ' ἔννοιαν = οἱ πελτασταὶ τῶν Ἀρκαδῶν ὀπλιτῶν. — φεύγειν (δηλ. τοὺς πολεμίους) = ὅτι οἱ πολέμιοι φεύγουσι. — συνεφέπομαί τι· = συνακολουθῶ τινα. — τὸ Ἀρκ. ὀπλιτ., ὧν = οἱ Ἀρκαδὲς ὀπλιταί, ὧν. — ὡς ἤρξαντο, ὑποκμ.: οἱ πελτασταί. — ἔστησαν, α' ἄορ. ἢ β'; — ἄλλος ἄλλη = ἄλλος ἐδῶ καὶ ἄλλος ἐκεῖ. — φυγῆ τρέπομαι = τρέπομαι εἰς φυγὴν, φεύγω.

Ταῖς χώραις . . . ἐγ., ἐκ τοῦ δεξιοῦ δηλ. κέρατος, ὅπου εἶχον συνέλθει πρὸς σύσκεψιν πρβλ. § 14. — ἕκαστοι, δηλ. τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν. — τοῦ εὐωνύμου . . ., οἱ Ἑλλ. συνήθιζον νὰ συντάσσωνται εἰς τρία χωριστὰ μέρη, δηλ. εἰς τὸ δεξιὸν (κέρατος), τὸ εὐώνυμον καὶ τὸ μέσον. — ἔξακ. ἐκάστους, κατὰ ταῦτα ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἀποτελεῖται νῦν ἐξ 9.800 ἀνδρῶν· ἐκ πόσων ἀνδρῶν ἀπετελεῖτο οὗτος κατὰ τὴν πρώτην ἐπιθεώρησιν τὴν ὑπὸ τοῦ Κύρου γενομένην ἐν Κελαιναῖς τῆς Φρυγίας; πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 9. — παρεγγύησαν, ἐνταῦθα ἢ διαταγὴ μετε-

δόθη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα· πῶς ἄλλως ἐδίδοντο αἱ στρατιωτικαὶ διαταγαί; βλ. ἐν σελ. 75. — **εὐχεσθαι**, ἐπικειμένης μάχης ἐτελεῖτο θυσία, δι' ἧς ἐζητάζετο ἡ βούλησις τῶν θεῶν ἐνταῦθα ἀντὶ τῆς θυσίας γίνεται προσευχὴ πρὸς τοὺς θεοὺς. — **παιανίσαντες**, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης οἱ Ἕλλ. ἔψαλλον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως τὸν **παιᾶνα**, ἐπικαλούμενοι δι' αὐτοῦ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ. — **Χειρῖσοφος καὶ Ξεν.**, ποῖον κέρασ διώκει ὁ ἀ' καὶ ποῖον ὁ β'; βλ. ἐν σελ. 125. — ὡς εἶδον αὐτούς, δηλ. **γενομένους ἔξω τῆς φάλαγγος**. — **ἀντιπαραθέοντες**, ἵνα ἀποφύγῃσι τὴν ὑπερφαλλάγησιν. — **οἱ κατὰ τὸ Ἄρκ. πελι.**, νοοῦνται οἱ κατὰ μέσον ταχθέντες.

§ 19-21.

Καὶ τάπιτήδεια... = ἐχούσαις καὶ τάπιτήδεια π. — **τὰ ἄλλα οὐδὲν = τῶν ἄλλων οὐδὲν** (δηλ. ἦν). — **ὄ, τι καὶ ἐθαύμασαν**, κατ' ἔννοιαν = ἄξιον καὶ τοῦ παραμικροῦ θαυμασμοῦ. — **τὰ δὲ σμήνη... = μόνον τὰ σμήνη τῶν μελισσῶν...** — **τῶν κηρίων... τῶν στρατιωτῶν**, ἡ ἀ' γενκ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ **ἔφαγον**, ἡ β' ἐκ τοῦ **ἴσοι**. **κηρίον δὲ = κηρήθρα**, μελόπιττα. — **ἄφρων γίγνομαι = χάνω τὰς φρένας μου**, τὸ λογικόν μου. — **ἦμου**, παρατατκ. τοῦ ῥ. **ἐμῶ (-έω) = κάμνω ἔμετον**, ξερνῶ — **οἱ ἐδηδοκότες** (παρακμ. τοῦ ῥ. **ἔσθίω**) = ὅσοι εἶχον φάγει. — **σφόδρα μεθύοντες (ἄνθρωποι) = πολὺ (= στουππί) μεθυσμένοι ἄνθρωποι**. — **ἔωκσαν**, τοῦ ῥ. **ἔοικα (τινι) = ;** — **οἱ δὲ πολὺ μαιν.** = **οἱ δὲ πολὺ ἐδηδοκότες ἔωκσαν (οἱ μὲν) μαινομένοις** (ἀνθρώποις). — **ἀποθνήσκουσι**, ποίας ἐγκλ. ὀριστικῆς ἢ μετοχῆς; ἐκ τῶν ἐπομένων φαίνεται τοῦτο «... ἀπέθανε μὲν οὐ δεῖς». — **οὕτω πολλοὶ = τόσοσ πολλοί**. — **ὥσπερ τροπῆς γενομένης = σάν νὰ εἶχε γέιναι ἡττά τις καὶ καταστροφὴ τοῦ στρατεύματος**. — **ἦν = ἐπεκράτει**. — **πῶς = περίπου**. — **ἀναφρονῶ = ἐπανέρχομαι εἰς τὰς φρένας μου**. — **τρίτῃ δὲ καὶ τετάρτῃ = κατὰ τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν ἢ κατὰ τὴν τετάρτην**. — **ὥσπερ ἐκ φαρμ. = ὅπως ἐγείρεται τις μετὰ τὴν πόσιν φαρμάκου = σάν νὰ εἶχον πάρει προηγουμένως κανένα φάρμακον**.

Ἀναβάντες, ποῦ; — **τὰ μὲν ἄλλα**, τὰ ὁποῖα δηλ. εἶδον ἐνταῦθα. — **αὐτόθι**, δηλ. ποῦ; — **ἄφρονες ἐγίνοντο**, τὸ μέλι τοῦτο τὸ καὶ **μαινόμενον** λεγόμενον εἶναι τοιοῦτον, διότι αἱ

μέλισσαι ἀπολέγουσιν αὐτὸ ἐξ ἀνθέων ἐρεικοειδοῦς θάμνου, ὅστις καλεῖται **Ῥοδόδενδρον** ἢ — κατ' ἄλλους — **Ἄζαλέα**· καὶ νῦν ἔτι — κατὰ τοὺς νεωτέρους περιηγητὰς — κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη πωλεῖται τὸ μέλι τὸ μὲν χρῶμα σκοτεινόν, τὴν δὲ γεῦσιν ὑπόπικρον, ὅπερ ὤμὸν ἐσθιόμενον ἐπιφέρει τὰ αὐτὰ συμπτώματα, οἷα τὰ παρὰ Ξεν. μνημονεύμενα. — **τὴν αὐτὴν ὥραν**, καθ' ἣν δηλ. εἶχον φάγει τὰς κηρήθρας. — **ἐκ φαρμακ.**, τὸ ὑπονοούμενον φάρμακον εἶναι ἢ καθάρσιόν τι ἰσχυρὸν ἢ ναρκωτικόν.

§ 22—24.

Οἰκουμένη πόλις = πολυάνθρωπος πόλις. — **ἐν τῷ Εὐξ.** **Πόντῳ** = παρὰ τὸν Εὐξεινον Πόντον. — **ὀρμῶμαι** = ξεκινῶ, ἔχω ὀρμητήριον. — **λήξομαι** = λεηλατῶ. — **ἀγορὰν παρέχω** = ; πρὸλ. § 8. — **ξένια**, κτηρμ. = ὡς δῶρα φιλοξενίας. — **ἀλφίτα** = κριθινὸν ἄλευρον. — **συνδιαπράττομαι ὑπὲρ τινος** = διαπραγματεύομαι συγχρόνως ὑπὲρ τινος = μεσιτεύω ὅπως γείνη συνθήκη πρὸς ὄφελός τινος. — **οἱ πλησίον Κόλχοι** = οἱ γείτονές των Κόλχοι. — **μάλιστα** = πρὸ πάντων. — **ξένια**, καὶ ἐνταῦθα κτηρμ. = ; — **καὶ παρ' ἐκ.** = καὶ παρ' ἐκείνων ἀκόμη. — **ἤλθον** = ἐκομίσθησαν.

Ἦλθον, κατὰ τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου τοῦ 400 π. Χ. — **εἰς Τραπ.**, ἐνταῦθα νοεῖται οὐχὶ ἡ πόλις, ἀλλ' ἡ περιοχὴ καὶ τὰ πέριξ τῆς Τραπ. πρὸλ. κατωτέρω: **ἐδέξαντο** (εἰς τὴν πόλιν). — **Ἑλληνίδα**, διότι ἡ Σινώπη, ἥς ἀποικία ἦτο ἡ Τραπεζοῦς, ἦτο ἀποικία τῶν Μιλησίων. — **ἐδέξαντο**, δηλ. εἰς τὴν πόλιν. — **ὑπὲρ τῶν Κόλχων**, οὓς **ἐλήξοντο** οἱ Ἑλλ.· κατὰ ταῦτα ποτὸς ὄρος θὰ ὠρίζετο ἐν τῇ συνθήκῃ, ἣν οἱ Τραπ. ἐνήργουν νὰ γείνη μεταξὺ Κόλχων καὶ Ἑλλ.; — **παρ' ἐκείνων**, τίνων; — **ἤλθον**, πρὸς τίνας;

§ 25—26.

Τὴν θυσίαν παρασκευάζομαι = προετοιμάζω τὴν θυσίαν. — **εὔξαντο**, ὁ ἀόρ. ἔχει ἐνταῦθα σημασίαν ὑπερστυλ. — **εὔχομαι θυσίαν** = ὑπόσχομαι, τάζω θυσίαν. — **ἱκανοὶ** (μετ' ἀπρμφ.) = ἀρκετοὶ (ὥστε νὰ...). — **ἀποθύω σωτήρια** (**ἱερὰ**) = προσφέρω τὴν θυσίαν, ἣν ἔταξα, διὰ τὴν σωτηρίαν. — **ἀποθύω ἡγεμόσυνα** (**ἱερὰ**) = προσφέρω τὴν θυσίαν, ἣν ἔταξα, διὰ τὴν εὐτυχῆ καθο-

δήγησιν.— *ποιῶ ἀγῶνα* = διοργανῶν ἄγῶνα.— *γυμνικὸς* = ἀνήκων ἢ κατάλληλος πρὸς σωματικὰς ἀσκήσεις· *γυμνικὸς ἀγὼν* = ἀγὼν εἰς τὴν πάλην καὶ εἰς ἄλλας σωματικὰς ἐπιδειξιότητας.— *εἶλοντο*, ἀόρ. τοῦ ῥ. *αἰρουμαι* = ἐκλέγω.— *ἔφυγε... οἴκοθεν* = ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς πατρίδος του.— *ἄκων* = χωρὶς νὰ θέλῃ, ἀκουσίως.— *κατακανῶν... πατάξας*, ἢ ἀ' μετχ. αἰτλγκ., ἢ β' τροπκ.— *κατακάλνω* = φονεύω.— *πατάσσω* = κτυπῶ.— *δρόμος* = τόπος, ἐνθα γίνεται ὁ ἀγὼν τοῦ δρόμου = στάδιον.— *δρόμον ἐπιμεληθῆναι... προσιατῆσαι*, τὰ ἀπρμφ.— καθαρῶς τελκ.— ἐξαρτ. ἐκ τοῦ *εἶλοντο* = ἵνα φροντίσῃ περὶ κατασκευῆς προχείρου σταδίου... ἵνα... — *προσιατῶ τοῦ ἀγῶνος* = εἶμαι ἐπιμελητῆς τοῦ ἀγῶνος.— *ἠγεῖσθαι (αὐτοῖς)* = νὰ ὀδηγῇ (αὐτούς).— *δπου τὸν δρ. πεποιηκῶς εἶη* = ἐκεῖ, δπου εἶχε διαχαράξῃ (= ἐτοιμάσει) τὸ στάδιον.— *δειξας οὔπερ* = ἀφ' οὗ ἔδειξε τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἀκριβῶς... — *κάλλιστος τρέχειν* = καταλληλότετος εἰς τὸ νὰ τρέχῃ τις.— *ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὔτως* = ἐν τόσῃ ἀνωμάλῃ καὶ συνδένδρῳ τόπῳ.— *μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ κατ.* = (τόσῃ τὸ καλύτερον.) ὅστις πέσῃ, θὰ πονέσῃ κἄπως περισσότερον (παρὰ ἐὰν... ;).

Εὔξαντο, οἱ Ἑλλ. μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Τισσαφέρου εὐρισκόμενοι ἐν μεγίστῃ στενοχωρίᾳ ὑπεσχέθησαν νὰ προσφέρωσι θυσίαν εἰς τὸν Δία καὶ εἰς ἄλλους θεοὺς, εὐθύς ὡς φθάσωσιν εἰς φιλικὴν χώραν (πρὸβλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 9). — *τῷ Ἡρακλεῖ*, ὁ Ἡρακλῆς ἐθεωρεῖτο ὡς προστάτης τῶν ἐν ταῖς πορείαις ταλαιπωρουμένων.— *ἔφυγε*, ὁ διαπράξας ἀκούσιον φόνον ὧφειλε νὰ εἶναι μακρὰν τῆς πατρίδος, ἕως ὅτου συνδιαλλαχθῇ μετὰ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος· τοῦτο δ' ἐγένετο ἐκτίνοντος τοῦ φονέως ποσὸν τι χρηματικὸν ὀριζόμενον ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος.— *ξυήλη*, περὶ ταύτης βλ. ἐν σελ. 118.— *τὰ δέρματα*, δηλ. τῶν θυσιασθέντων ζώων· ταῦτα παρέδωκαν εἰς τὸν Δρακόντιον, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς ἄθλα εἰς τοὺς νικητάς.— *δυνήσονται*, οἱ ἀγωνιζόμενοι.— *ἐν σκληρῷ καὶ...*, συνήθως ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἤσχοῦντο οἱ νέοι ἐν τῇ πάλῃ, ἦτο ὀμαλός.

§ 27—28.

Ἄγωνίζομαι στάδιον... δόλιχον... πάλην κτλ. = ἀγωνίζομαι εἰς ἀπλοῦν δρόμον... εἰς μακρὸν δρόμον... εἰς τὴν πάλην κτλ.

— *τῶν αἰχμ. οἱ πλεῖστοι* = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰχμαλώτων. — *καὶ καλὴ θέα . . .* = καὶ οὕτω ὠραῖον θέαμα . . . — *καταβαίνω (εἰς τὸ στάδιον)* = λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. — *ἅτε θεωμένων τῶν ἐταίρων* = ἐπειδὴ οἱ συστρατιωτῶν παρετήρουν αὐτούς. — *πολλὴ φιλονικία γίνεταί* = μεγάλη ἀμιλλα ὑπάρχει. — *θέουσιν ἵπποι* = γίνεται ἵπποδρομία. — *ἔδει αὐτοὺς* (δηλ. τοὺς ἵππους) . . . *ἄγειν* (δηλ. τοὺς ἵππείας) = ἔπρεπε νὰ ὀδηγήσιν οἱ ἵππεις αὐτοὺς (δηλ. τοὺς ἵππους). — *κατὰ τοῦ πρᾶνου ἔλασαντας . . . ὑποστρέφαντας* (δηλ. τοὺς ἵππείας) = ἀφ' οὗ οἱ (ἀγωνιζόμενοι) ἵππεις τρέξωσι μὲ τοὺς ἵππους των εἰς τὸν κατήφορον στραφέντες . . . — *ἐν τῇ θαλάττῃ* = παρὰ τὴν θάλασσαν. — *κάτω καλινδοῦμαι* = κυλιόμαι εἰς τὸν κατήφορον. — *οἱ πολλοὶ* = οἱ περισσότεροι (ἐκ τῶν ἵππων). — *τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον* = ἡ λίαν ἀνωφερῆς θέσις. — *βάδην* = βῆμα πρὸς βῆμα. — *ἐνθα* = τότε. — *πολλὴ κραυγὴ καὶ γ . . .* = μεγάλαι κραυγαὶ καὶ γέλωτες καὶ ξεφωνητὰ δυνατὰ πρὸς παρόρμησιν (τῶν διαγωνιζομένων) ἤκούοντο.

Στάδιον, ὁ δρόμος ἦτο τεσσάρων εἰδῶν ἀπλοῦς δρόμος ἢ *στάδιον*, *διαυλος*, *δόλιχος* καὶ *ὀπλίτης δρόμος*· κατὰ τὸν πρῶτον ὄφειλον οἱ διαγωνιζόμενοι νὰ διατρέξωσιν ἀπαξ τὸ στάδιον, τὸ ὁποῖον εἶχε μῆκος 600 ποδῶν ἤτοι 186 μέτρων περίπου, εἰς τὸν *διαυλον* δ' ἐπέστρεφον πάλιν εἰς τὸ μέρος, ἀφ' οὗ ὠρμήθησαν, ὥστε διήνυσον δύο στάδια· ὁ *δόλιχος* ἦτο μακρὸς δρόμος, ἑπταπλάσιος τοῦ σταδίου, καὶ ὁ τέταρτος δρόμος, ὁ *ὀπλίτης*, συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ ἀγωνιζόμενοι ἔφερον ἀσπίδα, θώρακα, κράνος καὶ κνημίδας, ἀργότερον δὲ μόνον ἀσπίδα καὶ κράνος. — *τῶν αἰχμ. οἱ πλεῖστοι*, ἐπειδὴ παῖδες ἐλευθέρων δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ στρατῷ, ἐπετρέπη νὰ διαγωνισθῶσι καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι παῖδες, ὅπερ ἐν Ἑλλάδι δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον. — *πυγμῆν*, οἱ πυγμαχοῦντες περιείλισσον τὰς χεῖρας δι' ἱμάντων ἐκ σκληροῦ δέρματος ἐχόντων μικροὺς τινὰς μεταλλίνους ὄγκους, ἵνα τὰ πλήγματα αἰσθητότερα γίνωνται. — *παγκράτιον*, τοῦτο ἦτο συνδυασμὸς δύο ἀγῶνων, πάλης καὶ πυγμῆς· κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον αἱ χεῖρες δὲν περιείλισσοντο δι' ἱμάντων. — *ἕτεροι*, δηλ. *ἡγωνίζοντο*. — *κατέβησαν*, δηλ. εἰς τὸν τόπον, τὸν ὠρισμένον διὰ τοὺς ἀγῶνας (ὅστις ἔκειτο χαμηλότερον ὡς πρὸς τοὺς θεατάς), ἵνα ἀγω-

νισθῶσιν.—*πρὸς τὸν βωμόν*, ἐφ' οὗ ἐγένοντο αἱ ἀνωτέρω (§ 25) μνημονευθεῖσαι θυσίαι· ὁ βωμὸς χρησιμεύει ἐνταῦθα ὡς ἀφετηρία (=βαλβίς) καὶ ὡς τέρμα τῶν ἀγωνιζομένων ἵππέων ὡς *καμπτήρ*—σημεῖον δηλ. περὶ ὃ ἐστράφησαν οἱ ἵπποι, ἵνα ἐπανέλθωσιν—ἐχρησίμευσε ποῖος τόπος;

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1.

Δῆ=λοιπόν.—*ἀνάβασις*=; (IV, 1, § 1).—*μέχρι ἐπὶ θ. τὴν ἐν τῷ Εὐξ. Π.* = μέχρι τῆς θαλάσσης τῆς ἀνηκούσης εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον=μέχρι τῆς θαλάσσης τοῦ Εὐξείνου Πόντου.—*ὡς* =πῶς.—*ἀπέθυσαν, ἃ εὐξ. σωτ.* θύσειν=*ἀπέθυσαν σωτήρια* (δηλ. *ιερά*), ἃ εὐξ. θύσειν.—*ἀποθύω σωτήρια*=ἐκπληρῶ τὰς ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ θυσίας.—*εὐξαντο, ὁ ἀόρ. ἐνταῦθα* ἔχει σημασ. ὑπερσπλκ.—*εὐχομαι* (μετ' ἀπρμφ.)=ὑπόσχομαι, τάζω (νά...).—*ἐνθα πρῶτον... ἀφίκοιντο*=εὐθὺς ὡς (κυρίως=ἐκεῖ ὅπου πρῶτον) ἤθελον φθάσει.—*λόγος*=; (IV, 1, § 1).

Ὡς ἀπέθυσαν, ἃ..., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. IV, κεφ. 8, § 25. — *ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ*, δηλ. ἐν τοῖς προηγουμένοις βιβλίοις (I-IV).

§ 2—4.

Ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα.—*ἐβουλευόντο*=ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται.—*ἐγὼ τοίνυν* = (ζητεῖται τί πρέπει νὰ πράξωμεν περὶ τῆς λοιπῆς πορείας) ἐγὼ λοιπόν.—*ἀπείρηκα*, πρμ. τοῦ β. *ἀπαγορεύω* = κουράζομαι.— *συσκευαζόμενος καὶ β. καὶ...*, αἰ μετχ. κατγρμτκ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ *ἀπείρηκα* καὶ ἀναλυόμεναι διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτκτ.— *συσκευάζομαι* = ἐτοιμάζω τὰς ἀποσκευάς μου.—*ἐν τάξει ἔρχομαι*=πορεύομαι ἐν (στρατιωτικῇ) παρατάξει.— *φυλακὰς φυλάττω* = φρουρῶ.— *πανσάμενος...*

τῶν πόνων = ἐπ' αὐτῶν (= ἀφ' οὗ) παύσωμαι... τῶν πόνων· τὸ δὲ παύομαι τῶν πόνων = ἀπαλλάττομαι (ἡσυχάζω) ἀπὸ τοῦς κόπους. — θάλατταν ἔχω = εὐρίσκομαι πλησίον θαλάσσης, ἔχω ἐνώπιόν μου θάλασσαν. — πλέω = ταξιδεύω διὰ θαλάσσης. — τὸ λοιπόν = τὸν ἐπίλοιπον χρόνον. — ἐκταθῆεις = ἐξηπλωμένος (ἐπὶ πλοίου) καὶ κοιμώμενος. — ἀναθορυβῶ = μετὰ θορύβου ἐπιδοκιμάζω. — ὡς (μετ' εὐκτι) = ὅτι (μεθ' ὀριστ.). — εὖ λέγω = ὀρθῶς ὁμιλῶ. — ὁ παριῶν (τοῦ ῥ. παρέρχομαι) = ὁ παρουσιαζόμενος (ἐνώπιόν τινος) ὅπως ὁμιλήσῃ. — ναυαρχῶν δὲ καὶ τυγχ. = τυγχάνει δὲ καὶ ναυαρχῶν = κατὰ τύχην δὲ εἶναι (ὄχι μόνον φίλος μου, ἀλλὰ) καὶ ναύαρχος. — ἂν ἐλθεῖν = ὅτι ἤθελον ἐπανελθεῖν. — τὰ ἡμᾶς ἄξοντα = τὰ ὅποια δύνανται νὰ φέρωσιν ἡμᾶς. — ἔστ' ἂν... ἔλθω = ἕως ὅτου ἐπανελθῶ. — ἤξω = θὰ ἐπανελθῶ. — ἤσθησαν, παθητ. ἀόρ. τοῦ ῥ. ἤδομαι = εὐχαριστοῦμαι — πλεῖν = ἀποπλεῖν.

Ἐκ τούτου, δηλ. μετὰ τὴν θυσίαν καὶ τοὺς ἀγῶνας, οὓς ἐτέλεσαν οἱ Ἕλληνες ἐν Τραπεζοῦντι (πρβλ. βιβλ. IV, κεφ. 8, § 25-28). — συνελθόντες, τίνες; — ἀνέστη, οἱ ὁμιλοῦντες ἐν τῇ συνελεύσει ἀνίσταντο, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ παρευρισκόμενοι ἐκάθηγτο. — τούτων τῶν πόνων, δηλ. ποίων; — ὡσπερ Ὀδυσσεύς, ὅστις — ὡς γνωστὸν — πολλὰ ταλαιπωρηθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Ἰθάκην ἐπὶ πλοίου τῶν Φαιάκων κοιμώμενος. — ναυαρχῶν, δηλ. τοῦ ἐν Βυζαντίῳ ναυλοχοῦντος σπαρτιατικοῦ στόλου· ἐν Σπάρτῃ ἐξελέγετο κατ' ἔτος εἰς ναύαρχος, ὅστις ἠγεῖτο τοῦ στόλου τῶν Λακεδ. — πέμπητε, πρὸς αὐτόν, δηλ. τὸν Ἀναξίβιον. — τριήρεις — πλοῖα, αἱ μὲν τριήρεις ἦσαν πολεμικὰ πλοῖα ἔχοντα τρεῖς σειρὰς κωπῶν ἐκατέρωθεν, τὴν μίαν ἄνωθεν τῆς ἄλλης (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VI), τὰ δὲ πλοῖα ἦσαν πλοῖα μεταγωγικὰ· αἱ τριήρεις, τὰς ὁποίας μὲ τὰ πλοῖα θὰ ἐζήτει ὁ Χειρῖς. παρὰ τοῦ Ἀναξ., ἐχρειάζοντο πρὸς ἀσφάλειαν. — τὰ ἡμᾶς ἄξοντα, ποῦ; — αὐτόν, δηλ. τὸν Χειρῖσοφον.

§ 5-7.

Ἐπὶ πλοῖα = διὰ πλοῖα = ἵνα φέρῃ πλοῖα. — στέλλομαι = ἐτοιμάζομαι πρὸς ἀναχώρησιν, ἀναχωρῶ. — καιρὸς εἶναι ποιεῖν = ὅτι πρέπει νὰ πράττωμεν. — ἐν τῇ μονῇ = κατὰ τὴν (ἐνταῦθα) διαμο-

νήν μας.— τὰ ἐπιτήδεια = τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα.— ἀγορὰ ἔστι *ἱκανή* = τὰ πρὸς ἀγορὰν (παρεχόμενα) τρόφιμα εἶναι ἀρκετά.— οὔτε οἷου ὠνησόμεθα εὐπορία (δηλ. ἔστι) = οὔτε εὐπορία ἔστι τούτου, οἷου ὠνησ.— οὔτε ὑπάρχει εὐπορία τούτου, μὲ τὸ ὅποιον (= χρημάτων, μὲ τὰ ὅποια) ν' ἀγοράσωμεν = οὔτε ἔχομεν ἄφθονα χρήματα, μὲ τὰ ὅποια ν' ἀγοράσωμεν.— εἰ μὴ = ἐκτός.— *πολεμία*, δηλ. ἔστι· τὸ αὐτὸ ῥ. νοητέον καὶ εἰς τὸ *κίνδυνος*.— ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια = διὰ τὰ τρόφιμα, πρὸς προμήθειαν τῶν τροφίμων.— ἀλλὰ = (ὅθεν δὲν πρέπει ἀμελῶς καὶ ἀπροφυλάκτως νὰ πορευόμεθα) ἀλλὰ τὸυναντίον.— *μοι δοκεῖ . . . λαμβάνειν* = ἡ γνώμη μου εἶναι νὰ λαμβάνωμεν.— *ἄλλως* = ἀσκόπως.— *πλανῶμαι* = περιπλανῶμαι, περιφέρομαι.— ὡς = ἵνα.— *ἡμᾶς δὲ τ. ἐπιμ.*, ἐκ τοῦ *δοκεῖ* = ἡμεῖς δὲ (δηλ. οἱ στρατηγοὶ) νὰ φροντίζωμεν διὰ ταῦτα (= διὰ πᾶν ὅ,τι χρειάζεται πρὸς ἐκτέλεσιν τούτων).

Ἀναμενοῦμεν, τίνα; — *ἐκ τῆς πολεμίας*, δηλ. *χώρας*. — *ὠνησόμεθα*, τί; — *προνομαί*, αὐταὶ ἦσαν ἐκδρομαὶ συντεταγμένου στρατοῦ εἰς χώραν ἐχθρικήν πρὸς συλλογὴν τροφῶν· ὅθεν ἐκστρατεία τακτική, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς μονομερεῖς λεηλασίας.— *τούτων*, τίνων;

§ 8.

Ἐπὶ λείαν = διὰ λείαν.— *γὰρ* = βεβαίως.— *ἐκπορεύομαι* = ἐξέρχομαι.— *βέλτιστον* = ὠφελιμώτατον.— *τὸν μέλλοντα ἐξιέναι*, ὑποκμ. τοῦ *εἰπεῖν* = ὁ μέλλον νὰ ἐξέλθῃ (εἰς λείαν) νὰ ἀνακοινώσῃ (τοῦτο) εἰς ἡμᾶς.— *ὅποι*, δηλ. *μέλλει ἐξιέναι* = εἰς ποῖον μέρος μέλλει νὰ ἐξέλθῃ.— *συμπαρασκευάζω* = ὁμοῦ παρασκευάζω.— *ἐάν τι δέη* (δηλ. *συμπαρασκευάζειν*) = ὅ,τι χρειάζεται.— *κἂν . . . ἢ . . . εἰδῶμεν* = καὶ (ἵνα) ἐάν . . . καιρὸς . . . ἢ . . . εἰδῶμεν.— *καιρὸς* = ἀνάγκη.— *ὅποι δεήσει β.* = εἰς ποῖον μέρος θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ στέλλωμεν βοήθειαν.— *καὶ ἐάν τις . . . ἐγχειρῇ ποι*, *συμβουλευόμεν* = καὶ ἵνα, ἐάν τις . . . ἐπιχειρῇ νὰ κινηθῇ κατὰ τινος, συμβουλευόμεν (αὐτὸν).— *ἀπειρότερος* = κἄπως ἄπειρος.— *ἐφ' οὗς ἂν ἴωσι* = *τούτων*, *ἐφ' οὗς ἂν ἴωσι* = *τούτων*, καθ' ὧν ἐκάστοτε ἐπέρχονται τὸ ῥ. (ἴωσι) κατὰ πληθυντικόν, διότι τὸ *τίς*, εἰς ὃ ἀναφέρεται, εἶναι περιληπτικόν.

Συμπαρασκευάζωμεν, μετὰ τίνων;

§ 9—11.

Ἐννοῶ τι = σκέπτομαι τι. — *σχολή* (δηλ. ἔστι) τοῖς πολεμίοις = οἱ πολέμιοι ἔχουσι καιρόν. — *λήξασθαι*, δηλ. ἡμᾶς. — *λήξομαι* *τινα* = κάμνω ληστρικάς ἐπιδρομὰς κατὰ τινος. — *υπερκάθημαι* *τινος* = εἶμαι ἐστρατοπεδευμένος ὑπεράνω τινός. — *φυλακαί* = φρουραί. — *κατὰ μέρος* = κατὰ σειράν, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον. — *σκοπῶ* = παρατηρῶ. — *ἦτιον ἂν δύναιτο* = δυσκολώτερον θὰ ἠδύναντο. — *θηρᾶν*, ἐνταῦθα = *λήξασθαι*. — *ἔτι τοίνυν . . .* = ἀλλ' ἀκόμη καὶ . . . — *τάδε ὁρᾶτε* = εἰς τὰ ἐξῆς προσέχετε. — *ἐπίσταμαι* = γνωρίζω. — *οὐδὲν ἂν ἔδει* (= *τούτων*, ἄ) *μέλλω λέγειν* = οὐδεμία ἀνάγκη θὰ ἦτο τούτων, τὰ ὅποια μέλλω νὰ λέγω = θὰ ἦσαν περιττὰ ὅσα μέλλω νὰ λέγω. — *ἦν γὰρ ἔλθῃ*, ὑποκμ.: *Χειρισόφος*. — *ὑπαρχόντων (πλοίων) ἐνθάδε* = ἐπειδὴ θὰ ὑπάρχωσι πλοῖα (καὶ) ἐδῶ. — *ἐν ἀφθονώτεροις (πλοίοις) πλευσόμεθα* = θὰ πλεύσωμεν ἔχοντες ἀφθονώτερα (πλοῖα). — *παραπλέω* = πλέω παρὰ τὴν παραλίαν. — *μακρὰ πλοῖα*, ἀντικμ. τοῦ *αἰτησάμενοι*. — *κατάγω πλοῖα* = συλλαμβάνω πλοῖα καὶ φέρω αὐτὰ εἰς τὸν λιμένα. — *παραλύομαι τὸ πηδάλιον* = ἀφαιρῶ τὸ πηδάλιον (= τὸ τιμόνι). — *ἱκανός* = ἀρκετός. — *ἕως ἂν . . .* = *ἔστ' ἂν . . .* (§ 3). — *τὰ ἄξοντα* = ; πρβλ. § 4. — *οὐκ ἂν ἀπορήσαιμεν* = δὲν θὰ εὐρισκόμεθα εἰς ἔλλειψιν = θὰ εἶχομεν. — *κομιδῆς, οἷας . . .* = *τοιαύτης κομιδῆς, οἷας . . .* — *κομιδῆ*, κυρίως = μεταφορά· ἐνταῦθα = μέσον πρὸς μεταφοράν. — *δέομαι τινος* = χρειάζομαι τι.

Σχολή τοῖς π., διότι ἡμεῖς εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ παραμένωμεν ἐνταῦθα ἐπὶ μακρόν. — *σὺμ παρασκευάζειν*, δηλ. μετὰ τοῦ Χειρισόφου. — *αὐτόθεν*, πόθεν; — *ἔχων*, τί; — *πλοῖα*, ποῖα ἐκαλοῦντο; βλ. ἀνωτέρω ἐν σελ. 132. — *μακρὰ πλοῖα*, ταῦτα ἦσαν πολεμικὰ πλοῖα ἐν γένει ἄνευ προσδιορισμοῦ τῶν ἐκατέρωθι σειρῶν τῶν κωπῶν· εἰδικώτερον ποῖα πολεμικὰ πλοῖα ἐκαλοῦντο *τριήρεις*; — *αὐτά*, δηλ. τὰ *παραπλέοντα πλοῖα*, ὧν ἡ σύλληψις ἤθελε γείνει τῇ βοθηεῖα τῶν *μακρῶν πλοίων* τῶν Τραπεζουντίων. — *τὰ πηδάλια*, τὸ *πηδάλιον* ἦτο εἶδος κώπης κινουμένης διὰ λαβῆς· ἕκαστον πλοῖον εἶχεν ἀνά ἐν πηδάλιον ἐκατέρωθεν τῆς πρύμνης, ἅπερ ἐστρέφοντο ὑφ' ἑνὸς ἀνδρός (βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII).

— τὰ πηδ. παραλυόμενοι, πρὸς τίνα σκοπόν; — κομιδῆς, οἷας δ., δηλ. πλοίων.

§ 12—13.

Εἰ εἰκὸς (δηλ. ἐστὶ) = ἐάν δὲν εἶναι δίκαιον. — *τρέφω* = διατρέφω, διατηρῶ. — *ἀπὸ κοινοῦ* = κοινῇ δαπάνῃ. — *οὓς ἂν καταγάγωμεν* = ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὰ πλοῖα θὰ ὀδηγήσωμεν εἰς τὸν λιμένα. — *ὅσον ἂν χρόνον...* = ἕως ἂν... — *συντίθεμαι ναῦλον* = συμφωνῶ περὶ τοῦ ναύλου. — *καὶ ὠφελ.*, ὁ *καὶ* = ὁμοίως, ὡσαύτως. — *δοκεῖ μοι* κτλ., ἡ σύνταξις: *δοκεῖ μοι ἐντείλασθαι ταῖς παρὰ θ. οἰκούσαις πόλεσιν ὁδοποιεῖν τὰς ὁδοὺς.* — *δοκεῖ μοι* (μετ' ἀπρμφ.) = μοὶ φαίνεται καλὸν (νά...). — *ἐντέλλομαι τινι* (μετ' ἀπρμφ.) = διατάττω τινὰ (νά...). — *αἱ παρὰ θ. οἰκούσαι* (= *οἰκούμεναι*) *πόλεις* = αἱ παραθαλάσσιαι πόλεις. — *ὁδοποιῶ τὰς ὁδοὺς* = κάμνω διαβατὰς τὰς ὁδοὺς. — *ὡς ἀκούομεν εἶναι* = περὶ τῶν ὁποίων ἀκούομεν ἐκ φήμης ὅτι εἶναι. — *δύσπορος* = δυσδιάβατος. — *ἦν ἄρα* (= ἐάν τυχόν)... *πλοῖα*, αἱ προτάσεις αὐταὶ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἄς προταχθῶσι τῆς κυρίας προτάσεως: *δοκεῖ μοι* κτλ. — *ἡμῖν*, δοτικ. χαριστική. — *ἐκπεραίνεται τι* = κατορθοῦται τι, λαμβάνει τι αἰσίαν ἔκβασιν. — *διὰ τὸ φοβεῖσθαι* = διότι φοβοῦνται.

Ἀπὸ κοινοῦ, βλ. ἐν σελ. 121. — *ὠφελούντες*, δηλ. ἡμᾶς πῶς; — *ὠφελῶνται*, πῶς; — *καὶ ταῦτα*, ὅσα δηλ. σὰς ἀνέφερα ὡς πρὸς τὴν παρασκευὴν αὐτόθεν πλοίων μεταγωγικῶν. — *διὰ τὸ φοβεῖσθαι*, μήπως δηλ. τιμωρηθῶσιν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, ἐάν δὲν ὑπακούσωσιν εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ.

§ 14—17.

Ἐνιαῦθα = τότε. — *ἀνέκραγον*, ἀόρ. β' τοῦ ρ. *ἀνακράζω* = κραυγάζω. — *ὡς* (μετ' εὐκτκ.) = ὅτι (μεθ' ὀριστκ.). — *ἀφροσύνη* = ἀνοησία. — *οὐδὲν ἐπιψηφίζω* = δὲν θέτω εἰς ψηφοφορίαν τὴν πρότασιν. — *ἐκὼν ὁδοποιῶ* = ἐκουσίως διορθῶν τὰς ὁδοὺς. — *ἀπαλλάσσονται*, ὑποκμ.: *οἱ Ἕλληνες*. — *ἀπαλλάττομαι*, ἐνιαῦθα ἀμετβ. = ἀναχωρῶ. — *ἧ ἐπέστησαν* = τῆς ὁποίας πλοίαρχον διώρισαν τὸ παθτικ. τούτου κατωτέρω «*ἧ ἐπεστάθη*». — *ἀποδρὰς ὄχρετο* =

ἀπέδρα. — **δίκαία πάσχω** = λαμβάνω δικαίαν τιμωρίαν = δικαίως τιμωροῦμαι. — **πολυπραγμονῶ τι** = ἀναμιγνύομαι ἀτόπως καὶ ἄνευ ἀνάγκης εἰς τινα ὑπόθεσιν. — **ἀπέθανεν ὑπὸ ...**, διατὶ τὸ β. λαμβάνει τὴν πρόθεσιν; — **ὀπόσα λαμβάνοι πλοῖα** = ὅσα πλοῖα συνελάμβανε. — **τὰ ἀγώγιμα ἐξαιροῦμαι** = τὰ φορτία ἐξάγω (ἐκ τῶν πλοίων εἰς τὴν ξηράν). — **ἤγον ... καθίστασαν ... ἐχρήσαντο**, τοῦ ἀ' ὡς ὑποκμ. εἶναι **τὰ πλοῖα**, τῶν δὲ δύο ἄλλων ποῖον τὸ ὑποκμ.; — **ὄπως σῶα εἶη** = ἵνα ἀσφαλῶς φυλάσσωνται. — **εἰς παραγωγὴν** = πρὸς πλοῦν ἀνά τὴν παραλίαν (ἵνα λήζωνται). — **ἐπὶ λείαν**; πρὸλ. § 8. — **χαλεπὸς** = δυσπρόσιτος, ὄχυρός.

Ὁ δέ, δηλ. ὁ Ξενοφῶν. — **ἐπεψήφισεν οὐδέν**, τὸ δικαίωμα τοῦ **ἐπιψηφίζειν** ἐν ταῖς στρατείαις εἶχεν ὁ στρατηγός, πολλῶν δὲ τοιούτων ὑπαρχόντων ὁ ἐκάστοτε ἀγορεύων καὶ προτείνων, ὡς ἐνταῦθα ὁ Ξεν. — **τὰς δὲ πόλεις**, δηλ. **τὰς παρὰ θάλατταν οἰκούσας** (§ 13). — **πεντηκόντορον (ναῦν)**, αὕτη ἦτο πλοῖον μὲ 50 κώπας, ἀνά 25 ἐκατέρωθεν βλ. εἰκ. ἐν σελ. V. — **περίοικον**, οἱ κάτοικοι τῆς Λακωνικῆς ἦσαν **εἰλωτες**, **περίοικοι**, **Σπαρτιᾶται**· οἱ περίοικοι κατοικοῦντες τὴν ἐκτὸς τῆς Σπάρτης χώραν τῆς Λακωνικῆς ἦσαν μὲν ὑπήκοοι τῶν Σπαρτ., διετήρουν ὅμως τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ὡς ὑποταχθέντες ἐκουσίως εἰς τοὺς Σπαρτ. — **τὴν ναῦν**, ποίαν ναῦν ἐγνοεῖ; — **ἔλαβον**, παρὰ τίνων; — **τριακόντορον (ναῦν)**, αὕτη ἦτο πλοῖον μὲ 30 κώπας, ἀνά 15 ἐκατέρωθεν. — **ἐπὶ τὸ στρατόπεδον**, δηλ. εἰς τὸν λιμένα τῆς Τραπεζοῦντος, ἐνθα ἦτο τὸ στρατόπεδον. — **εἰς παραγωγὴν**, κατὰ τὰ ἐν § 10 καὶ 11 ἀποφασισθέντα. — **ἐλάμβανον**, δηλ. λείαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—3.

Ἦν (μετ' ἀπρμφ.) **ἔτι** = ἦτο δυνατὸν πλέον (να...). — **ἀπιτέον εἶναι** = ὅτι πρέπει νὰ ἀπέλθωσιν. — **οἱ ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη** = οἱ ὑπερβάντες τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των. — **τῶν σκευῶν**, γενκ. διαιρετκ. τοῦ «ὄσα». — **τούτων**, ἀντικμ. τοῦ

ἐπιμελεῖσθαι. — *ἐπιμελοῦμαι τινος* = φροντίζω περί τινος. — *ὠδοποιημένη ἦν* = ἦτο διωρθωμένη (πρὸς εὐκολον πορείαν). — *ἀφικνοῦμαι τριταῖος εἰς . . .* = φθάνω τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ εἰς . . . — *ἄποικος (πόλις) = ἀποικία*. — *ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις . . . καὶ ἀριθμὸς* = ἐπιθεώρησις καὶ ἀπαριθμησις τοῦ στρατοῦ ὀπλισμένου (= μὲ τὰ ὅπλα του). — *ἐγένοντο* = εὐρέθησαν. — *καὶ εἴ τις νόσῳ* (δηλ. *ἀπώλετο*), κατ' ἔννοιαν = καὶ τινες ἐξ ἀσθενείας.

Χειρ. ἦεν, μετὰ τῶν προσδοκωμένων πλοίων περί τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 1, § 4 καὶ ἐξ. — *λαμβάνειν*, δηλ. *σὺν προνομαῖς* (κεφ. 1, § 7). — *ἀπιτέον*, δηλ. ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος. — *εἰς μὲν τὰ πλοῖα*, τὰ εἰς τὸν λιμένα τῆς Τραπεζοῦντος ὀδηγηθέντα διὰ τῆς βίας (κεφ. 1, § 16). — *παῖδες καὶ γυν.*, δηλ. αἰχμαλώτους. — *εἰσβιβάσαντες*, ποῦ; — *τούτων*, δηλ. τῶν εἰς τὰ πλοῖα ἐπιβιβάσθέντων ἀσθενῶν, παιδῶν κτλ. — *πορευόμενοι*, πεζῇ ἢ κατὰ θάλασσαν; — *ἔμειναν*, ἀναμένοντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Χειρ. — *ἐξέτασις ἐγένετο*, ὑπὸ τίνων; πρὸς τίνα δὲ σκοπὸν ἐγένετο ἐνταῦθα ἢ ἐπιθεώρησις τοῦ στρατοῦ; — *σὺν τοῖς ὅπλοις*, διότι καὶ ταῦτα ἔπρεπε νὰ ἐπιθεωρηθῶσι ἐπιθεωρήσεις ἐγένοντο συνήθως καὶ *ἀνευ τῶν ὀπλων*. — *ὄκτακ. καὶ ἐξ.*, πόσοι ἦσαν κατ' ἀρχὰς οἱ μετὰ τοῦ Κύρου ἐκστρατεύσαντες μισθοφόροι Ἑλλ.; πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 9.

§ 4—6.

Ἐνταῦθα, τοπκ. — *καὶ* = προσέτι. — *διαλαμβάνω* = διαμοιράζομαι. — *τὸ ἀργύριον γενόμενον* = τὰ προελθόντα χρήματα. — *ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων* (οὐδ.) = ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν αἰχμαλώτων. — *ἡ δεκάτη* (δηλ. *μερίς*) = τὸ δέκατον μέρος. — *ἐξαιρῶ τί τινι* = ἀποχωρίζω (ἐκ τῶν λαφύρων) τι διὰ τίνα. — *τὸ μέρος ἕκαστος* (δηλ. *λαβὼν*) = λαδῶν ἕκαστος τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ μέρος. — *φυλάττειν*, καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ. = ἵνα φυλάττη (αὐτό). — *τοῖς θεοῖς* = διὰ τοὺς δύο τούτους θεούς. — *τὸ τοῦ Ἀπόλλ.* (δηλ. *μέρος*) *ἀνάθημα ποιῶμαι* = τὸ ὄρισμένον διὰ τὸν Ἀπόλλ. μέρος διατάττω νὰ μετατραπῇ εἰς ἀφιέρωμα· κατ' ἔννοιαν: διατάττω νὰ κατασκευασθῇ ἐκ τοῦ ὄρισμένου διὰ τὸν Ἀπόλλ. χρηματικοῦ μέρους ἀφιέρωμά τι. — *ἀνατίθημι* = ἀφιερώνω. — *ἀποθνήσκει* = φονεύεται, θανατοῦται. — *ξένος* = φίλος. — *τὸ τῆς Ἀρτ. τῆς Ἐφ.*

(δηλ. μέρος) = τὸ ὠρισμένον διὰ τὴν Ἐφεσίαν Ἀρτέμιδα μέρος. — *ἀπέρχομαι τὴν εἰς Β. ὁδὸν* = πορεύομαι εἰς Βοιωτίαν. — *νεωκόρος* = φύλαξ ναοῦ καὶ ἐπιμελητής. — *δι* = διότι. — *κινδυνεύσων . . . ἵεναι* = ἔτι πορεύεται πρὸς κίνδυνον. — *ἐπέστειλεν, ἄορ.* τοῦ ῥ. *ἐπιστέλλω* = παραγγέλλω. — *ἦν δέ τι πάθη* = ἔαν δὲ ἀποθάνῃ. — *ἀναθεῖναι ποιησάμενον* (δηλ. *ἀνάθημα*) = ἀφ' οὗ διατάξῃ νὰ κατασκευασθῇ (ἐκ τούτου τοῦ διὰ τὴν Ἀρτ. ὠρισμένου χρηματικού μέρους) ἀφιέρωμά τι ν' ἀφιέρωσῃ αὐτό· κατ' ἔννοιαν = νὰ διατάξῃ νὰ κατασκευασθῇ ἀφιέρωμά τι. — *ὅ,τι οἶοιτο* = περὶ τοῦ ὁποίου ἐνόμιζεν οὗτος. — *χαρίζομαι τινι* = εὐχαριστῶ τινα, εἶμαι ἀρεστὸς εἰς τινα.

Ἐνταῦθα, ποῦ; — *ἀπὸ τῶν αἰχμ.*, νοοῦνται ἄνθρωποι, ζῶα, σκευὴ κ. ἄ. — *τὴν δεκάτην*, οἱ ἀρχαῖοι ἐκ τῶν ἐν πολέμῳ λαφύρων ἀπεχώριζον τὸ δέκατον καὶ προσέφερον εἰς τοὺς θεοὺς εἴτε εἰς χρήματα εἴτε — συνηθέστερον — εἰς τεχνούργημά τι. — *τῷ Ἀπόλλ.*, δηλ. τῷ ἐν Δελφοῖς. — *τῷ Ἀπόλλ . . . τῇ Ἀρτ.*, οἱ θεοὶ οὗτοι ἔθεωροῦντο σωτήρες τῆς υγιείας καὶ ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. — *τοῖς θεοῖς*, δηλ. τῷ Ἀπόλλ. καὶ τῇ Ἀρτ. — *Νέων*, ὡς ὑποστράτηγος καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀπόντος (ποῦ;) Χειρισόφου. — *ἔλαβε, τί;* — *ἀνατίθῃσι*, πιθανώτατα εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κορωνεῖα μάχην (394) ἔλθων ὁ ἴδιος εἰς Δελφοὺς μετὰ τοῦ Ἀγῆσ, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀφιερώνει εἰς τὸν θεὸν τὴν δεκάτην τῶν ἐξ Ἀσίας λαφύρων. — *τὸν ἐν Δελφοῖς . . .*, ὁ ἐν Δελφοῖς *θησαυρὸς* τῶν Ἀθην. ἦτο ἴδρυμά τι πρὸς φύλαξιν τῶν ἀφιερωμάτων τῶν προσφερομένων εἰς Δελφοὺς ἐξ Ἀθηνῶν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. III)· τοιοῦτους *θησαυροὺς* εἶχον καὶ ἄλλαι πόλεις (ὡς αἱ Θῆβαι, ἡ Σικυών, ἡ Κνίδος κ. ἄ.) διὰ τὰ ἀφιερώματά των μάλιστα ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Δελφοῖς. — *ἐπέγραψε*, τὸ *ἀνάθημα* ἔφερε πολλάκις ἐπιγραφὴν τοῦ ἀναθέσαντος καὶ τῆς ἀφορμῆς, ἐξ ἧς ἐγένετο ἡ ἀνάθεσις. — *ὅς σὺν Κλ. ἀπέθανε*, ὑπὸ τίνος; πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 31 κ. ἐξ. — *ὅτ' ἀπῆει σὺν Ἀγ. . .*, τῷ 394· περὶ τοῦ πράγμ. βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 72. — *καταλείπει*, ἐν Ἐφέσῳ.

§ 7—8.

Ἐπεὶ ἔφευγεν ὁ Ξεν. κατοικ. ἤδη αὐτοῦ . . . = *ἐπεὶ ἔφευγεν ὁ Ξεν. καὶ κατῶκει ἤδη αὐτός.* — *φεύγω* = εἶμαι ἐξό-

ριστος. — **θεωρήσων**, μετχ. τελκ. — **θεωρῶ** = εἶμαι **θεωρὸς** εἰς ἀγῶνας = παρευρίσκομαι εἰς ἀγῶνας. — **ἀποδίδωμι** = δίδω ὀπίσω τὸ ἀντίθετον **ἀπολαμβάνω** = λαμβάνω ὀπίσω. — **παρακαταθήκη** = τὸ ἐμπιστευθὲν χρήμα. — **χωρίον** = κτήμα, ἔπαυλις. — **ὠνοῦμαί τι τινι** = ἀγοράζω τι διὰ τινος. — **ἀνείλεν**, ἄορ. τοῦ ῥ. **ἀναιρῶ** = χρησιμοδοτῶ. — **καὶ . . . δὲ** = καὶ προσέτι. — **νεῶς** = ναός. — **κόγχαι** = κογχύλια. — **πάντων, ὅποσα . . . θηρία** = **πάντων τῶν θηρίων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα**. — **ἀγρεύω** = συλλαμβάνω ἐν θήρᾳ, θηρεύω **ἀγρευόμενα θηρία** = ἀγρεῦσιμα θηρία.

Ἐφευγεν ὁ Ξεν., περὶ τοῦ πράγμ. βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 72. — **κατοικοῦντος ἐν Σκιλλ.**, ἀπὸ τοῦ 393· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 72. — **ἀφικνεῖται**, τῷ 384· ἐπομένως μετὰ πόσα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Ξεν. ἐν Σκιλλ.; — **θεωρήσων**, ποίους ἀγῶνας; **θεωροὶ** δ' ἐκαλοῦντο οἱ πεμπόμενοι, ἵνα ἐπερωτήσωσι μαντεῖα ἢ ἐπιδώσωσιν ἀναθήματα ἢ τελέσωσι θυσίας ἢ καὶ νὰ παραστῶσιν ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς πολιτείας εἰς τελετήν, ἀγῶνας κ τ.τ. — **λαβῶν**, δηλ. **τὴν παρακαταθήκην**. — **τῇ θεῷ**, ποίαν θεὰν ἔννοεῖ; — **ἀνείλεν**, δηλ. **ἠνείσθαι** τὸν χρησμὸν ὁ θεὸς ἔδωκεν ἐκ τοῦ ἀναθυμῶντος χάσματος καὶ διὰ τοῦ στόματος τῆς Πυθίας. — **ὁ θεός**, ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλων. — **τὸν τῆς Ἄργ. νεών**, οὗτος ἦτο ὀνομαστός θεωρούμενος ὡς ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου τὸν ναὸν αὐτὸν ἐπυρπόλησεν ὁ Ἡρόστρατος κατὰ τὴν νύκτα, καθ' ἣν ἐγεννᾶτο ὁ Μ. Ἀλέξανδρος (τῷ 356 π. X.).

§ 9—10.

Ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου = μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα. — **τὸ λοιπὸν αἰεὶ** = ἐν τῷ μέλλοντι πάντοτε. — **δεκατεύω τι** = λαμβάνω τὸ δέκατόν τινος. — **τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα** = οἱ ὄριμοι καρποὶ οἱ παραγόμενοι ἐν ταῖς ἀρμοδίαις ἐποχαῖς τοῦ ἔτους. — **οἱ πολῖται** = οἱ (νῦν) συμπολιταὶ του. — **πρόσχωρος** = ὁ ἐν ταῖς περιχώροις κατοικῶν. — **τοῖς σκηνοῦσι** = **τοῖς εὐνοχομένοις**. — **ἄλφιτα** = κρίθινον ἄλευρον. — **τραγήματα** = τρωγάλια. — **τὰ θνόμενα ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς** = τὰ θυσιαζόμενα ζῆα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἱερῶν βοσκημάτων. — **λάχος** = μέρος· ἐκ τούτου ἐξαρτ. αἱ γενικ. **τῶν θνομένων . . . τῶν θηρευομένων**. — **καὶ . . . δὲ** = καὶ προσέτι. — **θήραν ποιοῦμαι** = **θηρῶ**. — **εἰς τὴν ἐορτήν** =

διὰ τὴν ἑορτήν. — **οἱ δὲ βουλ. καὶ ἄνδρες συνεθῆρων** = ἀλλὰ καὶ ἄνδρες μαζί ἐκυνήγουν, ὅσοι ἤθελον (δηλ. νὰ κυνηγῶσιν). — **ἤλισκετο ἐξ...** = **ἤλισκετο... ἐν'** τὸ δὲ **ἀλλοκομαι** = θηρεύομαι, συλλαμβάνομαι ἐν θήρᾳ. — **σῦς** = χοῖρος.

Βωμός, ἐκαλεῖτο ὁ τόπος, ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ θυσία πρὸς τιμὴν θεοῦ τινος· κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους οἱ βωμοὶ κατεσκευάζοντο ἐκ χορτοπλίνθων ἢ πλίνθων ἀτάκτως σωρευομένων· βραδύτερον δ' ἐκτίζοντο ἐκ μεγάλων λελαξευμένων λίθων καὶ ἐκοσμοῦντο μὲ στεφάνους καὶ ἄνθη. Τὸ σχῆμα τῶν βωμῶν ἦτο διάφορον· ὅτε μὲν οὗτοι ἦσαν στρογγύλοι, ὅτε δὲ τετράγωνοι ἢ ἐπιμήκεις. — **οἱ πολῖται**, δηλ. οἱ Σικιλοῦντιοι. — **τῆς ἑορτῆς**, ἣτις ἀναπόσπαστος οὖσα τῆς θυσίας ἐπηκολούθει. — **ἄλφιστα**, ταῦτα ἐν εἶδει πλακοῦντος ἐτρώγοντο. — **τραγήματα**, ταῦτα εἶναι ξηροὶ καρποὶ μετὰ τὸ φαγητὸν παρατιθέμενοι, ὡς κάρυα, ἀμύγδαλα, κάστανα κ.τ.τ. — **οἱ Ξεν. παῖδες**, δηλ. ὁ Γρύλλος καὶ ὁ Διόδωρος· βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 72. — **οἱ τῶν ἄλλων π.**, δηλ. παῖδες.

§ 11—13.

Ἔστι = κεῖται. — **ἡ πορεύονται** = ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς πορεύονται = ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣτις φέρει. — **ὡς εἶκ. στάδια**, παράθεσις τοῦ **ἔστιν ἡ χώρα** = εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου σταδίων. — **ἐνι = ἐνεσι.** — **λειμῶν = λειμῶνες.** — **ἱκανὸς** (μετ' ἀπρμφ.) = κατάλληλος (εἰς τὸ νὰ...). — **ὥστε... εὖωχεῖσθαι** = οὕτως ὥστε νὰ εὐρίσκωσιν ἄφθονον φορβήν. — **δένδρα ἡμερα** = δένδρα καλλιεργημένα. — **ὅσα ἔστι τρωκτιὰ ὠραῖα** = ὅσα φέρουσι καρπούς, οἷτινες τρώγονται ὡς ἐπιδορπίσματα, ὅταν ὠριμάσωσιν. — **ὡς μικρὸς μεγάλῳ** (δηλ. **ἔστιν εἰκασθῆναι**), κατ' ἔννοιαν = ἐν σμικρῷ. — **εἵκασται** = ἔχει ὁμοιότητα. — **ξόανόν** = ἄγαλμα. — **ἔοικα** = ὁμοιάζω. — **ὡς κυπαρίττινον χρυσῷ ὄντι** (δηλ. **ἔστιν εἰοικέναι**) = ἐφ' ὅσον δύναται νὰ ὁμοιάζῃ τὸ ἐκ ξύλου κυπαρίσσου ἄγαλμα πρὸς τὸ ἐκ χρυσοῦ. — **στήλη ἔστηκε γραμμὰτα ἔχουσα** = ἦτο στημένη στήλη μὲ (τοιαύτην) ἐπιγραφὴν. — **ἱερός (ἔστι) τῆς Ἄρτεμ.** = ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἄρτέμιδα. — **τὸν ἔχοντα καὶ καρπ... καταθύειν... ἐπισκ.**, τὰ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ. = **ὁ ἔχων καὶ καρπούμενος καταθύετω καὶ ἐπισκευαζέτω.** — **καταθύω** = θύω. — **ἐκάστου ἔτους** = καθ' ἕκαστον ἔτος. — **τὸ**

περιττὸν—τὸ περισσευμα. — *τῇ θεῷ μελήσει* = θὰ φροντίσῃ ἢ θεὰ—ἢ θεὰ θὰ τιμωρήσῃ (αὐτόν).

Ἐἴκοσι στάδιοι, περὶ τοῦ σταδίου βλ. ἐν σελ. 96. — *περὶ τὸν ναόν*, δηλ. τῆς Ἀρτέμιδος. — *τρωνιὰ ὠραῖα*, νοοῦνται τὰ κάρυα, κάστανα, ἀμύγδαλα κ. τ. τ., τὰ μετὰ τὸ φαγητὸν παρατιθέμενα.—*ἱερὸς ὁ χ...*, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ξεν. ἦσαν ἐν χρήσει μόνον τὰ κεφαλαῖα γράμματα ἄνευ τόνου, πνεύματος καὶ στίξεως, ἅτινα τὸ πρῶτον εἰσήχθησαν ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν λογίων (κατὰ τὸν 3^{ον} π. X. αἰῶνα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

§ 1—3.

Κομίζομαι—πορεύομαι. — *οἵπερ*—ὅσοι ἀκριβῶς.— *εἰμι ἐπὶ τοῖς ὄροις* = εἶμαι (εὐρίσκομαι) εἰς τὰ σύνορα.— *ἔρωτῶντες* = διατάττοντες (αὐτόν) νὰ ἐρωτᾷ. — *πότερον...*—ἄν...—*ὡς διὰ φιλ. ἢ πολ....τῆς χώρας* = διὰ τῆς χώρας των ὡς φίλοι ἢ ὡς ἐχθροί. — *ὅτι οὐ διήσοιεν* (τοῦ ῥ. *διήμι*)—ὅτι δὲν θ' ἀφήσωσιν αὐτοὺς νὰ διέλθωσιν. — *ἐπίστευον γὰρ τοῖς χωρίοις* = (ἀπεκρίθησαν δ' οὕτω) διότι εἶχον πεποίθησιν εἰς τὸ ὀχυρὸν τῆς χώρας των.— *ἐντεῦθεν*—μετὰ τοῦτο.— *οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα* = οἱ κατοικοῦντες ἀντικρῶ.— *εἰ βούλοιντο*=(ἵνα ἐρωτήσωσιν) ἐὰν θέλωσιν.

Οἵπερ καὶ πρόσθεν, δηλ. οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη, οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες (πρβλ. κεφ. 3, § 1).— *πρόξενον*, ἐκαλεῖτο *πρόξενος* ὁ πολίτης πολιτείας τινός, ὅστις ἐξελέγετο ὑπὸ ἄλλης πολιτείας καὶ εἶχε καθήκον νὰ ὑποδέχεται, ξενίζῃ, περιποιῆται τοὺς πρέσβεις καὶ πολίτας τῆς πόλεως, ἣν ἀντεπροσώπευε, καὶ ἐν γένει νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ συμφέροντα τῆς διορισάσης αὐτὸν πόλεως. — *λέγει*, τίσι; — *τούτοις*, δηλ. *τοῖς Μοσσυνοίοις*.—*οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα*, νοοῦνται οἱ δυτικοὶ Μοσσυνοῖκοι, οἵτινες ἦσαν πολέμοι τῶν ἀνατολικῶν Μοσσυνοίκων, τῶν κωλυόντων εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν δίοδον.—*τοὺς ἄρχοντας*, τίνων;

§ 4—10.

Διασφύζομαι πρὸς... = φθάνω σῶος εἰς... — οὓς ἀκούομεν = περὶ τῶν ὁποίων ἀκούομεν. — **ἔξεστί μοι** (μετ' ἀπρμφ.) = δύναμαι (νά...). — **ἀδικῶ τινὰ τι** = κάμνω ἀδικίαν τινὰ εἰς τινα. — **τὸ λοιπὸν** = ἐν τῇ μέλλοντι. — **ὑπηκόους εἶναι τούτους**, μετὰ τὸ **ἔξεστιν ὑμῖν ἀνεμένετο** τὸ: **ὑπηκόους ἔχειν τούτους**: ἐτέθη τὸ **ὑπηκόους εἶναι** ὡσεὶ προηγεῖτο ἀντὶ τοῦ **ἔξεστιν ὑμῖν τὸ οἶόν τέ ἐστι**. — **αὐθις** = εἰς ἄλλην περίστασιν, εἰς τὸ μέλλον. — **ἄγετε δὴ** = ἐμπρὸς λοιπὸν (εἶπατε). — **τί ἡμῶν δεήσεσθε χρήσασθαι** = εἰς τί θὰ χρειασθῆτε ἡμᾶς διὰ νὰ μᾶς μεταχειρισθῆτε = εἰς τί θὰ μᾶς χρησιμοποιήσητε. — **τί... ἡμῖν συμπρᾶξαι** = εἰς τί... νὰ συμπράξητε με ἡμᾶς = εἰς τί νὰ μᾶς βοηθήσητε. — **οἶός τέ εἰμι** = εἶμαι εἰς θέσιν, εἶμαι ἱκανός. — **περὶ τῆς διόδου** = ὡς πρὸς τὴν διέλευσίν μας. — **οἱ δὲ εἶπον, ὅτι «ἰκ...» οἱ δὲ εἶπον**: «**ἱκανοί...**» — **ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα (= τὰ - ἔτερα)** = ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους, ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους. — **τὴν τῶν ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν πολεμίων**, παράθεσις εἰς τὸ: **εἰς τὴν χώραν** = εἰς τὴν χώραν τῶν κοινῶν ἡμῶν ἐχθρῶν. — **δεῦρο** = ἐδῶ. — **συμμαχοῦνται**, μέλλ. τοῦ β. **συμμάχομαι**. — **συμμάχομαί τινι** = συμπολεμῶ μετὰ τινος = εἶμαι σύμμαχος τινος. — **ἡγήσονται**, δηλ. **ὑμῖν**. — **ἡγοῦμαί τινι τὴν ὁδόν** = δεικνύω εἰς τινα τὴν ὁδόν.

Ἀφίκοντο, τίνες; — **οὔτοι**, τίνες ἐννοοῦνται; — **τιμωρησάσθαι**, τίνας; — **εἰ ἡμᾶς ἀφήσετε**, χωρὶς δηλ. νὰ κάμητε με ἡμᾶς συμμαχίαν. — **τοσαύτην δ.**, ὅσην δηλ. ἡμεῖς ἔχομεν. — **ὁ ἀρχων**, ὁ ὁμιλῶν ἐν ὀνόματι πάντων τῶν ἀρχόντων (τῶν μνημονευθέντων ἐν § § 3 καὶ 4). — **περὶ τῆς διόδου**, διὰ τῆς χώρας τίνων; — **ἱκανοὶ ἐσμεν...**, οἱ ἀρχοντες τῶν Μοσσ. ἐν τῇ λόγῳ των ἀναφέρουσι μόνον τὰς ὠφελείας, ἃς θὰ παρεῖχον οὔτοι εἰς τοὺς Ἑλλ. παραλείπουσι δὲ ν' ἀναφέρωσι τὴν ὠφέλειαν, ἣν θὰ εἶχον οἱ Μοσσ. ἐκ τῆς συμμαχίας τῶν Ἑλλ., ὡς εὐκόλως ἐννοουμένην ποία δὲ θὰ ἦτο αὕτη;

§ 11—14.

Ἐπὶ τούτοις = με τούτους τοὺς ὅρους. — **πιστὰ** = ; πρβλ. β:δλ. IV, κεφ. 8, § 7. — **πιστὰ δίδωμι καὶ λαμβάνω**, κατ' ἐννοίαν

= κάμνω συνθήκην ἢ — ὅπως ἐνταῦθα — συμμαχίαν μετὰ τινος. — *εἰς τάξιν τίθεμαι τὰ ὄπλα* = παρατάσσομαι. — *καὶ οἱ μὲν* = καὶ οὗτοι μὲν. — *ἐκίταττομαι* = παρατάττομαι. — *ἔσησαν*, ἀ' ἀόρ. ἢ β'; — *μάλιστ', μετ' ἀριθμητικ.* = περίπου. — *οἶον χοροὶ ἀντιστοιχοῦντες ἀλλήλοις* = ὡς χοροὶ τεταγμένοι εἰς δύο μέρη ἀντικρύζοντα πρὸς ἀλλήλα. — *λευκῶν βοῶν δασέα (= δασειῶν)* = κατεσκευασμένα ἐκ πυκνομάλλων δερμάτων λευκῶν βοῶν. — *εἰκασμένος τινὶ* = ὅμοιος πρὸς τι. — *πέταλον* = φύλλον. — *παλιὸν ὡς ἐξάπηχυ* = ἀκόντιον ἔχον μήκος ἕξ περίπου πήχεων. — *αὐτοῦ τοῦ ξύλου*, γενκ. τῆς ὕλης = ἕξ αὐτοῦ τοῦ ξύλου. — *σφαιροειδῆς* = ὅμοιος πρὸς σφαίραν, στρογγύλος. — *χιτωνίσκοι ὑπὲρ γονάτων* = χιτωνίσκοι μὴ φθάνοντες εἰς τὰ γόνατα (ἐπομένως = ;). — *πάχος ὡς λινοῦ στρωματοδέσμου* = κατὰ τὸ πάχος τοσοῦτους, ὡς τὸ πάχος λινοῦ στρωματοδέσμου = τόσον παχεῖς, ὅσον λινοῦς στρωματοδέσμος (= σάκκος ἐκ χονδροῦ λινοῦ ὑφάσματος). — *κράνη σκύτινα*, δηλ. *ἐφόρουν*, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ *ἐνεδεδύκεσαν*. — *σκύτινος* = δερμάτινος. — *οἰάπερ τὰ . . .* = ἀκριβῶς ὅμοια πρὸς τὰ . . . — *κρωβύλος* = λόφος (περικεφαλαίας). — *κατὰ μέσον* = εἰς τὸ μέσον. — *ἐγγύτατα τιαροειδῆ* = ὁμοιάζοντα παρὰ πολὺ πρὸς *τιάρα*. — *ἐντεῦθεν* = μετὰ ταῦτα. — *ἐξήρχε*, δηλ. *ἄδων*. — *ἐξάρχω* (μετὰ μετχ.) = κάμνω ἀρχὴν (γὰ . . .). — *ἐν ῥυθμῷ*, συναπτεόν τῷ *ἐπορεύοντο*. — *διὰ τῶν τάξεων καὶ διὰ τῶν ὄπλων* = διὰ μέσου τῶν τάξεων τῶν ὄπλιτῶν. — *χωρίον* = φρούριον — *ἐπίμαχος* = εὐπρόσβλητος.

Πιστά, βλ. ἐν σελ. 123. — *ἐνέμενε*, ποῦ; — *καὶ οἱ μὲν*, δηλ. οἱ μένοντες ἐντὸς τῶν μονοξύλων. — *οἱ δὲ μένοντες*, δηλ. οἱ ἐκβάντες. — *γέρρα*, βλ. ἐν σελ. 120. — *ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ*, δηλ. ἕκαστος ἔχων. — *ἔμπροσθεν μὲν . . . ὀπισθεν δέ*, δηλ. τοῦ παλιτοῦ. — *αὐτοῦ τοῦ ξύλου*, ἕξ οὗ δηλ. καὶ τὸ παλιόν. — *σφαιρ.*, ἐπομένως τὰ ἀκόντια τῶν Μοσσ. δὲν ἀπέληγον κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον εἰς *στύρακα* ὡς τὰ ἑλληνικὰ δόρατα. — *κρωβύλον*, τὸ κόσμημα τοῦτο τοῦ κράνου τῶν Μοσσ. θὰ ἦτο ἢ τρίχινον ἢ πλέγμα ἐκ δερματίνων λωρίων ὃ δὲ *κρωβύλος* κυρίως ἦτο πλέγμα τι τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς ἀναδούμενον εἰς τὴν κορυφὴν (κὸ τ σ οῖς), ὅπερ ἔφερον οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι. — *τιαροειδῆ*, ἢ *τιάρα* ἦτο περικινῶν

κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, κωνοειδές. — *σαγάρεις*, βλ. ἐν σελ. 99. — *πρὸς τοὺς πολεμίους*, τίνες ἐννοοῦνται;

§ 15.

Οικοῦμαι = κεῖμαι. — *τῆς Μητρ. καλουμένης αὐτοῖς* = ἦτις ὑπ' αὐτῶν ἐκαλεῖτο Μητρόπολις (= πρωτεύουσα). — *ἔχω τι* = κατέχω τι. — *τὸ ἀκρότατον τῶν Μ.* = τὸ ὑψηλότατον μέρος τῆς χώρας τῶν Μοσσ. — *ἀεὶ* = ἐκάστοτε. — *ἐγκρατῆς τινος* = κύριός τινος. — *κοινὸν ὄν* = ἐν ᾧ ἦτο (ποτε) κοινὸν (πᾶσι τοῖς Μοσσ.). — *πλεονεκτεῖν*, εἰδκ. ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *ἔφασαν*. — *πλεονεκτιῶ* = ὑπερέχω.

Περὶ τούτου, δηλ. τοῦ πρὸ τῆς πόλεως χωρίου. — *ἔφασαν*, οἱ σύμμαχοι τῶν Ἑλλ. Μοσσ. (οἱ ἀνατολικοὶ ἢ οἱ δυτικοί;). — *τούτους*, τίνες Μοσσ. ἐννοοῦνται; — *τοῦτο*, δηλ. τὸ χωρίον.

§ 16—18.

Οὐ τάχθ... ἀλλὰ ἀρπ. *ἔνεκεν* = οὐχὶ κατὰ διαταγὴν τῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ διὰ ν' ἀρπάσῃσι λάφυρα. — *προσιόντων* (δηλ. αὐτῶν) = ἐν ᾧ αὐτοὶ προσήρχοντο. — *τέως* = ἐπὶ τινα χρόνον. — *ἐγένοντο ... τρέπονται*, τίνα τὰ ὑποκμ.; — *ἐκτρέχω* = ἐξορμῶ. — *τρέπομαι τινα* = τρέπω τινὰ εἰς φυγὴν. — *συχνοὶ* = πολλοί. — *οἱ συναναβάντες* = οἱ συνακολουθήσαντες. — *μέχρι οὗ* = ἕως ὅτου. — *βοηθῶ* = σπεύδω εἰς βοήθειαν. — *ἀποτραπόμενοι ᾤχοντο* = ἀπετρέποντο. — *ἀποτρέπομαι* = στρέφομαι πρὸς τὰ ὀπίσω. — *νόμος* = μουσικὸς ρυθμὸς, ἦχος — *μάλα* = πολύ. — *ἄχθομαι* = λυποῦμαι. — *δι*, αἰτλγκ — *μάλα*, συναπτέον τῷ *συχνοί*. — *ὄντες*, μετχ. ἐνδτκ. — *δ* = τοῦτο δέ. — *οὐπω πρόσθεν ...* = ποτὲ ἄλλοτε δέν...

Αὐτοῖς, τίσι; — *ἀποτεμόντες ... ἐχόρ ... ἄδοντες*, πρβλ. ὁμοίως συνηθείας τῶν Χαλύβων (βιβλ. IV, κεφ. 7, § 16). — *τοῖς ἑαυτῶν πολεμίσι*, τίνες ἐννοοῦνται; — *οἱ δὲ Ἑλλ.*, δηλ. οἱ μὴ μετὰ τῶν Μοσσ. *συναναβάντες*. — *ἐπεποιήκεσαν*, οἱ σύμμαχοι τῶν Ἑλλ. Μοσσ. — *οἱ ἐξελεθόντες*, δηλ. οἱ *συναναβάντες*. — *σὺν αὐτοῖς*, δηλ. τοῖς Μοσσ. — *ἐπεποιήκεσαν*, τίνες;

§ 19—21.

Μηδὲν ἀθυμήσητε = μὴ ἀθυμήσητε. — *ἐνεκά τινος* = διὰ τι. — *ἴστε* (τοῦ ῥ. *οἶδα*), προστακτ. ἐγκλις., ἐν ᾧ τὸ κατωτέρω ἐπί-

σιασθε ὀριστικῆς. — καὶ ἀγαθὸν = καὶ κάποιον καλόν. — οὐ μείον = μεγαλύτερον. — ἡγοῦμαι τινι = ὀδηγῶ τινά· ἐν ᾧ ἡγοῦμαι τινος = ; — τῷ ὄντι = πράγματι. — πολέμιοί εἰσιν (τούτοις), οἷσπερ καὶ ἡμᾶς ἀνάγκη (δηλ. πολέμιους εἶναι) = εἶναι πολέμιοι τούτων, τῶν ὁποίων καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἡναγκασμένοι νὰ εἴμεθα πολέμιοι. — οἱ ἀμελήσαντες τῆς σὺν ἡμῖν τ. = οἱ ἀδιαφορήσαντες διὰ τὴν ἰδικήν μας παράταξιν = οἱ μὴ θελήσαντες νὰ μάχωνται συντεταγμένοι μεθ' ἡμῶν. — ἅπερ σὺν ἡμῖν, δηλ. ἔπραξαν. — δίκην δίδωμι = τιμωροῦμαι. — αὐθις = ; πρβλ. § 7. — ἦτιον = δυσκολώτερον. — ἀπολείπομαι τινος = ἀποχωρίζομαι, ἀπομακρύνομαι τινος. — ὅπως... δόξετε... καὶ... δηλώσετε = πῶς νὰ φανῆτε... καὶ... νὰ δείξητε. — τοῖς φιλ. οὔσι τῶν β., κατ' ἔννοιαν = εἰς τοὺς φίλους ἡμῶν βαρβάρους. — κρείττων τινός = ἀνώτερος, ἀνδρειότερός τινος. — ὁμοίους... νῦν τε καὶ ὅτε... = πρὸς ὁμοίους... καὶ τώρα καθὼς καὶ τότε, ὅτε... κατ' ἔννοιαν = οἱ ἄνδρες, καθ' ὧν θὰ πολεμήσωσι τώρα, θὰ εἶναι πολλοὶ διαφορετικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀτάκτους, καθ' ὧν πρὸ ὀλίγου ἐπολέμησαν

Τοῦ κακοῦ, τοῦ γενομένου ἡμῖν (δηλ.); — οἱ μέλλοντες ἡμῖν ἡγ., ἐννοοῦνται οἱ Μοσο. οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα (§ 3). — οἷσπερ [καὶ...], τινες ἐννοοῦνται, πρὸς οὓς κατ' ἀνάγκην καὶ οἱ Ἑλλ. εἶναι ἐχθροί; — οἱ ἀμελ. τῆς σὺν ἡμῖν τ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 16 «οὐ ταχθέντες...». — ταῦτά... ἅπερ, δηλ. ποῖα; — αὐτῶν, δηλ. τῶν ἀμελησάντων τῆς σὺν ἡ. τάξεως.

§ 22 - 24.

Θύσαντες... ὀριστήσαντες... ποιησάμενοι, αἱ μετχ. δὲν συνδέονται πρὸς ἀλλήλας, διότι ἡ μία προσδιορίζει τὴν ἄλλην ἅς ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν νέαν, ὡσεὶ ἦτο: ἡ δὲ ὕστ. ἔθυσαν καί, ἐπεὶ ἐκαλλ., ἡρίστησαν· μετὰ τοῦτο δὲ ὀρθ... ποιησάμενοι, καί... ταξάμενοι, ἐπορεύοντο... — καλλιερῶμαι = ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τινι θυσίᾳ. — ὀριστῶ (-άω) = γευματίζω. — κατὰ ταῦτά = κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. — ὑπολειπομένου μικρὸν τοῦ στόματος τῶν ὀπλ. = οὕτως ὥστε τὸ μέτωπον τῶν ὀπλιτῶν νὰ εἶναι ὀλίγον τι ὀπίσω (δηλ. τοῦ μετώπου τῶν τοξοτῶν) κατ' ἔννοιαν = οὕτως ὥστε οἱ τοξῆται νὰ ἴστανται ὀλίγον τι πρὸ τοῦ μετώπου τῶν ὀπλιτῶν. — ἦσαν... οἷ = τινές. — εὐζωνοὶ κατ... = εὐζωνοὶ

δντες κατέτρεχον και... ἔβαλλον.—εὐζωνος = ἐλαφρῶς ὀπλισμένος.—καιαιρέχω = τρέχω πρὸς τὰ κάτω.—ἀνασιέλλω τινα = ἀπωθῶ, δὲν ἀφίνω τινα νὰ πλησιάσῃ.—ἐπὶ τὸ χ. = ἐναντίον τοῦ φρουρίου — ἐτρέφθησαν = ἐτιράποντο· ἐνταῦθα ὁ ἀόρ. ἔχει σημασ. ὑπερσυντλκ. — δέχομαι τινα = ὑπομένω τὴν προσβολὴν τινος. — τρέπομαι = τρέπομαι εἰς φυγὴν· ἐν § 16 ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τὸ ῥ.;

Οὕτως, δηλ. ἀπρακτοί.—θύσαντες, βλ. ἐν σελ. 127 («εὐχεσθαι»). — ὀρθίους τοὺς λόχους, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 88. — τοὺς βαρβάρους, δηλ. τοὺς Μοσσοὺς, τοὺς συμμάχους τῶν Ἑλλ. — κατὰ ταῦτά, δηλ. πῶς; — ἦσαν γάρ... , αἰτιολογεῖ διατὶ ἔταξαν τοὺς τοξότας πρὸ τῶν ὀπλιτῶν. — κατατρέχοντες, διατὶ ἢ πρόθ. κατὰ; πρβλ. § 15 «τὸ ἀκρότατον...». — οἱ δ' ἄλλοι, δηλ. Ἑλλ. — πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 25 «ἐπεὶ δὲ ἄνω ἦσαν». — ἀφ' οὗ τῆς πρ...., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 16. — οἱ βάρβαροι ἐτρέφθησαν—ἐδεξ. οἱ βάρβαροι, τίνες ἐννοοῦνται διὰ τῶν α' καὶ τίνες διὰ τῶν β'; — οἱ σὺν αὐτοῖς, δηλ. συναναβάντες τῶν Ἑλλ. (§ 16). — ἐτιρέποντο, τίνες; — πρὸς τὴν πόλιν, δηλ. τὴν καλουμένην Μητρόπολιν (§ 15).

§ 25—26.

Πρὸς τιμὴν = πλησίον τινός.—ἐνταῦθα = τότε. — ὁμοῦ γίγνομαι = συναθροίζομαι, συγκεντρώνομαι ἐπὶ ταῦτό. — δη = ἦδη. — ἐξακοντίζουσι τοῖς παλιτοῖς = κτυπῶσι μὲ τὰ ἀκόντια. — και ἄλλα δ. = και ἐκτὸς τούτων δόρατα. — παχέα μακρά, ὅσα = τόσον παχέα και μακρά, ὥστε ταῦτα. — ἀμύνεσθαι, δηλ. τοὺς Ἑλλ. — ἀμύνομαι τινα = ἀποκρούω τινα. — ἐκ χειρὸς = ἐκ τοῦ πλησίον. — ὑφίεμαι = ὑποχωρῶ. — ὁμόσε χωρῶ = προχωρῶ, ἔνθα συμπλακῶ μετὰ τινος = ἐφορμῶ κατὰ τινος. — μόσσυν = ξύλινος πύργος. — ὁ ἐπ' ἄκρον ὠκοδομημένος = ὁ κατεσκευασμένος ἐπὶ ὑψηλοτάτης θέσεως (τῆς πόλεως). — οὐδὲ ὁ ἐν τῷ πρ. αἰρ. χωρίῳ = καθὼς οὐδὲ ὁ βασιλεὺς (ὁ ἄρχων) τοῦ πρότερον κυριευθέντος φρουρίου. — τοῖς μοσσύνοις, κατὰ μεταπλασμὸν ἢ δτκ. πληθ. δευτερόκλιτος, ἐν ᾧ ἄνωτέρω ἢ δτκ. ἐνικὴ τριτόκλιτος (μόσσυνι).

Ἄνω ἦσαν, τίνες; — τοῖς παλιτοῖς, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἄνωτέρω ἐν § 12. — και ἐντεῦθεν, καθὼς δηλ. και ἐκ τῆς πρώτης

των θέσεως (§ 24). — τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Μητρόπολιν. — ὁ ἐν τῷ μόσσυνη, δηλ. διαμένων. — αὐτοῦ, δηλ. ἐν τῷ μόσσυνη. — οὐδὲ ὁ ἐν . . ., ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι καὶ τὸ πρότερον κυριευθὲν χωρίον (§ 24) εἶχε βασιλέα, ὃν ὁ Ξεν. νῦν μόνον ἐν παρόδῳ μνημονεύει. — κατεκαύθησαν, δηλ. ἀμφοτέροι οἱ βασιλεῖς μετὰ τῆς ἀκολουθίας των· κατεκάησαν δὲ οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἑλλ. ὡς μὴ θέλοντες νὰ παραδοθῶσιν αὐτοῖς.

§ 27—29.

Πάτριοι θησαυροὶ = ἀποθήκαι πατροπαράδοτοι. — **ἄρτιοι νενημένοι** (τοῦ ῥ. νέω) = συσσωρευμένοι ἄρτιοι. — **νέος σίτος** = σίτος ἐφετινός. — **καλάμη** = τὸ στέλεχος τοῦ σίτου. — **ἀπόκειμαι** = κατὰ μέρος κεῖμαι = φυλάττομαι. — **ἦσαν ζειαὶ αἱ πλείσται** = ἦν δὲ ὁ πλείστος (σίτος) ζειαί· ζειαὶ δὲ = εἶδος σιτηροῦ (πιθανῶς τὸ «ἀσπροσίτι»). — **τέμαχος** = τεμάχιον. — **ταριχεύω** = ἀλατίζω, πασιώνω. — **στέαρ** = πάχος, ἄλειμμα. — **τεῦχος** = ἀγγεῖον, δοχεῖον. — **τῶν δελφίνων**, ἡ γενκ. συναπτέα τῷ στέαρ. — **καθάπερ** = καθώς. — **κάρυα τὰ πλατέα** = κάστανα. — **τὸ ἀνώγειον** = τὸ ὑπερῶν τῆς οἰκίας. — **διαφυγή** = φυσικὸν χωρῖσμα διαχωρίζον τὸν καρπὸν τῶν καρῶν (= καρυδίων). — **τούτω** (= **τούτοις** [δηλ. **τοῖς καρῶν**]) **καὶ πλείστω σίτω ἐχο.** = ταῦτα πολὺ συνήθως μετεχειρίζοντο ὡς τροφήν. — **ἔψω** = βράζω. — **ὀπτῶ (-άω)** = ψήνω. — **ἄκρατος (οἶνος)** = ὁ μὴ κεκραμένος μεθ' ὕδατος οἶνος (= ἄδολος). — **δξὺς** = ξινός. — **ὑπό τινος** = ἐνεκά τινος. — **αὐστηρότης** = δριμύτης. — **κεράννυμι (οἶνον ὕδατι)** = ἀναμιγνύω οἶνον με ὕδωρ.

Ἀμφορεύς, οὗτος ἦτο ἀγγεῖον με δύο λαβὰς χρησιμεῖον πρὸς ἐναπόθεσιν οἴνου, ἐλαίου, στέατος ἢ τεταριχευμένων ἰχθύων· ἦτο μᾶλλον ἢ ἦττον ἐπιμήκης, εἶχε στόμα στενὸν καὶ βάσιν πρὸς τὰ κάτω· ἀμφοτέρων δὲ τινων ἢ βάσις δξύνεται, διότι ἐνεπηγνύοντο οὗτοι ἐν τοῖς ὑπογείοις εἰς τὴν γῆν (βλ. εἰκ. ἐν σελ. I). — **ἔψοντες**, αὐτὰ (δηλ. ;). — **ἄρτους**, κατεσκευασμένους ἐκ τούτων, δηλ. **τῶν πλατέων καρῶν**.

§ 30—31.

Εἰς τὸ πρόσω = πρὸς τὰ ἐμπρός. — **ὀπόσα δὲ καὶ . . .** = **τῶν δ' ἄλλων χωρίων τῶν σὺν τοῖς πολ. ὄντων ὀπόσα παρῆσαν.** —

χωρία σὺν τοῖς πολεμίοις ὄντα = ἐχθρικά μέρη. — *παρήσαν* = παρήρχοντο. — *εὐπρόσδοτος* = εὐκόλως πλησιαζόμενος, εὐπρόσιτος. — *οἱ μὲν... οἱ δέ* = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ. — *αἱ δὲ πλέον... αἱ δὲ μείον* = ἄλλαι περισσότερον καὶ ἄλλαι ὀλιγώτερον. — *ἀναβοώντων ἀλλήλων συνακούουσι* = ἀκούουσι τὰς ἀμοιβαίας φωνάς των. — *εἰς τὴν ἐτ. ἐκ τῆς ἐτ. πόλεως = ἐκ τῆς ἐτέρας πόλεως εἰς τὴν ἐτέραν* = ἐκ τῆς μιᾶς πόλεως εἰς τὴν ἄλλην. — *οὕτως ὑψηλὴ καὶ κοίλη ἦν* = τόσον ὑψηλὰ ὄρη εἶχε καὶ τόσας μεταξὺ αὐτῶν κοιλάδας.

Τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Μητρόπολιν. — *παρήσαν*, οἱ Ἕλλ. — *οἱ μὲν... οἱ δέ*, δηλ. τῶν ἐχθρῶν. — *παρεδίδουσαν*, τίνα; — *στάδια*, βλ. ἐν σελ. 96 — *συνήκουον*, τίνες; — *οὕτως ὑψηλὴ... , ἐπομένως ἢ χώρα εἶχε καὶ τὸν ἀέρα λεπτότερον, εὐκολύνοντα τὴν εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀκοήν.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—3.

Εἰς Χάλυβας = εἰς τὴν χώραν τῶν Χαλύβων. — *ὁ βίος ἐστὶ τινι ἀπό τινος* = ζῆ τις ἀπό τινος. — *σιδηρεία* = κατεργασία τοῦ σιδήρου. — *χωρία* =; (IV, 8, § 1). — *ἐπὶ θυλάτιη* = παρὰ τὴν θάλασσαν. — *ἐρυμνός* = ὄχυρός. — *χερῆζω* = θέλω — *προσβάλλω πρὸς τι* = προσβάλλω τι. — *τὴν στρατιάν*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ *διηθῆναι*. — *ὀνίνημι* = ὠφελῶ. — *καὶ τὰ ξένια, ὁ καὶ καὶ ὡς ἐκ τούτου*. — *ξένια* = δῶρα — *οὐκ ἐδέχοντο* = δὲν ἤθελον νὰ δέχωνται. — *ἐπιμένω* = περιμένω. — *ἔστε βουλευσαιντο* = ἔως ὅτου σχεφθῶσι. — *πολλὰ καταθυσάντων* (δηλ. αὐτῶν) = ἐπεὶ αὐτοὶ πολλὰ κατέθυσαν. — *πολλὰ καταθύω* = πολλὰ ζῶα θυσιάζω. — *ἀποδείκνυμαι γνώμην* = ἐκφράζω τὴν γνώμην μου. — *δοι* (μετ' εὐκτχ.) = ἔτι (μεθ' ὀριστχ.). — *οὐδαμῆ* = κατ' οὐδένα τρόπον. — *προσιεμαι τὸν πόλεμον* = ἐγκρίνω τὸν πόλεμον. — *φιλία (χώρα)* = φιλικὴ χώρα. — *ἄποικος (πόλις)* = ἀποικία.

Διὰ ταύτης τῆς χώρας, δηλ. ποίας; — *σταθμούς*, βλ. ἐν σελ. 95. — *ἀφικνουῦνται εἰς X.*, τῆ 2^α Ἀπριλίου τοῦ 400. — *πεδινωτέρα* — *ἤτιτον ἐρυμνά*, δηλ. τῆς τῶν Μοσσουοίκων. — *τὰ*

ξένια, ταῦτα ἐνταῦθα ἦσαν ἰδίως τρόφιμα.—**κελεύσαντες**, δηλ. τοὺς φέροντας τὰ ξένια.—**ἐθύνοντο**, βλ. ἐν σελ. 127.—**οἱ μάντις**, τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλ. συνώδευον μάντις, ἵνα οὗτοι πρὸ πάσης σπουδαίας ἐπιχειρήσεως, ἰδίᾳ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης, ζητῶσι τὴν συμβουλὴν τῶν θεῶν.—**ἀφίκ. εἰς Κοτ.**, τῇ 4^η Ἀπριλίου.

§ 4—6.

Μέχρι ἐνταῦθα = ἕως ἐδῶ.—**πεξεύω**=πορεύομαι πεζῇ.—**πλήθος**=μῆκος.—**τῆς καταβάσεως**, ἡ γενκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ: **τῆς ὁδοῦ**.—**ἀπὸ τῆς μάχης**=ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.—**ἐν Βαβυλῶνι**=ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Βαβυλώνας.—**ἄχρι εἰς Κοτ.**=μέχρι τῶν Κοτουῶρων.—**σταθμοί...**, δηλ. ἦσαν.—**χρόνου πλήθος** (δηλ. ἦν)=τὸ χρονικὸν διάστημα ἤτο.—**πομπή**=ἱερὰ τελετή.—**κατὰ ἔθνος ἕκαστοι τῶν Ἑλλ.**=ἐκάστη Ἑλληνικὴ φυλὴ χωριστά.—**χωρία**, ἐνταῦθα=κῶμαι.—**παρέχω ἀγοράν (τιν)**=παρέχω (εἰς τινα) τρόφιμα πρὸς ἀγοράν.—**τεῖχος**=πόλις.

Ἐνταῦθα, δηλ. ποῦ;—**ἐν Βαβυλ.**, ἡ μάχη ἐγένετο παρὰ τὸ χωρίον **Κούναξα**· ἀλλὰ πολλάκις αἱ μάχαι ὀνομάζονται ἐκ τινος περιβλεπτοτέρου καὶ γνωστοτέρου ὀνόματος, καὶ ἂν δὲν ἐγένοντο ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, ἀλλ' ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς.—**σταθμοί... παρασάγγαι**, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 95.—**τεταράκοντα πέντε**, δηλ. ἀπὸ τῆς 4^{ης} Ἀπριλ.—19^{ης} Μαΐου.—**ἔθυσαν... ἐποίησαν**, πρὸς τίνα σκοπὸν;—**ἀγῶνας γυμνικούς**, ὡς ἐν Τραπεζοῦντι (πρβλ. IV, 8, § 25).—**ἐλάμβανον**, δηλ. διὰ τῆς βίας.—**παρεῖχον**, δηλ. οἱ Κοτουῶριται.

§ 7—9.

Ἐν τούτῳ = ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ.—**περὶ τῶν Κοτ. τῆς τε πόλεως... καὶ περὶ τῆς χώρας**=περὶ τῆς πόλεως τῶν Κοτουῶρων... πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ τῆς χώρας αὐτῶν.—**ἦν ἐκείνων**, ὑποκμ.: ἡ πόλις.—**εἰμί τινος**=ἀνήκω εἰς τινα.—**ἔφερον**, ὑποκμ.: **οἱ Κοτουῶριται**.—**φόρον φέρω τινὶ**=πληρώνω φόρον εἰς τινα.—**οἱ**=διότι.—**δηῶ (-όω)**=;—**προηγοῶ**=ἐν ὀνόματι τινος ἀγορεύω.—**νομίζομαι δεινὸς εἶναι λέγειν**=θεωροῦμαι δεινὸς ῥήτωρ.—**ἐπαινέσοντας... συνησθησομένους**, μετχ. τελκ.—**συνησθησομένους**, δηλ. ὑμῖν.—**συνήδομαί τινι**=συγχαίρω

τινά. — νικῶ τινα = εἶμαι νικητής τινος. — Ἕλληνες ὄντες = ὡς Ἕλληνες. — διὰ πολλῶν τε καὶ δ... πραγμ. (δηλ. ἐλθόντες), κατ' ἔννοιαν = ὑπομείναντες πολλὰς καὶ δεινὰς στενοχωρίας. — σεσφωσμένοι πάρεστε = σῶοι ἐφθάσατε ἐνταῦθα. — ἀξιώ (μετ' ἀπρμφ.) = ἔχω τὴν ἀξίωσιν (νὰ...). — Ἕλλ. ὄντες καὶ αὐτοὶ = ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλλ. — ἀγαθὸν μὲν τι πάσχω, κακὸν δὲ οὐδὲν = ἀπολαύω μὲν εὐεργεσίας τινός, οὐδὲν δὲ κακὸν πάσχω. — οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς... πώποτε = διότι καὶ ἡμεῖς οὐδέποτε... — ὑπάρχω κακῶς ποιῶν τινά τι = ἀρχίζω νὰ κάμνω (= πρῶτος κάμνω) κακὸν τι εἰς τινα.

Φοβούμενοι, οἱ πρέσβεις ἢ οἱ Σινωπεῖς; — ἐκείνων... ἐκείνοις, νοοῦνται οἱ Σινωπεῖς· πρβλ. § 3 «Σινωπέων ἄποικον». — δηουμένην, αὐτὴν (δηλ. τὴν χώραν)· ὑπὸ τίνων; — εἰς τὸ στρατ., τῶν Ἕλλ.

§ 10—12.

Εἰσὶ μὲν, ὁ μὲν = μὴν = τῇ ἀληθείᾳ, τῷ ὄντι. — τὴν χώραν ταύτην, ἀντικμ. τοῦ παραδεδώκαμεν καὶ τοῦ ἀφελόμενοι. — ἀφαιροῦμαι τινά τι = ἀφαιρῶ παρά τινός τι. — διὸ (= δι' ὃ) = διὰ τοῦτο δέ. — δασμὸς τεταγμένος = φόρος ὠρισμένος. — καὶ Κερ. = ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ Κερ. — νομίζει πάσχειν = φρονεῖ ὅτι εἰς αὐτὴν πράττετε τὸ κακόν. — ὑμᾶς... παρεληλυθότας... = ὑμᾶς... παρεληλυθέναι, ... = ὅτι σεῖς... εἰσῆλθετε, ... — ἐνίους σκηνοῦν... καὶ... λαμβάνειν (δηλ. ὑμᾶς), τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἀκούομεν = ὅτι μερικοὶ (ἐξ ὑμῶν) καταλύετε... καὶ ὅτι σεῖς λαμβάνετε. — βία... οὐ πείθοντας = μὲ τὴν βίαν, ὄχι μὲ τὸ καλό. — ὦν ἂν δέησθε = ὅσα χρειάζεσθε. — ἀξιώ τι = ἐγκρίνω τι. — εἰ δὲ ταῦτα ποιήσετε, κατ' ἔννοιαν = ἐὰν δ' ἐξακολουθήτε νὰ πράττετε ταῦτα. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστί. — ἀνάγκη ἐστὶ τι = εἶναι τις ἠναγκασμένος. — ἄλλον ὄντινα = ὄντινα ἄλλον.

Ἐκ τῶν χωρ... λαμβάνειν, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 6 «τὰ ἐπιτ... ἐλάμβανον...».

§ 13—15.

Πρὸς ταῦτα, συναπτόεν τῷ εἶπεν. — ὑπέρ τινος = ἐν ὀνόματι τινος. — ἡμεῖς δ' ἐ = ἡμεῖς. — ἤκομεν ἀγαπ... = ἀγαπῶμεν ὅτι ἤκομεν διασωσάμενοι τὰ σ. καὶ τὰ ὄπλα. — ἀγαπῶ ὅτι =

εἶμαι εὐχαριστημένος ὅτι. — **διασώζομαι τὸ σῶμα καὶ τὰ ὄπλα** = σώζω τὴν ζωὴν μου καὶ τὰ ὄπλα μου. — **χρήματα** = πράγματα, λάφυρα. — **ἄγω καὶ φέρω** = ἀποκομίζω, μεταφέρω. — **παρεῖχον**, ὑποχμ.: οἱ Τραπεζούντιοι. — **γὰρ** = ἐπειδὴ. — **ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν** = ἀντὶ τούτων, **ἃ ἐτίμησαν** = ἀντὶ τῶν τιμῶν, δι' ὧν ἐτίμησαν. — **καὶ ἀνθ' ὧν** (= ἀντὶ τούτων, **ἃ**) **ξένια ἔδωκαν** = καὶ ἀντὶ τούτων, τὰ ὅποια ὡς δῶρα ἔδωκαν. — **ἀντιτιμῶ** = τιμῶ καὶ ἐγώ — **τούτων**, κατὰ πληθ., διότι τὸ **τις**, εἰς ὃ ἀναφέρεται, εἶναι περιληπτικόν. — **ἀπέχομαί τινας** = δὲν βλάπτω, δὲν πειράζω τινά. — **ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγοῖντο** = καθ' ὧν αὐτοὶ ὠδήγουν ἡμᾶς. — **ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον** = ὅταν τι λογῆς ἀνθρώπους μᾶς ἡῦραν (καλοὺς ἢ κακοὺς). — **πάρεισι**, ὑποχμ.: **τινὲς** (Τραπεζ.). — **πάρειμι** = παρευρίσκομαι. — **συμπέμπω τινά τινι ἠγεμόνα** = ἀποστέλλω μετὰ τινός τινα (δίδω εἰς τινά τινα) ὡς ὁδηγόν. — **διὰ φιλίαν** = ἔνεκα φιλίας.

Ἔχομεν, ποῦ; — **χρήματα**, ἐννοοῦνται ζῶα, αἰχμάλωτοι, τρόφιμα κ.τ.τ. — **ἐν Τραπ. μέν**, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 19 «**Κοιτωρτίας δέ**». — **παρεῖχον ἀγοράν... καὶ ξένια ἔδωκαν**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. IV, κεφ. 8, § 23 καὶ ἐξ. — **ἡ πόλις**, ποία ἐννοεῖται;

§ 16—19.

Ἄνθρωποι ἂν ἐλθ... = ὅσοι ἂν ἐλθῶμεν μὴ ἔχοντες ἀγοράν = εἰς ὅποιον μέρος ἐρχόμεθα χωρὶς νὰ ἔχωμεν τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **ἂν τε... ἂν τε** = εἴτε... εἴτε. — **οὐχ ὑβρεῖ, ἀλλ' ἀνάγκη** = (ἐκεῖ) ὄχι ἐξ ἀλαζονείας, ἀλλὰ ἐξ ἀνάγκης. — **ὅμως**, συναπτεόν τῷ ἐκτιησάμεθα. — **καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας** = ἂν καὶ ἦσαν παρὰ πολὺ φοβεροί. — **κτιῶμαί τινα πολέμιον** = κάμνω τινά ἐχθρόν. — **διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι** = διότι ἦτο ἀνάγκη = διότι εὐρέθημεν εἰς τὴν ἀνάγκην. — **παρέχω ἀγοράν οἷαν δύναμαι** = παρέχω τὸ κατὰ δύναμιν τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **τῶν ἐκείνων**, ἐξ ὀνομαστικῆς: **τὰ ἐκείνων** ἢ δὲ γενκ. (**τῶν ἐκείνων**) ἐξαρτ. ἐκ τοῦ οὐδέν. — **Κοιτωρτίας δέ** = ὡς πρὸς δὲ τοὺς Κοιτωρτίας. — **λαμβάνω τί τινας** = λαμβάνω τι παρὰ τινας. — **πέμπω ἀγοράν** = στέλλω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **αἰτιῶμαί τινα αἰτιόν τινας εἶναι** = δισχυρίζομαι ὅτι εἶναι τις αἰτιός τινας = λέγω τινά ὡς αἰτιόν τινας. — **ὁ παρ' ὑμῶν ἀρμοστής** = ὁ κατασταθεὶς ὑφ' ὑμῶν διοικητής.

Και Καρδ. και Τ. και Χαλδ., περί τῶν λαῶν τούτων βλ. ἐν βιβλ. IV, κεφ. 1 καὶ 7. — **καίπερ β. οὐχ ὑπηκ. ὄντας**, ἐπομένως δὲν εἴχομεν λόγον νὰ ἔχωμεν αὐτοὺς ἐχθρούς. — **και μάλα φ. ὄντας**, ἐπομένως ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος ἐπικίνδυνος. — **ελληφμεν**, δηλ. **βία**. — **οὐ γὰρ φίλος...**, περί τοῦ πράγμ. πρβλ. § 6. — **ἐδέχοντο**, δηλ. ἡμᾶς. — **τὸν... ἀρμοστήν**, ἐννοεῖται ὁ ἐν Κοτυώροις κατασταθεὶς ὑπὸ τῶν Σινωπέων διοικητής· τοῦτον δὲ ὁ Ξεν. ὠνόμασεν **ἀρμοστήν** κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν **ἀρμοστῶν**, οὓς ἡ Σπάρτη ἀπέστελλε (τότε) εἰς τὰς ὑπηκόους αὐτῇ πόλεις.

§ 20-21.

“Ο δὲ = ὡς πρὸς ἐκεῖνο δέ, τὸ ὅποσον... — **βία παρελθόντας (τινάς) σκηνοῦν** = ὅτι δηλ. διὰ τῆς βίας εἰσελθόντες τινὲς ἐξ ἡμῶν καταλύουσιν (εἰς τὰς οἰκίας). — **ἡμεῖς ἤξιοῦμεν = εὖ ἴσθι δι ἡμεῖς ἤξιοῦμεν**. — **οἱ κάμνοντες** = οἱ ἀσθενεῖς. — **στέγη** = οἰκία. — **δέξασθαι**, ὡς ὑποκμ. νοητέον τό: **τοὺς Κοιτωρῆτας**. — **οὐκ ἀνέωγον** (τοῦ ῥ. ἀνοίγω), ὑποκμ.: **οἱ Κοιτωρῆται**. — **ἧ... ταύτη = ταύτη... ἧ** = ἐκεῖ, ὅπου. — **αὐτὸ τὸ χωρίον δέχεται τινα** = αὐτὴ ἀφ’ ἑαυτῆς ἢ θέσις (τοῦ φρουρίου, ὡς εὐάλωτος) ἐπιτρέπει εἰς τινα τὴν εἴσοδον. — **εἰσ... οὐδὲν ἐπι.** = **εἰσῆλθομεν οὐδὲν ποιήσαντες** (= χωρὶς οὐδὲν νὰ κάμωμεν). — **δαπανῶσι τὰ αὐτῶν** = δαπανῶσιν ἐξ ἰδίων. — **εἰμι ἐπὶ τι** = εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **κομίσασθαι**, νοητέον ὡς ἀντκμ.: **τοὺς κάμνοντας**. — **κομίζομαι τινα** = παραλαμβάνω, ἀποσύρω τινά. — **οἱ δὲ ἄλλοι** = ἡμεῖς δὲ οἱ ἄλλοι. — **σκηνώ ὑπαίθριος** = διαμένω, εἶμαι εἰς τὸ ὑπαίθριον. — **ἐν τῇ τάξει** = ἕκαστος εἰς τὴν τάξιν του. — **ἀντευποιῶ** = ἀντευεργετῶ. — **ἀν δὲ κακῶς**, πῶς συμπληροῦται ἢ πρότασις; — **ἀλέξασθαι**, ἀόρ. τοῦ ῥ. **ἀλέξομαι** = ἀνταποδίδω (τὸ κακόν), ἀντεκδικουμαι.

“Ο δὲ λέγεις..., πρβλ. § 11. — **ἂν τις εὖ ποιῇ**, δηλ. ἡμᾶς.

§ 22-23.

“Α δὲ = ὡς πρὸς ὅσα δέ. — ὡς = ὅτι δηλ. — **ἡμεῖς δὲ = εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς**. — **ἤδη** = ἕως τώρα. — **πολλαπλασίους ὑμῶν = πολὺ πλείουσιν ὑμῶν**. — **ὁ Παφλαγῶν** = ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων. —

ἐπιθυμῶ τῆς πόλεως καὶ χωρίων = ἐπιθυμῶ νὰ κατακτήσω τὴν πόλιν καὶ ὀχυρὰ μέρη. — ἐπιθαλάττιος = παραθαλάσσιος. — συμπρ. αὐτῶ, ὧν = συμπράττοντες αὐτῶ ταῦτα, ὧν. — συμπράττω τινί τι = πράττω μετὰ τινός τι = βοηθῶ τινα.

Ἄ δὲ ἠπειλήσας, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 12 «εἰ δὲ ποιήσετε . . .». — ἀμφοτέροις, δηλ. τῖσι; — καὶ ἄλλοις πολ . . . ἐπολεμήσαμεν, πρὸς τίνας εἶχον πολεμήσει ἕως τῶρα οἱ Ἑλλ.; — τὸν Παφλαγόνα, δηλ. τὸν Κορύλαν. — ὧν ἐπιθ., τίνων ἐπεθύμει ὁ Κορύλας; — φίλοι, δηλ. αὐτῶ (τίνι);

§ 24-25.

Ἐκ τούτου = μετὰ τούτους τοὺς λόγους (τοῦ Ξεν.). — μάλα, συναπτεόν τῷ χαλεπαίνοντες. — δηλός εἰμι (μετὰ μετχ.) = φαίνομαι (ὅτι . . .). — οἱ συμ. τῶ Ἐκ. = οἱ μετὰ τοῦ Ἐκατωνύμου ἐλθόντες πρέσβεις. — χαλεπαίνοντες, δηλ. τῶ Ἐκατωνύμῳ. — χαλεπαίνω τινί τοῖς εἰρημένοις = ὀργίζομαι κατὰ τινος διὰ τὰ ὅσα εἶπε. — παρέρχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα) = λαμβάνω τὸν λόγον. — αὐτῶν ἄλλος = ἄλλος τις ἐξ αὐτῶν. — ποιησόμενοι . . . ἐπιδείξοντες, μετχ. τελκ. — ἐπιδείκνυμι = ἀποδεικνύω. — καὶ ξενίοις . . ., μετάβασις εἰς εὐθὺν λόγον. — ξενίοις δέχομαι (τινα) = μὲ δῶρα φιλοξενίας δέχομαι (τινα). — ξενίζω τινά = φιλοξενῶ τινα. — πολλά τε καὶ φιλικὰ διαλέγομαι = πολλοὺς φιλικοὺς λόγους διαλέγομαι = συνομιλῶ περὶ πολλῶν φιλικῶς. — τά τε ἄλλα καὶ = μεταξὺ ἄλλων ἀκόμη καὶ. — περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀναπνυθάνονται, ὧν ἐκάτεροι δέονται = ὡς πρὸς τὴν λοιπὴν πορείαν ζητοῦσι πληροφορίας (οἱ Ἑλλ. καὶ οἱ Σινωπεῖς) περὶ τούτων, τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουσι καὶ τοὺς μὲν καὶ τοὺς δέ.

Αὐτῶν, δηλ. τῶν πρέσβειων. — δεξόμεθα, δηλ. ὑμᾶς. — τοὺς ἐνθάδε, τίνες ἐννοοῦνται; — ἀνεπνυθάνοντο, ὅχι μόνον οἱ Ἑλλ., ἀλλὰ καὶ οἱ Σινωπεῖς· διότι οὗτοι ὡς μέλλοντες πιθανῶς νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς προμηθείας τῶν τροφίμων κατὰ τὴν περαιτέρω πορείαν εἶχον ἀνάγκη νὰ μάθωσι τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἑλλ. περὶ τούτου λοιπὸν ἐζήτουν πληροφορίας· ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν περαιτέρων σχεδίων τῶν Ἑλλ. μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἐκ Σινώπης.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1—3.

Ἐκ τούτου =; (V, 1, § 2). — **ἐν τῇ διατριβῇ** = κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκεῖ διαμονῆς των = ἐφ' ὅσον χρόνον διέμενον ἐκεῖ. — **ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς** = ζῶ ἀγοράζων τὰ πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα — **λήξομαι** = λαφυραγωγῶ. — **κλωπεύω τινὰ** = δι' ἐνέδρας συλλαμβάνω τινὰ — **εὖ μάλα** = πολὺ ἐπιδεξίως. — **οἱ ἀποσκευαννύμενοι** = οἱ διασκορπιζόμενοι. — **πρόσω σκηνῶ** = κατασκηνῶ μακρὰν. — **κακουργῶ** = κακῶς ποιῶ. — **πολεμικῶς ἔχω πρὸς τινὰ** = διακειμαι ἐχθρικῶς πρὸς τινὰ. — **ἐκ τούτων** = συνεπεῖα τούτων. — **παρὰ τοὺς . . .** = πρὸς τοὺς . . . — **πρέσβεις . . . λέγοντας** = πρέσβεις, οἵτινες ἔλεγον. — **ἔχοντας ἵππους καὶ . . .** = μὲ ἵππους καὶ . . . — **ὅτι** (μετ' εὐκτ.) = ὅτι (μεθ' ὀριστ.). — **ἔτοιμος** = διατεθειμένος. — **τοὺς Ἑλλ. μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικ.** = μῆτε νὰ ἀδικῇ τοὺς Ἑλλ. μῆτε ν' ἀνέχεται ν' ἀδικῆται (ὕπ' αὐτῶν)· κατ' ἔννοιαν = νὰ κάμνη μετὰ τῶν Ἑλλήνων συνθήκην ἐπὶ τῷ ὄρφ μῆτε ν' ἀδικῇ τοὺς Ἑλλ. μῆτε ν' ἀδικῆται ὑπ' αὐτῶν. — **ἐπὶ ξένια δέχομαι τινὰ** = φιλοξενῶ τινὰ. — **παρεκάλεσαν**, δηλ. **ἐπὶ ξένια**. — **παρακαλῶ ἐπὶ ξένια** = προσκλῶ εἰς φιλοξενίαν — **οὓς ἐδόκουν δικ. εἶναι**, ἢ σύνταξις προσωπικῆ ἀντὶ ἀπροσώπου· **οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτων εἶναι (παρακαλεῖν)**. — **δοκῶ** = νομίζω.

Ἐν τῇ διατριβῇ, ἐννοεῖ τὴν ἐν Κοτυώροις διαμονὴν τῶν Ἑλλ., περὶ ἧς βλ. ἐν βιβλ. V, κεφ. 5, § 5. — **οἱ μὲν . . . οἱ δέ**, δηλ. τῶν Ἑλλ. — **ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς . . . ληζόμενοι**, οἱ Ἑλλ., ἐφ' ὅσον εἶχον χρήματα καὶ παρείχοντο αὐτοῖς πρὸς ἀγορὰν τρόφιμα, ἠγόραζον ταῦτα ἐν ἐναντία περιπτώσει ἐλάμβανον τὰ τρόφιμα διὰ τῆς βίας λεηλατοῦντες τὰς χώρας αἱ δὲ λεηλασίαι ἐγένοντο ἢ ὑπὸ τινων στρατιωτῶν ἀπομακρυνομένων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου καὶ διασκορπιζομένων ἢ ὑπὸ συντεταγμένου στρατοῦ (**σὺν προνομαῖς**· βλ. ἐν σελ. 133). — **τοὺς ἀποσκευαν.**, δηλ. πρὸς λείαν. — **πρόσω**, δηλ. τοῦ στρατοπέδου. — **εἶχον**, τίνες; — **ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς**

κ., ἵνα δώσωσι ταῦτα εἰς τοὺς Ἑλλ. ὡς δῶρα. — *οὐ...* *σὺν τῇ στρατ. βουλευσίντο*, δείγμα καὶ τοῦτο τῆς δημοκρατικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ τῶν μυρίων. — *αὐτούς*, δηλ. τοὺς Κορύλα πρέσβεις. — *τῶν ἄλλων ἀνδρῶν*, δηλ. τῶν Ἑλλ.

§ 4-6.

Βοῦς τῶν αἰχμαλώτων = βοῦς τινὰς ἐκ τῶν λαφυραγωγηθέντων (βοῶν). — *ιερεῖα* = ζῶα πρὸς σφαγὴν, σφάγια. — *εὐωχίαν ἀρκοῦσαν παρέχω* = διοργανῶν πλοῦσιον συμπόσιον. — *κατακειμενος* = κατακεκλιμένος. — *σκίμπους* = μικρὰ κλίνη. — *κεράτινα ποτήρια* = ποτήρια καμωμένα ἀπὸ κέρατα (βοῶν). — *ἐντυγχάνω τινι* = εὐρίσκω τι. — *ἐν τῇ χώρᾳ* = ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. — *ἐπαιάνισαν*, ὑποχμ.: οἱ Ἑλλ. — *παιανίζω* = ψάλλω τὸν παιᾶνα· παιᾶν δ' ἐνταῦθα = ὕμνος πρὸς τοὺς θεοὺς. — *πρὸς αὐλὸν ὄρχουμαι σὺν τοῖς ὄπλοις* = ὠπλισμένος χορεύω κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ. — *ἤλλοντο*, παρτκ. τοῦ ῥ. ἄλλομαι = πηδῶ. — *κούφως* = ἐλαφρῶς. — *ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον* = ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — *παίω* = κτυπῶ. — *ὡς (= ὥστε) πᾶσιν ἐδόκει* = ὥστε πάντες ἐνόμιζον. — *πεπληγέναι τὸν ἄνδρα* = ὅτι εἶχε πληγῶσει τὸν ἄνδρα. — *τεχνικῶς πως* = μὲ κάποιον τεχνικὸν τρόπον. — *ἀνέκραγον*, ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἀνακράζω = ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν. — *σκυλεύω τὰ ὄπλα* = ἀφαιρῶ τὰ ὄπλα. — *ὡς τεθνηκότα* = ὡς ἐὰν ἦτο νεκρός. — *ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθῶς* = οὐδὲν δ' ἐπεπόνθει· πράγματι δ' ὁμοῦς οὐδὲν εἶχε πάθει.

Κατακειμενοὶ ἐν σκίμπ., οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλὰ κατακεκλιμένοι· κατακλίνοντο δὲ ἐπὶ κλίνης, στηριζόμενοι διὰ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος ἐπὶ προσκεφαλαίου καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τὴν τροφὴν παρὰ τῆς πλησίον παρακειμένης τραπέζης λαμβάνοντες. — *ἐδείπνουν*, βλ. ἐν σελ. 78. — *ἐν τῇ χώρᾳ*, ποίαν χώραν ἐννοεῖ; — *αἱ σπονδαὶ* κτλ., ἐν τοῖς ἀρχαίοις συμπόσις οἱ Ἑλλ. δὲν ἔπινον, καθ' ὃν χρόνον ἔτρωγον· ὁ πότος ἦτο κεχωρισμένος τοῦ δείπνου καὶ ἐγένετο μετ' αὐτό· μετὰ τὸ πέρας δηλ. τοῦ δείπνου ἐκαθαρίζοντο αἱ τράπεζαι καὶ τὸ ἔδαφος, ἔπλυνον δ' οἱ συνδαιτυμόνες τὰς χεῖρας· οἱ δοῦλοι ἔφερον τὸν οἶνον καὶ τὰ ποτήρια, οἱ συμπόται ἐστεφανοῦντο. Μετὰ τὰς ἐτοιμασίας αὐτὰς ἤρχιζεν ὁ πότος μὲ σπονδὰς πρὸς τοὺς θεοὺς (μὲ ἐκχύσεις δηλ.

ἀκράτου οἴνου ἀπὸ τὰ ποτήρια πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν) καὶ με ἄσιν ὕμνου (= *παιᾶνος*) πρὸς αὐτούς· μετὰ ταῦτα ἐτρέποντο εἰς τὸν πότον· κατ' αὐτὸν ἔπινον, ἔπαιζον διαφόρους παιδιὰς, ἦδον ἐν συνοδείᾳ μουσικῆς, ἐχόρευον καὶ συνδιελέγοντο περὶ διαφόρων ζητημάτων. — *πρῶτον μὲν*, ἡ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν § 7 «*μετὰ ταῦτα*». — *αὐλόν*, ὁ αὐλὸς τῶν ἀρχαίων ἦτο ὄργανον ὅμοιον πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν «*κλαρινέτον*»· συνίστατο ἐξ ἑνὸς ἢ τὸ πολὺ δύο πρὸς ἀλλήλους συνδεδεμένων σωλήνων καὶ εἶχε γλωσσίδα· κατεσκευάζετο δὲ ἐκ καλάμου ἢ ξύλου ἢ ὀστοῦ ἢ ἐλέφαντος ἢ μετάλλου· ὁ σωλήν, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦτο εὐθύς, ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ τὸ κάτω στόμιον αὐτοῦ κεκυρτωμένος πρὸς τὰ ἄνω, εἶχε 3 ἢ 4 ὀπὰς· βλ. εἰκ. ἐν σελ. VII. — *ταῖς μαχαίραις ἐχο.*, πρβλ. σημερινούς χοροὺς Τουρκαλθανῶν, χορευομένους ἀναπηδήμασι καὶ μαχαίραις. — ὁ *δ(έ)*, δηλ. ὁ πληγῳθεὶς. — *ἀνέκραγον*, διατί· — ὁ *μὲν*, δηλ. ὁ νικητῆς. — *ἐξῆει*, ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ χοροῦ. — *τὸν Σιτάλκην*, ἐννοεῖ πολεμικόν τι ἄσμα ἐξυμνοῦν τὸν Σιτάλκην, τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν· πρβλ. νῦν: τραγοῦδησέ μας τὸν Διαῆκο, τὸν Κολοκοτρώνη κ. ἄ.

§ 7 - 8.

Ῥοχοῦντο τὴν καρπαίαν (ῶρχησιν) καλουμένην = ἤρχισαν νὰ χορεύωσι τὸν χορόν, ὅστις ὠνομάζετο καρπαία. — *ἦν (ῶδε)* = ἦτο ὁ ἐξῆς. — ὁ *μὲν* = εἷς μὲν (τῶν χορευτῶν). — *παρατίθεμαι τὰ ὄπλα* = θέτω τὰ ὄπλα μου πλησίον μου κατὰ γῆς. — *σπεῖρει καὶ ζευγηλατεῖ* = κἀνει πῶς σπεῖρει καὶ ὀδηγεῖ ζεύγος βοῶν. — *πυκνά* = συχνά· πυκνά. — *ληστής δὲ προσέρχεται* = ὁ δὲ προσέρχεται ὡς *ληστής* = ἄλλος δὲ (χορευτῆς) ὑποκρινόμενος τὸν ληστήν προσέρχεται. — *ἐπειδὰν* (μεθ' ὑποκτ.) = εὐθύς ὡς (μεθ' ὑποτακτ.). — *προΐδηται* = *προΐδη*· τοῦ ῥ. *προορῶ* = βλέπω μακρόθεν. — *ἀπαντῶ (τινι)* = ἀντεπεξέρχομαι, ὀρμῶ (κατὰ τινος). — *πρὸ τοῦ ζεύγους* = ἔμπροσθεν τοῦ ζεύγους (τῶν βοῶν). — *πρὸς τὸν αὐλόν* = κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ. — *δήσας*, τοῦ ῥ. *δῶ* (-έω) = δένω. — *καὶ τὸ ζεύγος ἀπάγει* = αὐτὸν (τὸν ἄνδρα) καὶ τὸ ζεύγος ἀπάγει. — *παρὰ τοὺς βοῦς* = κοντὰ στὰ βόδια του. — *ὀπίσω τῶ χειρε δεδεμένον* = με τὰς χεῖρας δεδεμένας ὀπίσω. — *ελαύνω (τινά)* = κτυπῶ (τινα) διὰ νὰ βαδίξῃ ἔμπρός.

Τὴν καρπαίαν, αὕτη ἦτο ἰδίᾳ ὄρχησις τῶν βορειοτέρων Ἑλ-

λήνων.—*στρεφόμενος*, ποῦ;—*ὁ δ(έ)*, δηλ. *ὁ σπειρών και ζευγηλατών*.—*προϊδηται*, δηλ. *τὸν ληστήν*.—*τὰ δπλα*, τὰ ἔποια εἶχεν ἀποθέσει πλησίον του κατὰ γῆς.—*πρὸ τοῦ ζεύγουσ*, προφυλάσσω οὕτω διὰ τοῦ σώματός του αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀρπαγῆν.—*καὶ οὔτοι*, ὡς δηλ. καὶ οἱ Θραῖκες χορευταὶ (§ 5).—*τὸν ἄνδρα*, δηλ. τὸν χορευτήν, τὸν προσποιούμενον τὸν ζευγηλάτην.—*τὸν ληστήν*, δηλ. *δήσας ἀπάγει*.—*δεδεμένον ἐλαύνει*, τίνα;

§ 9—11.

Μυσὸς=κάποιος Μυσός.—*τοιτὲ μὲν... τοιτὲ δέ*=ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ.—*ὡς δύο ἀντιπαιτομένων, μιμ. ὠρχεῖτο*=ὡς ἐὰν εἶχε δύο ἀντιπάλους διὰ τῆς ὀρχήσεως ἐμιμείτο τὴν (καὶ πρὸς τοὺς δύο τούτους) μάχην.—*ὡς πρὸς ἕνα*=ὡς ἐναντίον ἑνὸς (ἀντιπάλου).—*δινούμαι*=περιστρέφομαι, στρηφουργίζω.—*ἐκκυβιστῶ*=πίπτω κατακέφαλα, κάμνω τοῦμπεσ.—*ὄψις*=θέαμα.—*φαίνομαι*=παρουσιάζομαι.—*τὸ περσικὸν (ὄρχημα) ὀρχοῦμαι*=χορεύω τὸν περσικὸν χορόν.—*ὀκλάζω*=γονατίζω.—*ἐξανίσταμαι*=ξανασηκώνομαι.—*πρὸς τὸν αὐλόν*=; πρβλ. § 8.—*ἐπὶ τούτω*=μετὰ τοῦτον (δηλ. τὸν Μυσόν).—*ἦσαν*=ἐδάδιζον· τίνας ῥ.;—*πρὸς τὸν ἐνόπλ. ῥ. αὐλ.*, ἐπεξήγησις τοῦ ἐν *ῥυθμῶ*.—*πρὸς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμόν*=κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως.—*αὐλοῦμαι*, πθηκ.=συνοδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ.—*παιανίζω*=;πρβλ. § 5—*ἐν ταῖς...=κατὰ τὰς...—αἱ πρὸς τοὺς θεοὺς (=πρὸς τὰ τῶν θεῶν ἱερὰ) πρόσοδοι*=αἱ εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν πομπαὶ (λιτανεῖται).

Εἰσηλθεν, δηλ. εἰς τὸν χορόν.—*πέλιτην*, αὕτη ἦτο μικρὰ καὶ ἐλαφρὰ ἄσπις, ἡμισεληνοειδής, κατασκευαζομένη συνήθως ἐκ κλώνων δένδρων, ἣν ὑπερθεν ἐτείνετο δέρμα αἰγείου.—*ὠκλαξε*, τοιοῦτος χορὸς μὲ γονατίσματα εἶναι καὶ ὁ ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Ἑλλάδι ὀρχούμενος Τσαμίκος χορὸς.—*ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θ. πρόσοδοις*, κατὰ ταύτας τὰς πομπὰς προσήρχοντο εἰς τοὺς ναοὺς ἐν ῥυθμῶ ἄδοντες καὶ χορεύοντες.

§ 12—13.

Δεινὰ ποιούμαι (μετ' ἀπρμφ.)=θεωρῶ ὡς τι ἐκπληκτικὸν (τὸ ἔτι...)—*πάσας τὰς ὀρχ.*, ὑποκμ. τοῦ εἶναι=*γίγνεσθαι*.—

ἐπὶ τούτοις . . . αὐτούς = ὁ Μυσὸς δρωὼν αὐτούς ἐκπεπληγμένους ἐπὶ τούτοις. — πέπαμαι = κέκτημαι = ἔχω. — ὄρχηστρίδα, ἀντικμ. τοῦ πεπαμένον, τοῦ εἰσάγει καὶ τοῦ σκευάσας. — ὄρχηστρίς = χορεύτρια. — σκευάζω = στολίζω. — κοῦφος = ἔλαφρος. — ἔλαφρῶς = μετ' εὐκινήσιας. — κρότος (χειρῶν) = χειροκροτήματα. — συνεμάχοντο αὐτοῖς = ἐμάχοντο σὺν αὐτοῖς. — δι' αὐταὶ καὶ . . . εἶεν = ὅτι αὐταὶ ἀκριβῶς ἦσαν. — τρέπομαι τινα = τρέπω τινα εἰς φυγὴν. — τῇ νυκτὶ τοῦτο τὸ τέλος γίνεταί = οὕτω περνᾷ ἡ νύξ.

Ὁρῶντες, ποῖα; — ὁ Μυσός, ὁ ἐν § 9 μνημονευθεῖς. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Παφλαγόνας. — πείσας . . . ἰνά, δηλ. νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν χορὸν τὴν ὄρχηστρίδα. — εἰσάγει, δηλ. εἰς τὸν χορὸν. — πυρρίχην, αὕτη ἦτο ἔνοπλος πρὸς αὐτὸν ὄρχησις, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ Κρητὸς Πυρρίχου τοῦ ἐπινοήσαντος αὐτὴν βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἑλλ. — αἱ τρεψάμεναι . . ., κατὰ τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην. — βασιλέα, ποῖος ἐννοεῖται; — ἐκ τοῦ στρατ., δηλ. τῶν Ἑλλ.

§ 14—16.

Προσάγω τινα εἰς τὸ στρατεύμα = παρουσιάζω (εἰσάγω) τινα εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ στρατοῦ. — δοκεῖ τι = ἀποφασίζει τις. — ἐδόκει παρεῖναι (αὐτοῖς) = ἐνόμιζον ὅτι εἶχον. — ἀναβαίνω = ἐπιβιβάζομαι. — πνεῦμα καλὸν = ἄνεμος οὐριος. — ὀρμίζομαι = ἀγκυροβολῶ. — ξένια = δῶρα (φιλοξενίας). — ἄλφαιτα = κρίθινα ἄλευρα. — προσδοκῶ (-άω) = ἐλπίζω. — ἀγοντά τι σφ. ἦκειν = ὅτι ἦλθε φέρων εἰς αὐτοὺς κάτι τι. — ἀπαγγέλλω = ἀναγγέλλω. — εἰ ἀφίκοιντο ἔξω τοῦ Π. = ἐὰν ἐξέλθωσι τοῦ Πόντου. — μισθ. αὐτοῖς ἔσσεσθαι = ὅτι θὰ λάβωσιν (αὐτοὶ) μισθόν.

Αὐτούς, δηλ. τοὺς πρέσβεις τοῦ Κορύλα. — εἰς τὸ στρατ., ὅπερ εἶχε συνέλθει εἰς ἐκκλησίαν, ἵνα ἀποφασίσῃ περὶ τῆς μετὰ τοῦ Κορ. συνθήκης (πρβλ. § 3). — μήτε ἀδικεῖν . . . μήτε ἀδ., κατὰ ταῦτα ἢ συνθήκη ἐκλείσθη μετὰ τὸν προταθέντα ὑπὸ τῶν πρέσβειων τοῦ Κορ. ὄρον. — τῇ δ' ἄλλῃ, δηλ. ἡμέρᾳ. — μέδιμνος, οὗτος ἦτο μέτρον σιτηρῶν ἰσοδυναμοῦν πρὸς 51 1/2 περίπου λίτρας σημερινάς (πρβλ. νῦν τὸ κοιλόν). — κεράμιον, τοῦτο ἦτο ἄμφορες κεράμιος, στάμνα: ἕκαστον ἐχώρει 39 περίπου λίτρας. — Χειρὶ-

σοφος... ἤλθε, οὗτος εἶχεν ἀποσταλῆ ἐκ Τραπεζοῦντος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδ. Ἐναξιόδιον, ἵνα προμηθεύσῃ πλοῖα· περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. V, κεφ. 1, § 4 κ. ἐξ.—**ἐνταῦθα**, ποῦ;—**τριήρη**, βλ. ἐν σελ. 132.—**ἀγοντά τι**, δηλ. πλοῖα.—**οἱ ἄλλοι**, τίνες ἐννοοῦνται;

§ 17—18.

Ὡς, χρονκ.—**ἐγγὺς γίγνομαι τινος** = πλησιάζω εἰς τι.—**εἰσέρχομαι τινα**, ὅπως ἂν (μεθ' ὑποκτ.) = ἐπέρχεται εἰς τινα ἢ σκέψις πῶς νά...—**εἰ... ἔλοιντο** = ἐὰν ἤθελον ἐκλέξει.—**μᾶλλον** = καλύτερον.—**ἂν... δύνασθαι τὸν ἕνα** = ὅτι θὰ ἦδύνατο οὗτος ὁ εἰς.—**ἢ πολ. οὔσης** = παρὰ ἐὰν ἦτο πολυαρχία = παρὰ ἐὰν ἦσαν πολλοὶ ἄρχοντες.—**χεῶμαι τῷ στρατ.** = διοικῶ τὸ στρατεύμα.—**εἰ δέοι** (μετ' ἀπρμφ.) = ἐὰν παρίστατο ἀνάγκη νά...—**λανθάνω τι** = μένω ἀπαρατήρητος ὡς πρὸς τι = κάμνω τι χωρὶς νά ἐννοηθῶ.—**ἂν κρύπτεσθαι**, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο—**καθὼς καὶ τὸ κατωτέρω ὑστερίζειν**—ἐκ τοῦ ἠγγήσαντο = ὅτι (οὗτος ὁ εἰς) θὰ ἀπεκρύπτετο.—**φθάνω τι** = προφθάνω, προλαμβάνω τι.—**ὑστερίζω** = καθυστερῶ.—**δεῖν... περαινεσθαι**, ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. ἠγοῦντο.—**οὐ... ἂν δεῖν** = δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀνάγκη = δὲν θὰ ἀπτητοῦντο.—**λόγοι πρὸς ἀλλήλους** = ἀμοιβαῖαι συζητήσεις.—**τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ** = τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποφασισθὲν = ἢ ἀπόφασις τοῦ ἐνὸς.—**περαινεσθαι ἂν** = (ὅτι) ἦδύνατο νά ἀχθῆ εἰς πέρας (= νά ἐκτελεσθῆ).—**ἐκ τῆς νικώσης** (δηλ. γνώμης) = κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην = κατὰ πλειονοψηφίαν.

(Ἐχοντές) τι, δηλ.;

§ 19—21.

Τρέπομαι ἐπὶ τινα = στρέφομαι πρὸς τινα = ἢ γνώμη μου κλίνει πρὸς ἐκλογὴν τινος (ὡς ἀρχηγοῦ).—**ἔλεγον προσ. αὐτῷ** = προσῆσαν αὐτῷ καὶ ἔλεγον.—**οὕτω γινώσκω** = τοιαύτην γνώμην ἔχω, οὕτω φρονῶ.—**ἐνδείκνυμαι τι** = δεικνύω τι.—**ἔπειθεν**, ἀποπειρικτ. παρατκ. = προσεπάθει νά πείσῃ.—**ὑφίσταμαι τι** = ἀναλαμβάνω τι.—**τῇ μὲν** = ἀφ' ἐνὸς μὲν.—**νομίζων**, μετχ. αἰτλγκ.—**πρὸς τοὺς φίλους** = παρὰ τοῖς φίλοις, εἰς τοὺς φίλους του.—**εἰς τὴν πόλιν** = εἰς τὴν πατρίδα.—**δνομα** = δόξα, φήμη.—

αὐτοῦ, συναπτέα ἢ γενκ. τῷ: τοῦνομα. — τυχόν, αἰτιατικὴ ἀπόλυτος = ἐάν τύχη = ἴσως. — ἄν... γενέσθαι, ἐκ τοῦ νομίζων = ἤθελε γείνει. — ἐνθύμημα = σκέψις. — ἐπῆρην, παρατικ. τοῦ β. ἐπαίρω = παρακινῶ. — αὐτοκράτωρ ἄρχων = ἀπόλυτος ἄρχων. — ὁπότε δ' αὖ ἐνθυμοῖτο = ἀλλ' ὅσάκις πάλιν ἐσκέπτετο — ἄδηλον, δηλ. ἐστι. — ὅπη τὸ μέλλον ἔξει = πῶς θὰ ἀποβῇ τὸ μέλλον. — διὰ τοῦτο δὲ καὶ... = καὶ ὅτι διὰ τοῦτο καὶ... — ἡ προειργασμένη δόξα = ἡ ἀποκτηθεῖσα πρότερον δόξα. — ἀποβάλλω τι = χάνω τι. — ἀποροῦμαι = ἀποροῶ = εὐρίσκομαι ἐν ἀπορίᾳ.

Διανοοῦντο, τίνες; οὕτω, πῶς; — τῇ μὲν, ὡς ἀπόδοσις τούτου ἀντὶ τοῦ «τῇ δὲ» ἀκολουθεῖ κατωτέρω τὸ «ὁπότε δέ». — εἰς τὴν πόλιν, ποῖαν ἐννοεῖ; — τὴν προειργ. δόξαν, πῶς ἀπέκτησεν ὁ Ξεν. τὴν μέχρι τοῦδε δόξαν του;

§ 22-24.

Ἀποροῦμαι (μετ' ἀπρμφ.) = εὐρίσκομαι ἐν ἀπορίᾳ μὴ γνωρίζων τί νὰ... — διακρίνω = ἀποφασίζω. — ἀνακοινῶ τοῖς θεοῖς = ζητῶ τὴν συμβουλὴν τῶν θεῶν. — παρίσταμαί τι = διατάττω νὰ μοι φέρωσί τι. — μαντευτός = ἐνδεδειγμένος ὑπὸ τοῦ μαντείου. — ὅσπερ αὐτῷ μαντευτός ἦν = ὥσπερ μαντευτὸν ἦν αὐτῷ (θύειν). — καὶ... δὴ = καὶ βεβαίως καὶ... — ἤρχετο... καθίστασθαι = ἤρχετο καθίστασθαι ἐπὶ τὸ συννεπιμελεῖσθαι τῆς στρατιᾶς. — ἄρχομαι (μετ' ἀπρμφ.) = ἀρχίζω νὰ... — καθίσταμαι ἐπὶ τι = ἀναλαμβάνω τι. — τὸ συννεπιμελεῖσθαι τινος = ἡ ἀπὸ κοινοῦ φροντίς περὶ τινος. — καὶ ὅτε... ἀετὸν ἀνεμιμνήσκετο... φθεγγόμενον... = καὶ ἀνεμιμνήσκετο ὅτι, ὅτε ἐξ Ἐφ... ἀετὸς... ἐφθέγγετο... — ὀρμῶμαι = ξεκινῶ, ἀπέρχομαι. — Κύρω συσταθισόμενος = ἵνα συστηθῇ εἰς τὸν Κύρον. — ἀετὸν ἑαυτῷ δεξιὸν φθεγγόμενον, καθήμενον μέντοι = ὅτι... ἀετὸς πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ, καθήμενος ὅμως, ἔκραζεν. — ὄνπερ... ἔλεγε = περὶ τοῦ ὁποίου... ἔλεγεν. — προσέμπω τινὰ = συνοδεύω τινὰ. — οἰωνός, κυρίως = μαντικὸν πτηνόν· εἶτα = σημεῖον προγνωστικόν (ἐξ οὗ προβλέπει τις τὸ μέλλον). — μέγας... καὶ οὐκ ἰδιωτικὸς = προσημαίνων σπουδαῖόν τι καὶ οὐχὶ σύνθητες. — ἐνδοξος... ἐπίπονος = προσημαίνων δόξαν... μόχθους (ταλαιπωρίας). — ὄρνεον = πτηνόν. — μάλιστα = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. — ἐπιτίθεσθαι, ἔξαρκ. τὸ ἀπαρμ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπό-

μενα εἶναι... λαμβάνειν, ἐκ τοῦ ἔλεγεν. — οἰωνὸς χρηματιστικὸς = οἰωνὸς προμηθῶν χρηματισμὸν (πλοῦτη). — λαμβάνω τὰ ἐπιτήδεια = προμηθεύομαι τὴν τροφήν μου. — δῆ = λοιπόν. — διαφανῶς = ὀλοφάνερα. — σημαίνει = δεικνύει, συμβουλεύει. — προσδέομαι τινος = ἐπιζητῶ τι. — εἰ αἰροῦντο (δηλ. αὐτὸν) = ἐὰν ἦθελον ἐκλέγει αὐτόν.

Δύο, ἵνα εὐθὺς προσφέρῃ δευτέραν θυσίαν, ἐὰν ἡ πρώτη δὲν ἀποβῆ εὐνοϊκῆ. — **μαντευτός**, ὁ Ξεν. πρὸ τοῦ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς πατρίδος του διὰ τὰ μεταβῆ εἰς τὸν Κύρον, ἠρώτησε τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, εἰς τίνα θεὸν ἔπρεπε νὰ θυσιάσῃ ὁ δ' Ἀπόλλων ἐδήλωσεν αὐτῷ τοὺς θεοὺς, οἷς ἔδει θύειν (πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 6). — **τὸ θναρόν**, ὁ Ξεν. μετὰ τὴν παρὰ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν δολοφονίαν τῶν Ἑλλ. στρατηγῶν εἶδεν ὄνειρον, ὅτι ἡ πατρικὴ του οἰκία ἐκαίετο, καὶ ἐπίστευσε ὅτι τὸ ὄνειρον τοῦτο ἐπέμπετο ὑπὸ τοῦ Διὸς (πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 11). — **ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι**, μέχρι τῆς παρὰ τὸν Ζαπάταν δολοφονίας τῶν στρατηγῶν ὁ Ξεν. ἠκολούθει τὸ στράτευμα οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν. — **ἐξ Ἐφέσου**, ὥστε ὁ Ξεν. ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν Κύρον διὰ τῆς Ἐφέσου. — **δεξιόν...**, ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ, δηλ. πρὸς ἀνατολάς, πτῆσις πτηνῶν ἢ ἡ κραυγὴ αὐτῶν πρὸς τὰ δεξιὰ καθημένων ἐσήμαινε εὐτυχίαν. — **ὁ μάντις**, βλ. ἐν σελ. 149. — **αὐτόν**, δηλ. τὸν Ξεν. — **οὕτω (δὴ θ...)**, δηλ. μὲ τὴν ἀνάμνησιν τῶν προηγουμένων σημείων. — **σημαίνει**, διὰ τῶν σπλάγχχνων τοῦ θυσιασθέντος ζώου· οἱ θεοὶ μόνον οὕτω ὑπεδήλουν τοῖς ἀνθρώποις τὸ μέλλον; — **τῆς ἀρχῆς**, τῆς προτεινομένης αὐτῷ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν (§ 19). — **ἀποδέχσθαι**, δηλ. αὐτὴν (τὴν ἀρχήν). — **οὕτως**, πῶς;

§ 25—28.

Αἰροῦμαι τινα =; — **προβάλλομαι τινα** = προτείνω τινά. — **ἐπιψηφίζω (τι)** = θέτω (τι) εἰς ψηφοφορίαν. — **ἡδομαι** (μετὰ μετχ.) = εὐχαριστοῦμαι ὅτι... — **εἶπερ (= ἐπέειπερ) ἀνθρωπός εἰμι** = ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐγὼ μὲ ἀδυναμίας. — **χάριν ἔχω** = χρεωστῶ χάριν. — **εὐχομαι**, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ **δοῦναι μοι**, ἐξ οὗ πάλιν τὸ **αἷτιον γενέσθαι**. — **δίδωμι τινι** (μετ' ἀπρμφ.) = δίδω εἰς τινα τὴν

εὐκαιρίαν νά... — τοὺς θεοὺς, ὑποκμ. τοῦ δοῦναι. — προκρίνω = προτιμῶ. — ἄρχοντα, κτηρμ. — **Λακ.** ἀνδρὸς παρόντος = ἐν ᾧ παρευρίσκειται ἐδῶ ἀνὴρ Λακεδαιμόνιος — ἀλλ' ἦτιον ἂν... τυγχάνειν, τὸ ἀπαρμψ. ἐκ τοῦ μοι δοκεῖτε, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ μοι δοκεῖ = τοῦναντίον μάλιστα νομίζω ὅτι... δυσκολώτερον ἠθέλετε ἐπιτυγχάνει. — δέομαί τι παρά τινος = χρειάζομαι τι παρά τινος. — οὐ πάνυ τι = οὐδὲ ὅλως συναπτέον τῷ ἀσφαλές. — ὄρω = γινώσκω. — παύομαι (μετὰ μετχ.) = παύω νά... — πρίν = παρά ἀφ' οὗ. — ποιῶ (μετ' ἀπρμψ) = κατορθώνω νά... — πᾶσαν τὴν πόλιν = πάντας τοὺς πολίτας ὑποκμ. τοῦ ὁμολογεῖν — **Λακ.** καὶ... = **Λακ.** εἶναι ἡγεμόνας καὶ αὐτῶν. — ὠμολόγησαν... ἐπαύσαντο, ποῖον τὸ ὑποκμ τοῦ ἀ' ῥήμ. καὶ ποῖον τὸ τοῦ β'; — οὐκέτι πέρα πολιορκῶ = δὲν πολιορκῶ πλέον περαιτέρω (μακρότερον). — εἰ οὖν ταῦτα κτλ., ἢ σύνταξις: ταῦτα οὖν ἐγὼ ὄρω (= γινώσκων) ἐκεῖνο ἐννοῶ, μὴ, εἰ δοκοῖεν ἐνταῦθα, ὅπου δυναίμην, ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, λίαν ἂν ταχὺ σωφρονισθεῖν. — ἐννοῶ μὴ (μετ' εὐκτ. δυντκ.) = φοβοῦμαι μήπως (μεθ' ὑποκτ.). — εἰ δοκοῖεν (μετ' ἀπρμψ.) = ἐὰν φανῶ ὅτι... — ἐνταῦθα ὅπου δυναίμην = ἐκεῖ, ὅπου δύναμαι. — ἄκυρον ποιῶ τι = σμικρύνω τι. — σωφρονίζομαι = ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

Αὐτόν, δηλ. τὸν Ξεν. — εἴ τις ἐπιψηφίζοι, τί; Ἡ διοίκησις τοῦ στρατοῦ τῶν μυρίων ἦτο δημοκρατικὴ διὰ τοῦτο πανταχοῦ ἀπαντῶσιν αἱ ἐν δημοκρατικῷ πολιτεύματι συνήθεις ἐκφράσεις εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ δήμου· π. χ. ἐκκλησίαν συνάγειν ἢ ποιεῖν, παρελθεῖν, ἀνίστασθαι, ἐδίδοτο λέγειν, γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἢ ἀποφαίνεσθαι, δοκεῖ μοι, ἐπιψηφίζειν, αἶρειν ἢ ἀνατείνειν τὴν χεῖρα, ἔδοξε ταῦτα κ. ἄ' περὶ δὲ τοῦ δικαίωματος τοῦ ἐπιψηφίζειν βλ. ἐν σελ. 136. — τιμώμενος, πῶς; — **Λακ.** ἀνδρὸς παρόντος, ὑπονοεῖ τὸν Χειρίσοφον. — οὔτε ὑμῖν, ἢ ἀπόδοσις τούτου κατωτέρω: «ἐμοί τε αὖ». — παρ' αὐτῶν, δηλ. τῶν Λακεδ. — τοῦτο, ποῖον; — τῇ πατρίδι μου... πολεμοῦντες, δηλ. κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον. — καὶ αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην. κατὰ τὴν εἰρήνην τὴν γενομένην τῷ 404 οἱ Ἀθην. ὠμολόγησαν ἐν ῥητῷ ἄρθρῳ αὐτῆς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Λακεδ. — τὴν πόλιν, ποῖαν ἐννοεῖ; — τὸ ἐκείνων..., δηλ. τῶν Λακεδ.

§ 29.

Ὁ = ὡς πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποσον. — ἐννοῶ = σκέπτομαι. — *ὅτι ἤτιον ἂν στάσις εἴη*, κατ' ἐννοίαν = ὅτι δηλ. ὀλιγώτεροι στάσεις ἤθελον συμβαίνει. — ἐνὸς ἀρχοντος ἢ πολλῶν = ἐὰν εἰς ἤθελεν ἀρχει καὶ οὐχὶ πολλοί. — *ἴστε*, προστακτ. τοῦ β. *οἶδα* = ; — *ἐλόμενοι = ἐὰν ἔλησθε*. — *ἐν πολέμῳ ὧν* = ἐν καιρῷ πολέμου. — *ἄχθομαι τινι* = δυσφορῶ κατὰ τινος.

(*Εἴ*) *τινα*, ὑπονοεῖ τὸν Χειρῖσσοφον.

§ 30—31.

Ἐξανίσταντο λέγοντες = ἐξανίσταντο καὶ ἔλεγον. — *ἐξανίσταμαι = ἀνίσταμαι*. — ὡς *δέοι αὐτὸν ἀρχειν* = ὅτι πρέπει αὐτὸς (καὶ ὄχι ἄλλος) νὰ ἀρχει. — *ὅτι ... εἴη* = ὅτι ἦτο. — *εἰ οὕτως ἔχοι* = ἐὰν (τὸ πρᾶγμα) θὰ εἶχεν οὕτως. — *ὀργιῶνται*, μέλ. τοῦ β. *ὀργίζομαι*. — *σύνδειπνος* = συνδαιτυμῶν. — *συμποσίαρχος* = ἀρχων τοῦ συμποσίου. — *ἐπεὶ*, αἰτλγκ. — *λοχαγῶ = εἶμαι λοχαγός*. — ὡς *ἔοικεν* = καθὼς φαίνεται. — *ὅτι* = διότι. — ὡς *εὖ εἰπόντος τοῦ Ἄγ.* = ὡς εὖ εἶπεν ὁ Ἄγασίας. — *εὖ λέγω* = ὀρθῶς ὁμιλῶ. — *ἀνεθορύβησαν*, ὑποκμ.: οἱ στρατιῶται. — *ἀναθορυβῶ* = μετὰ θορύβου ἐπιδοκιμάζω. — *πλειονος ἐνδέον* (τοῦ β. *ἐνδεῖ*) = ὅτι ὑπῆρχεν ἀνάγκη περισσοτέρων ἐξηγήσεων. — *παρέρχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα)* = λαμβάνω τὸν λόγον. — ὡς *πάνυ εἰδῆτε* = ἵνα βεβαιωθῆτε. — *ὀμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας* = σᾶς ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα ὄλων τῶν θεῶν καὶ θεαινῶν. — *ἢ μὴν* = βεβαίως. — *ἐπεὶ*, χρονκ. — *ὑμῖν τε ἐμοί*, ἢ *ἀ'* δοτκ. συναπτεῖα τῷ *βέλτιον εἴη*, ἢ β' τῷ *ἐπιτρέψαι*. — *ἐπιτρέπω τινί τι* = ἀναθέτω εἰς τινά τι. — *καὶ ἐμοί*, ἐκ τοῦ *βέλτιον εἴη*. — *ὑφίσταμαι (τι)* = ; (§ 19). — *οὕτως σημαίνω τι* = τόσον φανερὰ σημεῖα δίδω εἰς τινα. — *ἐν τοῖς ἱεροῖς* = διὰ τῶν θυσιῶν. — *ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι* = ὥστε (ὄχι μόνον μάντις, ἀλλὰ) καὶ ἄπειρος (τῆς μαντικῆς) ἠδύνατο νὰ γνωρίσῃ.

Ἐξανίσταντο, βλ. ἐν σελ. 162. — *αὐτόν*, τίνα; — *οὕτως*, ὅπως δηλ. λέγει ὁ Ξεν., ὅτι δηλ. οἱ Λακεδ. δὲν ἤθελον ὑπομείνει ἄλλον ἀρχοντα, μὴ Λακεδαιμόνιον. — *συμποσίαρχον*, ἐν παντὶ ἀρχαίφ

συμποσίῳ ἐξελέγετο ἐκ τῶν συνδαιτυμόνων εἰς ἄρχων τοῦ συμποσίου, *συμποσιαρχος* ἢ *βασιλεὺς* λεγόμενος, ὅστις διηύθυνε τὰ τοῦ συμποσίου, ὥριζε δηλ. πῶς καὶ πόσον οἶνον νὰ πίνωσι, ποίας διασκεδάσεις νὰ κάμνωσι, ποῖα ἄσματα νὰ ψάλλωσι κ. τ. τ. — *παρελθὼν*, βλ. ἐν σελ. 162. — *ὡς πάνυ εἰδῆτε, τί;* — *ἐθνόμην...*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 22, § 24. — *ὑποσιῆναι, τί;* — *ἐν τοῖς ἱεροῖς*, οἱ θεοὶ μόνον οὕτω ὑπεδήλουν τοῖς ἀνθρώποις τὸ μέλλον;

§ 32—33.

«*Ἄλλ' ὦ ἄνδρες...*» = «*ὦ ἄνδρες...*» — ἴστε, προστακτ. ἐγκλίσεως τοῦ ῥ. *οἶδα*. — *ὠνήσατε, ἄορ.* τοῦ ῥ. *ὀνίημι* = ὠφελῶ. — *ἐλόμενοι*, μετχ. αἰτλγκ. — *ὡς καὶ νῦν* = διότι καὶ τώρα ἀκόμη. — *ὅ,τι ἠδύνατο* = ὅσον ἠδύνατο. — *καὶ μάλα ἐμοῦ αὐτὸν σιγάσοντος* = *εἰ καὶ ἐγὼ εἰσιγάζον αὐτόν*. — *σιγάσω τινὰ* = προτρέπω τινὰ νὰ σιγᾷ. — *ὁ δ' ἔφη...* = *ὁ δ'* (= οὗτος γὰρ) *ἔφη νομίζειν αὐτόν* (δηλ. τὸν Ξεν.) *ἐθελῆσαι ἂν συνάρχειν τοῦ στρατεύματος τοῦ Κλ. μᾶλλον (σὺν) Τιμασίῳ, Δαρδ. ὄντι, ἢ (σὺν) ἔμαντιῷ, Λάκ. ὄντι* = διότι οὗτος (ὁ Δέξ.) ἔλεγεν ὅτι ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὸς (ὁ Ξεν.) θὰ ἤθελε νὰ συγκυβερνᾷ τὸ στράτευμα τοῦ Κλεάρχου μᾶλλον μετὰ τοῦ Τιμ., ὅστις ἦτο Δαρδανεύς, παρά μετ' ἐμοῦ, ὅστις εἶμαι Λάκων. — *ὅ,τι ἂν δύνωμαι, ἀγαθὸν τινὰ ποιῶ* = πράττω εἰς τινὰ ὅ,τι καλὸν δύναμαι. — *οὕτω* = λοιπόν. — *ὡς...* *ἀναξόμενοι* = ἵνα ἀποπλεύσωμεν. — *ἐὰν πλοῦς ᾖ*, ἐγταῦθα τὸ πλοῦς = οὐριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν. — *ὁ πλοῦς ἔσται* = θὰ πλεύσωμεν. — *κατέχω* = προσορμίζομαι. — *βουλεύομαι τι* = σκέπτομαι περὶ τινος.

«*Οὐ οὐδ' ἂν ἔγωγε...*», διὰ τούτου ὁ Χεῖρ. ἀποκρίνεται εἰς τὸν ἐν § 29 ὑπαινιγμὸν τοῦ Ξεν. — *διέβαλλεν...*, ποία ἦτο ἡ διαβολή τοῦ Δεξιππου, δηλοῦται εὐθὺς κατωτέρω: «*ὁ δ' ἔφη νομίζειν...*». — *Τιμασ. μᾶλλον... ἢ ἔμαντιῷ Λάκωνι ὄντι*, ἐπομένως ὁ Ξεν. — κατὰ τὴν διαβολὴν τοῦ Δεξ. — δὲν διέκειτο φιλικῶς πρὸς τοὺς Λακεδ. — *ἐκέισε*, δηλ. ποῦ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—3.

Ἀνάγομαι = ἀποπλέω. — **πνεῦμα καλῶν** = ἄνεμος οὐριος. — **παρὰ γῆν** = παρὰ τὴν παραλίαν. — **ἄποικος (πόλις)** =; (V, 5, § 3). — **ὀρμίζομαι παρὰ τινι** = ἀγκυροβολῶ πλησίον τινός. — **ἐπὶ τὸν Κέρβερον κύνα** = ἵνα λάθῃ τὸν κύνα Κέρβερον. — **ἦ** = ὄπου. — **σημεῖον** = ἴχνος. — **δεικνύασι**, ὑποκμ.: **οἱ ἐνοικοῦντες**. — **τὸ βάθος** (αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι) **πλέον ἢ ἐπὶ δ. σι.** = ἐκτεινόμενα (τὰ σημεῖα) εἰς βάθος περισσότερο τῶν δύο σταδίων. — **ξένια** = ὡς δῶρα (φιλοξενίας). — **οἷς** = πρόβατον. — **ὄνομα ... εὔρος**, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — ὡς δύο, τὸ ὡς = περίπου.

Ἐντεῦθεν, δηλ. ἐκ Σινώπης. — **ἀφίκοντο εἰς ...**, περὶ τὸ τέλος Μαΐου τοῦ 400. — **ἐνθα λέγεται ... καταβῆναι**, κατ' ἄλλον μῦθον — τὸν ἐπικρατέστερον — ὁ Ἡρακλῆς κατέβη εἰς τὸν Ἄδην διὰ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς. — **τῆς καταβάσεως**, τίνος; — **στάδια**, βλ. ἐν σελ. 96. — **μεδίμνους** — **κεράμια**, περὶ τούτων βλ. ἐν σελ. 158. — **πλέθρων**, βλ. ἐν σελ. 116.

§ 4—5.

Βουλεύομαι τι =; (1, § 33). — **πότερον κατὰ ...**, ἐπεξήγησις τοῦ: **τὴν λοιπὴν πορείαν**. — **πότερον** = ἄν. — **θαυμάζω τινός** = παραξενεύομαι μέ τινα. — **μὲν** = **μὴν** = τῇ ἀληθείᾳ. — **ἐκπορίζω τινί τι** = προμηθεύω εἰς τινά τι. — **οὐ μὴ** (= **οὐ φόβος ἐστὶ μὴ**) **γένηται**, κατ' ἔννοιαν = μόλις θὰ ἐξαρκέσωσιν. — **σιτία** = ὡς τροφή. — **ὀπόθεν ... οὐκ ἔστιν** = δὲν ὑπάρχει τόπος, ἐξ οὐ. — **ἐπισιτισάμενοι πορευσόμεθα** = **ἐπισιτιούμεθα εἰς τὴν πορείαν** = θὰ προμηθευθῶμεν τροφὰς διὰ τὴν ὁδοιπορίαν. — **αἰτεῖν**, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ.: **ἡμᾶς**. — **αἰτῶ τινά τι** = ζητῶ παρὰ τινός τι. — **μύριοι** =; — **ἐλομένους (ἡμᾶς)** = ἀφ' οὗ ἐκλέξωμεν. — **αὐτίκα μάλα** = τώρα εὐθύς. — **ἡμῶν καθημένων**, δηλ. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ = ἐν ᾧ (ἀκόμη) ἡμεῖς καθήμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (= συνεδριάζομεν) κατ' ἔννοιαν = ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ. — **πέμπειν ... εἰδέναι ... βουλεύεσθαι**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **δοκεῖ μοι**. — **δ, τι ἂν ἀπαγ-**

γέλλωσιν (οἱ πρέσβεις) = ποίαν ἀπόκρισιν θὰ μᾶς φέρωσιν (οἱ πρέσβεις). — **πρὸς ταῦτα** = κατὰ ταῦτα· κατ' ἔννοιαν = κατὰ τὴν ἀπόκρισιν, ἥτις θ' ἀνακοινωθῆ εἰς ἡμᾶς.

Σιτηρέσιον, ἕκαστος στρατιώτης ὤφειλεν αὐτὸς ν' ἀγοράζῃ τὰς πρὸς συντήρησίν του τροφάς· δι' αὐτὸ παρείχετο ἕκαστῳ στρατιώτῃ μισθὸς πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν (**σιτηρέσιον**), ὅστις ἀνήρχετο εἰς 2 ὄβολοὺς καθ' ἑκάστην τὰς τροφάς ὁ στρατιώτης ἠγόραζεν εἴτε ἐκ τῶν ἀγορὰν παρεχόντων κατοίκων εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐμπόρων· βλ. καὶ ἐν σελ. 154 «ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς . . . ληζόμενοι». — **τὰ ξένια**, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀποστείλει οἱ Ἑρακλεῶται τοῖς Ἑλλ. (§ 3). — **κυζικηνὸς (σιατήρ)**, ἦτο νόμισμα τῆς πόλεως Κυζίκου χρυσοῦν, ἰσοδυναμοῦν πρὸς 20 περίπου ἀττικὰς δραχμάς. — **ἄλλος δ' εἶπε μὴ ἔλ. ἢ μ.**, δηλ. **κυζικηνοὺς αἰτεῖν Ἑρακλεώτας**· παρενθετικὴ παρατήρησις τοῦ Ξεν. — **πέμπειν**, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς πρέσβεις). — **πρὸς τὴν πόλιν**, ποίαν ἔννοεῖ;

§ 6—8.

Ἐντεῦθεν = μετὰ ταῦτα. — **προβάλλομαι πρέσβεις** = προτείνω ὡς πρέσβεις. — **οὐ** = διότι. — **ἔστι . . . οἱ** = τινές. — **ἰσχυρῶς** = μετὰ πάσης δυνάμει, ἐπιμόνως. — **ἀπομάχομαι (τι)** = ἀποκρούω (τι). — **ἀμφοῖν ταῦτα δοκεῖ** = ἀμφοτέροι ἔχουσι τὴν αὐτὴν γνώμην. — **μὴ ἀναγκάζειν . . .**, ἐπέξηγησις τοῦ: **ταῦτα ἐδόκει**. — **(τοῦτο) οὐ μὴ αὐτοὶ ἐθέλοντες διδοῖεν** = εἰς τοῦτο, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ δὲν ἠθελον δίδει ἐκουσίως. — **καὶ φιλίαν** = καὶ πρὸς τούτοις καὶ φιλικήν. — **τὰ δεδομένα (τῆ στρατιᾶ)** = ἡ ἀπόφασις (τοῦ στρατοῦ). — **καὶ ἐπαπειλεῖν** = ὅτι πρὸς τούτοις καὶ εἰς ἀπειλὰς προέβη. — **εἰ μὴ ποιήσοιεν**, ὑποκμ.: οἱ Ἑρακλεῶται. — **τὰ χρήματα** = τὰ πράγματα τῶν. — **συνάγω** = συλλέγω. — **ἡ ἀγορὰ** = τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλούμενα, τὰ τρόφιμα. — **εἴσω ἀνεσκεύασαν** = ἀνασκευάσαντες ἐνόμισαν εἴσω. — **ἀνασκευάζω** = μαζεύω. — **εἴσω** = μέσα. — **ἐκλείντο**, ὑπερσντλκ. τοῦ **κλείομαι**· ὁ ὑπερσντλκ. ἐνταῦθα πρὸς δήλωσιν τῆς ταχειᾶς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως = στῆ στιγμή ἐκλείσθησαν. — **δπλα** = **δπλῆται**.

Ἄρχων ἤρητο, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 1, § 32. — **οἱ δέ**, δηλ. ὁ Χειρίσ. καὶ ὁ Ξεν. — **ἀπεμάχοντο**, τοῦτο (δηλ. §). — **πὸλιν Ἑλλ.**, ποία ἔννοεῖται; — **καὶ φιλίαν**, κατὰ τὴν § 3. —

(ὅ,τι μὴ) αὐτοί, ἦτοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλληνίδος καὶ φιλίας πόλεως (δηλ. :). — ἀπρόθυμοι, εἰς τί; — ἔφασαν, οἱ ἄλλοι πρόσθεις, ὅτε ἐπανήλθον. — ταῦτα, ποῖα; — συνήγον, δηλ. εἰς τὴν πόλιν.

§ 9-12.

Ταράττω ταῦτα = ὑποκινῶ ταύτην τὴν ταραχὴν. — αἰτιῶμαι (μετ' ἀπρμφ.) = κατηγοροῦ ὅτι... — πρᾶξις = σχέδιον. — συνίστανται = κάμνουσι στάσιν, συνωμοτοῦσι. — προσέστηκά τινος = προϊσταμαί τινος = ἐπὶ κεφαλῆς τινος εἶμαι. — αἰσχροὺν ἐσσι (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι ἐντροπή νά... — Ἀθηναίων... καὶ Δακ., ὑποκμ. τοῦ ἄρχειν. — δύναμις = ; — παρεχομένους, μετχ. ἀναφρ. — παρέχομαί τι = παρέχω ἐξ ἰδίων τι. — σφᾶς ἔχειν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ αἰσχροὺν εἶη. — τοὺς πόρους ἔχω = ὑφίσταμαι τοὺς κόπους, κοπιᾶζω. — τὰ κέρδη ἔχω = ὠφελοῦμαι. — καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα. — σφῶν κατειργασμένων = ἐν ᾧ αὐτοὶ ἔχουσι κατορθώσει. — εἶναι τοὺς κατειργασμένους Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὺς = (ἔλεγον) ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι κατορθώσει (τὴν σωτηρίαν), εἶναι Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί. — τῇ ἀληθείᾳ = πράγματι. — ὑπὲρ ἡμῖς = ὑπὲρ τὸ ἡμῖς. — εἰ σωφρονοῖεν = ἐὰν ἔχωσι φρόνησιν. — συστάντες = ἐνωθέντες. — ἐαυτῶν = ἐξ ἐαυτῶν. — καθ' ἑαυτοῦς = μόνοι των (δηλ. κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων). — ἂν... ποιοῖντο καὶ πειρῶντο = δύνανται νά κάμνωσι... καὶ δύνανται νά προσπαθῶσι. — εἴ τινες = ὅσοι τυχόν. — τούτους ποιεῖν = ἐψηφίσαντο δὲ τούτους ποιεῖν τοῦτο, ὅ,τι δοκοίη ἐκ τῆς νικώσης. — ὅ,τι δοκοίη ἐκ τῆς νικώσης (γνώμης) = ὅ,τι ἤθελεν ἀποφασισθῆ κατὰ πλειονοψηφίαν. — ἡ τοῦ παντὸς ἀρχὴ Χειρ. = ἡ μοναρχία τοῦ Χειρισόφου. — ἀφ' ἧς = ἀπὸ ταύτης, ἧ.

Τὴν πρᾶξιν, δηλ.; — αὐτῶν, τίνων; — Ἀθηναίων... καὶ Δακ., νοοῦνται οἱ ἐν § 6 μνημονευθέντες, δηλ. ὁ Ξεν. καὶ ὁ Χειρσ., οὓς οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ ἐθεώρουν ὡς αἰτίους τοῦ ναυαγίου τοῦ σχεδίου των διότι οὗτοι ἠρνήθησαν νά ἔλθωσιν ὡς πρεσβευταὶ εἰς Ἡράκλειαν παρατηρητέον δὲ ὅτι θεωροῦσι τὸν Ξεν. ὡς συνάρχοντα τοῦ Χειρ., ἂν καὶ ὁ τελευταῖος πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐκλεχθῆ μόνος ἄρχων (πρβλ. 1, § 32). — μηδεμίαν δ. παρεχομένους, ὁ Ξεν., ὡς γνωστόν, οὐδένα στρατιώτην ἦγαγε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς

Ἑλλάδος· ὁ δὲ Χειρ. ἦλθε μὲν εἰς τὸν Κύρον ἔχων 700 ὀπλίτας, ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτῆ ἦτο — κατὰ τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ Ἀρκάδας — μῆδαμινή.— *τὴν σωτηρίαν*, τίνων; — *καὶ ἦν...* Ἀχ., παρενθετικὴ παρατήρησις τοῦ Ξεν.— *ἀγαθόν τι*, δηλ. χρήματα.

§ 13—14.

Κοινῇ = ἀπὸ καινοῦ, ὁμοῦ· τὸ ἀντίθ. *ἰδίᾳ*. — *νομίζων*, μετχ. αἰτλγκ. — *ἡ ἰδίᾳ ἕκαστον στέλλεσθαι* = παρὰ νὰ πορεύηται ἕκαστος (τῶν ἄλλων στρατηγῶν) χωριστά· κατ' ἔννοιαν = παρὰ ἐὰν πορεύηται ἕκαστος χωριστά — *ἐπειθεν*, ἀποπρτκ. πρτκ. = *ἐπειράτο πείθειν*. — *καθ' αὐτὸν πορεύεσθαι* = νὰ πορεύηται μόνος. — *ἀκούσας*, μετχ. αἰτλγκ. — *ἀκούω τινός* = ἀκούω παρὰ τινος. — *δύ...* *φαίη* = ὅτι εἶχεν εἶπει. — *ὅπως* (μετ' εὐκτκ.) = ἵνα (μετ' ὑποκτ.). — *αὐτοὶ καὶ οἱ αὐτῶν στρατιῶται* των. — *ἅμα μὲν... ἅμα δέ...* = ἀφ' ἐνός μὲν... ἀφ' ἐτέρου δέ. — *ἀθυμῶν... μισῶν*, μετχ. αἰτλγκ.· τὸ δ' *ἀθυμῶ τινι* = λυποῦμαι διὰ τι. — *ἐκ τούτου* = ἔνεκα τούτου.

Μετ' αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Χειρισ. — *αὐτόν*, δηλ. τὸν Ξενοφ. — *ἀρμοστής*, παρὰ τοῖς Λακεδ. ἀρμοστής ἐλέγετο ὁ ἀποστελλόμενος ἐκ τῆς Σπάρτης διοικητής, ὅπως διοικήσῃ πόλιν ὑπήκοον αὐτῇ. — *τριήρεις*, βλ. ἐν σελ. 132. — *μετάσχοι*, τίνος; — (*ἀλλ'*) *αὐτοί*, δηλ. ὁ Χειρισ. καὶ ὁ Νέων. — *ἐπὶ τῶν τριήρων*, τοῦ Κλεάνδρου. — *συνεβούλευε*, δηλ. τῷ Ξενοφ. — *αὐτῷ*, δηλ. τῷ Νέωνι.

§ 15—16.

Ἐπι μὲν = ἐπὶ τινι μὲν χρόνον. — *ἀπαλλάττομαί τινος* = ἀχωρίζομαί τινος. — *αὐτῷ*, ἢ δοκτ. ἀνήκει εἰς τὸ *ἐσήμενε*. — *κοινοῦμαι* (-όομαι) = συμβουλευόμαι, ἐρωτῶ. — *πότερα...* *εἴη* = ἂν εἶναι. — *λῶνον καὶ ἄμεινον (αὐτῷ)* = συμπεριώτερον καὶ καλύτερον (εἰς αὐτόν). — *σημαίνω* = δεικνύω. — *τοῖς ἱεροῖς* = διὰ τῶν θυσιῶν. — *γίγνεται τρίχα* = διαχωρίζεται εἰς τρία (στρατιωτικὰ) σώματα — Ἀρκ. μὲν καὶ Ἀχ... πάντες, ποῖον τὸ β. τῆς προτάσεως; — *εἰς τετρ. καὶ χιλ.*, ἢ εἰς μετ' ἀριθμητκ. = περίπου. — *οἱ Κλεάρχου Θραῖνες*, παράθεσις τοῦ *πελτασταί*.

Ἐπι μὲν, ἕως ὅτου δηλ. μετέπεισεν αὐτόν ὁ κατωτέρω ἀναφερόμενος χρησμός. — *ἀπαλλαγείς*, ὡς ἀθυμῶν καὶ αὐτὸς δι' ὅσα

ἔγειναν (δηλ.); — *ἐκπλεῦσαι*, δηλ. ἐκ τοῦ Πόντου.—*αὐτῶ*, δηλ. τῶ Ξεν. — *τῶ ἡγεμόνι Ἑρακ.*, περὶ τούτου πρβλ. IV, κεφ. 8, § 25. — *τοὺς παραμειναντίας*, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν δηλ. τῶν Ἀχαιῶν καὶ Ἀρχάδων τοῦ (§ 12). — *ἀπαλλάττεσθαι*, τίνων; — *ἐσήμηνε... τοῖς ἱεροῖς*, βλ. ἐν σελ. 161.—*ὁ θεός*, τίς ἐννοεῖται ἐνταῦθα; — *Ἀρκ. καὶ Ἀχ...*, πρβλ. καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ στρατοῦ τὴν γενομένην ἐν Κερασσοῦντι (βιβλ. V, κεφ. 3, § 3). — *οἱ Κλ. Θραῖκες*, οὗτοι ἀρχικῶς ἦσαν 800 (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 9) ἢ ἐλάττωσις αὐτῶν κατὰ 100 ποῦ πρέπει ν' ἀποδοθῆ; — *οὔτος*, τίς;

§ 17—19.

Διαπράττομαί τι παρά τινος = λαμβάνω τι παρά τινος.—*ὅτι πλεῖστα* = ὅσα περισσότερα δυνηθῶσι λάφυρα.—*εὐθύς ἀρξάμενος... ἐπορεύετο* = εὐθύς ἐπορεύετο.—*καὶ γὰρ* = γὰρ.—*πλοῖα λαβῶν* = ἀνεχώρησε διὰ θαλάσσης καὶ... — *ἀποβαίνω ἐπὶ* = ἀποβιβάζομαι εἰς.—*καὶ... ἐπορεύετο* = καὶ ἔπειτα... ἐπορεύετο.—*ἡ μεσόγεια* = τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας.

Πλοῖα, βλ. ἐν σελ. 132. — *εὐθύς*, διατι ὁ Χεῖρ. ἐπορεύετο *εὐθύς*; τὰ δύο ἄλλα στρατιωτικὰ σώματα πῶς ἐπορεύοντο; πεζῆ; — *εἰς τὴν Θράκην*, τὴν ἐν Ἀσίᾳ, ἦτοι τὴν Βιθυνίαν.—*παρὰ τὴν θάλατταν ἦει*, ἔνθα ἡ ὁδὸς ἦτο εὐκολωτάτη καὶ ἀσφαλεστάτη.—*διὰ μεσ. ἐπορεύετο*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Χεῖρ. πορευόμενον παρὰ τὴν θάλασσαν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1.

Ἀνάβασις =; (πρβλ. IV, 1, § 1).—*καὶ ὅσα*, δηλ. *ἔπραξαν*. — *μέχρι* = ἕως ὅτου.—*πεζῆ ἐξέρχομαι* = πορεύομαι διὰ ξηρᾶς.—*ἐκπλέω* = πορεύομαι διὰ θαλάσσης.—*στόμα* = εἴσοδος.—*γίγνομαι ἐν...* = ἀφικνοῦμαι εἰς...—*λόγος* =; (πρβλ. IV, 1, § 1).

Μέχρι τῆς μάχης, δηλ. τῆς παρὰ τὰ Κούναξα.—*ἔξω*, ἐτέθη

τοῦτο ἀναφορικῶς πρὸς τὴν χώραν, ἐξ ἧς ἤρχοντο οἱ Ἑλλ.—**τοῦ σιόματος**, αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Πόντου)· **σιόμα** δὲ τοῦ Πόντου = ὁ Βόσπορος· βλ. γεωγρ. πίν.—**ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ**, δηλ. ἐν τοῖς προηγουμένοις βιβλίοις (I-VI).

§ 2-4.

Ἐκ τούτου =; (V, 1, § 2).—**τὸ στρατ. μὴ... στρατεύηται** = **μὴ στρατεύηται τὸ στρατεύμα**.—**ἐδεῖτο**, δηλ. αὐτοῦ· τὸ δὲ **δέομαί τινος** = παρακαλῶ τινα.—**ὄσα δέοι**, δηλ. ποιεῖν ἑαυτὸν = ὄσα ἦτο ἀνάγκη νὰ πράττῃ αὐτὸς (δηλ. ὁ Φαρν.) κατ' ἔννοιαν = ὅ,τι ἤθελεν (ὁ Ἀναξ.).—**εἰ διαβαῖεν** = εἰὰν διαβῶσιν.—**ἔστι τινὶ μισθοφορὰ** = λαμβάνει τις μισθόν.—**ἀπαγγελεῖν**, δηλ. τῷ Ἀναξιδίῳ.—**ἀπαγγέλλω τινὶ** = ἀπαντῶ εἰς τινα.—**ἀπαλλάττομαι ἀπό τινος** = ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι ἀπό τινος.—**ἤδη** = εὐθύς.—**κελεύω** = προτρέπω, παρακαλῶ.—**συνδιαβάντα ἔπειτα οὕτως ἀπαλ.** = νὰ συνδιαβῇ (μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν) καὶ ἔπειτα (δηλ. μετὰ τὴν διάβασιν) οὕτω (δηλ. ὡς συνδιαβεθηκῶς) νὰ ἀποσύρηται

Τὸ στρατεύμα, τίνων;—**ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χ.**, ὁ Φαρν. ἦτο σατράπης τίνος χώρας;—**πέμψας**, δηλ. πρέσβεις.—**τὸν ναύαρχον**, τῶν Λακεδ.—**διαβιβάσαι**, δηλ. εἰς τὴν Εὐρώπην· διατὶ ἡ πρόθεσις **διὰ** παρὰ τῷ προσδιορισμῷ **ἐκ τῆς Ἀσίας**;—**μετεπέμψατο**, πόθεν;—**εἰ διαβαῖεν**, δηλ. ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην.—**βουλευσάμενοι**, δηλ. σὺν τῇ στρατιᾷ· βλ. ἐν σελ. 155.—**ἀποπλεῖν**, δηλ. εἰς Ἑλλάδα.—**ἔφη**, δηλ. ὁ Ξεν.—**ταῦτα**, δηλ.;

§ 5-6.

Συμπροθυμοῦμαι ὅπως... = προθύμως ἐνεργῶ καὶ ἐγὼ νὰ...—**ἔφη αὐτῷ** κτλ. = ἔφη ὅτι οὐ μεταμελήσει αὐτῷ ταῦτα (αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς) **συμπροθυμηθέντι** = εἶπεν (ὁ Σεύθης) ὅτι αὐτὸς (δηλ. ὁ Ξενοφ.) δὲν θὰ μετανοήσῃ, εἰὰν προθύμως ἐνεργήσῃ (= δειχθῇ πρόθυμος) ὡς πρὸς ταῦτα.—**μηδὲν τελείτω**, ὑποκμ.: ὁ **Σεύθης**.—**τελῶ τί τινι** = πληρῶνω τι εἰς τινα.—**οἱ ἐπικαίριοι ὄντες** = οἱ ἔχοντες (ἐν τῷ στρατῷ) μεγίστην ἐπιρροήν.—**προσφέρομαι πρὸς τινα** = συμπεριφέρομαι πρὸς τινα.—**ὡς ἂν αὐτῷ δοκῇ** = ὅπως θεωρεῖ (αὐτὸς) καλόν.

Ὁ δ(ε), δηλ. ὁ Ξεν. — *ὄπως διαβῆ*, ποῦ; — *μηδὲν τελείτω ἐμοί*, ὁ Σεύθης θὰ ὑπεσχέθη χρηματικὴν τινα ἀμοιβὴν εἰς τὸν Ξεν., ἐὰν οὗτος συνήργει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ στρατεύματος. — *ἀπαλλάξομαι*, ἀπὸ τίνος; — *ἐπικαιρίους ὄντας*, δηλ. τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς. — *ὡς ἂν αὐτῷ (τῷ Σεύθῃ) δ.*, πρὸς ἐπιτυχίαν δηλ. τοῦ σκοποῦ του.

§ 7—10.

Κηρύττω = διὰ κήρυκος καθιστῶ γνωστόν, διακηρύττω. — *ὡς ἀποπέμψων*... = διότι εἶχε σκοπὸν νὰ... — *ἀποπέμπω* = στέλλω ὀπίσω (εἰς τὰς πατρίδας). — *ἀριθμὸν ποιῶ* = ἀριθμῶ — *ἐνταῦθα* = τότε. — *ἄχθομαι*, *δι* = ἀγανακτῶ, διότι. — *ἀργύριον* = χρήματα. — *ἐπισιτίζεσθαι*, καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ. — *ἐπισιτίζομαι εἰς* = προμηθεύομαι τροφίμα διὰ. — *ὀκνηρῶς* = ἀπροθύμως. — *συσκευάζομαι*; (V, 1, § 2). — *ξένος γίγνομαι τινι* = συνδέομαι διὰ φιλίας μετὰ τινος. — *ἀσπάζομαι τινα* = ἀποχαιρετίζω τινά. — *ὡς ἀποπλευσόμενος* = διότι εἶχε σκοπὸν νὰ... — *ἤδη*; (§ 4). — *εἰ δὲ μή* = *εἰ δὲ ποιήσεις τοῦτο* κατ' ἔννοιαν = ἄλλως. — *αἰτίαν ἔχω* = κατηγοροῦμαι τὸ ἐνεργητ. τούτου *αἰτιῶμαι (τινα)* = κατηγορῶ (τινα). — *νῦν*... *ἤδη* = τώρα ἀκριβῶς. — *ταχύ* = ταχέως. — *ἐξέρπω* = ἐξέρχομαι. — *ἀλλ' αἴτιος*... = αἴτιος... — *οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοὶ* = ἀλλ' αὐτοὶ οἱ στρατιῶται. — *ἐπισιτισμὸς* = προμήθεια τροφίμων. — *δεόμενοι*, μετχ. αἰτλγκ. — *δέομαι τινος* = ἔχω ἀνάγκην τινός. — *ἀθυμῶ πρὸς τὴν ἔξοδον* = δὲν ἔχω ὄρεξιν πρὸς τὴν ἔξοδον = δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐξέλθω. — *ἐξελθεῖν ὡς συμπορευσόμενον* = νὰ ἐξέλθῃς προσποιούμενος ὅτι θὰ πορευθῆς μετ' αὐτῶν. — *ἔξω γίγνομαι* = ἐξέρχομαι. — *ἀπαλλάττεσθαι*, ἐκ τοῦ συμβουλευῶ. — *διαπράττομαι τι* = συνεννοοῦμαι περὶ τίνος. — *οὕτως* = λοιπόν.

Διαβαίνουσι, κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου τοῦ 400· *διαβαίνουσι* δὲ πόθεν; — *ἐξιέναι*, ἐκ τῆς πόλεως (δηλ. ἐκ τοῦ Βυζαντίου). — *ἀποπέμψων*, αὐτοὺς (δηλ.); — *τῷ ἀρμοσιῇ*, βλ. ἐν σελ. 168. — *προσελθόν*, τίνι; — *τινες*, ἰδίᾳ ὁ Ἄναξιβίος. — (*ἀλλ'*) *ὄμως*, ἡ ἔννοια: ἂν καὶ πιστεύω εἰς σέ, *ὄμως*. — *ἔφη*, δηλ. ὁ Κλέανδρος. — *ἔξω*, δηλ. τοῦ Βυζαντίου. — *ἀπαλλάττεσθαι*, ἀπό

τίνος; — ταῦτα (τοίνυν), δηλ. ποῖα; — ἐλθόντες, δηλ. ὁ Ξεν. καὶ ὁ Κλέανδρος.

§ 11—14.

Τὴν ταχίστην (ὁδὸν) = τάχιστα. — προσανείπεν, ἀόρ. τοῦ ῥ. προσαναγορεύω = προσέτι διακηρύττω. — ὅς ἂν ..., ὅτι αὐτός... = ὅτι, ὅς ἂν ..., αὐτός. — ὅς ἂν μὴ παρῆ = ὅστις δὲν παρευρεθῆ. — ἐξέτασις = ἐπιθεώρησις. — ἀριθμὸς = ἀπαρίθμησις. — αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται = (αὐτὸς) θὰ ἔχη νὰ κατηγορῆ τὸν ἑαυτὸν του (ἂν μετὰ ταῦτα τιμωρηθῆ). — ἐντεῦθεν = μετὰ ταῦτα. — ἄρδην πάντες = πάντες ὁμοῦ. — καὶ Ἔτ... = ἐν ᾧ ἦδη ὁ Ἐτεόνικος... — ὡς... συγκλείσων... καὶ... ἐμβαλῶν, μετχ. τελκ. — συγκλείω = κλείω. — ἐμβάλλω = βάλλω. — πυροὶ = σίτος. — μισθοδοτῶ τινι = δίδω μισθὸν εἰς τινα. — ἐπακούω τι = ἀκούω τι. — ἢ καὶ... τις = ἴσως δὲ καὶ τις. — διαγγέλλει, διατί τὸ ῥ. ἐν ἐνικῷ ἀριθμῷ, ἀφ' οὗ τοῦτο ἀποδίδεται καὶ εἰς τὸ ἐπακούσαντές τινες; — διαγγέλλω = κοινολογῶ, ἀναφέρω. — πυνθάνομαι περὶ τινος = ζητῶ πληροφορίας περὶ τινος. — πότερα... εἶη = ἂν δηλ. εἶναι. — πότερα... δέοι = ἂν πρέπει. — κύκλω = δλόγουρα (ὡς πρὸς τὸ Ἰερὸν ὄρος) = περὶ τὸ Ἰερὸν ὄρος. — διὰ μέσης τῆς Θράκης = διὰ μέσου τῆς Θράκης.

Ὁ δέ, δηλ. ὁ Ἄναξ. — ἐκέλευε, τίνας; — οὕτω, δηλ. κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Κλεάνδρου (§ 10). — παρὰ τὰς πύλας, δηλ. τὰς Θρακίας, αἵτινες ἔφερον εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Θράκιον (§ 24). — τὸν μοχλόν, οὗτος ἦτο ξύλον παχὺ τιθέμενον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς παραστάτου τῆς θύρας μέχρι τοῦ ἐτέρου ἔσωθεν καὶ ἀσφαλιζόμενον διὰ τῆς βαλάνου· ἢ δὲ βάλανος ἦτο σιδήριον ἢ καρφίον εἰσερχόμενον διὰ τινος ὀπῆς εἰς τὸν ξύλινον μοχλὸν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τινα ὀπὴν ἀνεωγμένην ἐπὶ τῆς παραστάδος τῆς θύρας. — συγκαλέσας, δηλ. ἔξω πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως. — λαβόντες, ταῦτα (δηλ. :). — εἰς Χερσ., δηλ. τὴν Θρακικὴν. — τινὲς τῶν στραιωτῶν, οἵτινες, ὡς ἀκόλουθοι ἴσως τῶν συγκεκλημένων στρατηγῶν, ἴσταντο εἰς θέσιν, ἐξ ἧς ἠδύναντο ν' ἀκούσωσι τὰ ὑπὸ τοῦ Ἄναξ. λεχθέντα. — εἰς τὸ στρατεύμα, ὅπερ ἴστατο ὀλίγον μακρὰν τῶν συγκεκλημένων στρατηγῶν. — ἐπυνθάνοντο..., παρὰ τίνος ἐζήτουν ταύτας τὰς πληροφορίας; — περὶ τοῦ Σεύθου, περὶ οὗ ἰδ. ἐν § 5 καὶ § 6. — πολέμιος ἢ φίλος, δηλ. τῶν Λακεδ.

§ 15—17.

Θέω = τρέχω. — **δρομῶ** =δρομαίως. — **ὡς . . . εισιόντες** (μέλλ. τοῦ ῥ. **εἰσέρχομαι**) = ἵνα εἰσέλθωσιν. — **τεῖχος** = πόλις. — **προσθέοντας** = **θέοντας πρὸς τὰς πύλας**. — **κόπτω τὰς πύλας** = κρούω τὰς πύλας ἔξωθεν (ἵνα εἰσέλθω). — **ἀδικώτατα πάσχω** = ἀδικούμαι τὰ μέγιστα. — **ἐκβάλλομαι εἰς τινα** = παραδίδομαι εἰς τὴν δι' ἀκρισίαν τινος. — **κατασχίζω τὰς πύλας** = ἀνοίγω διὰ τῆς βίας τὰς πύλας, σπῶ τὰς πύλας. — **ἔφασαν** = ἠπείλουν. — **ἐκόντες** = ἐκουσίως. — **τὸ τεῖχος ὑπερβ. εἰς τὴν πόλιν** = **τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσι καὶ εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν**. — **εἰσπίπτω** = εἰσορμῶ. — **οἱ τῶν στρα.** = ὅσοι ἐκ τῶν στρατιωτῶν. — **ἔνδον** = ἐντός, μέσα. — **τὰ πράγματα** = τὰ συμβαίνοντα. — **ἐπὶ ταῖς πύλαις** = παρὰ τὰς πύλας. — **διακόπτω** = κόπτω εἰς δύο ἢ πέρα - πέρα, κατασπῶ. — **ἀναπετάννυμι** = ἀνοίγω. — **οἱ δ(ὲ)** = καὶ ἐκεῖνοι.

Διελέγοντο, δηλ. ὁ Ἄναξ. καὶ οἱ στρατηγοί. — **παρὰ τὴν χηλὴν**, πρὸ τοῦ τεύχους τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐτοποθετοῦντο λίθοι πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν κυμάτων· οἱ λίθοι οὗτοι ἐκαλοῦντο **χηλή**· βλ. εἰκ. ἐν σελ. IV, ἣτις δεικνύει μέρος τεύχους (α) μετ' ἐπάλλξεως (β) καὶ **χηλῆς** (γ). — **οἱ ἐτύγγ...**, κατὰ τὴν § 12 **ὀλίγοι** εἶχον μείνει ἐν τῇ πόλει καὶ δὲν εἶχον ἐξέλθει — **ἔνδον**, δηλ. ἐν τῇ πόλει. — **τὰ κλειθρα**, δηλ. τὸν **μοχλὸν** καὶ τὴν **βάλανον**, περὶ ὧν βλ. ἐν σελ. 172. — **οἱ δ(ὲ)**, δηλ. οἱ πρὸ τῶν πυλῶν στρατιῶται.

§ 18—20.

Δείσας, μετχ. αἰτλγκ. — **δέδοικα ἢ δέδια μὴ . . .** = φοβοῦμαι μὴ πως... — **ἀνήκεστος** = ἀθεράπευτος, δλέθριος. — **κακὸν** = δυστύχημα, συμφορά. — **ἔθει**, παρτακτ. τοῦ ῥ. **θέω** = ; — **οἴκαδε** = εἰς τὰς οἰκίας. — **ἔξω**, δηλ. **τρέχουσι**. — **καθέλω τὰς τριήρεις** = σύρω τὰ πλοῖα ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν· τὸ ἀντίθετον **ἀνέλω** = σύρω τὰ πλοῖα ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν. — **ὡς** (μετ' εὐκτκ.) = ἵνα (μεθ' ὑποκτκ.). — **ἀπολωλέναι** (τοῦ ῥ. **ἀπόλλυμαι**) = δεῖ εἶχον χαθῆ. — **ὡς ἐαλωκυίας τῆς πόλεως** = ὡς ἐὰν εἶχε κυριευθῆ ἢ πόλις. — **ἄκρα** = ἀκρόπολις. — **ἀποφεύγω** = καταφεύγω. — **κατατρέχω ἐπὶ θ.** = τρέχω εἰς τὴν θάλασσαν. — **ἐν ἄλ. πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρ.** = εἰσέρχεται εἰς τι ἐκεῖ ἀλιευτικὸν πλοῖον καὶ

περιπλέον ἀνήλθεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — ἔχω τοὺς ἀνδρας = ἀναχατίζω, ἐμποδίζω τοὺς ἀνδρας.

Ἔνδον, δηλ. ἐν ταῖς οἰκίαις. — ἔξω, δηλ. εἰς τὰς ὁδοὺς. — τὰς τριήρεις, βλ. ἐν σελ. 132. — σχεῖν, δηλ. ἀπὸ διαρπαγῶν κ.τ.τ. — τοὺς ἀνδρας, τίνες ἐννοοῦνται;

§ 21—24.

Προσπίπτω τινι = μεθ' ὀρμῆς προσέρχομαι πρὸς τινα. — **ἔξεστί τινι** (μετ' ἀπρμψ) = δύναται τις νὰ... — **ἀνῆρ γίγνομαι** = ἀναδεικνύομαι σπουδαῖος (ἐπιφανῆς) ἀνὴρ. — **ἄν... σύ τε... ὀνήσαις** (τοῦ ῥ. ὀνίνημι) = καὶ σὺ δύνασαι νὰ ὠφελήσῃς. — **εἰ βούλοιο** = ἔὰν θέλῃς. — **καὶ ἡμεῖς... (ἄν) ποιήσαιμεν** = καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ κηταστήσωμεν. — **ἀλλ' εὔ γε... = εὔ γε...** — **τίθεμαι τὰ ὄπλα ἐν τάξει** = παρατάττομαι. — **παρεγγυῶ** = διατάττω. — **αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν** = ὅλως ἀφ' ἑαυτῶν. — **οἱ τε ὀπλίται... καὶ οἱ πελτασταί**, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: οἱ δέ. — **εἰς ὀκτώ γίνονται** = τάττονται εἰς βᾶθος ὀκτὼ ἀνδρῶν. — **ἐπὶ τὸ χ. ἐκάτερον** = εἰς τὰς δύο πτέρυγας. — **παρεδεδραμηέσαν**, ὑπερσντλκ. τοῦ ῥ. **παραιτρέχω** = προστρέχω· περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὑπερσντλκ. πρὸ β: βλ. IV, κεφ. 2, § 8 «ἐκέκλειντο». — **τὸ δὲ χ. οἶον κάλ. ἐκτ. ἐστι** = τὸ δὲ χωρίον τοιοῦτον ἦν, οἶον (= ὥστε) **κάλλιστον εἶναι ἐκτάξασθαι** = ὁ δὲ τόπος (ἐν ᾧ δηλ. ἐτάχθησαν οἱ στρατιῶται) ἦτο τοιοῦτος, ὥστε νὰ εἶναι κάλλιστος πρὸς παράταξιν· κατ' ἔννοιαν = ὁ τόπος ἦτο κατ' ἐξοχὴν κατάλληλος πρὸς παράταξιν στρατεύματος. — **τὸ Θράκιον καλούμενον** = ὅστις (τόπος) ὠνομάζετο Θράκιον. — **ἔρημον (ὄν)...** = ἐπειδὴ ἦτο ἔρημος (ὁ τόπος)...

(Ποιήσω) ταῦτα, ποῖα; — **θέσθε τὰ ὄπλα**, περὶ τῆς φράσεως **τίθεμαι τὰ ὄπλα (ἐν τάξει)** βλ. ἐν σελ. 91. — **καὶ τοὺς ἄλλους**, δηλ. στρατηγούς καὶ λοχαγούς· ἐπομένως τὸ ἐκέλευε ἐνταῦθα = ; — **παρεγγυᾶν**, δηλ. τοὺς στρατιώτας. — **οἱ δέ**, δηλ. οἱ στρατιῶται. — **αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν**, ἄνευ δηλ. περαιτέρω ἐπεμβάσεως τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν — **εἰς ὀκτώ**, εἰς τὸν λόχον, ὅστις συνέκειτο ἐξ 100 περίπου ἀνδρῶν, παρετάσσοντο συνήθως οἱ ἄνδρες εἰς 8 ἐπαλλήλους σειράς, ὧν ἐκάστη συνέκειτο ἐκ 12 παρ' ἀλλή-

λους ἰσταμένων ὀπλιτῶν.—ἐπὶ τὸ κέρας ἐκ., ἔνθα ἦτο ἡ συνήθης θέσις τῶν πελταστῶν.

§ 25.

Κεῖται τὰ ὄπλα (πθτικ. τοῦ *τίθεσθαι τὰ ὄπλα* [§ 22]) = κείνται τὰ ὄπλα (δηλ. ἐκεῖ, ὅπου ἔχουσι παραταχθῆ οἱ στρατιῶται)· εἶτα = οἱ στρατιῶται ἔχουσι παραταχθῆ.—**κατηρεμίσθησαν**, ὑποκμ: **οἱ στρατιῶται**. — **κατηρεμίζω** = καθησυχάζω, καταπραΰνω. — **ἐξαπατώμενοι** = μὲ τὸ νὰ ἐξαπατᾶσθε. — **χαρίζομαι τῷ θυμῷ** = ἐνδίδω εἰς τὴν ὀργὴν μου, παρασύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς μου. — **τιμωροῦμαι τινά τινος** = τιμωρῶ τινὰ διὰ τι. — **ἐξαπάτη** = ἀπάτη. — **ὁ οὐδὲν αἷτιος** = ὅστις οὐδὲ ὅλως εἶναι αἷτιος, ὅστις οὐδὲ ὅλως πταίει. — **ἐνθυμείσθε**, ἐγκλ. προστακτ. — **ἐνθυμοῦμαι** = σκέπτομαι, συλλογίζομαι. — **ἂ ἔσται ἐντεῦθεν** = τί θὰ προκύψῃ ἐκ τούτου = ποία θὰ εἶναι ἡ συνέπεια τούτου.

Ἐξαπατώμενοι, ὑπὸ τίνων; — **τῆς ἐξαπάτης**, ποίαν ἀπάτην ἔννοεῖ;

§ 26—27.

Ἀποδεδειγμένος = κεκηρυγμένος. — **εἰκάζειν δὴ πάρεστιν** = **πάρεστιν (ἡμῖν) δὴ εἰκάζειν**. — **πάρεστί τινι** (μετ' ἀπρμφ.) = δύναται τις. — **δὴ** = βεβαίως. — **εἰκάζω** = συμπεραίνω. — **ἑωρακότας (ἡμᾶς) καὶ ἀναμν.** = ἀφ' οὗ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἔχωμεν ἴδει καὶ ἐνθυμώμεθα (ἀκόμη). — **τὰ νῦν δὴ γεγενημένα** = ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τώρα δὲ ἔχουσι συμβῆ = τὰ πρόσφατα γεγονότα. — **ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον... ἔχοντες... ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρ... καὶ... οὔσης** = ἐπει ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον... εἶχομεν... ὑπῆρχον δὲ πολλὰ χρ... καὶ πρόσσοδος ἦν... — **ἔρχομαι εἰς τὸν πόλεμον** = ἀρχίζω τὸν πόλεμον. — **πόλις** = ἀκρόπολις. — **τὰ ἐνδῆμα** = τὰ πράγματα τοῦ τόπου· ἐνταῦθα = οἱ φόροι οἱ εἰσπραττόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ. — **ἡ ὑπερορία (γῆ)** = ἡ ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς χώρα· ἐνταῦθα = οἱ φόροι τῶν συμμάχων (τῶν Ἀθην.). — **οὐ μείον** = ὄχι ὀλιγώτερον = περισσοτέρα (ἢ πρόσσοδος). — **ἀρχοντες... ἔχοντες** = ἂν καὶ ἡμεθα κύριοι... ἂν καὶ εἶχομεν. — **ἄλλως τε πολ. καὶ...** = μεταξὺ πολλῶν ἄλλων πόλεων καὶ... — **κατεπολεμήθημεν**, πρὸ τούτου ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ ἄς προταχθῆ τό: ὁμοως. — **καταπολεμοῦμαι** = κατὰ κράτος νικῶμαι.

Τοῖς συμμάχοις, δηλ. τῶν Λακεδ.—*τὰ νῦν δὴ γεγεν.*, ἔννοεῖ τὸν Πελοπον. πόλεμον, καὶ ἰδίᾳ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηνῶν, ἣτις εἶχε γείνει πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦλάχιστον (δηλ.); — *εἰς τὸν πόλεμον τόν...*, ποῖον πόλεμον ἔννοεῖ; — *τοὺς συμμάχους*, τίνων; — *τριήρεις*, βλ. ἐν σελ. 132. — *ἐν τοῖς νεωρίοις*, ταῦτα ἦσαν ναύσταθμοι, ἦτοι τόποι παρὰ τὴν θάλασσαν, ἔνθα ἐφυλάσσοντο τὰ πλοῖα καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὰ ἀνήκοντα σκευῆ κτλ. ἐν τοῖς *νεωρίοις* προσέτι ἐναυπηγοῦντο νέα πλοῖα καὶ ἐπεσκευάζοντο παλαιά.—*ὑπαρχόντων πολλῶν χρ.*, κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοπον. πολέμου ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀκροπόλει—δηλ. εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος, ἐν ᾧ ἐφυλάσσετο ὁ δημόσιος θησαυρὸς — 6,000 τάλαντα. — *τάλαντων*, τὸ *τάλαντον* ἦτο ποσότης χρηματικῆ ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 6,000 ἀττ. δραχμάς (ὡν ὀκταπλασία τοῦλάχιστον ἢ ἀνάλογος σημερινῇ ἀξία).

§ 28.

Τί ἂν οἰόμ. π.—*τί οἰόμεθα παθεῖν ἂν.*—*παθεῖν ἂν*=ὅτι ἠθέλομεν πάθει. — *Λακ. καὶ τῶν ἀρχ. συμ. ὑπαρχ.* = ὅτε οἱ Λακ. ἔχουσιν (ἀκόμη) καὶ τοὺς ἀρχαίους συμμάχους. — *Ἀθ. δὲ καὶ κτλ.* = οἱ δὲ Ἀθην. καὶ πάντες οἱ τότε σύμμαχοι ἐκείνων ἔχουσι προστεθῆ (εἰς αὐτούς—τοὺς Λακεδ.—). — *οἱ ἐπὶ θαλάττῃ βάρβαροι* = οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ παραθαλάσσια βάρβαροι. — *πολεμιοτάτου*, δηλ. *ὄντος*. — *πολεμιώτατος* = μέγιστος ἐχθρὸς. — *ὁ ἄνω βασιλεὺς* = ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — *ὄν ἤλθομεν ἀφ...* = κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξεστρατεύσαμεν, ἵνα ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτοῦ... — *τούτων πάντων ὁμοῦ ὄντων* = ἀφ' οὗ πάντες οὗτοι εἶναι ἠνωμένοι. — *ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι (αὐτῶν)* = ὅτι ἡμεῖς ἠθέλομεν νικήσει (αὐτούς).

Ἐκείνοις, δηλ. τοῖς Ἀθην. — *τότε*, δηλ. κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον. — *τοῦ ἄνω β.*, τοῦ ἐν τῇ μεσογαίᾳ οἰκοῦντος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Τισσ. καὶ τοὺς ἐπὶ θαλάττῃ βαρβάρους. — *τούτων πάντων*, δηλ. τίνων;

§ 29—31.

Μῆ... *μαινόμεθα*=(ὄχι) ἄς μῆ...—*μαίνομαι*=εἶμαι παράφρων.—*πρὸς θεῶν*=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν.—*μηδ' ἀπολώμεθα*=

καὶ ἄς μή... — *αἰσχρῶς* = ἐπονειδίστως. — *τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν* = *τοῖς ἡμετέροις*. — *οἰκεῖος* = συγγενής. — *ἐν ταῖς πόλεσι...* = *πάντες εἰσὶν ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς στρατευσομέναις ἐφ' ἡμᾶς*. — *πάντες* = πάντες οὗτοι. — *καὶ δικαίως*, δηλ. *στρατεύονται*. — *εἰ βάρβαρον μὲν...* Ἑλληνίδα δὲ... *ἐξαλαπάξομεν* (τοῦ ῥ. *ἐξαλαπάζω*), ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν = ἐὰν λεηλατήσωμεν τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν... ἐν ᾧ οὐδεμίαν βάρβαρον... — *καὶ ταῦτα κρατοῦντες* = καὶ μάλιστα ἐν ᾧ ἤμεθα νικηταί. — Ἑλλην. *εἰς ἣν πρ. πόλ. ἦλθ.* = *τὴν πρώτην Ἑλληνίδα πόλιν, εἰς ἣν ἦλθομεν*. — *πρὶν ἐπιδεῖν* = προτοῦ ζῆσθαι καὶ ἴδω — *μυρῖος, α, ον* = ἀναριθμητος, ἄπειρος. — *ἐμὲ κατὰ τῆς γῆς γενέσθαι*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *εὐχομαι* = νὰ χωθῶ μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω. — *τῶν δικαίων τυγχάνω* = εὐρίσκω τὸ δίκαιόν μου. — *ἡμᾶς δεῖ ἀδ. τῆς γούν Ἑλλ. μὴ στέρεσθαι*, κατ' ἔννοιαν = ὀφείλομεν νὰ ὑπομείνωμεν τὴν ἀδικίαν, ἵνα μὴ τοῦλάχιστον στερηθῶμεν τῆς Ἑλλάδος. — *πέμψαντας (ἡμᾶς)* = ἀφ' οὗ στείλωμεν (πρέσβεις). — *οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες* = *οὐ ποιήσοντες βίαιόν τι* = οὐχὶ ἵνα διαπράξωμεν βίαιόν τι κατ' ἔννοιαν = οὐχὶ πρὸς κακὸν σκοπόν. — *παρέρχομαι εἰς* = εἰσέρχομαι εἰς. — *ἀλλ' ἦν μὲν δ... εὐρίσκεσθαι*, νοητέον τὸ *εὐρησόμενοι* κατ' ἔννοιαν = *ἀλλ', ἦν μὲν δυνάμεθα, παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι εὐρησόμενοι* (μετχ. τελκ.). — *εὐρίσκομαι τι παρά τινος* = ἐπιτυγχάνω τι παρά τινος. — *ἀλλὰ δηλώσοντες* = τοῦλάχιστον ὁμῶς ἵνα δηλώσωμεν (εἰς ὑμᾶς). — *οὐκ ἐξ., ἀλλὰ πειθ. ἐξερχόμεθα*, κατ' ἔννοιαν = εἰς τὴν ἐκ τῆς πόλεως ἀναχώρησίν μας συντελεῖ οὐχὶ ὁ δόλος σας, ἀλλ' ἡ ὑπακοή ἡμῶν.

Ταῖς πατρίσι, αἵτινες πᾶσαι νῦν συμμαχοῦσι μετὰ τῆς Σπάρτης. — *πάντες*, οἱ ἡμέτεροι φίλοι καὶ οἰκεῖοι. — *ταῦτα...* (*γεγόμενα*), δηλ. ποῖα; — *ὄργυιās*, βλ. ἐν σελ. 103. — *τοῖς τῶν Ἑλλ. προεστηκόσι*, δηλ. τοῖς Λακεδ. — *δύνησθε ταῦτα*, δηλ. *τυγχάνειν τῶν δικαίων*. — *μὴ στέρεσθαι*, διὰ δουλείας ἢ θανατώσεως.

§ 32.

Ταῦτα ἔδοξε, κατ' ἔννοιαν = ταῦτα ἀπεδέχθησαν.

Πέμπουσι, πρὸς τίνα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 17—18.

Τὰ ἱερὰ καλὰ ἐστὶ = ἡ θυσία εἶναι εὐνοϊκή. — *ἀσφαλῶς* . . . *λέναι*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *καλὰ εἶναι* = ἵνα ἀσφαλῶς πορευῆται. — *παρὰ τῶν στρ* . . . = *παρ' ἐκάστου τῶν στρατηγῶν*, πλὴν *παρὰ Νέωνος, ἀνδρα, φ* . . . — *ἀνδρα* = ἓνα στρατιώτην. — *πιστεύω τινί* = ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινα. — *ἐξ. σιάδια* = ὅπερ ἀπεῖχεν ἐξήκοντα σιάδια. — *ἦσαν*, ὑποκμ.: οἱ περὶ Ξενοφῶντα. — *ἐπιτυγχάνω τινί* = συναντῶ τι, εὐρίσκω τι. — *πυρὰ ἔρημα* = πυρά, παρὰ τὰ ὅποια οὐδεὶς φύλαξ ὑπῆρχε. — *μεταχωρῶ ποι* = ἀπέρχομαι εἰς κάποιον ἄλλο μέρος. — *αἰσθάνομαι θορύβου* = ἀκούω θόρυβον. — *καὶ σημαίνοντων*, καὶ ἡ μετχ. αὐτῆ—ὡς καὶ ἡ γενχ. *θορύβου*—ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *ἦσθετο'* ἀναλύεται δ' ἐν τῇ νέᾳ διὰ τοῦ *οὐ* καὶ ὀριστκ.—*οἱ περὶ Σεύθην σημαίνουσιν ἀλλήλοις* = οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σεύθου συνεννοοῦνται πρὸς ἀλλήλους διὰ σημείων. — *καταμανθάνω* = ἐννοῶ. — *οὐ κεκαυμένα εἶη τῷ Σεύθῃ* = ὅτι εἶχον ἀναφθῆ ὑπὸ τοῦ Σεύθου (=τῇ διαταγῇ τοῦ Σ.). — *ὄπως* (μετ' εὐκτ.) = ἵνα (μεθ' ὑποτακτ.). — *δρῶμαι* = φαίνομαι. — *οἱ δὲ . . . ἀλλά . . .*, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ *ὄπως*. — *λανθάνω* = μένω ἀπαρκτήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχὴν (τινος). — *διὰ τὸ φῶς* = ἕνεκα τοῦ φωτός.

Τὰ ἱερὰ, ὁ Ξεν. εἶχε κάμει θυσίαν, ἵνα μάθῃ ἂν οἱ θεοὶ ἐπιτρέπωσιν εἰς αὐτὸν νὰ ὀδηγήσῃ τὸ στρατεύμα εἰς τὸν Σεύθην ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τῶν § § 1-16 τοῦ κεφ. τούτου. — *τὰ ἱερὰ καλὰ εἶναι*, οἱ παλαιοὶ παρατηροῦντες τὰ σπλάγχα τῶν ἱερέων προέβλεπον τὸ μέλλον. — *πλὴν παρὰ Νέωνος*, διότι οὗτος μετ' ὀκτακοσίων ἀνδρῶν ἀποσυρθεὶς εἶχε στρατοπεδεύσει χωριστά. — *ἐξήκοντα σιάδια*, πόσος ὥρας; βλ. ἐν σελ. 96. — *αὐτοῦ*, δηλ. τοῦ στρατεύματος τοῦ Σεύθου. — *ἐπιτυγχάνει*, τίς; — *τὸ μὲν πρῶτον*, ἡ ἀπόδοσις «ἐπεὶ δέ . . .».

§ 19—22.

Προπέμπω = στέλλω ἐμπρός. — *πάρεμι* = εἶμαι παρών. — *συγγίγνομαι τινί* = συνομιλῶ μετὰ τινος. — *ἤροντο*, ἀόρ. β' τοῦ ῥ.

ἔρωτῶ. — εἰ δ' Ἄθ. (δηλ. εἴη) = ἐὰν εἶναι ὁ Ξενοφῶν ὁ Ἄθη-
ναῖος. — ὁ ἀπὸ τοῦ στρατ. = ὁ ἐν τῷ στρατῷ (τῶν Κυρείων). —
ἀναπηδῶ (ἐπὶ τὸν ἵππον) = πηδῶ ἐπάνω εἰς τὸν ἵππον μου. —
διώκω = τρέχω ἐσπευσμένως. — παρήσαν = προσήλθον. — ὄσον =
περίπου. — τύρσις, εως, ἡ = πύργος. — ἦν... μάλα φυλαττόμε-
νος = εὕρισκετο ὑπὸ ἰσχυρὰν φρουράν. — ἐγχαλινῶ (-ῶ) = βάζω
τὸν χαλινὸν (εἰς τὸ στόμα τοῦ ἵππου). — ἵππος ἐγκεχαλινωμένος
= ἵππος ἔχων τὸν χαλινὸν (εἰς τὸ στόμα). — διὰ τὸν φόβον = διὰ
τὸν φόβον, ὃν εἶχεν οὗτος. — χιλῶ τοὺς ἵππους = ἀφίνω τοὺς
ἵππους νὰ βόσκωσιν. — ἐγκεχαλινωμένοις, δηλ. τοῖς ἵπποις =
μὲ τοὺς ἵππους... — καὶ πρόσθεν = πρότερόν ποτε. — ἔχων,
μετχ. ἐνδτχ. = εἰ καὶ εἶχεν. — ὑπὸ τούτων τῶν ἀνδρῶν = ὑπὸ
τῶν κατοίκων ταύτης τῆς χώρας. — τὰ σκευοφόρα (αἰτχ.) ἀφαι-
ρεθῆναι = ὅτι ἐστερήθη τῶν σκευοφόρων (ζῴων). — πάντων, γενκ.
διαιρετκ. τοῦ πολεμικώτατοι. — μάλιστα νυκτός = μάλιστα ἐν
καιρῷ νυκτός.

Ἡσθειο, ταῦτα (δηλ.;). — οἱ δέ, δηλ. φύλακες. — ἔφη, δηλ.
ὁ Ξεν. διὰ τοῦ διερμηνεύς. — ἐδίωκον, δηλ. πρὸς τὸν Σεύθην, ἵνα
ἀναγγείλωσιν αὐτῷ τί; — περὶ αὐτήν, δηλ. τὴν τύρσιν. — διὰ
τὸν φόβον, μήπως δηλ. πολέμοι τινες ἐπιπέσωσιν ἀπροσδοκῆτως
κατ' αὐτοῦ. — ὁ τούτου..., τίνος; — ὑπὸ τούτων τῶν ἀνδρῶν,
δηλ. τῶν Θυνῶν.

§ 23—25.

Ἐκέλευσεν, ὑποκμ : ὁ Σεύθης. — ἀσπάζομαι τινα = χαι-
ρετίζω τινά. — μὲν πρῶτον = πρῶτον μὲν. — κατὰ τὸν
Θράκιον νόμον, ὁ προσδιορισμὸς οὗτος ἀποδοτέος τῷ κέ-
ρατα. — νόμος = συνθήθεια. — προύπινον, δηλ. ἀλλήλοις. —
προπίνω τινὶ κέρατα οἴνου = κάμνω πρόποσιν εἰς ὑγείαν
τινὸς μὲ κέρατχ πλήρη οἴνου. — πρεσβεύω τινὶ = πέμπομαι πρε-
σβευτῆς ὑπὸ τινος. — πάντοσε = πρὸς πάντα τὰ μέρη, πανταχοῦ.
— οὔτισι = οὗτος ἐδῶ. — συμπροθυμοῦμαι (μετ' ἀπρμφ.) =
ἐνεργῶ προθύμως νὰ... — εἰ πράξαιμι = ἐὰν πράξω. — εὖ ποιή-
σειν, ὡς ἀντικμ. νοητέον τό: ἐμέ· τὸ δὲ εὖ ποιῶ =; — ἐπῆρετο,
ἀόρ. β' τοῦ ῥ. ἐπερωτῶ = ἐρωτῶ. — ἔφη, δηλ. ἀληθῆ εἶναι·
ἐπομένως = εἶπε ναί. — αὐθις = δευτέραν φοράν πάλιν. — εἰ ἀγά-

γοιμι = ἐὰν ὀδηγήσω — *τὰλλά τε* = καὶ κατὰ τὰ ἄλλα. — *χρῶμαί τινι φίλω καὶ ἀδελφῷ* = ἔχω τινὰ ὡς φίλον καὶ ἀδελφόν. — *τὰ παρὰ θ. μοι χωρία . . . ἔσεσθαι παρὰ σοῦ* = ὅτι θὰ λάβω παρὰ σοῦ τοὺς παραθαλασσίους τόπους. — *κρατῶ τινος* = εἶμαι κύριός τινος, ἐξουσιάζω τινά· ἐν ᾧ *κρατῶ τινα* =;

Ἐγγύς, δηλ. *τῆς τύρσεως*. — *ἔνδον*, δηλ. *ἐν τῇ τύρσει*. — *κέρατα*, τὰ κέρατα βοῶν ἢ ἄλλων ζῴων ἐπιτηδείως κατεσκευασμένα ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ποτήρια ὑπὸ τῶν Θρακῶν καὶ ἄλλων βαρβάρων ἔθνῶν τῆς Εὐρώπης. — *ἐπεμψας . . .*, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 1, § 5.

§ 26—30.

Ἐπὶ τούτοις = μετὰ ταῦτα. — *σύμφημι* = ὁμολογῶ. — *ἴθι νυν* = ἐμπρὸς λοιπόν. — *ἀφήγησαι*, προστακτικ. ἀορ. τοῦ ῥ. *ἀφηγοῦμαι* = διηγοῦμαι. — *ὅτι* (μετ' εὐκτ.) = ὅτι (μεθ' ὀριστ.). — *οὐδὲν δέοι τελεῖν* = οὐ δέοι τελεῖν τι. — *δεῖ* (μετ' ἀπρμφ.) = ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ... — *τελεῖν*, ὑποκμ.: *τὸν Σεύθην*. — *τελῶ τί τινι* =; πρβλ. κεφ. 1, § 6. — *αὐτός*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. *ἀπιέναι* = ὅτι σὺ αὐτὸς θ' ἀπέληθης. — *ἐπεὶ διαβαλῆς* = ἀφ' οὗ διαβῆς. — *τί γὰρ* = τί λοιπόν. — *ἔφη*, ὑποκμ.: ὁ Ξενοφῶν. — *κατὰ Σηλ.* = πλησίον τῆς Σηλυβρίας. — *οὐκ ἔφ. οἶόν τε εἶναι* = ἔφησθα οὐχ οἶόν τε εἶναι. — *οἶόν τ' ἐστὶ* = εἶναι δυνατόν. — *ἀλλ' ἐλθόντας (ὕμᾱς) διαβαίνειν*, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *χοῖναι*, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ *οὐκ . . . οἶόν τε εἶναι* = ἀλλ' ὅτι πρέπει σεῖς, ἀφ' οὗ ἔλθητε . . . , νὰ διαβαίνητε. — *ἔξω εἰσίν*, ὡς ὑποκμ. νοητέον τὸ *ἄνδρες*, εἰς ὃ παράθεσις τὸ ὁ πισιότατος *ἐκάστω* (= καὶ μάλιστα ὁ πιστ. . .). — *ἀπὸ τῶν στρατηγῶν* = ἀπὸ μέρους τῶν στρατηγῶν. — *πλὴν Νέωνος* = πλὴν ἀπὸ Νέωνος. — *πισιότερα πρᾶξις* = διαπραγματεύσις (συμφωνία) ἔτι μᾶλλον ἀξιόπιστος. — *τὰ ὄπλα . . .* = σὺ ἐλθὼν εἰπέ, ὅτι ἐγὼ κελεύω καταλιπεῖν τὰ ὄπλα. — *ἐλθὼν εἰπέ* = πήγαινε καὶ εἰπέ. — *εἴσιθι* = νὰ εἰσέλθῃς (πάλιν).

Ἔλεγε, τίς; — *τούτῳ*, δηλ. τῷ Σεύθῃ. — *κατὰ Σηλυβρ.*, δηλ. κατὰ τὴν δευτέραν πρεσβείαν. — *οἶόν τε εἶναι*, τοῦτο δηλ. νὰ ὀδηγήσῃς τὸ στράτευμα εἰς τὸν Σεύθην. — *πλὴν Νέωνος*, περὶ τούτου βλ. ἐν σελ. 178. — *καὶ ἐκείνους*, τίνας; — *καταλιπεῖν*, ποῦ; — *ἐκεῖ*, δηλ. ἔξω τῆς τύρσεως· διατί ὁ Ξεν. διατάττει ν' ἀφήσωσι τὰ ὄπλα ἔξω;

§ 31—34.

Καὶ γὰρ . . . εἰδέναι, ἐκ τοῦ εἶπε = εἶπε γὰρ εἰδέναι **οὐ** (**Ἄθηναῖοι**) **συγγενεῖς εἶεν**. — φίλους εὐνοὺς ἔφη νομίζειν, δηλ. τούτους (τούς Ἄθην.) εἶναι. — νομίζω τινὰ φίλον εὐνοὺν εἶναι = θεωρῶ τινὰ ὡς εὐμενῆ φίλον. — οὓς ἔδει, δηλ. εἰσελθεῖν. — **ὅ,τι δέοιτο χρῆσθαι τῇ στρατιᾷ** = εἰς τί ἐπεθύμει νὰ χρησιμοποιοῖ τὸν στρατόν. — **ἐκείνου ἦν ἀρχὴ Μελανδίται καὶ . . .** = εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἐκείνου ὑπήγετο ἡ χώρα τῶν Μελανδιτῶν καὶ . . . — **τὰ Ὀδρουσῶν πράγματα νοσεῖ** = ἡ πολιτεία τῶν Ὀδρ. περιέρχεται εἰς κακὴν κατάστασιν. — **ἐκτρέφω** = ἀνατρέφω. — **ἐκπίπτω** = ἐκδιώκομαι· τὸ ἐνεργητικ. τούτου **ἐκβάλλω** = ἐκδιώκω. — **ζῶ εἰς ἄλλοτριαν τράπεζαν ἀποβλέπων**, κατ' ἔννοιαν = ζῶ ἐκ ξένης τραπέζης. — **καθέζομαι ἐνδίφροις τινι ἰκέτης** = κάθημαι παρὰ τὸν δίφρον τινός (= πλησίον τινός εἰς τὴν τράπεζαν) καὶ παρακαλῶ αὐτόν. — **ὀπόσους δυνατὸς εἶη** (= **ὀπόσους δύναιτο**) = ὅσους δύναται. — **μὴ εἰς τὴν ἐκείνου (= αὐτοῦ) τράπεζαν ἀποβλέπων** = χωρὶς νὰ τρέφωμαι ἐκ τῆς τραπέζης του. — **ἐκ τούτου** = μετὰ ταῦτα. — **τούτους ἔχων** = μετὰ τούτων. — **εἰ δέ μοι . . . παραγένουσιθε** = εἰάν δὲ ἔλθητε εἰς βοήθειάν μου. — **ἂν . . . ἀπολαβεῖν = ἀπολήψασθαι**. — **ἀπολαμβάνω** = λαμβάνω ὀπίσω. — **δέομαι τινός τι** = παρακαλῶ τινὰ διὰ τι.

Συγγενεῖς, οἱ Ἄθην. ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τοὺς Θραῖκας, καθόσον ὁ Τήρης, ὁ πρόγονος τοῦ Σεύθου, ἐταυτίζετο πρὸς τὸν μυθικὸν βασιλέα Τηρέα, ὅστις εἶχε νυμφευθῆ τὴν Πρόκνην, τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. — οὓς ἔδει, τίνες ἐννοοῦνται; — **ἐκ ταύτης τῆς χώρας**, δηλ. ποίας; — **τῷ νῦν βασιλεῖ**, δηλ. τῶν Ὀδρουσῶν. — **ἐκαθεζόμεν ἐνδ. αὐτῷ ἰκ.**, οἱ Θραῖκες συνείθιζον νὰ τρώωσιν οὐχὶ κατακεκλιμένοι (καθὼς τίνες;), ἀλλὰ καθήμενοι ἐπὶ δίφρων καθὼς δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οἱ ἰκέται ἐκάθηγον ἐπὶ τῇ ἐστία (= **ἐφέστιοι**), οὕτω παρὰ τοῖς Θραῖξι συνήθεια ἦτο νὰ κάθηται οἱ ἰκέται **ἐνδίφριοι**. — **τούς ἐκβαλόντας**, δηλ. τοὺς Μελανδίτας, Θυνοὺς καὶ Τρανίφας. — **ἡμᾶς**, δηλ. ἐμὲ καὶ τοὺς οὐκείους μου. — **τούτους (ἔχων)**, δηλ. τίνας; — **τὴν ἔμαντοῦ πατρῶαν χ.**, ποία ἦτο ἡ πατρικὴ χώρα τοῦ Σεύθου;

§ 35—38.

Τί ἂν σὺ δύναιο δίδοναι = τί θὰ ἠδύνασο νὰ δίδῃς. — **τῷ στρατιώτῃ** = ἐκάστῳ στρατιώτῃ· ὁμοίως **τῷ λοχαγῷ** = ἐκάστῳ **λοχαγῷ** καὶ **τῷ στρατηγῷ** = ἐκάστῳ **στρατηγῷ**. — **διμοιρία** = διπλῆ μοῖρα, διπλοῦς μισθός. — **τετραμοιρία** = τετραπλοῦς μισθός. — **ζεῦγος (βοῶν)** = ζευγάρι (βοῶν). — **ταῦτα**, ἀντικμ. τοῦ **διαπράξωμεν**. — **πειρώμενοι**, μετχ. ἐνδτικ. κατ' ἔννοιαν = παρὰ τὰς προσπαθείας μας. — **διαπράττω** = κατορθώνω. — **φόβος ἀπὸ Λακ.** = φόβος προερχόμενος ἐκ τῶν Λακ. = φόβος πρὸς τοὺς Λακ. — **δέξει**, μέλλ. τοῦ ῥ. **δέχομαι**. — **εἰς τὴν σεαυτοῦ (χώραν)** = εἰς τὴν χώραν σου... — **καὶ... γε** = καὶ... μάλιστα. — **ἐνδίφριος** = ὁμοτράπεζος. — **ὠνήσομαι**, μέλλ. τοῦ ῥ. **ὠνοῦμαι** = ἀγοράζω. — **Θρακίῳ νόμῳ** = κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Θρακῶν. — **οἴκησιν** = πρὸς κατοικίαν.

Οὔτοι, τίνες; — **ἀπαγγέλλωσι**, τί; — **κυζικηρόν**, δηλ. ὡς μηνιαῖον μισθόν· περὶ τοῦ **κυζικηροῦ** βλ. ἐν σελ. 166. — **διμοιρίαν**, δηλ. πόσους κυζικηρούς; — **ζεύγη**, ἵνα καλλιεργῶσι τὴν γῆν ἐν περιπτώσει ἐγκαταστάσεως αὐτῶν ἐνταῦθα. — **ταῦτα... μὴ διαπράξωμεν**, δηλ. νὰ πείσωμεν τοὺς στρατιώτας νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου. — **θυγατέρα δώσω**, δηλ. ὡς σύζυγον. — **ὠνήσομαι**, δηλ. ὡς σύζυγον· οἱ Θραῖκες ἠγόραζον τὰς γυναϊκάς των δίδοντες χρήματα εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῶν· τοιαύτη συνήθεια ἐπεκράτει καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι εἰς παλαιοτάτην ἐποχὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—2.

Δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες = ἀφ' οὗ ἔδωκαν ἀμοιβαίως τὴν δεξιάν των. — **ἀπελαύνω** = ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ. — **πρὸ ἡμέρας** — προτοῦ ἐξημερώσῃ. — **γίγνομαι ἐπὶ τινι** = ἔρχομαι εἰς τι. — **δοκεῖ τινι** (μετ' ἀπρμφ.) = ἀποφασίζει τις νὰ... — **ἔῶ τὴν πρὸς Ἄριστ. ὀδὸν** = δὲν πηγαίνω πρὸς τὸν Ἄριστ.

Δεξιὰς δ. καὶ λαβόντες, ὡς σημεῖον τίνος; — **ἐπὶ στρατο-**

πέδω, τῷ παρὰ τὴν Πέρινθον. — ἀπήγγειλαν, δηλ. τὰ συνομολογηθέντα. — τοῖς πέμψασι, δηλ. τοῖς στρατηγοῖς (πρβλ. κεφ. 2, § 29). — Ἀρίσταρχος, ὁ ἐν Βυζαντίῳ ἄρμοστής τῶν Λακεδ., ὅστις καὶ πρότερον εἶχεν ἀπαγορεύσει εἰς τοὺς Ἑλλ. νὰ διαδῶσιν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνάγνωθι τὴν περίληψιν τῶν § § 1-16 τοῦ 2 κεφ. ἐν σελ. 60. — τὸ δὲ σιράτ. συγκαλέσαι, βλ. ἐν σελ. 155. — πλὴν οἱ Νέωνος, βλ. ἐν σελ. 178. — ἀπεῖχον, τίνων; — δέκα στάδια, πόσα λεπτὰ τῆς ὥρας; βλ. ἐν σελ. 96.

§ 3—6.

Διαπλεῖν, ἀνήκει τῷ βουλόμεθα καὶ τῷ κωλύει.— ἐνθα = ἐκεῖ, ὅπου. — οὗτος αὐτὸς = ὁ αὐτὸς οὗτος. — ἦν δέ, κρατ... = ἦν δὲ κρατήσωμεν τούτου καὶ... — κρατῶ τινος = γίνομαι κύριός τινος. — φησι = ὑπισχνεῖται· ἐκ τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπαρμ. πωλήσειν, ἐξαπατήσεται (ἐν παθητ. σημασίᾳ), λήψεσθαι, περιόψεσθαι· ὑποχμ. τοῦ ἀ' καὶ δ' ἀπαρμφ. εἶναι: ὁ Ἀρίσταρχος· τῶν δὲ λοιπῶν τό: ὑμᾶς. — οὔτε... ἔτι = οὔτε... πλέον. — περιορῶ (μετὰ μετχ.) = βλέπω μετ' ἀδιαφορίας ὅτι... — νυνὶ = τώρα δά. — δεομένους, δηλ. ὑμᾶς. — πρὸς ἐκεῖνον = πρὸς αὐτὸν. — πότερον = ἄν. — βουλευομαί τι = (VI, 1, § 33). — εἰς τὰ ἐπιτήδεια = εἰς τὰς κόμας τὰς ἐχούσας ἄφθονα τρόφιμα. — ἐπεὶ = ἐπειδὴ. — ὥστε (μετ' ἀπαρμφ.) = διὰ νὰ... — ἐῷσι, ὑποχμ.: οἱ Λακεδ. — οἱ ἥτιους = οἱ ἀσθενέστεροι (κάτοικοι). — ἔχοντας... ἀκούοντας, αἱ μετχ. διατὶ δὲν συνδέονται; — ὅ, τι τις ἡμῶν δεῖται = εἰς τί χρειάζεταιται τις ἡμᾶς. — αἰρεῖσθαι, ἐκ τοῦ ἐμοὶ δοκεῖ. — αἰροῦμαι = ἐκλέγω. — ὅτι ταῦτα δοκεῖ = ὅστις ἐγκρίνει ταῦτα. — ἀράτω, προστχ. τοῦ β. αἴρω = ὑψώνω. — ἀνατείνω (τὴν χεῖρα) = ὑψώνω (τὴν χεῖρα). — ἀπιόντες... συσκευάζεσθε = ἄπιτε... καὶ συσκευάζεσθε. — συσκευάζομαι =; — τὸ ἡγούμενον = τὸ προπορευόμενον μέρος τοῦ στρατοῦ = ἡ πρωτοπορία τοῦ στρατοῦ.

Ἀναστάς, βλ. ἐν σελ. 162. — τριήρης — πλοῖα, βλ. ἐν σελ. 132. — τούτου, τίνος; — ἐκέισε, δηλ. εἰς Χερρόνησον. — ὥσπερ ἐν Βυζ., δηλ. ἐπώλησε· ὁ Ἀρίστ. τῇ συμβουλῇ τοῦ Ἀναξιβίου εἶχε πωλήσει 400 ὑπολειφθέντας ἐν Βυζαντίῳ Κυρείου· ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ χειμ. περίληψιν τῶν § § 1—16 τοῦ 2 κεφ. — πρὸς ἐκεῖνον,

δηλ. τὸν Σεύθην. — *ἐνθάδε*, ποῦ; — *τοῦτο (βουλ.)*, ἐὰν δηλ. πρέπει νὰ ὑπακούσητε εἰς τὸν Ἄριστ. ἢ νὰ ἔλθητε εἰς τὸν Σεύθην. — *εἰς τὰς κώμας*, ἐννοεῖ τὰς κατωτέρω ἐν § 18 ἀναφερομένας. — *οἱ ἤτιους*, δηλ. οἱ κάτοικοι τῶν κωμῶν οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν Κυρείων. — *(ὄ,τι) τις . . .*, δηλ. ὁ Ἄριστ. καὶ ὁ Σεύθης. — *ἀνέτειναν*, ὡς σημεῖον ἀποδοχῆς τῆς προτάσεως τοῦ Ξεν.: βλ. καὶ ἐν σελ. 162 «ἐπιψηφίζοι». — *παραγγέλλη τις*, περὶ τῶν στρατιωτικῶν διαταγῶν βλ. ἐν σελ. 75.

§ 7—9.

Ἐπειθον (αὐτοὺς) = ἐπειρῶντο πείθειν (αὐτούς). — *ἀποτρέπομαι* = ἐπιστρέφω. — *ἄσον* = περίπου. — *προσελαύνω* = πλησιάζω. — *κελεύω*, ἐνταῦθα = ; — *ὅπως* (μετ' εὐκτ.) = ἵνα (μεθ' ὑποκτ.). — *εἴποι*, ὑποκμ.: ὁ Σεύθης. — *ὅτι πλείστων ἀκουόντων*, κατ' ἐννοιαν = ἐνώπιον ἄσον τὸ δυνατόν πλείστων αὐτηκῶν μαρτύρων. — *ὄπου* = ἐκεῖ, ὄπου. — *τῶν τοῦ Λακωνικοῦ* = *τῶν ἀγγέλων τοῦ Ἀριστάρχου* (§ 7). — *ἠγοῦμαι τινι* = ὀδηγῶ τινὰ ἐν ᾧ *ἠγοῦμαι τινος* = ; — *ὑπὸ σοῦ . . .* = *νομιῶμεν ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ*. — *ξενίζομαι ὑπὸ τινος* = φιλοξενουμαι ὑπὸ τινος. — «*ἀλλὰ οἶδα . . .*» = «*οἶδα . . .*» — *κῶμαι πολλὰι ἀθροαί* = κῶμαι πολλὰι κεῖμεναι πλησίον ἀλλήλων — *ἄσον διελθόντες ἀν ἡδέως ἀριστιῶτε* = τοσαύτην ἀπόστασιν, ὥστε, ἀφ' οὗ διέλθητε αὐτήν, νὰ δύνασθε νὰ προγευματίσητε μὲ ὄρεξιν.

Ἄπαντᾷ, τίσι; — *αὐτῷ*, δηλ. τῷ Ξεν. — *ἄσον διελθ. ἡδ. ἀριστιῶτε*, οἱ Κύριοι εἶχον ἀναχωρήσει λίαν πρῶτ', ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς § 2: μετὰ πορείαν δὲ τριάκοντα σταδίων (δηλ. ὥρων;) συναντῶσι τὸν Σεύθην κατὰ τοῦτον ἢ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπὸ τῶν κωμῶν εἶναι τόση, ὅση χρειάζεται, διὰ νὰ προγευματίσωσι μὲ ὄρεξιν· ἀλλὰ διὰ νὰ προγευματίσωσι μὲ ὄρεξιν ἀνάγκη νὰ παρήρχετο ἢ συνήθης ὥρα τοῦ ἀρίστου (περὶ οὗ βλ. ἐν σελ. 78)· κατὰ ταῦτα ἢ ἀπόστασις τῶν Κυρείων ἀπὸ τῶν κωμῶν εἶναι μικρὰ ἢ μεγάλη;

§ 10—12.

Τῆς δείλης, γενν. τοῦ χρόνου = κατὰ τὴν δείλην = κατὰ τὸ ἀπόγευμα. — *ὑμῖν τοῖς στρατιώταις* = εἰς ἕκαστον ἐξ ὑμῶν τῶν στρ. — *τὰ νομιζόμενα* = τὰ συνήθη. — *ἔξω τούτων* = ἔκτος τούτων.

—*λαμβάνοντες ἔξετε* = *λήψεσθε*. — *ἀξιῶσω* = *ἀξιῶ*. — *διαίθεμαί τι* = *πωλῶ τι*. — *διώκειν καὶ μαστεύειν*, τὸ ἀ' ἀναφέρεται εἰς τὸ: *φεύγοντα*, τὸ β' εἰς τὸ: *ἀποδιδράσκοντα*. — *διώκω* = *καταδιώκω*. — *μαστεύω* = *ἀναζητῶ*. — *σὺν ὑμῖν* = *μὲ τὴν βοήθειαν ὑμῶν*. — *χειροῦμαι* = *καταβάλλω, καθυποτάττω*. — *πόσον ἀπὸ θαλάττης* = *πόσον μακρὰν τῆς θαλάσσης*. — *ἀξιῶ* = *ἐπιθυμῶ*. — *οὐδαμῇ... πολλαχῇ* = *εἰς οὐδὲν μέρος... εἰς πολλὰ μέρη*

Εἰς αὐτάς, δηλ. τὰς κώμας. — *τῆς δειλῆς*, πῶς συμβιβάζεται τοῦτο πρὸς τὸ *ἀριστιῶτε* τοῦ Σεύθου; βλ. ἀνωτέρω· περὶ δὲ τῆς *δειλῆς* — *καθὼς καὶ περὶ τῆς δειλῆς πρωίας*, ἣτις ἐννοεῖται ἐνταῦθα — βλ. ἐν σελ. 84. — *συνῆλθον*, δηλ. *μετὰ τὸ ἀριστον*. — *κυζικηνόν*, βλ. ἐν σελ. 166. — *τὰ νομιζόμενα*, δηλ. ἐκάστω μὲν *λοχαγῷ διμοιρίαν*, ἐκάστω δὲ *στρατηγῷ τετραμοιρίαν* (πρβλ. κεφ. 2, § 36). — *ἐκ τῆς χώρας*, ποίαν χώραν ἐννοεῖ; — *ὀπόσα δ' ἂν ἀλλοικηται*, δηλ. *λάφυρα καὶ αἰχμάλωτα*. — *τὰ φεύγοντα καὶ ἀποδ.*, δηλ. *ἀνθρώπους καὶ ζῶα* — *ἡμεῖς*, δηλ. οἱ *Θρᾶκες*. — *διώκειν καὶ μαστ.*, οἱ *Θρᾶκες* θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ *καταδιώκωσι* μὲν *τὰ φεύγοντα* ὡς ἔχοντες ἰππικόν, ν' *ἀναζητῶσι* δὲ *τὰ ἀποδιδράσκοντα* ὡς γινώσται τοῦ τόπου. — *ἀπὸ θαλάττης*, ἐννοεῖ τὴν Προποντίδα.

§ 13-14.

Δίδοται λέγειν τῷ βουλομένῳ = *δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν θέλοντα νὰ ὀμιλήσῃ*. — *κατὰ ταῦτά* = *κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα*. — *ὅτι παντὸς κτλ.*, ἐπεξήγησις τοῦ *κατὰ ταῦτά*. — *παντὸς ἀξία* = *ἀξία παντὸς ἐπαίνου*. — *χειμῶν γὰρ εἶη* = *ἔλεγον γὰρ ὅτι χειμῶν εἶη*. — *διαγίγνομαι ἐν φιλικῇ* = *διαμένω ἐν φιλικῇ χώρᾳ*. — *οὐχ οἷόν τε* (δηλ. *εἶη*) = *δὲν εἶναι δυνατόν*. — *εἰ δέοι ὠνουμένους ζῆν* = *εἰάν εἶναι ἀνάγκη νὰ ζῶσιν ἀγοράζοντες (τροφάς)*. — *ἀσφαλέστερον*, δηλ. *εἶη*. — *ὄντων ἀγαθῶν τοσοῦτων* = *ἐν ᾧ ὑπάρχουσι τόσα ἀγαθὰ* = *παρὰ τὰ τόσα ἀγαθὰ*. — *προσλαμβάνω μισθόν* = *λαμβάνω προσθέτως καὶ μισθόν*. — *εὕρημα* = *κέρδος ἀπροσδόκητον*. — *ἐπὶ τοῦτοις* = *μετὰ τούτους* (δηλ. τοὺς *ρήτορας*). — *ἀντιλέγει* = *ἔχει ἄλλην γνώμην*. — *ἐπιψηφίζω τι* = *θέτω τι εἰς ψηφοφορίαν*.

Ἐδίδοτο λέγειν τῷ β., καθὼς ἐγίνετο τοῦτο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, ἐν ᾗ ὁ κῆρυξ προσεκάλει τὸν βουλόμενον ν' ἀγορεύῃ

διὰ τοῦ: *τίς ἀγορεύειν βούλεται*; βλ. καὶ ἐν σελ. 162.—*ἐδόκει*, τοῦτο (δηλ.);—*ἐπιψηφιῶ*, περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ *ἐπιψηφίζειν* ἐν ταῖς στρατείαις βλ. ἐν σελ. 136.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—5.

Ὑπερβάλλουσιν, ὑποκμ.: ὁ Σεύθης μετὰ τῶν Ἑλλήνων. — *ὑπερβάλλω πρὸς* = *ὑπερβαλὼν τὰ ὄρη ἔρχομαι πρὸς*. — *ὑπερβάλλω τι* = διαβαίνω τι. — *οἱ ὑπὲρ Βυζαντίου Θραῖκες* = οἱ κατοικοῦντες ὑπεράνω τοῦ Βυζαντίου Θραῖκες. — *αὕτη ἦν οὐκέτι ἀρχή* = τοῦτο δὲν ὑπήγετο πλέον εἰς τὴν ἐπικράτειαν. — *ἡ τιμὴ τῆς λείας* = τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων χρήματα. — *πάρειμι* = παρευρίσκομαι. — *ἐξαγαγὼν* = διατάξας (τοὺς στρατιώτας) νὰ προσαγάγῃσι. — *ζεύγη ἡμιονικὰ* = ζεύγη ἡμιόνων. — *τὰ δ' ἄλλα βοεικὰ* = ἐκτὸς δὲ αὐτῶν καὶ ζεύγη βοῶν. — *τοῖνυν* = (μὲ προτρέπεις νὰ λάβῃς ὅσα ἐκ τῶν ζευγῶν θέλω, τὰ δ' ἄλλα νὰ μοιράσῃς εἰς τοὺς στρ. καὶ λογ.) λοιπόν — *καὶ αὖθις* = καὶ ἄλλοτε, ὄχι τώρα. — *δωροῦ*, προστακτ τοῦ ῥ. *δωροῦμαι* = χαρίζω. — *καταμερίζω* = διανέμω. — *ἀποδίδωμι μισθὸν πληρῶν μισθόν*. — *ἐξεληλυθότος ἤδη τοῦ μηνός* = ἂν καὶ ἤδη εἶχε παρέλθει ὁ μῆν. — *εἵκοσι μόνον ἡμερῶν*, συναπτέα ἢ γενικ. τῶν *μισθόν*. — *ὅτι οὐ πλείον ἐμπολῆσαι* (ἀόρ. εὐκτικ. τοῦ ῥ. *ἐμπολῶ [-άω]*) = ὅτι δὲν εἰσέπραξε περισσότερα ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων. — *ἄχθομαι* = δυσἄρεστοῦμαι. — *εἶπεν ἐπομόσας* = εἶπε μεθ' ὄρκου. — *κῆδομαί τινος* = φροντίζω περὶ τῶν συμφερόντων τινός. — *ἦκες ἂν φέρων* = θὰ ἦρχεσο φέρων. — *καὶ προσδανεισάμενος... καὶ ἀποδόμενος*, μετχ. ἐνδοτικ. = ἂν καὶ ἔπρεπε νὰ δανεισθῆς καὶ νὰ πωλήσῃς. — *ἱμάτια* = ἐνδύματα.

Ὑπερβάλλουσι, ἐκ τῆς χώρας τῶν Θυνῶν ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν τοῦ 4 κεφ. — *Μαισάδον*, πρὸλ. κεφ. 2, § 32. — *Τήρους*, οὗτος δὲν εἶναι ὁ ἀνωτέρω ἐν κεφ. 2, § 22 μνημονευθεῖς, ὁ πρόγονος τοῦ Σεύθου, ἀλλ' ἄλλος βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, σύγχρονος τοῦ Σεύθου. — ὁ *Ἡρακλ...* *παρῆν*, ἐκ Περίν-

θου, εἰς ἣν εἶχεν ἀποστείλει αὐτὸν ὁ Σεύθης πρὸς πώλησιν τῶν λαφύρων.—*ἐνταῦθα*, ποῦ;—*ἐκέλ. λαβεῖν*, δηλ. ἐξ αὐτῶν—*τῶν ζευγῶν*—*ἄποδίδωσι*, τίς;—*εἶπεν ἐπομόσας*, τοὺς λόγους του δηλ. ὁ Ξεν. συνώδευσε καὶ μ' ἐπίκλησιν πρὸς τοὺς θεοὺς· εἶπε δηλ.: μὰ τοὺς θεοὺς, μοῦ φαίνεται ὅτι...

§ 6—8.

Ἐντεῦθεν = ἕνεκα τούτου.—*ἔδεισε*, ἀόρ. τοῦ ῥ. *δέδοικα* ἢ *δέδια*.—*ἐκβάλλομαι ἐκ τῆς φιλίας τινός* = χάνω τὴν φιλίαν (τὴν εὐνοίαν) τινός.—*καί, ὅτι (= ὡς) ἐδύνατο* = καὶ διὰ τοῦτο, ὅσον ἠδύνατο.—*ἐγκαλῶ τινι* = κατηγορῶ τινά.—*οὐκ εἶχον* = *οὐκ εἰλήφεσαν*.—*τὸν μισθόν* = τὸν πλήρη μισθόν.—*ἐντόνως* = ἐπιμόνως.—*τοῖς στρατιώταις* = διὰ τοὺς στρατιώτας.—*τέως μὲν* = ἕως τότε μὲν.—*μέμνημαι* = μνημονεύω, ἀναφέρω.—*ἀπέρχομαι ἐπὶ θάλατταν* = ἔρχομαι, φθάνω εἰς τὴν θάλασσαν.—*καὶ τοῦτο διεβεβλήκει* = καὶ τοῦτο εἶχεν εἶπει (πρὸς τὸν Σεύθην) μὲ πρόθεσιν διαβολῆς.—*τείχη* = ὠχυρωμένοι τόποι, φρούρια.—*δύναμις* = στρατιωτικὴ δύναμις.

Μή... *ἐκβληθεῖη*, ἐὰν δηλ. ὁ Ξεν. διετήρει τὴν ἐπιρροήν του παρὰ τῷ Σεύθῃ.—*οὐκ εἶχον τὸν μισθόν*, διότι οὗτοι εἶχον λάβει τὸν μισθὸν εἴκοσι μόνον ἡμερῶν (§ 4).—*αὐτῷ*, δηλ. τῷ Ξενοφ.—*ἐμέμνητο*, τίς;—*οὐκ ἀσφαλές*, δηλ. διὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Σεύθου.

§ 9—11.

Περὶ τοῦ ἔτι ἄνω στρατεύεσθαι = ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω ἐκστρατείαν εἰς τὰ ἐνδότερα (τῆς Θράκης).—*οὐ... ἄν... σφεῖς (= αὐτοὶ) ἀγάγοιεν* = ὅτι αὐτοὶ δύνανται νὰ ὀδηγήσωσιν.—*οὐδὲν ἥτιον...* *ἢ Ξενοφῶν* = οὐδὲν ὀλιγώτερον ἢ ὁ Ξενοφῶν κατ' ἔννοιαν = οὕτω (δηλ. καλῶς), ὅπως ὁ Ξενοφῶν.—*τόν τε μισθόν... μνηοῖν* = ὑπισχνεῖτό τε παρέσεσθαι αὐτοῖς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐκπλεων τὸν μισθὸν δυοῖν μνηοῖν.—*παρέσεσθαι αὐτοῖς* = ὅτι αὐτοὶ θὰ λάβωσιν.—*ἐκπλεως* = πλήρης.—*οὐδ' ἂν μέλλῃ...* *στρατευσάμην ἂν* = καὶ ἂν μέλλῃ... *οὐκ ἂν στρατευσάμην*.—*συνομολογῶ τινι* = λέγω τὰ αὐτὰ μὲ τινά.—*λοι-*

δορῶ τινα = ὑδρίζω τινά. — *παρακαλῶ τινα* = προσκαλῶ τινα. — *παρακαλοῦσιν*, ὑποκμ.: ὁ Σεύθης καὶ ὁ Ἡρακλ. — *δι βούλοιο* κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: *τὴν πανουργίαν* = ὅτι δηλ. ἐπεθύμει κτλ. — *παρέρχομαι* = προσέρχομαι.

Τοὺς ἄλλους στρ., πλὴν δηλ. τοῦ Ξεν. — *παρέρχεται*, δηλ. πρὸς τὸν Σεύθην.

§ 12—16.

Διὰ τῶν Μελ... *Θρακῶν* = διὰ τῆς χώρας τῶν... — *ὀκέλλω*, ἀμετβ. = ἐξοκέλλω, πίπτω ἔξω (δηλ. εἰς τὴν ξηράν). — *ἐκπίπτω* = ναυαγῶ, πίπτω ἔξω. — *τέναγος* = ὕδατα ἀβαθῆ, ῥηχὰ μέρη ἐν τῇ θαλάσσῃ. — *ἐπὶ πάμπολυ* = εἰς πολὺ μεγάλην ἔκτασιν. — *κατὰ ταῦτα*, δηλ. *τὰ χωρία* = εἰς τούτους τοὺς τόπους. — *στήλας ὀρυσάμενοι* = στήσαντες στήλας ὡς ὄρια (τῆς ἐπικρατείας των). — *τὰ καθ' αὐτοὺς ἐκπ.*, ἀντκμ. τοῦ *λήζονται*. — *τὰ ἐκπίπτοντα* = πᾶν ὅ,τι ἐρρίπτετο ἔξω (ὑπὸ τῆς θαλάσσης). — *καθ' αὐτοὺς* = εἰς τὴν περιοχὴν των. — *τέως δὲ* = ἐπὶ τινα δὲ χρόνον διασπαρῆται διὰ τοῦ *πρὶν ὀρυσασθαι* = προτοῦ δηλ. θέσωσιν ὄρια. — *ἀρπάξοντιας* = ἐν καιρῷ τῆς ἀρπαγῆς. — *τεῦχος* = δοχεῖον, κιβώτιον. — *ἄλλα πολλὰ* = πολλὰ ἄλλα. — *ναύκληρος* = ἰδιοκτῆτης πλοίου. — *ταῦτα*, δηλ. *τὰ χωρία*. — *καταστρέφομαι τι* = ὑποτάττω τι. — *ἀπέρχομαι πάλιν* = ἐπανέρχομαι ὀπίσω. — *ἐκ...* *Ὀδρυσῶν* = ἐκ τῆς χώρας τῶν Ὀδρυσῶν. — *οἱ ἀεὶ πειθόμενοι* = οἱ ἐκαστοτε ὑποταττόμενοι. — *καταυλίζομαι* = στρατοπεδεύω. — *παγχαλέπως ἔχω πρὸς τινα* = ἀγανακτῶ κατὰ τινος. — *οἰκείως διέκειτο*, δηλ. *τῷ Ξενοφῶνι*. — *οἰκείως* = φιλικῶς. — *ὁπότε...* *βουλόμενος ἔλθοι (ὁ Ξεν.)* = ὁπότε... *βούλοιο* = ὅσακις ἤθελε. — *συγγίγνομαι τινι* = συνομιλῶ μετὰ τινος. — *ἤδη* = παρευθύς. — *ἀσχολίαι φαίνονται (τινι)* = παρουσιάζονται εἰς τινα ἀσχολίαι.

Ἐπεισθῆσαν, δηλ. δι' ὑποσχέσεων ὁμοίων πρὸς τὰς ἐν § 9 γενομένας. — *τὰ ἐκπίπτοντα*, δηλ. πράγματα, ὡς τὰ κατωτέρω ἀναφερόμενα. — *βίβλοι γεγραμμέναι*, αἵτινες θὰ ἀπεστέλλοντο ἐκ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ ἐλληνικὰς πόλεις· τὰ βιβλία δὲ τὰ χειρόγραφα ἀπὸ τότε ἤδη ἦσαν ἐμπόρευμα, ὅπως τὰ νῦν ἔντυπα.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

A.

Ἄγασίας, ου, δ, ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας, λοχαγὸς τῶν ὀπλιτῶν ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων καὶ πιστὸς φίλος τοῦ Ξενοφῶντος· κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου διακρίνεται ὡσαύτως κατὰ τὴν ἄλωσιν φρουρίου τινὸς τῶν Ταόχων· δὲν φοβεῖται τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ πέμπεται πρεσβευτὴς πρὸς τοὺς Ἡρακλεώτας.

Ἀγησίλαος, ου, δ, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, στρατεύσας ἐκ τῆς Ἀσίας κατὰ τῶν Βοιωτῶν.

Ἀθηναῖοι, ων, οἱ, κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν· τὴν ἀξιοπιστίαν αὐτῶν ἐπαινεῖ ὁ ἡγεμὼν τῆς Θράκης Σεύθης, ὅστις ὀνομάζει αὐτοὺς συγγενεῖς του· ἐν Δελφοῖς ἔχουσι **θησαυρόν**.

Αἰνείας, ου, δ, Ἕλλην λοχαγὸς ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας, φρονευθεὶς ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ταόχους μάχῃ.

Αἰνιᾶνες, ων, οἱ, λαὸς Θεσσαλικὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Οἴτην καὶ τὸν Σπερχειόν.

Αἰσχίνης, ου, δ, Ἀκαρνάν, ἀρχηγὸς τῶν Ἀρκαδῶν πελταστῶν τοῦ Χειρισόφου.

Ἀκαρνάν, ἄνος, δ, κάτοικος τῆς Ἀκαρνανίας, χώρας κειμένης πρὸς Δ. τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ἀμαζόνες, ων, αἱ, μυθικὸν πολεμικὸν γυναικεῖον φῦλον παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς Ν. τοῦ Εὐξείνου Πόντου· τὸ ὄνομα αὐτῶν προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς πολεμικῆς θεότητος **Μᾶ**, ἣτις ἐτιμᾶτο ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις καὶ ἐταυτίζετο πρὸς τὴν Ἀρτέμιδα· τὰ κυριώτερα ὄπλα αὐτῶν ἦσαν δίστομος πέλεκυς (**σάγαρις**) καὶ ἀσπίς ἡμισεληνοειδῆς· βλ. εἰκ. ἐν σελ. V.

Ἀμφίδημος, ου, δ, πατὴρ τοῦ Ἀμφικράτους.

- Ἄμφικράτης, ους, ὁ**, υἱὸς Ἄμφιδήμου, Ἀθηναῖος, λοχαγὸς ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων, φονευθεὶς ἐν τῇ πρὸς Καρδούχους μάχῃ.
- Ἄναξιβίος, ου, ὁ**, ναύαρχος τοῦ Σπαρτιατικοῦ στόλου ἐν Βυζαντίῳ· προσκαλεῖ τοὺς Μυρίους, ὑποσχεθεὶς μισθόν, εἰς τὸ Βυζάντιον, εἶτα δὲ δολίως ἀποκλείει αὐτοὺς ἐκτὸς τῆς πόλεως· γενομένης στάσεως καταφεύγει εἰς τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Βυζαντίου· μετὰ τὴν λῆξιν δὲ τῆς ναυαρχίας του πέμπει, ἵνα ἐδικηθῇ τὸν Φαρνάβαζον, τὸν Ξενοφῶντα πάλιν εἰς τὸ στρατεύμα, ὅπερ οὗτος εἶχεν ἀποχαιρετίσει, ἵνα μεταβιάσῃ αὐτὸ εἰς τὴν Ἀσίαν.
- Ἀπόλλων, ωνος, ὁ**, θεὸς τῆς μαντικῆς, μουσικῆς καὶ τοξικῆς· ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποχωρίζουσιν οἱ Ἕλληνες στρατηγοὶ τὴν δεκάτην τῶν λαφύρων.
- Ἀργεῖος, ου, ὁ**, κάτοικος τῆς Ἀργολίδος, χώρας κειμένης πρὸς Α. τῆς Πελοποννήσου.
- Ἀρίσταρχος, ου, ὁ**, Λακεδαιμόνιος ἀρμοστής τοῦ Βυζαντίου, διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου· διαφθαρεὶς διὰ χρημάτων ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου συμπεριφέρεται ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας τοὺς μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος.
- Ἀριστέας, ου, ὁ**, Χίος, ταξίαρχος τῶν γυμνήτων ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων.
- Ἀριστώνυμος, ου, ὁ**, ἐκ Μεθυδρίου τῆς Ἀρκαδίας, λοχαγὸς ὀπλιτῶν ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων.
- Ἀρκάς, ἄδος, ὁ**, κάτοικος τῆς Ἀρκαδίας, χώρας κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τῆς Πελοποννήσου· Ἀρκάδες εἶναι οἱ πλεῖστοι τῶν μισθοφόρων τοῦ Κύρου· μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τινα χρόνον ἀποχωρίζονται τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.
- Ἀρμενία, ας, ἡ**, τραχεῖα ὄρεινὴ χώρα ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ μεταξὺ τοῦ ἄνω Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, χωριζομένη ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Καρδούχων διὰ τοῦ ποταμοῦ Κεντρίτου· διαιρεῖται εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν Ἀρμενίαν, ἧς ὑποσατράπης ὁ Τριβάζος· οἱ κάτοικοι: **Ἀρμένιοι, ων**.
- Ἀρμήνη, ης, ἡ**, λιμὴν τῆς Σινώπης, ἀπέχων αὐτῆς 50 στάδια.
- Ἄρπασος, ου, ὁ**, πιθανῶς ὁ νῦν τουρκιστὶ **Τσοροὺν - σου** καλούμενος ποταμὸς, ὅστις διαρρέων τὴν χώραν τῶν Σκυ-

θηῶν καὶ Ταύρων ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον.
Ἄρτεμις, ἰδος, ἡ, θεὰ τῆς θήρας· εἰς αὐτὴν ἀφιερώνει ὁ Ξενοφῶν παρὰ τὸν Σκιλλοῦντα ναόν, τέμενος καὶ τελεῖ θυσίας· ταύτης περίφημος ναὸς ἦτο ἐν Ἐφέσῳ, ἐξ οὗ καὶ **Ἐφεσία** ἐκαλεῖτο.

Ἀρχαγόρας, ου, ὁ, Ἄρτεμιος λοχαγός, φυγὰς.

Ἀσιδάτης, ου, ὁ, πλούσιος Πέρσης, συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

Ἀσιναῖος, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς.

Ἀχαιός, οὔ, ὁ, κάτοικος τῆς Ἀχαιᾶς, χώρας τῆς Πελοποννήσου· ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Κύρου οἱ Ἀχαιοὶ μετὰ τῶν Ἀρκάδων ἀποτελοῦσι πλεον τοῦ ἡμίσεος αὐτοῦ· ἀποχωρίζονται ἐπὶ τινα χρόνον μετὰ τῶν Ἀρκάδων τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.

Ἀχερουσιάς, ἄδος, ἡ, Ἀχερουσία χερσόνησος κειμένη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Βιθυνίας, πλησίον τῆς Ἡρακλείας· ἐνταῦθα λέγεται ὅτι κατέβη ὁ Ἡρακλῆς, ἵνα ἀναγάγῃ τὸν Κέρβερον.

B.

Βαβυλών, ὠνος, ἡ, πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας πρὸς Ν. τῆς σημερινῆς Βαγδάτης ἐκατέρωθεν τοῦ Εὐφράτου.

Βασίας, ου, ὁ, Ἀρκάς, φονευθεὶς ἐν τῇ πρὸς τοὺς Καρδούχους μάχῃ.

Βιθυνοὶ, ὦν, οἱ, κάτοικοι τῆς Βιθυνίας, χώρας εἰς τὰ ΒΔ. παράλια τῆς Μ. Ἀσίας ἀντικρὺ τῆς Προποντίδος, μεταναστεύσαντες ἐκ Θράκης εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Βισάνθη, ης, ἡ, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὴν Προποντίδα (νῦν **Ροδοστό**).

Βοιωτοὶ, ὦν, οἱ, κάτοικοι τῆς Βοιωτίας, χώρας τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Βυζάντιον, ου, τό, πόλις παρὰ τὸν Βόσπορον (νῦν **Κωνσταντινούπολις**).

Γ.

Γάνος, ους, τό, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὴν Προποντίδα.

Γυμνιάς, ἄδος, ἡ, πόλις τῶν Σκυθηνῶν.

Δ.

Δαρδανεύς, έως, ό, κάτοικος τῆς Δαρδάνου, πόλεως κειμένης ἐν Τρωάδι εἰς τὴν παραλία τοῦ Ἑλλησπόντου.

Δέλτα, τό, χώρα τῆς Θράκης μεταξύ Βυζαντίου καὶ Σαλμυδησοῦ.

Δελφοί, ὦν, οἱ, Φωκική πόλις ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ ἔχουσα ναὸν καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. *

Δέξιππος, ου, ό, Λακεδαιμόνιος περίοικος, ὅστις λαβὼν παρὰ τῶν Τραπεζουντιῶν πλοῖον φεύγει διαβάλλει τὸν Ξενοφῶντα πρὸς τὸν Ἀναξίβιον καὶ φονεύεται ἐν Θράκῃ ὑπὸ Νικάνδρου τοῦ Λάκωνος.

Δημοκράτης, ους, ό, ἐκ τῆς Τήμου, πόλεως τῆς Αἰολίδος, στρατιώτης ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων, ἐπαινούμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος διὰ τὴν φιλαλήθειάν του.

Δρακόντιος, ου, ό, Σπαρτιάτης, φυγὼν ἐκ Σπάρτης, διότι ἀκουσίως ἐφόρευσε διὰ μαχαίρας ἄλλον παῖδα διευθύνει τοὺς ἀγῶνας παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα.

Δρίλαι, ὦν, οἱ, λαὸς ὄρεινός ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων τοῦ Πόντου παρὰ τὴν Κολχίδα.

Ε.

Ἕλληνες, ὦν, οἱ, οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι τοῦ Κύρου.

Ἕλληνίς, ἶδος, ἡ, ἐπίθετον Ἑλληνίς γῆ ἢ πόλις.

Ἐτεόνικος, ου, ό, Λακεδαιμόνιος, κλείσας εἰς τοὺς Ἕλληνας τὰς πύλας τοῦ Βυζαντίου καὶ μετὰ τὴν βιαίαν εἰσόρμησιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ Βυζάντιον καταφυγῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτοῦ.

Εὐξεινος Πόντος, ό, ἡ νῦν Μαύρη θάλασσα.

Εὐρύλοχος, ου, ό, ὀπλίτης ἐκ Λουσῶν, πόλεως Ἀρκαδικῆς, ὑπερασπίζει εἰς τὰ ὄρη τῶν Καρδοίγων τὸν Ξενοφῶντα διὰ τῆς ἀσπίδος του καὶ μάχεται ἀνδρείως ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ταύχους μάχῃ ἀποστέλλεται ὡς πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Ἀναξίβιον.

Εὐφράτης, ου, ό, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Δ. Ἀσίας, πηγάζων ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ σχηματιζόμενος ἐκ δύο παραποτάμων, τοῦ δυτ. Εὐφράτου (τουρκιστὶ **Καρᾶ-σοῦ**) καὶ τοῦ ἀνατολ.

Εὐφράτου (τουρκιστὶ *Μουράδ-σοῦ*)· οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν κατάβασιν διαβαίνουνσι τὸν ἀνατολ. Εὐφράτην.

Ἔφεσος, ου, ἡ, πόλις τῆς Ἰωνίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καῦστρου· ἐκ τῶν πολλῶν καὶ λαμπροτάτων κτιρίων αὐτῆς τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχεν ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος· ἐρείπια τοῦτου ἀνακαλυφθέντα τῷ 1870 κείνται πλησίον τοῦ χωρίου *Ἀγιασουλοῦκ*.

Ζ.

Ζεύς, Διός, ὁ, ὁ ὑπέρτατος θεός, τιμώμενος ὡς βασιλεύς, ὡς σωτὴρ καὶ ὡς ξένιος.

Η.

Ἥλιος, ου, ὁ, θεὸς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, εἰς ὃν ἐθύοντο ἵπποι.

Ἡράκλεια, ας, ἡ, Ἑλληνικὴ πόλις τῆς Βιθυνίας παρὰ τὸν Εὐξείνιον, ἀποικία τῶν Μεγαρέων· ὁ κάτοικος: *Ἡρακλεώτης, ου*· ἡ περὶ αὐτὴν χώρα: *Ἡρακλεῶτις, ιδος*.

Ἡρακλείδης, ου, ὁ, Ἕλληγ ἐκ Μαρωνείας τῆς Θράκης, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Σεύθου πέμπεται ὑπὸ τοῦ Σεύθου, ἵνα παλήσῃ τὰ λάφυρα, καὶ διαβάλλει πρὸς αὐτὸν τὸν Ξενοφῶντα.

Ἡρακλῆς, εους, ὁ, ὁ γνωστὸς ἥρωα· κατέβη εἰς τὸν Ἄδην, ἵνα ἀναγάγῃ τὸν Κέρβερον· ἐθεωρεῖτο ὡς προσιάτης τῶν ἐν ταῖς πορείαις τλαιπωρουμένων καὶ ὡς τοιοῦτος ἔφερε τὸ ἐπώνυμον *ἡγεμῶν* καὶ ἐδέχετο τὰ *ἡγεμόσυνα*, ἧτοι θυσίας διὰ τὴν εὐτυχῆ καθοδήγησιν.

Θ.

Θήχης, ου, ὁ, ὄρος πρὸς Β. τοῦ Πόντου πλησίον τῆς Τραπεζοῦντος, ἐξ οὗ κατὰ πρῶτον εἶδον οἱ Μύριοι τὴν θάλασσαν.

Θίβρων, ωνος, ὁ, Σπαρτιάτης στρατηγός, λαβὼν παρὰ τοῦ Ξενοφῶντος ἐπὶ μισθῷ τοὺς Ἕλληνας μισθοφόρους ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Θούριος, ου, ὁ, κάτοικος τῶν Θουρίων, πόλεως Ἑλληνικῆς ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

Θράκη, ης, ἡ, 1) ἡ ἐν Εὐρώπῃ πρὸς Β. τοῦ Ἑλλησπόντου κειμένη, 2) ἡ ἐν Ἀσίᾳ (=Βιθυνία)· ὁ κάτοικος *Θράξ, κος* καὶ ἐπίθετον *Θράκιος, α, ον*.

- Θράκιον, ου, τό,** τόπος τις ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου.
Θυνοί, ὦν, οί, Θρακικὸν φύλον πρὸς Β. τοῦ Βυζαντίου παρὰ τὴν Σαλμυδησοῦν καὶ Ἀπολλωνίαν.
Θώραξ, ακος, ὁ, Βοιωτὸς ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων, ἐχθρὸς τοῦ Ξενοφῶντος, ματαιοὶ μετὰ τοῦ Τιμασίωνος τὰ σχέδια τοῦ Ξενοφῶντος ἐπιθυμοῦντος νὰ ἰδρῦση ἀποικίαν ἐν Πόντῳ.

I.

- Ἰερὸν ὄρος,** ὄρος τῆς Θράκης μεταξὺ Περίνθου καὶ Χερσονήσου.
Ἰερώνυμος, ου, ὁ, ὁ πρεσβύτατος τῶν λοχαγῶν ἐν τῷ στρατεύματι τοῦ Προξένου, ἀποσταλεῖς ὡς πρεσβευτῆς πρὸς τὸν Ἀναξίβιον.

Κ.

- Καλλίμαχος, ου, ὁ,** λοχαγὸς ὀπλιτῶν ἐκ Παρρασίας τῆς Ἀρκαδίας, ἀποσταλεῖς ὡς πρεσβευτῆς πρὸς τοὺς Ἡρακλεώτας καὶ ἀναλαβὼν μετὰ τοῦ Λύκωνος τοῦ Ἀχαιοῦ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.
Κάλπης λιμὴν, λιμὴν μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Βυζαντίου.
Καλχηδών, ὄνος, ἡ, πόλις τῆς Βιθυνίας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ, ἀντικρὺ τοῦ Βυζαντίου.
Καρδοῦχεια ὄρη, τά, ὄρη ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ.
Καρδοῦχοι, ὠν, οί, πολεμικὸς καὶ ληστρικὸς λαὸς ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀρμενίᾳ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Τίγρητος. Οἱ σημερινοὶ Κοῦρδοι εἶναι ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν Καρδούχων.
Κεντρίτης, ου, ὁ, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, ὄριον μεταξὺ τῆς χώρας τῶν Καρδούχων καὶ τῆς λοιπῆς Ἀρμενίας.
Κερασοῦς, οὔντος, ἡ, πόλις ἐν Πόντῳ πρὸς Δ. τῆς Τραπεζοῦντος, ἀποικία τῶν Σινωπέων, ὀνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τῶν ἀφθόνων κερασίων τῆς.
Κέρβερος, ου, ὁ, ὁ γνωστὸς κύων, φύλαξ τοῦ Ἄδου.
Κηφισόδωρος, ου, ὁ, υἱὸς τοῦ Κηφισοφῶντος, λοχαγὸς Ἀθηναῖος, φονευθεὶς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Καρδούχων.
Κηφισοφῶν, ὄντος, ὁ, πατὴρ τοῦ Κηφισοδώρου.

- Κλεαίνετος, ου, ό**, Λακεδαιμόνιος ἄρμοσθης ἐν Βυζαντίῳ, συνάψας ξενίαν πρὸς τὸν Ξενοφῶντα.
- Κλεάνωρ, ορος, ό**, ἐξ Ὁρχομενοῦ τῆς Ἀρκαδίας, στρατηγὸς τῶν Ἀρκαδῶν ὀπλιτῶν, ἀφωσιωμένος εἰς τὸν Ξενοφῶντα.
- Κλεώνυμος, ου, ό**, Λακεδαιμόνιος, ἐπαινούμενος ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος διὰ τὴν ἀνδρείαν του· ἐφονεύθη ἐν τῇ πρὸς τοὺς Καρδούχους μάχῃ.
- Κοιρατάδας, ου, ό**, Θηβαῖός τις τυχοδιώκτης, ματαίως ἐπιζητήσας τὴν στρατηγίαν τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων.
- Κολχίς, ἰδος, ή**, χώρα τῆς Ἀσίας παρὰ τὰ νοτιανατολικά παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου· οἱ κάτοικοι: **Κόλχοι, ων**.
- Κορύλας, ου, ό**, σατράπης τῆς Παφλαγονίας.
- Κορώνεια, ας, ή**, πόλις τῆς Βοιωτίας, ἔνθα ὁ Ἀγησίλαος ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους καὶ Θηβαίους.
- Κοτύωρα, ων, τά**, πόλις τοῦ Πόντου, πρὸς Δ. τῆς Κερασσῶντος· οἱ κάτοικοι: **Κοτυωρίται, ὦν**.
- Κρής, ητός, ό**, κάτοικος τῆς Κρήτης.
- Κυνίσκος, ου, ό**, Σπαρτιάτης στρατηγὸς ἐν τῇ Χερσονήσῳ.

Λ.

- Λακεδαίμων, ονος, ή**, χώρα κατέχουσα τὸ νοτιανατολικὸν τῆς Πελοποννήσου.
- Λακεδαιμόνιοι, ων, οί**, 1) οἱ κάτοικοι τῆς Λακεδαίμονος, 2) Σπαρτιᾶται καὶ περίοικοι, 3) Σπαρτιᾶται.
- Δάκων, ωνος, ό** = Λακεδαιμόνιος· ἐπίθετον: **Δακωνικός, ή, όν**, ὅπερ πολλάκις = **Δάκων**.
- Δάμψακος, ου, ή**, πόλις τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.
- Δέων, οντος, ό**, στρατιώτης ἐκ Θουρίων, πόλεως ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.
- Λουσιεύς, έως, ό**, κάτοικος τῶν Λουσῶν, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας (παρὰ τὰ νῦν **Σουδενά**).
- Δύκιος, ου, ό**, Ἀθηναῖος, ἄρχηγὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Χειρισόφου καταρισθέντος ἵππικοῦ.
- Δύκος, ου, ό**, ποταμὸς παρὰ τὴν ἐν Πόντῳ Ἡράκλειαν.
- Δύκων, ονος, ό**, Ἀχαιός, ἀναλαβὼν μετὰ τοῦ ἐκ Παρρασίας Καλλιμάχου τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀρκαδῶν καὶ Ἀχαιῶν κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.

M.

Μάγνητες, ων, οί, κάτοικοι τῆς Θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας.

Μαισάδης, ου, ό, βασιλεὺς τῆς Θράκης, πατήρ τοῦ Σεύθου.

Μάκρωνες, ων, οί, λαὸς ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ πρὸς τὰ νοτιανατολικά τῆς Τραπεζοῦντος.

Μαντινεῖς, έων, οί, κάτοικοι τῆς Μαντινείας, πόλεως τῆς ἀνατολικῆς Ἀρκαδίας.

Μαριανδυνοί, ών, οί, λαὸς τῆς Βιθυνίας κατοικῶν εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ ὑποδουλωθεὶς ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἑρακλεωτῶν.

Μεγάβυζος ου, ό, ἀρχιερεὺς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.

Μεγαρεύς, έως, ό, κάτοικος τῶν Μεγάρων, πρωτεύουσης τῆς Μεγαρίδος παρὰ τὸν Ἴσθμὸν τῆς Κορίνθου.

Μεθυδριεύς, έως, ό, κάτοικος τοῦ Μεθυδρίου, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας.

Μελανδίται, ών, οί, ἔθνος Θρακικὸν ἐν Εὐρώπῃ.

Μελινοφάγοι, ων, οί, Θρακικὸν ἔθνος παρὰ τὴν Σαλμυδησόν, ὀνομασθὲν οὕτως ἐκ τῆς κυριωτέρας αὐτοῦ τροφῆς, τῆς μελίνης.

Μήδοκος, ου, ό, βασιλεὺς τῶν ἐν Θράκῃ Ὀδρουσῶν.

Μηδοσάδης, ου, ό, Θραξ, πρεσβευτὴς τοῦ Σεύθου.

Μοσσύνιοι, ων, οί, λαὸς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πρὸς Δ. τῆς Τραπεζοῦντος, ὀνομασθεὶς οὕτως ἐκ τῶν ξυλίνων πύργων (=μοσσύνων), ἐντὸς τῶν ὁποίων οὗτοι κατοικοῦν.

Μυσός, οὔ, ό, κάτοικος τῆς Μυσίας, χώρας βορειοδυτικῆς τῆς Μ. Ἀσίας.

N.

Νέον τεῖχος, φρούριον παρὰ τὴν Προποντίδα.

Νέων, ωνος, ό, Λακεδαιμόνιος ἐξ Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνίας, ὑποστράτηγος καὶ ὕστερον διάδοχος τοῦ Χειρισόφου· μένει μόνος μετὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ στρατιωτῶν ἀποσυρθεὶς τοῦ λοιποῦ στρατεύματος.

Νίκανδρος, ου, ό, Λάκιων, φονεύσας τὸν φυγάδα Δέξιππον

Ξ.

Ξενοφῶν, ὄντος, ὁ, Ἀθηναῖος φιλόσοφος, στρατηγὸς καὶ ἱστορικὸς συγγραφεύς· βλ. εἰσαγωγὴν ἐν σελ. 71 καὶ 72.

Ο.

Ὀδρῦσης, ου, ὁ, πληθ. Ὀδρῦσαι, ὦν, Θρακικὸν ἔθνος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σεύθου.

Ὀδυσεύς, ἑως, ὁ, βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης, εἷς ἐκ τῶν διασημοτάτων ἡρώων τῶν Ἑλλήνων, τῶν εἰς τὴν Τροίαν ἐκστρατευσάντων.

Ὀλυμπία, ας, ἡ, τόπος ἐν Ἡλίδι παρὰ τὸν Ἀλφειόν, ἔνθα ἐτελοῦντο κατὰ τετραετίαν ἐθνικοὶ ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Π.

Πάριον, ου, τό, πόλις τῆς Μυσίας ἐν Προποντίδι ἀνατολικῶς τῆς Λαμφάκου.

Παρράσιος, ου, ὁ, κάτοικος τῆς Παρρασίας, χώρας τῆς Ἀρκαδίας περὶ τὸ Λύκαιον ὄρος.

Παφλαγονία, ας, ἡ, χώρα τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον· ὁ κάτοικος: **Παφλαγών**, ὄνος· ἐπίθετον: **Παφλαγονικός**, ἡ, ὄν.

Πελοποννήσιοι, ὦν, οἱ, κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου.

Πέργαμος, ου, ἡ, πόλις τῆς Μυσίας πλησίον τοῦ Καῦκου ποταμοῦ.

Πέρινθος, ου, ἡ, πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τῆς Προποντίδος, ὕστερον **Ἡράκλεια**.

Πέρσαι, ὦν, οἱ, κάτοικοι τοῦ Περσικοῦ κράτους· ἐπίθετον: **Περσικός**, ἡ, ὄν.

Πολυκράτης, ους, ὁ, Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων, ἑλθὼν ὡς πρεσβευτὴς μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος πρὸς τὸν Σεύθην.

Πόντος, ου, ὁ, 1) ὁ Εὐξείνιος Πόντος, 2) χώρα περιλαμβάνουσα ὅλην τὴν πρὸς μεσημβρίαν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Πῶλος, ου, ὁ, Λακεδαιμόνιος ναύαρχος ἐν Βυζαντίῳ.

Σ.

Σαλμυδησός, οὔ, ἡ, Θρακική πόλις παρὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον. **Σελινοῦς, οὔντος, ὄ,** ποταμὸς 1) ἐν Ἡλιδι πλησίον τοῦ Σκιλλοῦντος, 2) ἐν Ἰωνίᾳ πλησίον τῆς Ἐφέσου.

Σεύθης, ου, ὄ, ἡγεμὼν τῆς Θράκης, λαμβάνει τοὺς Μυρίους ἐπὶ μισθῷ, δυσαρεστεῖται πρὸς τὸν Ξενοφῶντα, ἐπιθυμεῖ ν' ἀπαλλαγῇ τῶν Ἑλλήνων καὶ τέλος πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἀποδίδει εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν ὀφειλόμενον εἰς αὐτοὺς μισθόν.

Σηλυμβρία, ας, ἡ, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὴν Προποντίδα.

Σινώπη, ης, ἡ, πόλις παράλιος τῆς Παφλαγονίας, ἀποικία τῆς Μιλήτου· οἱ κάτοικοι: **Σινωπεῖς, έων.**

Σιτάλκας, ου, ὄ, ἄσμα Θρακικὸν ἐξυμνοῦν τὸν Σιτάλκαν (ἀρχαῖον τινα βασιλέα τῶν Θρακῶν).

Σκιλλοῦς, οὔντος, ὄ, πόλις ἐν Ἡλιδι πλησίον τῆς Ὀλυμπίας.

Σκυνθηνοί, ὦν, οἱ, ἔθνος πρὸς Β. τῆς Ἀρμενίας.

Σοφαίνετος, ου, ὄ, ἐκ Στυμφάλου τῆς Ἀρκαδίας· οὗτος καὶ ὁ Φιλήσιος εἶναι οἱ πρεσβύτατοι τῶν στρατηγῶν τῶν Μυρίων.

Σπαρτιάτης, ου, ὄ, κάτοικος τῆς Σπάρτης.

Στρατοκλῆς, έους, ὄ, Κρής, ἀρχηγὸς τῶν τοξοτῶν.

Στυμφάλιος, ου, ὄ, κάτοικος τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας.

Τ.

Τάοχοι, ων, οἱ, ὄρεινός ληστρικὸς λαὸς οἰκῶν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀρμενίας· ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν Περσῶν, ὑπηρετοῦντες δ' ὡς μισθοφόροι ἐν τῷ στρατῷ αὐτῶν.

Τηλεβόας, α, ὄ, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου ἐν Ἀρμενίᾳ.

Τημνίτης, ου, ὄ, κάτοικος τῆς ἐν Αἰολίδι Τήμνου.

Τῆρης, ους, ὄ, 1) βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, πρόγονος τοῦ Σεύθου, 2) βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, σύγχρονος τοῦ Σεύθου.

Τιβαρηνοί, ὦν, οἱ, λαὸς ἐν Πόντῳ γεινιᾶζων πρὸς τοὺς Χάλυβας.

Τίγρης, ητος, ὄ, πλωτὸς ποταμὸς πηγάζων ἐκ πολλῶν πηγῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ ῥέων πρὸς Α. τῆς Μεσοποταμίας, ἐνούμενος δὲ ἔπειτα μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Τιμασίων, ωνος, ό, εκ Δαρδάνου, πόλεως εν Τρωάδι, εκλεχθεις στρατηγός αντι του Κλεάρχου· ματαιοί μετα του Θώρακος τα σχέδια του Ξενοφώντος επιθυμούντος να ιδρύση αποικίαν εν Πόντω, αρνεϊται δ' όμως προ του Ἡρακλείδου να στρατεύση του λοιπου άνευ του Ξενοφώντος.

Τιμησίθεος, ου, ό, Τραπεζούντιος, πρόξενος των Μοσσυνοίκων.

Τιρίβαζος, ου, ό, ύπαρχος (=ύποσατράπης) της δυτικης Ἀρμενίας, εκαμε μεν σπονδάς προς τους Μυρίους, άλλ' επιτορκήσας ειτα εκόκει να προσβάλη αυτούς· δια τουτο το στρατόπεδον του προσεβλήθη και εκυριεύθη υπ' αυτών.

Τρανίψαι, ών, οι, εθνος Θρακικόν.

Τραπεζούς, ούντος, ή, πόλις Ἑλληνική εις τα παράλια του Πόντου, αποικία της Σινώπης· οι κάτοικοι: **Τραπεζούντιοι, ων.**

Φ.

Φαρνάβαζος, ου, ό, σατράπης της Βιθυνίας και Φρυγίας· προσπαθει δια του Ἀναξιβίου και επειτα δια του Ἀριστάρχου ν' απαλλαγῃ των Μυρίων.

Φασιανοί, ών, οι, 1) εθνος παρα τον Φάσιν ποταμόν εν Ἀρμενία, 2) εθνος παρα τον Φάσιν ποταμόν εν Κολχίδι.

Φάσις, ιος, ό, ποταμός 1) εν Ἀρμενία κατα τον κάτω ρουόν λεγόμενος Ἀράξης· ρέων προς τα νοτιανατολικά παραλλήλως με τον βορειότερον Κύρον και εκβάλλον εις την Κασπίαν, 2) εν Κολχίδι, ρέων απ' ανατολών προς δυσμάς και εκβάλλον εις τον Εύξεινον Πόντον.

Φιλήσιος, ου, ό, Ἀχαιός, εκλεχθεις στρατηγός αντι του Μένωνος· ουτος και ό Σοφαίνετος ειναι οι πρεσβύτατοι των στρατηγών των Μυρίων· αποστέλλεται πρεσβευτής προς τον Ἀναξιβιον.

Φολόη, ης, ή, όρος μεταξυ Ἡλιδος και Ἀρκαδίας.

Φρυνίσκος, ου, ό, Ἀχαιός στρατηγός· αρνεϊται μετα του Τιμασίωνος να στρατεύη του λοιπου άνευ του Ξενοφώντος.

Χ.

Χαλδαῖοι, ων, οι, λαός πολεμικός της Μ. Ἀσίας εν Ἀρμενία· ανεξάρτητοι των Περσών, υπηρετοῦντες δ' ως μισθοφόροι εν τῷ στρατῷ αυτών.

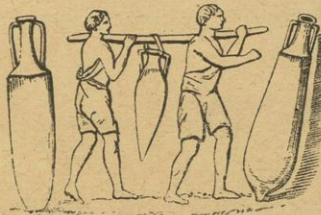
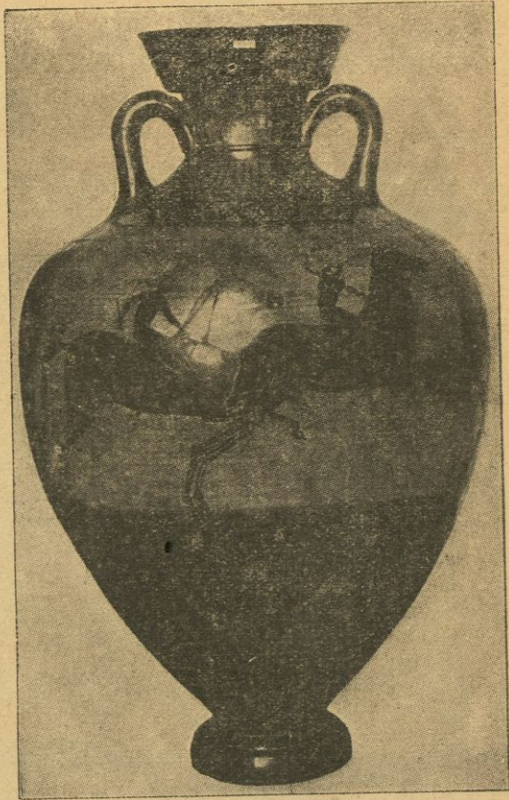
Χάλυβες, *ων, οί*, λαός γεινιάζων πρὸς τὴν Ἀρμενίαν, ὑποτεταγμένος εἰς τοὺς Μοσσυνοίκους.

Χειρίσοφος, *ου, ό*, στρατηγός Σπαρτιάτης ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Κύρου· κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν μυρίων ἡγεῖται τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς· ἀποσταλεῖς ἐκ Τραπεζοῦντος εἰς Βυζάντιον πρὸς τὸν Ἀναξίβιον, ἵνα κομίση πλοῖα, ἐπιστρέφει ἄπρακτος μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἀρμήνην, τὸν λιμένα τῆς Σινώπης, ἀναγορεύεται τῇ προτάσει τοῦ Ξενοφῶντος ἀρχιστρατηγός ὅλου τοῦ στρατοῦ· μετ' ὀλίγον δ' ὅμως συνελεῖα στάσεώς τινος ἐν τῷ στρατῷ καθαιρεῖται τῆς ἀρχιστρατηγίας· ἀποθνήσκει ἐκ πυρετοῦ ἐν Κάλπῃ.

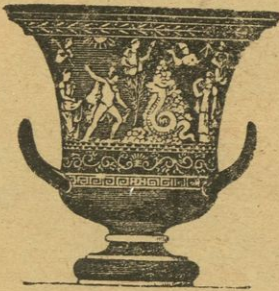
Χερρόνησος, *ου, ή*, ἡ Θρακικὴ χερσόνησος ἢ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

Χρυσόπολις, *εως, ή*, πόλις παρὰ τὸν Βόσπορον ἀντικρὺ τοῦ Βυζαντίου (νῦν **Σκούταρι**).

Ἄμφορες

Κρατή

Στολάς

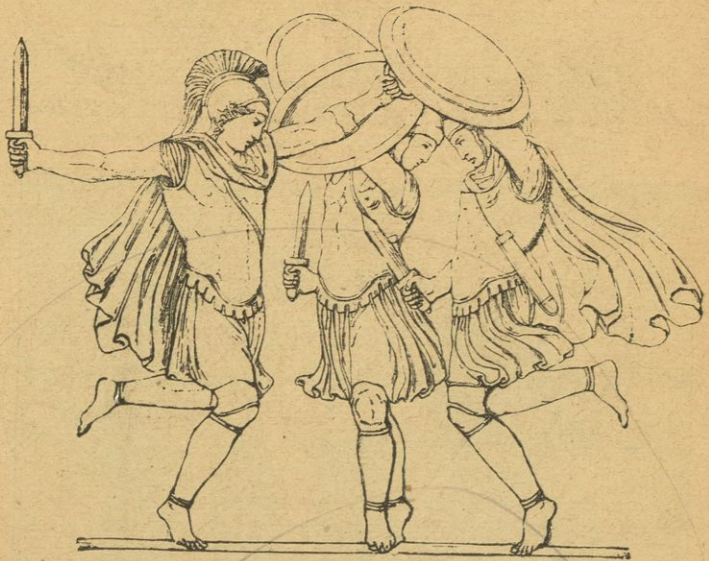
Φαρέτρα

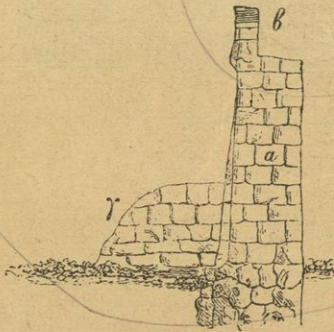
Σάλπιγξ

Θησαυρὸς Ἀθηναίων ἐν Δελφοῖς

Πυρρίχη

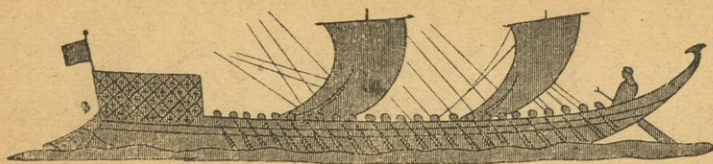
Τείχος μετ' ἐπάλξεως καὶ χηλῆς

Δαρεικὸς

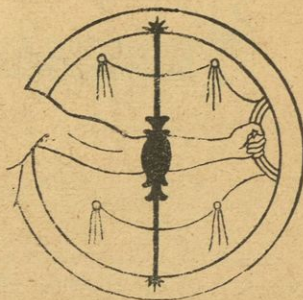
Καρβάτιναι

Πεντηκόντορος

Ἄσπις φοειδῆς

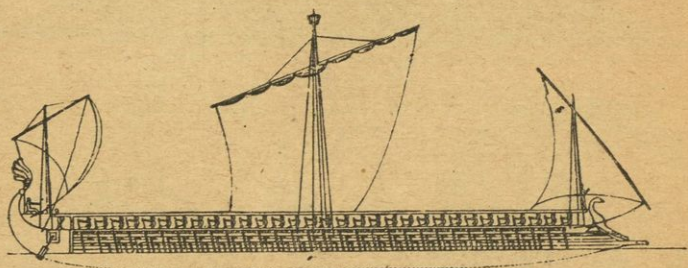

Ἄσπις στρογγύλη

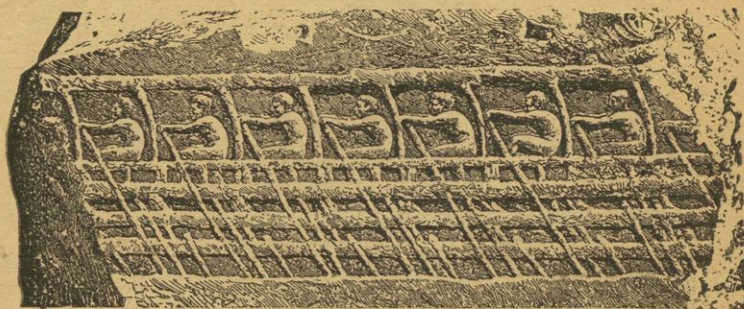

Ἀμαζῶν

Quarros
Quofroy

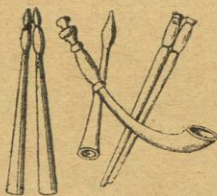
Τριήρης

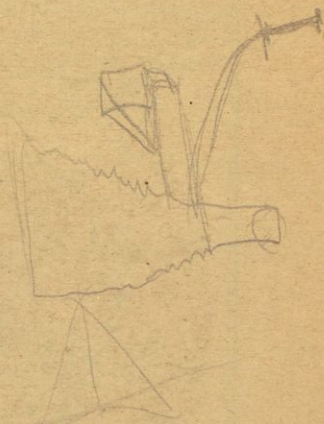
Μέρος τριήρους επί αρχαίου αναγλύφου

Πηδάλιον

Αὔλοι

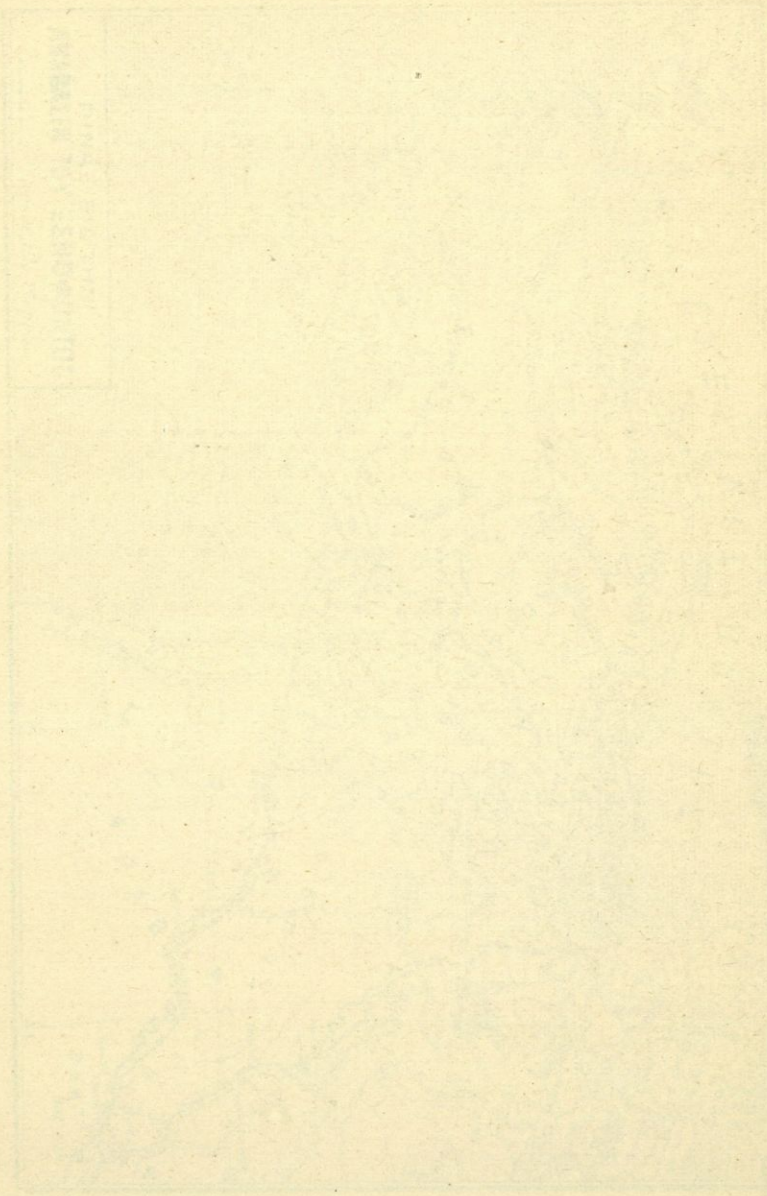

Φιάλη

τὸ λαλῶν μολᾶ τὰ μαγία πῶ+15
 δὲν ἴνῃ τὸ δαυμῆ πῶρ φωνῆσῶ
 δὲν ἀνδρῶν ὅτων ἔρατο κᾶτεγα
 ἰδῶ ὅτι γῆ ὅτων ἔρατο κᾶτεγα.

ετοιμῆς σημειουμένης παρὰ τοῦ ἰδίου ποιητοῦ.

δὲν ἀλυσῶν	barlume
δὲν ἀλυσῶν	ubbricaco
κᾶτεγα	putridume
ταρῶν δὲ μαλαῶν	malaco

τὸ νῦν τῶν δὲ barume,
 δι' ἰσχυρῶν βραυ βραυ
 νῦν δὲ Euxa tul tume
 δὲ δὲν all' almanaco

κᾶτεγα nell'
 δὲ loco e' fango
 κᾶτεγα nell' di fangarone